MICRO ECONOMICS

M.A . ఆర్థికశాస్త్రం, Semester – II, Paper-I

సంకలనం చేయబడింది

షేక్ అమీర్

MA (Eco), MA (DE)., MBA., M.A. (Psy), M.Phil., Ph.D

ఎకనామిక్స్‌లో అకాడెమిక్ కౌన్సెలర్

దూర విద్య కేంద్రం

ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం

Director

Dr. NAGARAJU BATTU

MBA., MHRM., LLM., M.Sc. (Psy).,MA (Soc)., M.Ed., M.Phil., Ph.D

CENTRE FOR DISTANCE EDUCATION

ACHARAYA NAGARJUNA UNIVERSITY

NAGARJUNA NAGAR – 522 510

Ph: 0863-2293299, 2293214, 0863-2346259

(Study Material)

Website: www.anucde.info

e-mail:anucdedirector@gmail.com

M.A . ఆర్థికశాస్త్రం.,

First Edition: 2022

No. of Copies:

©Acharya Nagarjuna University

This book is exclusively prepared for the use of students of M.A. Economics, **Centre for Distance Education, Acharya Nagarjuna University and this book is meant for limited circulation only.**

Published by:
Dr. NAGARAJU BATTU,
Director
Centre for Distance Education,
Acharya Nagarjuna University

Printed at:

FOREWORD

Since its establishment in 1976, Acharya Nagarjuna University has been forging ahead in the path of progress and dynamism, offering a variety of courses and research contributions. I am extremely happy that by gaining 'A' grade from the NAAC in the year 2016, Acharya Nagarjuna University is offering educational opportunities at the UG, PG levels apart from research degrees to students from over 443 affiliated colleges spread over the two districts of Guntur and Prakasam.

The University has also started the Centre for Distance Education in 2003-04 with the aim of taking higher education to the door step of all the sectors of the society. The centre will be a great help to those who cannot join in colleges, those who cannot afford the exorbitant fees as regular students, and even to housewives desirous of pursuing higher studies. Acharya Nagarjuna University has started offering B.A., and B.Com courses at the Degree level and M.A., M.Com., M.Sc., M.B.A., and L.L.M., courses at the PG level from the academic year 2003-2004 onwards.

To facilitate easier understanding by students studying through the distance mode, these self-instruction materials have been prepared by eminent and experienced teachers. The lessons have been drafted with great care and expertise in the stipulated time by these teachers. Constructive ideas and scholarly suggestions are welcome from students and teachers involved respectively. Such ideas will be incorporated for the greater efficacy of this distance mode of education. For clarification of doubts and feedback, weekly classes and contact classes will be arranged at the UG and PG levels respectively.

It is my aim that students getting higher education through the Centre for Distance Education should improve their qualification, have better employment opportunities and in turn be part of country's progress. It is my fond desire that in the years to come, the Centre for Distance Education will go from strength to strength in the form of new courses and by catering to larger number of people. My congratulations to all the Directors, Academic Coordinators, Editors and Lesson- writers of the Centre who have helped in these endeavors.

Prof. P. Raja Sekhar
Vice-Chancellor
Acharya Nagarjuna University

SEMESTER - II
201EC21: MICRO ECONOMIC THEORY-II

Module 1: Theory of Distribution:

Neo-classical approach- Marginal Productivity theory; Product exhaustion theorem; Elasticity of technical substitution, technical progress and factor shares; Theory of distribution in imperfect product and factor markets; Determination of rent, wages, interest and profit, macro theories of distribution Ricardian, Marxian, Kalecla and Kaldor's

Module 2: PRE PARETIAN WELFARE ECONOMICS

Welfare Economics: Nature and Scope; Economic and General Welfare; Value Judgments; Positive Economics and Welfare Economics; Benthamite Approach to Aggregate Welfare; Optimum Resource Allocation and Welfare Maximization.

Module 3. GENERAL EQUILIBRIUM THEORY

Partial and General Equilibrium; Stablity and Uniquences of General Equilibrium; Coalitions and Monopolies; The Walrasian General Equilibrium Model; 2x2x2 Graphical General Equilibrium Model

Module 4: THE NEO-CLASSICAL (PIGOVIAN) WELFARE ECONOMICS AND EXTERNALITIES

Pigovian Welfare Economics and Externalities – Meaning, Welfare Conditions – Externalities between private and social costs and returns; Pigo's ideal output.

Module 5: NEW WELFARE ECONOMICS

Introduction; The Optimum Conditions of Exchange; Factor Substitution and Degree of Specialization; The Condition of Optimum Factor-Product Utilization; Pareto Optimality and Perfect Competition; The Social Welfare Function (Bergson and Sameulson). Maximization of Social Welfare; The Theory of second best; Value judgments and welfare economics; Arrow's Possibility Theorem; Political aspects of Welfare Economics.

READING LIST

1. Bronfenbrenner, M. (1979), Income Distribution Theory, Macmillan, London.
2. Hirshleifer, J. and A. Glazer (1997), Price Theory and Applications, Prentice Hall of India, New Delhi.
3. Broadway, R.W. and N. Bruce (1984), Welfare Economics, Basil Blackwell, London.
4. Graff, J. De V. (1957), Theoretical Welfare Economics, Cambridge University Press, Cambridge.
5. Henderson, J.M. and R.E. Quandt (1980), Microeconomic Theory : A Mathematical Approach, McGraw Hill, New Delhi.
6. Da Costa, G.C. (1980), Production, Prices and Distribution, Tata McGraw Hill, New Delhi.
7. Green, H. and V.Walsh (1975), Classical and Neo-Classical Theories of General Equilibrium, Oxford University Press, London.
8. Hansen, B. (1970), A Survey of General Equilibrium Systems, McGraw Hill, New York.
9. Arrow, K.J. and M.D. Iantrilligator (Eds.) (1981), Handbook of Mathematical Economics, Vol.1, North Holland, Amsterdam.
10. Borch, K.H. (1968), The Economics of Uncertainty, Princeton University Press, Princeton.
11. Diamond and Rothschild (Eds.) (1978), Uncertainty in Economics, Academic Press, New York.

Content

పాఠం - 1	ఉపాంత కారకాలు, ఉత్పత్తి ఉత్పాదకత సిద్ధాంతము	1-1-1.17
పాఠం - 2	సాంకేతిక ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత	2.1-2.8
పాఠం - 3	భాటకం	3.1-3.12
పాఠం - 4	వేతనం	4.1-4.15
పాఠం - 5	వడ్డీ	5.1-5.16
పాఠం - 6	లాభాలు	6.1-6.9
పాఠం - 7	సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం	7.1-7.10
పాఠం - 8	పాక్షిక, సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం	8.1-8.9
పాఠం - 9	వాల్రాన్ సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం	9.1-9.10
పాఠం - 10	2X2X2 మోడల్ లేదా హెక్స్చేర్ - ఓహ్లిన్ మోడల్	10.1-10.11
పాఠం - 11	సంక్షేమ అర్ధశాస్త్రము సంక్షేమ శాస్త్ర స్వభావము - సంప్రదాయ, నవ్య సంప్రదాయ సంక్షేమ శాస్త్రము	11.1-11.5
పాఠం - 12	పిగూ ఆదర్శ ఉత్పత్తి	12.1-12.7
పాఠం - 13	నూతన సంక్షేమ (శ్రేయస్సు) అర్ధశాస్త్రము పారిటో అభిలషణీయత నిబంధనలు	13.1-13.19
పాఠం - 14	సంక్షేమశాస్త్రము సాంఘిక ఎంపిక సమస్య - బెర్గ్‌సన్, శామ్యూల్‌సన్ సాంఘిక సంక్షేమ ప్రమేయము	14.1-14.7
పాఠం - 15	రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం	15.1-15.7
పాఠం - 16	విలువ తీర్పులు మరియు సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం	16.1-16.9
పాఠం - 12	కెన్నెత్ ఆరో సంభావ్యత సిద్ధాంతం	17.1-17.9

పాఠం - 1

ఉపాంత కారకాలు, ఉత్పత్తి ఉత్పాదకత సిద్ధాంతము

FACTORS OF PRODUCTION & MARGINAL PRODUCTIVITY THEORY

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

1.0. ఉద్దేశ్యాలు

1.1. పరిచయం

1.2. ఉపాంత ఉత్పాదకత సిద్ధాంతం (Marginal Productivity Theory)

1.3. ఉపాంత ఉత్పాదకత సిద్ధాంతం - ప్రమేయాలు

1.4. ఉపాంత ఉత్పాదకత సిద్ధాంతంలోని భావనలు

1.4.1. భౌతిక ఉపాంత ఉత్పాదకత (Marginal Physical Product)

1.4.2. ఉపాంతోత్పత్తి విలువ (Marginal Value Product)

1.4.3. ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి (Marginal Revenue Product)

1.4.4. సగటు ఉత్పత్తి రాబడి (Average Revenue Product)

1.4.5. ఉపాంత రాబడి ఉత్పాదనల సంబంధం

1.5. ఉత్పత్తి కారకాల పరిమాణం (Substitution of Factors)

1.6. సంస్థ సమతౌల్యం - స్వల్ప కాలం

1.7. పరిశ్రమ సమతౌల్యం - దీర్ఘకాలం

1.8. ఉత్పత్తి కారకం ధరలకు సంబంధించిన డిమాండ్, సప్లయ్ సిద్ధాంతం

1.9. సిద్ధాంతంపై విమర్శ

1.10. ముగింపు

1.11. సాంకేతిక పదాలు

1.12. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

1.13. ఆచూకి గంథ్రాలు

1.0. ఉద్దేశ్యాలు:

- ఒక ఉత్పత్తి కారకాన్ని అదనంగా ఉపయోగించడం వలన మొత్తం ఉత్పత్తిలో వచ్చిన పెరుగుదలనే ఉపాంత ఉత్పాదకత అంటారు.
- ఉత్పత్తి కారకాలను ఎక్కువగా ఉపయోగించే కొద్దీ ఉపాంత ఉత్పాదకత అనునది సాధారణంగా పెరుగుతుంది. ఒక దశ అనంతరం ఉపాంత ఉత్పాదకత క్షీణించడం ప్రారంభిస్తుంది.
- సమాజంలో మొత్తం శ్రమ మరియు మూలధనం వంటి ఉత్పత్తి కారకాల మధ్య పంపిణీ సంబంధాన్ని తెలుసుకొనుటకు ఉపయోగపడుతుంది.
- భూమి, శ్రమ, మూలధనం మరియు వ్యవస్థాపకుడు మొదలైన ఉత్పత్తి కారకాలను ఉపయోగించి ఉత్పత్తి చేసేటప్పుడు ఉత్పత్తి ఏవిధంగా పెరుగుతుందో లేదా తగ్గుతుందో తెలుసుకొనుటకు ఉపయోగపడుతుంది.
- ముఖ్యంగా ఒక ఉత్పత్తి కారకాన్ని అదనంగా ఉపయోగించడం వలన మొత్తం ఉత్పత్తిలో వచ్చిన పెరుగుదలనే ఉపాంత ఉత్పాదకత అంటారు.

1.1. పరిచయం:

వినియోగదారులకు లభించే ఉపాంత ప్రయోజనంకు సమానమైన ధరను వారు చెల్లించడానికి సిద్ధపడతారు. ఉత్పాదక సంస్థలు వస్తు ఉపాంత వ్యయంకు సమానమైన ధర అయిన పొందాలని చూస్తాయి. వినియోగదారుడు ఉపాంత ప్రయోజనం, ధర సమానమైనప్పుడు సమతౌల్య స్థితిని పొందుతాడు. సంస్థ ఉపాంత వ్యయం, ఉపాంత రాబడి సమానమైనప్పుడు గరిష్ట లాభాలను పొందుతుంది.

ఉత్పత్తి కారకాలయిన భూమి, శ్రమ, మూలధనం, వ్యవస్థాపనా సామర్థ్యాలను కుటుంబ రంగం సప్లయ్ చేస్తుంది. ఉత్పాదక రంగంలో ఉండే సంస్థలు వాటిని డిమాండ్ చేస్తాయి. ఏ ఒక్కొక్క ఉత్పత్తి కారకం తనంతటా తానుగా వస్తువును

ఉత్పత్తి చేయలేదు. నాలుగు ఉత్పత్తి కారకాలను సమిష్టి కృషివల్ల వస్తూత్పత్తి జరుగుతుంది. ఒక ఉత్పత్తి కారకం యొక్క ఉపాంత ఉత్పాదకతకు సమానమయిన ధరను చెల్లించడానికి సంస్థ సిద్ధమౌతుంది. అయితే వస్తువుల సప్లయ్ ఉపాంత వ్యయం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. కాని ఉత్పత్తి కారకాల విషయంలో వ్యయం అనే భావనను అనువర్తింప చేయలేము. వాస్తవిక దృష్టితో అంశాలు ప్రత్యేకమైనవి. వాటికి వస్తువులకుండే డిమాండ్, సప్లయ్ శక్తులను ప్రభావితం చేసే అంశాలకు తేడా ఉంది. అందువల్ల వస్తువుల ధర నిర్ణయం చేసే విధానాన్నే ఉత్పత్తి కారకాల ధర నిర్ణయానికి అనువర్తింపచేయలేము. వస్తువులకు ఉండే డిమాండ్, సప్లయ్‌కు, ఉత్పత్తి కారకాల డిమాండ్, సప్లయ్‌లకు తేడా ఉండటం వల్ల ఉత్పత్తి కారకాల ధర నిర్ణయానికి ప్రత్యేక సిద్ధాంతం అవసరమయింది.

1.2. ఉపాంత ఉత్పాదకత సిద్ధాంతం (Marginal Productivity Theory):

ఉత్పత్తి కారకాల ధరల నిర్ణయంకు ఉపాంత ఉత్పాదకతా సిద్ధాంతం సార్వత్రీయకమైనది. అందువల్లే దీనిని ఉత్పత్తి కారకాల మధ్య జాతీయాదాయ పంపిణీ సిద్ధాంతం అని కూడా అంటారు. ఏ కారకం యొక్క ధర అయినా దాని ఉపాంత ఉత్పాదక పైన ఆధారపడి ఉంటుందనేది ఈ సిద్ధాంతం సారాంశం.

ఈ సిద్ధాంతాన్ని 19వ శతాబ్ది చివర భాగంలో జె.బి. క్లార్క్, విక్ స్టెడ్ మొదలయిన వారు ప్రతిపాదించి వెలుగులోకి తెచ్చారు. ఆల్‌ఫ్రెడ్ మార్షల్ కూడా ఈ సిద్ధాంతాన్ని ఉపయోగించినాడు. అయితే జె.బి. క్లార్క్ ఈ భావనకు స్పష్టమైన రూపాన్ని యిచ్చి క్రమ పద్ధతిలో అభివృద్ధి పరచిన కారణంగా ఈ సిద్ధాంతం క్లార్క్ పేరుతో ముడిపడి ఉంది. జె.బి. క్లార్క్ ఈవిధంగా అన్నాడు. "సమాజం యొక్క ఆదాయం పంపిణీ ఒక సహజ సూత్రం నియంత్రణలో ఉంటుంది. ఏ సంఘర్షణ లేకుండా ఆ సూత్రం పనిచేస్తూ ఉన్నట్లయితే ప్రతి ఉత్పత్తి కారకం ఎంత సంపదను సృష్టిస్తుందో అంత మేరకు సంపదను పొందుతుంది".

ఉపాంత ఉత్పాదకతా సిద్ధాంతం ప్రకారం ఒక ఉత్పత్తి కారకం ధర దాని ఉపాంత ఉత్పాదనకు సమానమవుతుంది. ఇది పోటీ శక్తుల వల్ల (Forces of competition), ప్రతి స్థాపన సూత్రం (Principal of substitution) వల్ల ఏర్పడుతుంది.

1.3. ఉపాంత ఉత్పాదకత సిద్ధాంతం - ప్రమేయాలు:

ఈ సిద్ధాంతం ఈక్రింది ప్రమేయాల పైన ఆధారపడి ఉన్నది. అవి:

1. ప్రతి ఉత్పత్తి కారకము యొక్క ఉపాంత ఉత్పాదనను సంస్థ మదింపు చేయగలదు.
2. వివిధ ఉత్పత్తి కారకాల మధ్య వినియోగించిన పరిమాణాలను (Proportions) అవసరమైతే మార్చుకోవచ్చునని ఈ సిద్ధాంతం చెబుతుంది.
3. యజమానుల మధ్య స్వేచ్ఛాయుతమయిన, పరిపూర్ణమైన పోటీ ఉన్నదని ఈ సిద్ధాంతం భావిస్తుంది.

4. వివిధ ఉత్పత్తి కారకాలకు సంపూర్ణమైన గమన శీలత (Mobility) వున్నదని ఈ సిద్ధాంతం ఊహిస్తుంది.

5. ఉత్పత్తి కారకంలోని వివిధ యూనిట్లు సజాతీయాలని (Homogeneous) ఒకదానికొకటి ప్రత్యామ్నాయాలుగా ఉపయోగించే అవకాశమున్నదని ఈ సిద్ధాంతం చెబుతుంది.

6. ఉత్పత్తి కారకాల యూనిట్లను విభజించవచ్చు (Divsible).

7. చరానుపాతాల సిద్ధాంతం (Law of variable proportions) సాధారణంగా అమలులో వుంటుందని ఈ సిద్ధాంతం భావిస్తుంది.

8. ఈ సిద్ధాంతం సంపూర్ణోద్యోగిత (Full employment) ఊహిస్తోంది.

9. ప్రతి సంస్థా లాభాలను గరిష్ఠం చేసుకోవలననే తలంపులో పనిచేస్తుందని ఈ సిద్ధాంతం అనుకొంటుంది.

ఉపాంత ఉత్పాదన సిద్ధాంత ప్రకారం ఉత్పత్తి కారకాల ధరలు ఎలా నిర్ణయమవుతాయి వివరించడానికి వేతన నిర్ణయాన్ని ఉదాహరణగా తీసుకుందాము. ఇతర ఉత్పత్తి కారకాలను స్థిరంగా వుంచి శ్రామికుల సంఖ్యను పెంచడం వల్ల మొత్తం ఉత్పాదనలో కలిగే పెరుగుదలను శ్రామికునికి ఉపాంత ఉత్పాదనగా చెప్పవచ్చును. శ్రామికుల సంఖ్యను పెంచుతూ పోయినట్లయితే చరానుపాత సూత్రం పనిచేస్తుంది. అందువలన శ్రామికుని భౌతిక ఉపాంత ఉత్పాదన క్రమక్రమంగా క్షీణిస్తుంది. భౌతిక ఉపాంత ఉత్పాదనతో పాటు ఉపాంత ఉత్పాదన రాబడి (Marginal Revenue Product) కూడ క్షీణిస్తుంది. శ్రామికులకు చెల్లించే వేతనం రేటు కన్న ఉపాంత ఉత్పాదన రాబడి హెచ్చుగా ఉన్నంత కాలం వ్యవస్థాపకుడు ఇతర ఉత్పత్తి కారకాలను స్థిరంగా వుంచి శ్రామికుల సంఖ్యను పెంచుతాడు. అప్పుడు శ్రామికుల ఉపాంత ఉత్పాదన రాబడి క్షీణిస్తుంది. ఉపాంత ఉత్పాదన రాబడి వేతనం రేటు సమానమునప్పుడు సంస్థ సమతౌల్య స్థితికి చేరుకుంటుంది. ఆ స్థితిలో అదనంగా శ్రామికులను నియమిస్తే ఉపాంత ఉత్పాదన రాబడి, వేతనం రేటు కన్న తక్కువగా వుండి సంస్థకు నష్టాన్ని కలుగజేస్తుంది. అందువల్ల ఉపాంత ఉత్పాదన రాబడి (MRP) వేతనం సమానంగా వున్నప్పుడు సంస్థ సమౌతాల్య స్థితికి చేరుకొంటుందని చెప్పవచ్చును. ఉపాంత ఉత్పాదన సిద్ధాంతం వేతనం నిర్ణయమయ్యే విధానాన్ని వివరించడానికి ఎక్కువగా ఉపయోగిస్తారు.

1.4. ఉపాంత ఉత్పాదకత సిద్ధాంతంలోని భావనలు:

ఉపాంత ఉత్పాదకత సిద్ధాంతాన్ని వివరించే ముందు అందుకు సంబంధించిన భావనలను తెలుసుకోవలెను. అవి:

1.4.1. భౌతిక ఉపాంత ఉత్పాదకత (Marginal Physical Product):

ఇతర ఉత్పత్తి కారకాల పరిమాణం స్థిరంగా ఉండగా, ఒక ఉత్పత్తి కారకం యొక్క అదనపు యూనిట్‌ను ఉత్పత్తి ప్రక్రియలో ఉపయోగించటం వలన, మొత్తం భౌతిక ఉత్పాదకతలో వచ్చే మార్పును, భౌతిక ఉపాంత ఉత్పాదకత

అంటారు. ఉదాహరణకు ఇతర ఉత్పత్తి కారకాలను కొంత పరిమాణంలో ఉపయోగిస్తూ, వాటితో పాటు 10 మంది శ్రామికులను నియమించినట్లయితే మొత్తం ఉత్పత్తి 100 యూనిట్లు అనుకుందాం. ఇంతకు ముందులాగే ఇతర ఉత్పత్తి కారకాలను ఉపయోగిస్తూ వాటితో పాటు 11 మంది శ్రామికులను నియమించినట్లయితే మొత్తం ఉత్పత్తి 108 యూనిట్లు అనుకుందాం. అదనంగా ఒక శ్రామికుని నియమించినందువల్ల (11 - 10 = 1) మొత్తం ఉత్పత్తిలో వచ్చిన పెరుగుదల 8 యూనిట్లు (108-100), ఈ 8 యూనిట్లనే శ్రామిక భౌతిక ఉపాంత ఉత్పాదకత అంటారు.

1.4.2. ఉపాంతోత్పత్తి విలువ (Marginal Value Product):

భౌతిక ఉపాంతోత్పత్తిని ధరతో హెచ్చించినట్లయితే, ఉపాంతోత్పత్తి విలువ వస్తుంది. అనగా భౌతిక ఉపాంతోత్పత్తిని ద్రవ్య రూపంలో చెప్పినట్లయితే దానిన ఉపాంతోత్పత్తి విలువ అంటారు. దీనినే MVP = MPP x Price (ఉపాంతోత్పత్తి విలువ = భౌతిక ఉపాంత ఉత్పత్తి × ధర) పై ఉదాహరణలో భౌతిక ఉపాంత ఉత్పత్తి 8 యూనిట్లుగా చెప్పినాము. వస్తువు ధర ఒక్కొక్క యూనిట్‌కు 10 రూపాయలు అనుకున్నట్లయితే, ఉపాంతోత్పత్తి విలువ (8 × 10) = 80 రూపాయలు అవుతుంది.

1.4.3. ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి (Marginal Revenue Product):

ఇతర ఉత్పత్తి కారకాల పరిమాణంలో మార్పులేకుండా ఉత్పత్తి కారకాన్ని అదనంగా ఒక యూనిట్‌లో ఉపయోగించినందువలన పెరిగిన ఉత్పత్తిని అమ్మటం వలన మొత్తం రాబడిలో వచ్చే మార్పును ఉపాంతోత్పత్తి అంటారు. ఉదాహరణకు 10 మంది శ్రామికులు 500 రూపాయల విలువ గల వస్త్రాన్ని ఉత్పత్తి చేశారు అనుకుందాం. 11 మంది శ్రామికులను నియమించినట్లయితే వారు 540 రూపాయల విలువ గల వస్త్రాన్ని ఉత్పత్తి చేశారనుకున్నట్లయితే, 11వ శ్రామికుని అదనంగా నియమించినందువలన, మొత్తం రాబడిలో వచ్చిన మార్పు (540 - 500) = 40 రూపాయలు. ఈ 40 రూపాయలను ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి అంటారు. అనగా

ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి = భౌతిక ఉపాంత ఉత్పత్తి × ఉపాంత రాబడి

(MRP) = (MPP) X (MR)

సంపూర్ణ పోటీ పరిస్థితులలో ధర = సగటు రాబడి = ఉపాంత రాబడి అందువలన ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి (MRP) ఉపాంతోత్పత్తి విలువ (MVP) రెండూ సమానం. కాని అసంపూర్ణ పోటీ పరిస్థితులలో ధర (సగటు రాబడి) ఎప్పుడు ఉపాంత రాబడి కంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది. కావున MRP మరియు MVP రెండూ సమానంగా ఉండవు. MVP సాధారణంగా MRP కంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది.

MRP < MVP

1.4.4. సగటు ఉత్పత్తి రాబడి (Average Revenue Product):

మొత్తం ఉత్పత్తి రాబడిని, మొత్తం ఉత్పత్తిచే భాగించినట్లయితే సగటు ఉత్పత్తి రాబడి వస్తుంది. పైన ఉదాహరించిన నాలుగు భావనలకు ఉన్న వ్యత్యాసాన్ని క్రింది ఇచ్చిన ఉదాహరణ ద్వారా వివరించవచ్చును.

సంపూర్ణ పోటీ (Perfect Competition) క్రింద వున్న ఒక సంస్థ 10 మంది శ్రామికులను నియమించి 100 యూనిట్ల సరుకును తయారుచేస్తున్నదనుకోండి. ఒక్కొక్క యూనిట్ ను రూ.10కు అమ్ముతున్నదనుకోండి అప్పుడు మొత్తం రాబడి రూ.1,000. ఒకవేళ శ్రామికుల సంఖ్యను 11 చేసినామనుకోండి అప్పుడు మొత్తం ఉత్పత్తి 108 యూనిట్లకు పెరిగిందనుకోండి. సంపూర్ణ పోటీలో ఎంత వస్తురాశినైనా అదే ధరకు అమ్మవచ్చు.

ఇందులో -

ఉపాంత భౌతిక ఉత్పాదకత 108-100 = 8 యూనిట్లు, ఉపాంత ఉత్పాదన విలువ 8 × 10 రూ.80. ఉపాంత ఉత్పాదన రాబడి 1080-1000 = 80 రూ. సగటు రాబడి ఉత్పాదన = 1080/108 = రూ.10 = ధర (P)

ఆ సంస్థ అపరిపూర్ణ పోటీ (Imperfect Competition) పరిస్థితులలో ఉంటే యూనిట్ ధరను రూ 9.00 తగ్గించనిదే 108 యూనిట్ల సరుకును అమ్మలేదు. అప్పుడు -

ఉపాంత ఉత్పాదన విలువ =	8×9	= రూ. 72
ఉపాంత ఉత్పాదన రాబడి =	100×10- 108 ×9	= రూ.28
సగటు రాబడి ఉత్పాదన =	972/108	= రూ. 9 = ధర

సంపూర్ణ పోటీలో ఒక ఉత్పత్తి కారకం యూనిట్‌ను అనగా వినియోగించి ఉత్పత్తి చేయగా వచ్చిన అదనపు ఉత్పాదన, అంతకు ముందు అమ్మిన ధరకు అమ్మవచ్చు. అందువల్ల MRP = MVP

అపరిపూర్ణ పోటీ ఎక్కువ ఉత్పత్తిని తక్కువ ధరకు అమ్మవలెను. అందువల్ల MRP < MVP.

1.4.5. ఉపాంత రాబడి ఉత్పాదనల సంబంధం:

పైన పేర్కొన్న వివిధ భావనల ప్రవర్తనను, వాటి మధ్య ఉండే సంబంధాన్ని ఒక ఉదాహరణ ద్వారా వివరించవచ్చు. శ్రమ మినహా మిగిలిన ఉత్పత్తి కారకాలు స్థిరంగా ఉంటాయని భావిద్దాము. శ్రామికుల సంఖ్యను సంస్థ పెంచుతూ పోతుందని అనుకుందాము. వస్తువు ధర, శ్రామికుల ధర స్థిరంగా ఉండే సంపూర్ణ మార్కెట్ పరిస్థితులు నెలకొని ఉన్నాయని భావిద్దాము. సంస్థ వస్త్రాన్ని తయారు చేసి ఎంత వస్తురాశినైనా మీటరు ధర 2 రూ. కు అమ్ముతుందని భావిద్దాము. శ్రామికుల సంఖ్య పెంచుతూ పోయినట్లయితే, శ్రామిక భౌతిక ఉత్పాదకతలోనూ, రాబడి ఉత్పాదకతలోనూ మార్పులను ఈ క్రింది పట్టిక ద్వారా వివరించవచ్చును.

పట్టిక 1.1 శ్రామికుల ఉత్పాదక

శ్రామికుల సంఖ్య	మొత్తం ఉత్పత్తి మీటర్లలో TP	సగటు భౌతిక ఉత్పాదన APP (వస్త్రం మీ.)	ఉపాంత ఉత్పాదన MPP	సగటు భౌతిక రాబడి ARP (రూ.) APP x Price	ఉపాంత రాబడి ఉత్పాదన (రూ.) MPP X MRP
1	2	3	4	5	6
1	3	3	3	6	6
2	8	4	5	8	10
3	15	5	7	10	14
4	20	5	5	10	10
5	23	$4\frac{3}{5}$	3	$9\frac{1}{5}$	6
6	24	4	1	8	2

శ్రామికుల సంఖ్య పెంచిన కొద్ది సగటు, ఉపాంత ఉత్పాదనలు క్షీణిస్తున్నాయి. ఇది చరానుపాతాల సూత్రానికి అనుగుణంగా ఉన్నది. సంపూర్ణ పోటీలో ఎంత వస్తురాశినైనా ఒకే ధరకు (మీటరు వస్త్రం రూ. 2) అమ్మవచ్చు. కాబట్టి, ఉపాంత రాబడి ఉత్పాదన = MPP X MR. MR = AR కాబట్టి MRP = MPP X AR.

చరాను పాతాల సూత్రం అమలులో ఉంటుంది. కాబట్టి మొదటి దశలో అంటే వృద్ధి ప్రతి ఫలాలు ఉంటాయి. కాబట్టి సగటు, ఉపాంత ఉత్పత్తులు రెండూ పెరుగుతాయి. అయితే ఉపాంత ఉత్పాదన, సగటు ఉత్పత్తి కన్న ఎక్కువగా ఉంటుంది. రెండవ దశలో క్షీణ ప్రతిఫలాలు ఏర్పడతాయి. కాబట్టి సగటు భౌతిక ఉత్పాదన, ఉపాంత భౌతిక ఉత్పాదన రెండూ క్షీణిస్తాయి. ఆ స్థితిలో ఉపాంత ఉత్పాదన, సగటు భౌతిక ఉత్పాదన కన్న తక్కువగా ఉంటుంది. ఈ సంబంధాలే సగటు, ఉపాంత రాబడి ఉత్పాదన మధ్య ఉంటాయి. దీనిని ఈ క్రింది రేఖాపటం ద్వారా వివరించవచ్చును.

రేఖాపటం : 1.1

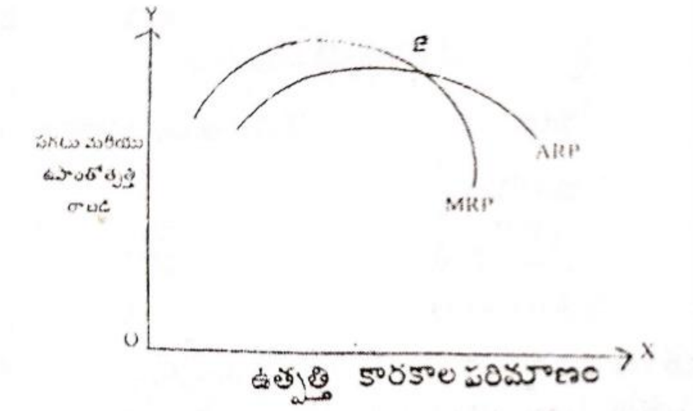

రేఖాపటం (1.1) లో E బిందువు వరకు MRP మరియు ARP పెరుగుతూ ఉన్నాయి. కాని ARP కంటె MRP ఎక్కువ రేటులో పెరుగుతూ ఉన్నందువలన MRP రేఖ ARP రేఖకు పైన ఉంటుంది. E బిందువు తర్వాత MRP మరియు ARP తగ్గుచూ ఉన్నాయి. MRP లో వచ్చే తగ్గుదల ARP లో తగ్గుదల కంటే ఎక్కువగా ఉండటంవల్ల MRP రేఖ ARP రేఖ కు దిగువన ఉంటుంది.

1.5. ఉత్పత్తి కారకాల పరిమాణం (Substitution of Factors):

ఉత్పాదక సంస్థ ఉత్పత్తి కారకాల సమ్మేళనాన్ని అభిళషణీయమైన స్థాయిలో ఉంచుతుందని తెలుసుకున్నాం. ఉత్పత్తి కారకాల అభిళషణీయమైన సమ్మేళణకు నిబంధన.

$$\frac{MRP\,of\;\; factor\,A}{\Pr ice\,of\;\; factor\,A} = \frac{MRP\,of\;\; factor\,B}{\Pr ice\,of\;\; factor\,B} = \frac{MRP\,of\;\; factor\,C}{\Pr ice\,of\;\; factor\,C}$$

ఇందులో MRP of Factor A అంటే ఉత్పత్తి కారకం యొక్క ఉపాంతరాబడి ఉత్పాదన Price of Factor A అంటే A ఉత్పత్తి కారకం ధర.

1.6. సంస్థ సమతౌల్యము - స్వల్ప కాలము:

ఉపాంత రాబడి (MR) ఉపాంత వ్యయానికి (MC) సమానంగా ఉన్నప్పుడు సంస్థ గరిష్ఠ లాభాలను ఆర్జిస్తుంది. ఆ స్థితిలో సంస్థ వస్తువుల మార్కెట్‌కు సంబంధించినంతవరకూ సమతౌల్య స్థితిలో ఉందని చెప్పవలెను. అదేవిధంగా ఉత్పత్తి కారకాల మార్కెట్లో సంస్థ గరిష్ఠ లాభాలను ఆర్జిస్తుందన్నప్పుడు సమతౌల్య స్థితికి చేరకుంటుంది. సంస్థ ఉత్పత్తి కారకాలను ఏ పరిమాణంలో ఉపయోగిస్తే దాని లాభాలు గరిష్టంగా వుంటాయో పరిశీలించవలెను.

సంపూర్ణమైన పోటీ ఉన్నప్పుడు ఉత్పత్తి కారకాలను డిమాండ్ చేసే సంస్థలు అధికంగా వుంటాయి. ఏ సంస్థ కూడా ఉత్పత్తి కారకాల ధరను తనంతతానుగా మార్చలేదు. ఎందువల్లనంటే ఆ సంస్థ డిమాండ్ ఉత్పత్తి కారకాలకుండే మొత్తం డిమాండ్‌లో అతి తక్కువగా వుండటం వలన. ఈ విధంగా పరిపూర్ణమైన పోటీ వున్నప్పుడు ఒక సంస్థ ఉత్పత్తి కారకాల ధరను ప్రభావితం చేయలేదు. ఉదాహరణకు మార్కెట్లో వున్న శ్రామికుని వేతనం రేటు (Wage rate) ను అంగీకరించి తీరవలెను. అటువంటప్పుడు సగటు వేతనం రేటు ఉపాంత వేతనం రేటు (Marginal wage) సమానంగా వుంటాయి. శ్రామికుల సంఖ్యను X- అక్షం మీద చూపి, వేతనం రేటును Y-అక్షం మీద చూపినట్లయితే ఉపాంత, సగటు వేతనరేఖ X- అక్షానికి సమాంతర రేఖగా వుంటుంది.

ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి (Marginal Revenue Product) ఉపాంత సగటు వేతనాలకు సమానమయినప్పుడు సంస్థ గరిష్ఠ లాభాలను పొంది సమతౌల్య స్థితికి చేరుకొంటుంది.

ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి MRP = ఉపాంతోత్పత్తి × ధర, మిగిలిన ఉత్పత్తి కారకాలను స్థిరంగా వుంచి, శ్రామికుల సంఖ్యను మాత్రమే పెంచుతూ పోయినట్లయితే చర అనుపాతం సూత్రం ఆచరణలోకి వస్తుంది. అందువల్ల మొదటి దశలో ఉపాంతోత్పత్తి పెరుగుతుంది. ప్రతిఫలం క్షీణించే రెండవ దశలో ఉపాంతోత్పత్తి క్షీణిస్తుంది. సంస్థ సమతౌల్యాన్ని ఈ క్రింది రేఖాపటం (1.2) ద్వారా వివరించవచ్చును.

రేఖాపటం : 1.2

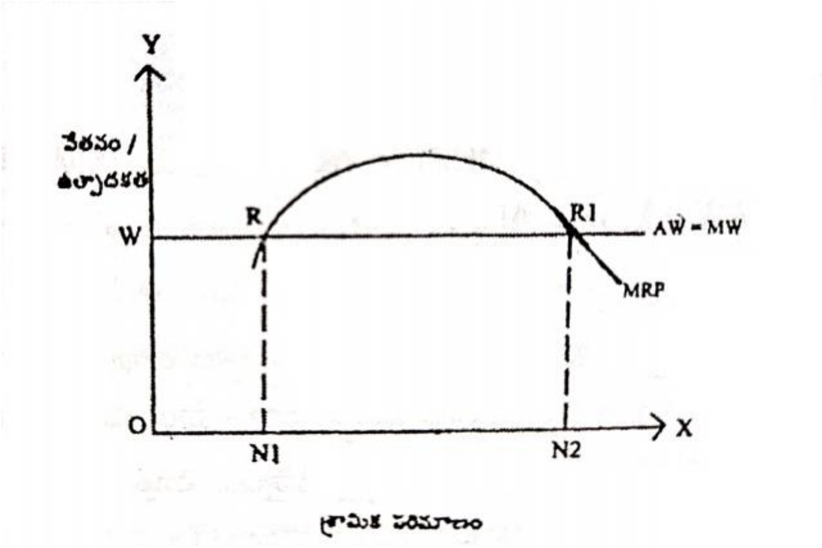

పై రేఖాపటం (1.2) R బిందువు వద్ద MRP=MW గా ఉన్నది. కాని సంస్థ ON_1, పరిమాణంలో శ్రామికులను నియమిస్తూ సమతౌల్యంలో ఉండదు. దీనికి కారణం ON_1 కంటే ఎక్కువగా శ్రామికులను నియమించినట్లయితే ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి (MRP), శ్రామికులకు చెల్లించే వేతనం MW లేదా AW కంటే ఎక్కువగా ఉన్నది. ఈ కారణంగా

సంస్థ ఎక్కువ మంది శ్రామికులను నియమిస్తుంది. అనగా సంస్థ ON_2 పరిమాణంలో శ్రామికులను నియమించినట్లయితే MRP మరియు MW రెండు కూడ R_1 బిందువు వద్ద సమానంగా ఉన్నాయి. N_2 కంటె ఎక్కువగా శ్రామికులను నియమించినట్లయితే MRP కంటే MW ఎక్కువగా ఉంటుంది. అందువలన సంస్థకు నష్టాలు వస్తాయి. అందువలన సంస్థ ON_2 పరిమాణంలో శ్రామికులను నియమిస్తూ R_1 బిందువు వద్ద సమతౌల్యంలో ఉంటుంది. అనగా స్వల్పకాలంలో MRP = MW = AW గా ఉన్నప్పుడు సంస్థ సమతౌల్యంలో ఉంటుంది.

1.7. పరిశ్రమ సమతౌల్యం - దీర్ఘకాలం:

దీర్ఘకాలంలో పరిశ్రమ సమతౌల్యాన్ని ఈ క్రింది రేఖా పటం ద్వారా వివరించవచ్చును. ARP = సగటు ఉత్పత్తి రాబడి రేఖ MRP = ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి రేఖ. WW = వేతనం రేఖ. వేతనం రేటు OW_1, అయినప్పుడు ON_1, శ్రామికులను నియమించి వేతనం రేటును ఉపాంతోత్పత్తి రాబడితో సమానం చేసి సంస్థ గరిష్ట లాభాలను పొందుతుంది. అయితే సగటుత్పత్తిరాబడి ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి కన్న హెచ్చుగా ఉండడం వల్ల సంస్థలు అదనపు లాభాలను పొందుతాయి. అప్పుడు నూతన సంస్థలు పరిశ్రమలో ప్రవేశిస్తాయి. ఫలితంగా శ్రామికులకు డిమాండ్ పెరుగుతుంది. అప్పుడు వేతనం రేటు పైకి పోతుంది. వేతనం రేటు OW అయినప్పుడు అది ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి, సగటు ఉత్పాదకత రాబడి సమానం అవుతుంది. సంస్థ ON శ్రామికులను నియమిస్తుంది. అన్ని సంస్థలు సామాన్య లాభాలను మాత్రమే ఆర్జిస్తాయి. ఇది దీర్ఘకాలంలో జరుగుతుంది.

రేఖాపటం : 1.3

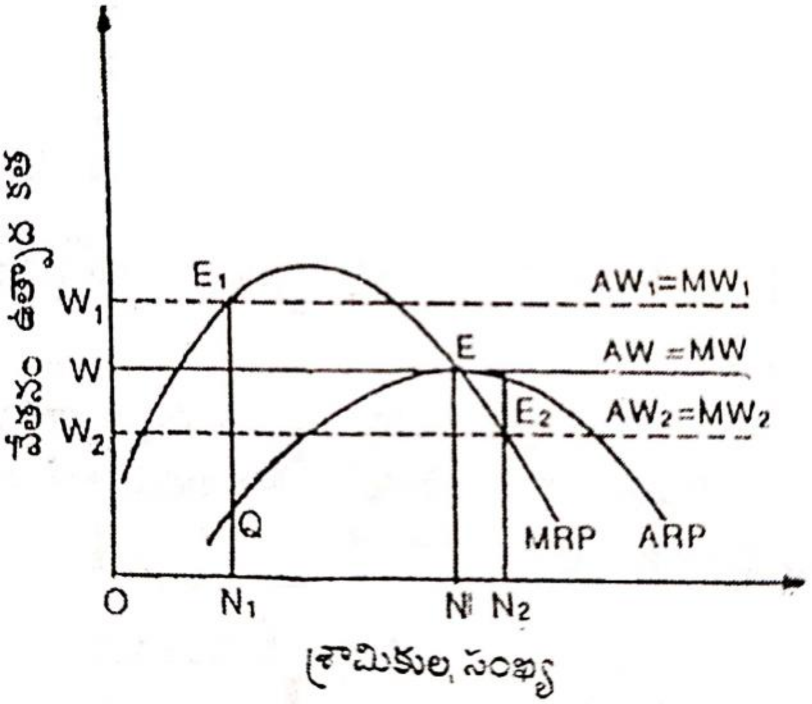

సంస్థ సమతౌల్యం = ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి (MRP) = ఉపాంత వేతనం (MW) = సగటు వేతనం = (AW) పరిశ్రమ సమతౌల్యం = MW = AW = MRP = ARP.

1.8. ఉత్పత్తి కారకం ధరలకు సంబంధించిన డిమాండ్, సప్లయ్ సిద్ధాంతం:

J.B. క్లార్క్ ప్రతిపాదించిన ఉపాంత ఉత్పాదకతా సిద్ధాంతం పెక్కు విమర్శలకు గురి అయింది. అది డిమాండ్‌ను పరిగణలోనికి తీసుకొని కారకాల సప్లయ్‌ని పూర్తిగా విస్మరించటం వలన లోపభూయిష్టమైనది. ఈ కారణంగా ఆ ఉపాంత ఉత్పాదకతా సిద్ధాంతం ఉత్పత్తి కారణాల ధరలు ఏవిధంగా నిర్ణయమవుతాయో సంపూర్ణంగా వివరించలేదు.

ఉత్పత్తి కారకాల ధర నిర్ణయానికి సంబంధించి మరికొన్ని సిద్ధాంతాలు కూడా ప్రచారంలోకి వచ్చాయి. అందులో ముఖ్యమైనది డిమాండ్, సప్లయ్ సిద్ధాంతము. దీనినే ఆధునిక సిద్ధాంతమని కూడా అంటారు. దీనిని ఈ క్రింది విధంగా వివరించవచ్చు. ఈ సిద్ధాంతం డిమాండ్‌తో పాటు సప్లయ్‌ని కూడ పరిగణలోనికి తీసుకుంది.

మొదట డిమాండ్ విషయాన్ని పరిశీలిద్దాం. ఒక ఉత్పత్తి కారకానికి గల డిమాండ్ పరోక్షమైనదని మనకు తెలుసు. అంటే వస్తువుల కంటే డిమాండ్‌ను బట్టి ఆ వస్తువుల ఉత్పత్తి కవసరమయిన కారకాలకు డిమాండ్ నిర్ణయమవుతుంది. సంగ్రహంగా ఒక ఉత్పత్తి కారకానికుండే డిమాండ్ మూడు అంశాలపై ఆధారపడుతుంది. అవి:

1. వస్తువులకుండే డిమాండ్ పెరిగితే ఉత్పత్తి కారకాల డిమాండ్ కూడా పెరగుతుంది.
2. వస్తువుల తయారీలో ఆ ఉత్పత్తి కారకంతో పాటు ఇతర ఉత్పత్తి కారకాలను కూడా ఉపయోగిస్తారు. కాబట్టి ఒక ఉత్పత్తి కారకం డిమాండ్, ఇతర ఉత్పత్తి కారకాల డిమాండ్ పైన కూడా ఆధారపడి ఉంటుంది.
3. పరిశీలనలో ఉన్న ఉత్పత్తి కారకాల ఉత్పాదకత, అంతిమంగా సంస్థల డిమాండ్ ఉత్పత్తి కారకాల ఉపాంత ఉత్పాదకతపై ఆధారపడి ఉంటుందని చెప్పవచ్చు. ఉదాహరణకు శ్రమను తీసుకుందాం. ఒక ఉత్పత్తి సంస్థ అదనంగా శ్రామికులను నియమిస్తున్నప్పుడు అదనపు వ్యయాన్ని అదనపు రాబడిని పరిగణలోకి తీసుకుని శ్రామికుల్ని నియమించడమా లేదా అన్నది నిర్ణయించుకొంటుంది. దీనిని బట్టి వివిధ వేతన స్థాయిల వద్ద ఎంత మంది శ్రామికుల్ని ఒక సంస్థ నియమించుకుంటుందో చెప్పవచ్చు. ఇలా అనేక సంస్థల డిమాండ్‌ను కలుపగా వచ్చేదే శ్రమకు గల మార్కెట్ డిమాండ్ రేఖ. దీనిని ఈ క్రింది రేఖాపటంలో (1. 4) వివరించడమైనది.

రేఖాపటం : 1.4

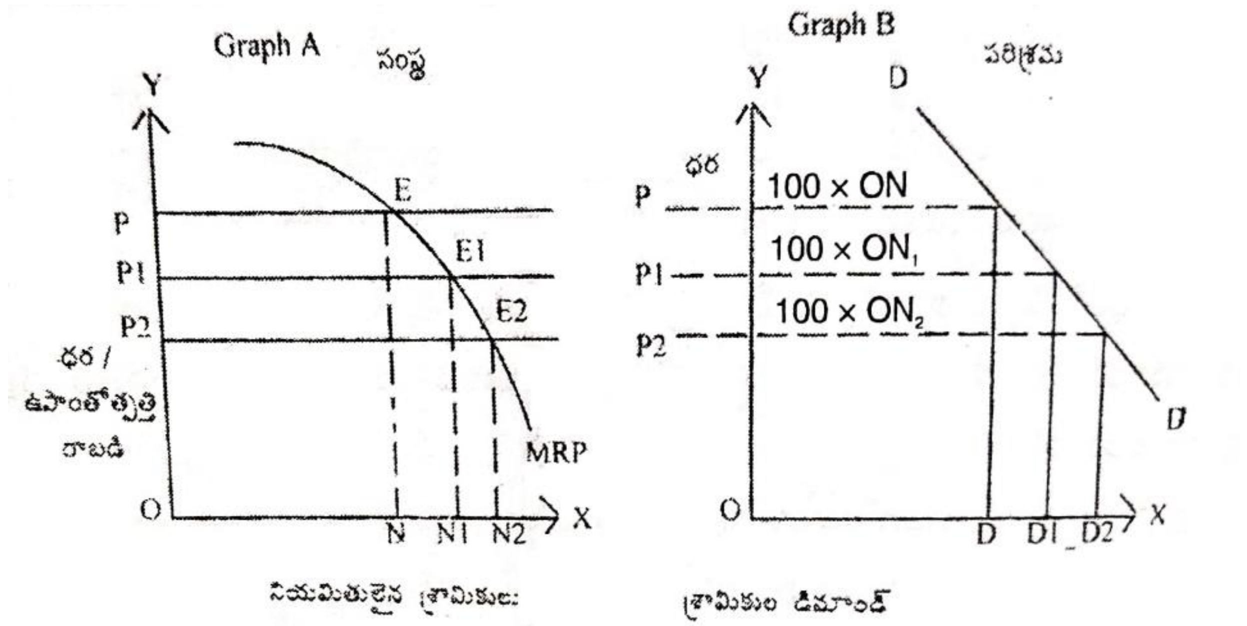

రేఖాపటం (1. 4) ఎడమవైపు సంస్థ A యొక్క ఒక ఉత్పత్తి కారకం డిమాండ్ రేఖను వివరించడమైనది. కారక ధర OP గా ఉన్నట్లయితే, కారకానికి ఉండే డిమాండ్ ON. అంటే ON పరిమాణంలో సంస్థ శ్రామికులను డిమాండ్ చేసినట్లవుతుంది. E బిందువు వద్ద MRP = Price గా ఉంటుంది. ఉదాహరణకు పరిశ్రమలో 100 సంస్థలు ఉన్నాయనుకుందాం. ప్రతి సంస్థ OP ధర వద్ద ON పరిమాణంలో శ్రామికులను డిమాండ్ చేస్తుంది. అందువలన పరిశ్రమలో శ్రామికులకు ఉన్న మొత్తం డిమాండ్ 100 × ON. రేఖాపటం 'B' లో OD, OP ధర వద్ద శ్రామికులకు ఉన్న మొత్తం డిమాండ్‌ను తెలుపుతుంది.

ఉత్పత్తి కారకం ధర OP_1 కు తగ్గినట్లయితే, సంస్థ ON_1 పరిమాణంలో శ్రామికులను నియమిస్తుంది. అందువలన పరిశ్రమలో శ్రామికులకు ఉన్న మొత్తం డిమాండ్ 100 x OP_1 దీనినే పరిశ్రమలో OD_1 తెలుపుతుంది. ఒకవేళ ఉత్పత్తికారకం ధర OP_2 కు తగ్గినట్లయితే సంస్థ ON_2 పరిమాణంలో శ్రామికులను డిమాండ్ చేస్తుంది. అందువలన పరిశ్రమలలో శ్రామికులకు ఉన్న మొత్తం డిమాండ్ 100 × ON_2. దీనినే OD_2 తెలుపుతుంది. DD రేఖ ఉత్పత్తికారకం ధర మారుతున్నప్పుడు పరిశ్రమలో ఉత్పత్తి కారకానికి ఉండే డిమాండ్‌ను తెలుపుతుంది. ఈ DD రేఖ ఎడమనుండి కుడికి క్రిందికి వాలుతూ ఉంటుంది.

ఇక సప్లయ్ విషయానికొస్తే ఒక ఉత్పత్తి కారకపు సప్లయ్ శ్రామికులకు ధరతో పాటు అనేక ఇతర అంశాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. శ్రమ సప్లయ్ వేతన స్థాయితో పాటు జనాభా పరిమాణం, వయస్సు వారి విభజన, వృత్తివారీ విభజన, జనాభా భౌగోళికంగా ప్రాంతాల మధ్య ఏవిధంగా పంపిణీ అయింది, శ్రామిక సామర్థ్యం, వారి గమనశీలత, విద్యార్హతలు, సాంకేతిక నైపుణ్యాలు మొదలైన అనేక అంశాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. అందుచే ఒక కారకపు సప్లయ్

రేఖను వివరించడం కొంచెం కష్టం. కాని సాధరణంగా ఒక సాధనం ధర పెరిగి సప్లయ్ పెరుగుతుందనీ, ధర తగ్గితే సప్లయ్ తగ్గుతుందని మనం చెప్పవచ్చు. అంటే కారకాల సప్లయ్ రేఖ ఎడమనుండి కుడికి పైకి వాలుతుందన్నమాట.

ఒక ఉత్పత్తి కారకం ధర మొత్తం డిమాండ్, మొత్తం సప్లయ్ శక్తులు నిర్ణయించే ప్రక్రియకు ఈ క్రింది రేఖాపటం **(1.5)** లో వివరించవచ్చును. ఆధునిక సిద్ధాంతం, క్లార్క్ చెప్పిన ఉపాంత ఉత్పాదకత సిద్ధాంతం కంటే మెరుగైనదని చెప్పవచ్చు. దీనికి కారణం ఆధునిక సిద్ధాంతం ఉత్పత్తి కారకాల డిమాండ్ మరియు సప్లయ్‌ను పరిగణనలోకి తీసుకుని కారకాల ధరలు ఏ విధంగా నిర్ణయమవుతాయో తెలుపుతుంది.

రేఖాపటం : 16.5

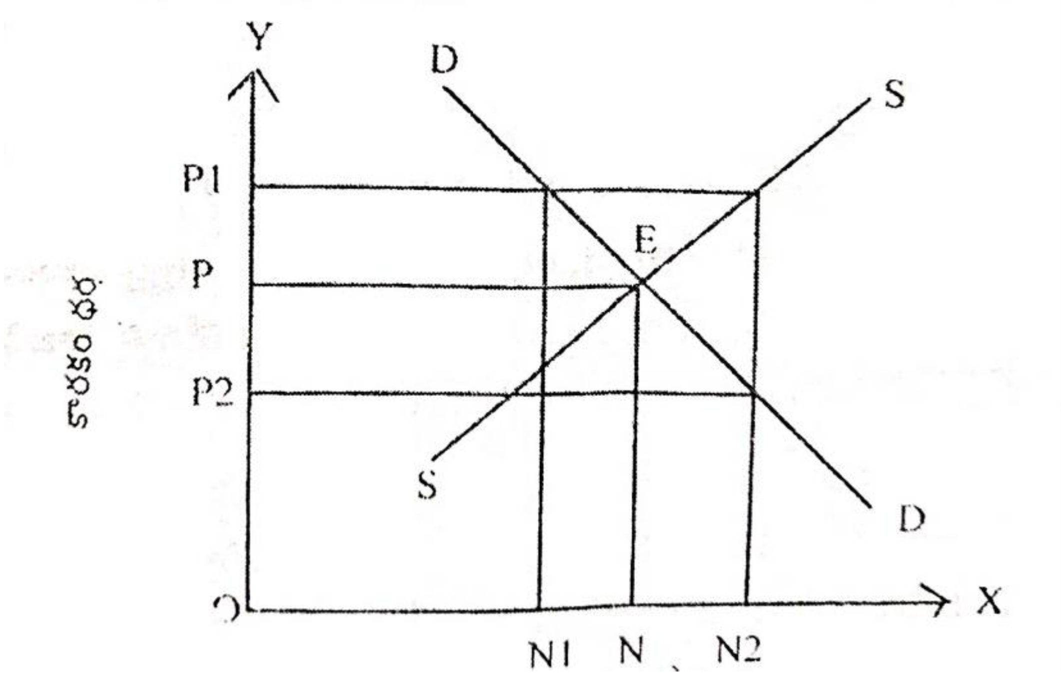

శ్రామికుల డిమాండ్ మరియు సప్లయ్

ఈ సిద్ధాంతం కూడ అన్ని ఉత్పత్తి కారకాల ధర నిర్ణయానికి చివరి మాట అని చెప్పలేము. ప్రతి ఉత్పత్తి కారకం లక్షణాలలోనూ, స్వభావాలలోనూ తేడా ఉంది. సంఘ పరంగా చూస్తే భూమి విస్తీర్ణం స్థిరంగా ఉంటుంది. అంటే దాని సప్లయ్ సంపూర్ణ ఆవ్యాకోచంగా ఉంటుంది.

ఒక ఆదాయ స్థాయి దాటిన తర్వాత శ్రమ సప్లయ్ రేఖ వెనుకకు వంగి ఉంటుంది. అదీగాక ఒక ఉత్పత్తి కారకం యూనిట్లన్నీ సజాతీయంగా పరిగణించలేము. ఫలితంగా ప్రతి ఉత్పత్తి కారకం ప్రతి ఫలాన్ని నిర్ణయించే సిద్ధాంతాలను వేరు వేరుగా ఆర్థిక వేత్తలు ప్రతిపాదించినారు.

1.9. సిద్ధాంతంపై విమర్శ:

ఉపాంత ఉత్పాదకతా పంపిణి సిద్ధాంతానికి చాలా మంది అర్థ శాస్త్రజ్ఞులు చాలా రకాలుగా అభ్యంతరాలు తెలిపినారు మరియు తీవ్రంగా విమర్శించినారు. ఆ విమర్శలను, అభ్యంతరాలను సంగ్రహంగా పొందుపర్చడమైంది.

1. ఉత్పత్తి ఇతర కారకాలన్నీ సమిష్టిగా వస్తు సేవలను ఉత్పత్తి చేస్తాయి. మొత్తం ఉత్పత్తికి ఏకారకం ఏమాత్రం ఉత్పత్తి చేసిందో ప్రత్యేకంగా తెలుసుకోవడం సాధ్యం కాదని టాసింగ్, డేబెన్ పోర్టు (Tausing and Debernport) వాదించినారు.

2. ఒక ఉత్పత్తి కారకానికి సంబంధించి ఒక యూనిట్ తొలగిస్తే మొత్తం ఉత్పత్తి అంతా అస్తవ్యస్తమై పోతుందనీ తత్ఫలితంగా ఇతర కారకాల ఉత్పాదకత ఆమేరకు తగ్గిపోతుందనీ వీసర్, హాబ్సనులు (Weiser and Hobson) వెల్లడించినారు. తొలగించిన యూనిట్ యొక్క ఉపాంత ఉత్పాదకత కంటే మొత్తం ఉత్పత్తిలో తగ్గుదల హెచ్చుగా ఉంటుంది.

3. ఉత్పత్తి కారకాల యొక్క ఉపాంత నికర ఉత్పాదనలన్నింటినీ కూడితే, మొత్తం ఉత్పత్తి కంటే తక్కువగా ఉంటుందని తెలియజేయడమైనది. అంటే కొంత మిగులు (Surplus) ఏర్పడుతుంది. ఉత్పత్తి కారకాల సహకార కృషివలన ఈ మిగులు ఏర్పడుతుందని చెప్పవచ్చు.

4. ఉత్పత్తి కారకాల సమ్మేళనాన్ని (Combination of factors) మార్చడం సాధ్యం కాదని హాబ్సన్ అభిప్రాయం. ఉత్పత్తి కారకాల సమ్మేళనం సాంకేతిక కారణాలననుసరించి జరుగుతుంది కాబట్టి వాటిని మార్చడానికి వీలు లేదు. చాలా యంత్రాలకు ఒకే శ్రామికుని సేవలు అవసరం కావచ్చు. అట్లాంటప్పుడు ఆ యంత్రాల మీద ఇద్దరు శ్రామికుల్ని నియమించడం దండగే అవుతుంది. కాని ఇది సబబైన విమర్శకాదు. దీర్ఘకాలంలో ఉత్పత్తి కారకాలు సమ్మేళనాన్ని మార్చే అవకాశం లేకపోలేదు.

5. వ్యవస్థాపకుని దృష్టి ఎల్లప్పుడూ లాభాల గరిష్టీకరణ మీదనే ఉంటుందని ఈ సిద్ధాంతం ప్రతిపాదిస్తుంది. కాని ఇది నిజం కాదు. ఆధునిక వ్యాపార వ్యవస్థాపకుల దృష్టి సాంఘిక బాధ్యతల మీద కూడా ప్రసరిస్తుంది.

6. పరిపూర్ణ పోటీ దృక్పథంతో జె.బి క్లార్క్, విక్‌స్టెడ్‌లు ఈ సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించినారు. వాస్తవ జీవితంలో పరిపూర్ణ పోటీ అనేది మృగతృష్ణ వంటిదని కొంతమంది గ్రంథ కర్తలు అభ్యంతరాలు చెప్పినారు. ఈ సిద్ధాంతాన్ని అపరిపూర్ణ పోటీ పరిస్థితులకు కూడా అన్వయించవచ్చునని చాంబర్లిన్ (Chamberlin) సర్ది చెప్పాడు.

7. ఉత్పత్తి కారకం సప్లయ్‌పై ప్రభావాన్ని చూపే శక్తులను గురించి ఈ సిద్ధాంతం ఆలోచించలేదు. ఒక వస్తువు ధర నిర్ణయానికి డిమాండ్, సప్లయ్‌ల రెండింటి ప్రభావం ఉంటుంది. సప్లయ్‌ని విస్మరించటం వల్ల ఈ సిద్ధాంతం అసంపూర్ణంగా ఉంటుంది.

8. జాతీయాదాయం ప్రస్తుతం అసమానంగా పంపిణీ అవడానికి ఈ సిద్ధాంతం ఓ విధంగా సమర్థిస్తుంది. ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం ఏ ఉత్పత్తి కారకం ఎంత ఉత్పత్తి చేస్తుందో, దానికి అంతే దక్కుతుంది. ధనవంతులు హెచ్చు లాభాలు పొందుతారు. కారణం ఉత్పత్తిలో వారి భాగం హెచ్చు. "ధనవంతులు ధనవంతులే - ఎందుకంటే వారు పూర్వజన్మలో పుణ్యం చేసుకున్న మంచివారు. పేదవారు పేదవారే ఎందుకంటే వారు పూర్వజన్మలో పాపం చేసుకున్న చెడ్డవారు. సోషలిస్టు సమాజస్థాపనే ధ్యేయంగా ఉన్న ఈ ప్రజాస్వామిక యుగంలో అట్లాంటి భావాన్ని ఎవ్వరూ హర్షించరు, సహించరు. ఈ అణుశక్తి యుగంలో కర్మ సిద్ధాంతంపై విశ్వాసం సడలిపోతున్నది ఎక్కువ భాగం అధిక ఆదాయాలు అనేవి తరతరాల నుంచీ సంక్రమిస్తూన్న ఆస్తుల వల్ల వస్తున్నవి. పేదరికం అనేది కేవలం అసామర్థ్యం వల్లనే కాదు, అవకాశాలు లేకపోవడం వల్ల, అదృష్టం కలసిరాకపోవడం వల్ల కూడా కావచ్చు.

1.10. ముగింపు:

నవ్య సంప్రదాయ ఆర్థికవేత్తలు ప్రతిపాదించిన పంపిణీ సిద్ధాంతమే ఉపాంత ఉత్పాదకత పంపిణీ సిద్ధాంతం. ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం ఒక ఉత్పత్తి కారకం యొక్క పారితోషికం ఆ కారకం యొక్క ఉపాంత ఉత్పాదకతకు సమానంగా ఇవ్వబడుతుంది. ఉద్యమదారులు ఒక ఉత్పత్తి కారకానికి దాని ఉత్పాదకతకు మించి ధరను చెల్లించలేరు. ఉపాంత ఉత్పాదకతను మించి ఉత్పత్తి కారకం ధరను చెల్లించినచో ఉద్యమదారులకు లాభాలు క్షీణిస్తాయి. అదే విధంగా ఉత్పత్తి కారకాల ఉపాంత ఉత్పాదకతకు తక్కువగా పారితోషకాన్ని తీసుకోడానికి అంగీకరించవు. ఉపాంత ఉత్పాదకత పంపిణి సిద్ధాంతముతో ఉత్పత్తి కారకాల వివిధ యూనిట్లు సజాతీయమైనవి. అంతేకాకుండా ఒక ఉత్పత్తి కారకం బదులుగా మరో ఉత్పత్తి కారకాన్ని వినియోగించుటకు ఏ విధమైన ప్రతిబంధకాలు ఉండవు అనే ప్రమేయంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఉపాంత ఉత్పాదకత పంపిణి సిద్ధాంతంలో అతి ముఖ్యమైన భావన ఉపాంత ఉత్పాదకత. ఒక ఉత్పత్తి కారకాన్ని అదనంగా ఉపయోగించడం వలన మొత్తం ఉత్పత్తిలో వచ్చిన పెరుగుదలనే ఉపాంత ఉత్పాదకత అంటారు. ఉత్పత్తి కారకాలను అధికంగా ఉపయోగించే కొలది ఉపాంత ఉత్పాదకత సాధారణంగా పెరుగుతుంది. ఒక దశ దాటిన తరువాత ఉపాంత ఉత్పాదకత క్షీణించడం ప్రారంభమౌతుంది. దీనినే క్షీణోపాంత సిద్ధాంతం అంటారు. కాబట్టి ఉపాంత ఉత్పాదకత క్షీణ దశకు రాకముందే ఉద్యమదారుడు అదనపు ఉత్పత్తి కారకాలను వినియోగించడం ఆపివేస్తాడు.

1.11. సాంకేతిక పదాలు:

ఉపాంత భౌతిక ఉత్పాదన:

ఇతర ఉత్పత్తి కారకాలు స్థిరంగా ఉండగా ఒక ఉత్పత్తి కారకం యొక్క అదనపు యూనిట్‌ను ఉత్పత్తి ప్రక్రియలో ఉపయోగించటం వలన మొత్తం భౌతిక ఉత్పత్తిలో పెరుగుదల.

ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి:

ఇతర ఉత్పత్తి కారకాలను స్థిరంగా ఉంచి, ఒక ఉత్పత్తి కారకం అదనంగా ఒక యూనిట్ పెంచటం వలన పెరిగిన ఉత్పత్తిని (ఉపాంత భౌతిక ఉత్పాదనను) అమ్మటం వలన మొత్తం రాబడిలో పెరుగుదల ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి (MRP) = భౌతిక ఉపాంత ఉత్పత్తి × ఉపాంత రాబడి.

ఉపాంతోత్పత్తి విలువ (Marginal Value Product):

ఉపాంత భౌతిక ఉత్పత్తి విలువ, ఉపాంత భౌతిక ఉత్పత్తి × వస్తువు ధర. సంపూర్ణ పోటీలో ధర, ఉపాంత రాబడి సమానం. ఉపాంతోత్పత్తి రాబడి, ఉపాంతోత్పత్తి విలువ సమానము.

వైయుక్తిక పంపిణ - విధులననుసరించి పంపిణీ:

ఉత్పత్తి కారకాలు ఉత్పత్తి ప్రక్రియలో తమ విధులు నిర్వహించటం ద్వారా పొందే ఆర్జన విధానాలను విధులననుసరించి పంపిణీ క్రిందకు వస్తాయి. ఉపాంత ఉత్పాదకత సిద్ధాంతం విధులననుసరించిన పంపిణీని వివరిస్తుంది. వైయుక్తిక పంపిణీ అంటే వ్యక్తుల మధ్య ఆదాయ పంపిణీ వ్యక్తుల వివిధ సాధనాల యాజమాన్యం వలన పొందే వ్యక్తిగత ఆదాయాలు, ఆర్థిక అసమానతలు వైయుక్తిక పంపిణీకి చెందినవి.

1.12. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు:

I. వ్యాసరూప ప్రశ్నలు :

1) ఉపాంత ఉత్పాదకత పంపిణీ సిద్ధాంతాన్ని విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించండి ?

2) ఉత్పత్తి కారకాల ధర నిర్ణయానికి సంబంధించిన డిమాండ్, సప్లయ్ సిద్ధాంతాన్ని వివరించండి ?

3) “సంపూర్ణ పోటీలో దీర్ఘకాలంలో ఉత్పత్తి కారకాల ధరలు వాటి ఉపాంత ఉత్పత్తి రాబడి, సగటు ఉత్పత్తి రాబడికి సమానమవుతాయి’’ వివరించండి ?

II. సంక్షిప్త వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) ఉపాంత ఉత్పాదకత భావనలు ?

2) ఉత్పత్తి కారకాల మార్కెట్లో స్వల్పకాలంలో సంస్థ సమతౌల్యము ?

1.13. ఆధారిత గ్రంథాలు:

1. Boumol, W.J. (1977). Economic theory and operations analysis. Engleword Cliffs: Prentice-Hall.
2. Dorfman, R. P. A. Samuelson and R.M. Solow (1958). Linear Programming and economic analysis. New York: McGraw-Hill.
3. Hicks, J. R. (1932). The theory of wages. New York: Macmillan.
4. Mallinvavd, E. (1972). Lectures on micro economic theory. Amsterdam / London : North-Holland.
5. Mansfiled, E. (1985). Micro economics: Theory and applications. New York: Norton.
6. Stigler, G.J. (1941). Production and distribution theories: The formative period. New York: Macmillan.

పాఠం - 2

సాంకేతిక ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత

Elasticity of Technical Substitution

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

2.0. ఉద్దేశ్యాలు

2.1. పరిచయం

2.2. భావన యొక్క చరిత్ర

2.3. నిర్వచనం

2.4. ఆర్థిక వివరణ

2.5. సాంకేతిక ప్రత్యామ్నాయం యొక్క ఉపాంత రేటు

2.6. ముగింపు

2.7. మాదిరి పరీక్ష ప్రశ్నలు

2.8. ఆచూకి గంథ్రాలు

2.0. ఉద్దేశ్యాలు:

- ☛ అర్థశాస్త్రంలో స్థితిస్థాపకత సూక్ష్మ అర్థశాస్త్రం యొక్క నిర్దిష్ట ప్రాంతానికి వర్తిస్తుంది. అంతేకాకుండా వస్తువులు, సేవలు, ఉత్పత్తిదారులు మరియు వినియోగదారులకు సంబంధించి డిమాండ్, ఆఫర్లు మరియు ఆదాయాల ప్రవర్తనను సూచిస్తుంది.
- ☛ వనరుల ప్రత్యామ్యాయం ఒక సంస్థ తన వనరులను ప్రత్యామ్నాయం చేయడానికి ఎక్కువ అవకాశాలు, సప్లయ్ యొక్క స్థితిస్థాపకత ఎక్కువ.
- ☛ ఇన్‌పుట్ (వస్తువులు) మధ్య ప్రత్యామ్నాయం ఏవిధంగా ఉంటుందో తెలియజేస్తుంది.

- సాపేక్ష ధరలు మారినప్పుడు వస్తువులు లేదా కారకాల ఉత్పత్తులు ఏవిధంగా మారుతాయో తెలియచేస్తుంది.

2.1. పరిచయం:

ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత అనునది సాంకేతిక ప్రత్యామ్నాయం యొక్క ఉపాంత రేటులో శాతం మార్పుతో మూలధన-కార్మిక నిష్పత్తిలో శాతం మార్పు యొక్క నిష్పత్తి. పోటీ మార్కెట్‌లో, ఇది రెండు ఉత్పత్తులలో వాటి ధరలలో ఒక శాతం మార్పుకు ప్రతిస్పందనగా ఉపయోగించిన శాతాన్ని కొలుస్తుంది. ఇది ఒక ఐసోక్వాంట్ వక్రత యొక్క కొలమానాన్ని ఇస్తుంది. తద్వారా, ఉత్పత్తుల లేదా వస్తువుల మధ్య ప్రత్యామ్నాయం.

2.2. భావన యొక్క చరిత్ర:

సర్. జాన్ హిక్స్ 1932 వ సంవత్సరంలో ఈ భావనను ప్రవేశపెట్టాడు. జోన్ రాబిన్సన్ 1933వ సంవత్సరంలో స్వతంత్రంగా హిక్స్‌కి సమానమైన గణిత సూత్రీకరణను ఉపయోగించి దానిని కనుగొన్నారు.

2.3. నిర్వచనం:

'Y' కి సంబంధించి, 'X' యొక్క స్థితిస్థాపకత యొక్క సాధారణ నిర్వచనం

$$E_Y^X = \frac{\%\ \text{Change}\ X}{\%\ \text{Change}\ Y}, \qquad \text{ఇది తగ్గిస్తుంది.}$$

$E_Y^X = \frac{dX}{dY}\frac{Y}{X}$ అనంతమైన మార్పులు మరియు భేదాత్మక చలంకాల కోసం. ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత అనునది వాటి ఉపాంత విలువలు లేదా ధరల నిష్పత్తికి సంబంధించి రెండు వస్తువుల ఉపయోగం యొక్క నిష్పత్తిలో మార్పు. వాటి ఉపాంత ఉత్పత్తుల నిష్పత్తికి సంబంధించి ఉపయోగించిన మూలధనం (K) మరియు శ్రమ (L) నిష్పత్తికి అత్యంత సాధారణ అప్లికేషన్ MP_K మరియు MP_L లేదా అద్దె ధర (r) మరియు వేతనం (W). వినియోగ వస్తువుల నిష్పత్తి '1' మరియు '2' వాటి ఉపాంత వినియోగాలు లేదా వాటి ధరల నిష్పత్తికి సంబంధించి మరొక అప్లికేషన్.

వినియోగంపై యుటిలిటీని ఇవ్వబడినది $U(C_1, C_2)$ మరియు వీలు $U_{Ci} = dU(C_1, C_2)/d_{Ci}$. అప్పుడు ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత.

$$E_{21}=\frac{d\ in\ (C_2/C_1)}{d\ in\ (MRS_{12})}=\frac{d\ in\ (C_2/C_1)}{d\ in\ (UC_1/UC_2)}$$

$$=\frac{\frac{d(C_2/C_1)}{(C_2/C_1)}}{\frac{d(UC_1/UC_2)}{UC_1/UC_2}}=\frac{\frac{d(C_2/C_1)}{(C_2/C_1)}}{\frac{d(P_1/P_2)}{P_1/P_2}}$$

ఎక్కడ MRS ప్రత్యామ్నాయం యొక్క ఉపాంత రేటు. చివరి సమానత్వం అందిస్తుంది. $MRS_{12}=P_1/P_2$, ఇక్కడ P_1, P_2 వస్తువుల ధరలు 1 మరియు 2. ఇది యారో-డెబ్రూ అంతర్గత సమతౌల్యంలో వినియోగదారుడు వినియోగ గరిష్ఠీకరణ సమస్య కోసం మొదటి ఆర్డర్ షరతు నుండి సంబంధం, ఇక్కడ రెండు వస్తువుల యొక్క ఉపాంత వినియోగాలు ధరలకు అనులోమానుపాతంలో ఉంటాయి. వినియోగ వస్తువులపై వినియోదారుని ఎంపికలు, వాటి సాపేక్ష ధరలు మారినప్పుడు ఎలా మారతాయో వివరించబడినది. దీనిని ఈ క్రింది సూత్రం ద్వారా వివరించవచ్చును.

$$E_{21}=E_{12}\ :$$

$$E_{21}=\frac{d\ in\ (C_2/C_1)}{d\ in\ (Uc_1/Uc_2)}=\frac{d\ (-in\ (C_2/C_1))}{d\ (-in\ (Uc_1/Uc_2))}=\frac{d\ in\ (C_1/C2)}{d\ in\ (Uc_2/Uc_1)}=E_{12}$$

ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత యొక్క సమానమైన లక్షణం.

$$E_{21}=\frac{d\ in\ (C_2/C_1)}{d\ in\ (MRS_{12})}=\frac{d\ in\ (C_2/C_1)}{d\ in\ (MRS_{21})}=-\frac{d\ in\ (C_2/C_1)}{d\ in\ (UC_2/UC_1)}$$

$$=-\frac{\frac{d(C_2/C_1)}{(C_2/C_1)}}{\frac{d(UC_2/UC_1)}{UC_2/UC_1}}$$

$$=-\frac{\frac{d(C_2/C_1)}{C_2/C_1}}{\frac{d(P_2/P_1)}{P_2/P_1}}$$

వివిక్త సమయ నమూనాలలో, కాలాలలో వినియోగం యొక్క ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత 't' మరియు 't+1' ఇంటర్ టెంపోరల్ ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత అని పిలుస్తారు.

అదేవిధంగా, ఉత్పత్తి ఫంక్షన్ ఉంటే $f(x_1+x_2)$ అప్పుడు ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత.

$$E_{21}=\frac{d\ in\ (x_2/x_1)}{d\ in\ (MRS_{12})} = \frac{d\ in\ (x_2/x_1)}{d\ in\left(\frac{df}{dx_1}/\frac{df}{dx_2}\right)}$$

$$=\frac{\frac{d(x_2/x_1)}{x_2/x_1}}{\frac{d\left(\frac{df}{dx_1}/\frac{df}{dx_2}\right)}{\frac{df}{dx_1}/\frac{df}{dx_2}}}=-\frac{\frac{d(x_2/x_1)}{x_2/x_1}}{\frac{d\left(\frac{df}{dx_2}/\frac{df}{dx_1}\right)}{\left(\frac{df}{dx_2}/\frac{df}{dx1}\right)}}$$

ఇక్కడ MRTS సాంకేతిక ప్రత్యామ్నాయం యొక్క ఉపాంత రేటు.

ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత యొక్క విలోమం పరిపూరకమైన స్థితిస్థాపకత.

ఉదాహరణ:

కాబ్-డగ్లస్ ఉత్పత్తి ఫలంను పరిగణించండి.

$$f(x1,\ x2)=x_1^a x_2^1\text{ - }a$$

సాంకేతిక ప్రత్యామ్నాయం యొక్క ఉపాంత రేటు.

$$MRTS_{21}=\frac{1-a}{a}\frac{x_1}{x_2}$$

సంకేతాలను మార్చడం సౌకర్యంగా ఉంటుంది. సూచించు

$$\frac{1-a}{a}\frac{x_1}{x_2}=-$$

దీనిని తిరిగి వ్రాయడం.

$$\frac{x_1}{x_2}=\frac{a}{1-a}-$$

అప్పుడు ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత.

$$\pm_{21}=\frac{d\ in\left(\frac{x_1}{x_2}\right)}{d\ in\ (MRTS_{21})}=\frac{d\ in\left(\frac{x_1}{x_2}\right)}{\left(\frac{x_1}{x_2}\right)}=\frac{d\ in\left(\frac{x_1}{x_2}\right)}{d\ in^{-}}$$

$$=\frac{d\ \frac{x_1}{x_2}}{\frac{x_1}{x_2}}\frac{-}{d^{-}}$$

$$=\frac{d\ \frac{x_1}{x_2}}{d^{-}}\frac{-}{\frac{x_1}{x_2}}$$

$$=\frac{a}{1-a}\frac{1-a}{a}\frac{x_1}{x_2}\frac{x_2}{x_1}=1$$

2.4. ఆర్థిక వివరణ:

అసలైన కేటాయింపు లేదా సమ్మేళనం మరియు అసలైన దానికి కేటాయింపు లేదా కలయికపై నిర్దిష్ట ప్రత్యామ్నాయం ఇచ్చినట్లయితే, ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత యొక్క పెద్ద పరిమాణం (సాపేక్ష కేటాయింపు యొక్క ప్రత్యామ్నాయ స్థితిస్థాపకత యొక్క ఉపాంత రేటు) అనగా ప్రత్యామ్నాయ చేయడానికి ఎక్కువ అవకాశం ఉంటుంది. మార్కెట్‌కు ఎల్లప్పుడు రెండు వైపులా ఉంటాయి. సాపేక్ష ధరలు మారినప్పుడు వస్తువులు లేదా కారకాల ఉత్పత్తులపై సాపేక్ష వ్యయం ఏవిధంగా మారుతున్నదో కూడా ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత నియంత్రిస్తుంది. ఇందులో S_{21} ఖర్చును సూచిస్తాయి, C_2 దానికి సంబంధించి C_1 అనగా.

$$S_{21}=\frac{P_2C_2}{P_1C_1}$$

సాపేక్ష ధరగా P_2/P_1 మార్పులు, సాపేక్ష వ్యయం ప్రకారం మార్పులు.

$$S_{21} = \frac{dS_{21}}{d(P_2/P_1)} = \frac{C_2}{C_1} + \frac{P_2}{P_1} \cdot \frac{d(C_2/C_1)}{d(P_2/P_1)}$$

$$= \frac{C_2}{C_1}\left[1 + \frac{d(C_2/C_1)}{d(P_2/P_1)} \cdot \frac{(P_2/P_1)}{(C_2/C_1)}\right]$$

$$= \frac{C_2}{C_1}\left(1 - E_{21}\right).$$

అందువలన, సాపేక్ష ధరలో పెరుగుదల లేదా C_2 సాపేక్ష వ్యయంలో పెరుగుదల లేదా తగ్గుదలకు దారితీస్తుంది. C_2 ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత ఒకటి కంటే తక్కువ లేదా ఎక్కువ అనే దానిపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

ఆ కారణంగా, సాపేక్ష ధరలలో పెరుగుదల యొక్క ప్రత్యక్ష ప్రభావం C_2 ఖర్చు పెంచడమే $C_{2,}$ ఇచ్చిన పరిమాణం నుండి C_2 ఎక్కువ ఖర్చుతో కూడుకున్నది. మరొకవైపు, సందేహాస్పద వస్తువులు గిఫెన్ వస్తువులు కావు, సాపేక్ష ధరలో పెరుగుదల C_2 సాపేక్ష డిమాండ్ పతనానికి దారితీస్తుంది C_2, తద్వారా పరిమాణం C_2 కొనుగోలు చేసిన ఫాల్స్, ఇది ఖర్చును తగ్గిస్తుంది C_2.

ఈ ప్రభావాలలో ఏది ఆధిపత్యం చెందుతుంది అనునది ప్రత్యామ్నాయం స్థితిస్థాపకత యొక్క పరిమాణంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత ఒకటి కంటే తక్కువగా ఉన్నప్పుడు, మొదటి ప్రభావం ఆధిపత్యం చెలాయిస్తుంది. సాపేక్ష డిమాండ్ C_2 తగ్గుతుంది, కాని దాని సాపేక్ష ధర పెరుగుదల కంటే దామాషా ప్రకారం తక్కువ, తద్వారా సాపేక్ష వ్యయం పెరుగుతుంది. ఈ సందర్భంలో, వస్తువులు స్థూల పూరకంగా ఉంటాయి.

దీనికి విరుద్ధంగా, ప్రత్యామ్నాయ యొక్క స్థితిస్థాపకత ఒకటి కంటే ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు, రెండవ ప్రభావం ఆధిపత్యం చెలాయిస్తుంది. సాపేక్ష పరిమాణంలో తగ్గింపు సాపేక్ష ధరలో పెరుగుదలను మించిపోయింది.

ప్రత్యామ్నాయ యొక్క స్థితిస్థాపకత సరిగ్గా ఒకటైనప్పుడు (కాబ్-డగ్లస్ వలే), ఖర్చు C_2 సంబంధిత C_1 సాపేక్ష ధరల నుండి స్వతంత్రంగా ఉంటుంది.

2.5. సాంకేతిక ప్రత్యామ్నాయం యొక్క ఉపాంత రేటు:

సూక్ష్మ అర్థశాస్త్రంలో, సాంకేతిక ప్రత్యామ్నాయం యొక్క ఉపాంత రేటు (MRTS) లేదా సాంకేతిక ప్రత్యామ్నాయ రేటు (TRS). ఒక ఉత్పాదకత పరిమాణాన్ని తగ్గించాల్సిన మొత్తం $(-\Delta x_2)$. మరొక ఉత్పాదకత యొక్క అదనపు యూనిట్ ఉపయోగించినప్పుడు $(\Delta x_1 = 1)$, తద్వారా ఉత్పత్తి స్థిరంగా ఉంటుంది $(y = \overline{y})$. దీనిని ఈక్రింది రేఖాపటం (2.1) ద్వారా వివరించవచ్చును.

రేఖాపటం : 2.1

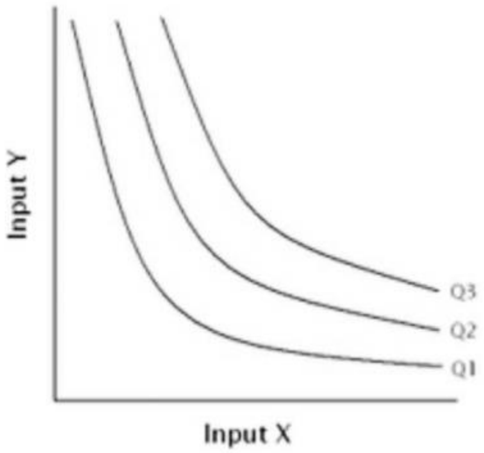

పై రేఖాపటం (2.1) లో OX అక్షంపై ఉత్పాదకత 'X', OY అక్షంపై ఉత్పాదకత 'Y' ని తీసుకోవడమైనది. $Q_3>Q_2>Q_1$ రేఖలను ఐసోక్వాంట్ మ్యాప్ అంటారు. ఏదైనా ఐసోక్వాంట్ పై ఏ సమయంలోనైనా, సాంకేతిక ప్రత్యామ్నాయం యొక్క ఉపాంతరేటు ఆ సమయంలో ఐసోక్వాంట్ యొక్క వాలు సంపూర్ణ విలువపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

$$MRTS(x_1, x_2) = -\frac{\Delta x_2}{\Delta x_1} = \frac{MP_1}{MP_2}$$

MP_1 మరియు MP_2 లు ఉత్పాదకత 1, ఉత్పాదకత 2 యొక్క ఉపాంత ఉత్పత్తులు.

ఒక ఐసోక్వాంట్‌తో పాటు, MRTS ఒక ఉత్పాదకత ఉదాహరణకు మూలధనం లేదా శ్రమ, మరొక దానికి ప్రత్యామ్నాయంగా ఉండే రేటును సూచిస్తుంది. అదేవిధంగా ఉత్పత్తిని కొనసాగిస్తుంది. ఆ విధంగా MRTS అనునది ప్రశ్నార్థక బిందువు వద్ద ఒక ఐసోక్వాంట్ వాలు యొక్క సంపూర్ణ విలువ. అదేవిధంగా సాపేక్ష ఉత్పాదకత వినియోగాలు అనుకూలమైనప్పుడు సాంకేతిక ప్రత్యామ్నాయం యొక్క ఉపాంత రేటు ఉత్పాదకత సంబంధిత యూనిట్ వ్యయాలకు సమానంగా ఉంటుంది.

2.6. ముగింపు:

అర్థశాస్త్రంలో స్థితిస్థాపకత సూక్ష్మ అర్థశాస్త్రం యొక్క నిర్దిష్ట ప్రాంతానికి వర్తిస్తుంది మరియు వస్తువులు, సేవలు, ఉత్పత్తిదారులు మరియు వినియోగదారులకు యొక్క స్థితిస్థాపకత అనునది సాంకేతిక ప్రత్యామ్నాయం యొక్క

ఉపాంత రేటులో శాతం మార్పుతో, మూలధన కార్మిక నిష్పత్తిలో శాతం యొక్క నిష్పత్తిని తెలియజేస్తుంది. దీనిని సర్ జాన్ హిక్స్ 1932వ సంవత్సరంలో ప్రవేశపెట్టాడు. ముఖ్యంగా అసలైన కేటాయింపు లేదా సమ్మేళనం మరియు అసలైన దానికి కేటాయింపు లేదా కలయిక నిర్దిష్ట ప్రత్యామ్నాయం ఇచ్చినట్లయితే, ప్రత్యామ్నాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత యొక్క పెద్ద పరిమాణం అనగా ప్రత్యామ్నాయం చేయడానికి ఎక్కువ అవకాశం ఉంటుంది. అంతేకాకుండా సాపేక్ష ధరలు మారినప్పుడు వస్తువులు లేదా కారకాల ధరలు ఏ విధంగా మారుతుందో ప్రత్యామ్నాయ స్థితిస్థాపకత తెలియజేస్తుంది.

2.7. మాదిరి పరీక్ష ప్రశ్నలు:

వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) సాంకేతిక ప్రత్యామ్యాయం యొక్క స్థితిస్థాపకత అనగానేమి ?

2) సాంకేతిక ప్రత్యామ్యాయం యొక్క స్థితిస్థాపకతను వివిధ ఉదాహరణల ద్వారా వివరించండి ?

2.8. ఆచూకి గంథ్రాలు:

1. హిక్స్, JR (1932). వేతనాల సిద్ధాంతం, మాక్మిలన్.

2. మాస్-కోలెన్, ఆంట్రూ; విన్‌స్టన్; గ్రీన్ (2007). సూక్ష్మ ఆర్థిక సిద్ధాంతం, న్యూయార్క్, NY, ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్శిటీ ప్రెస్.

3. వేరియన్, హల్ (1932). సూక్ష్మ ఆర్థిక శాస్త్రం విశ్లేషణ (3వ ఎడిషన్). WW నార్టన్ & కంపెనీ.

4. క్లంప్, రైనర్; మెక్ ఆడమ్, పీటర్; విత్మాన్, ఆల్ఫో (2007). యునైటెడ్ స్టేట్స్‌లో ఫ్యాక్టర్ సబ్‌స్టిట్యూషన్ అండ్ ఫ్యాక్టర్-అగ్మెంటింగ్ టెక్నికల్ ప్రోగ్రెస్: ఎనార్మలైజ్డ్ సప్లయ్-సైడ్ సిస్టమ్ అప్రోచ్, అర్థశాస్త్రం మరియు స్టాటిస్టిక్స్ యొక్క సమీక్ష. 89(1): 183-192.

పాఠం - 3

భాటకం

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

3.0 ఉద్దేశాలు - లక్ష్యాలు

3.1 విషయ పరిచయం

3.2 భాటకం - అర్థం

3.3 రికార్డో భాటక సిద్ధాంతం

3.4 ఆధునిక భాటక సిద్ధాంతం

3.5 ఆధునిక భాటకపు ఆధిక్యత

3.6 కృత్రిమ భాటకం

3.7 ధరకు భాటకమునకు గల సంబంధం

3.8 సారాంశం

3.9 గుర్తుంచుకోవలసిన విషయాలు

3.10 పదకోశం

3.11 మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

3.12 సిఫార్సు చేసిన పుస్తకాలు

3.0 ఉద్దేశాలు - లక్ష్యాలు

ఈ భాగంలో భూమికి భాటకం ఏవిధంగా నిర్ణయింపబడుతుందో వివరించటం, ఇందుకు గాను కాలక్రమేణా భాటక వివరణ సిద్ధాంతాలలో వచ్చిన మార్పులను పరిశీలించటం జరుగుతుంది. ఈ భాగం పూర్తయ్యే సరికి మీరు క్రింది విషయాలను అవగాహన చేసుకుంటారు.

* భాటకం అంటే ఏమిటి ?
* ఆర్థిక భాటకం, కాంట్రాక్టు భాటకం మధ్య తేడాలు
* రికార్డో భాటక సిద్ధాంతం
* ఆధునిక భాటక సిద్ధాంతం

* కృత్రిమ భాటకం
* ఇతర ప్రతిఫలాల్లో భాటకం

3.1 విషయ పరిచయం

సాధారణ పరిభాషలో భాటకం అంటే ఒక కారు, సైకిలు, భూమి, ఇల్లు, దుకాణం అద్దెకు తీసుకున్నప్పుడు వాటి స్వంతదారుకు ముందుగానే నిర్ణయించిన ప్రకారం చెల్లించే అద్దె అను అర్థంలో వాడటం జరుగుతుంది. దీనిని ఒప్పందపు భాటకం (కాంట్రాక్టు భాటకం) అంటారు. కాని అర్థశాస్త్ర పరిభాషలో భాటకం అనే పదానికి ప్రత్యేక అర్థం ఉంది. ఉత్పత్తి కారకాలలో అతి ముఖ్య సాధనమైన భూమికిచ్చే ప్రతిఫలాన్ని భాటకం అంటారు. అంటే భూమిలో ఉన్న ఉత్పాదక శక్తులను వినియోగించుకున్నందుకు భూస్వామికి ఇచ్చే ప్రతిఫలాన్ని ఆర్థిక పరిభాషలో భాటకంగా చెప్పవచ్చు. భాటక సిద్ధాంతాలలో ముఖ్య సిద్ధాంతాలను ఈ భాగంలో పరిశీలించటం జరిగింది.

3.2 భాటకం - అర్థం

భూమిలో ఉన్న నశింపు లేని శక్తులను ఉపయోగించుకున్నందుకు భూస్వామికి ఇచ్చే ప్రతిఫలాన్నే భాటకం అంటారు. భూమిలో ఉన్న ఉత్పాదక శక్తుల వల్లనే భూమికి భాటకం నిర్ణయింపబడుతుందని ప్రకృతి ధర్మవాదుల అభిప్రాయం. రికార్డో ప్రకారం "సేద్యం చేస్తే వచ్చే ఫలసాయంలో భూస్వామికి ఇచ్చే భాగమే భాటకం. ఈ భాటకమును ఇవ్వడానికి కారణం - భూమి సహజమైన, నాశనం చేయలేని ఉత్పాదక శక్తులను ఉపయోగించుకోవటమే".

3.2.1 ఆర్థిక భాటకం - కాంట్రాక్టు భాటకం

భూమిని వాడుకున్నందుకు భూస్వామికి ఇచ్చే కౌలును కాంట్రాక్టు భాటకం లేదా స్థూల భాటకం అంటాం. కాంట్రాక్టు భాటకంలో ఆర్థిక భాటకం ఒక భాగం మాత్రమే అవుతుంది. కాంట్రాక్టు భాటకం వివిధ అంశాలు కలిగి ఉంటుంది.

1) భూమికి చెల్లించే ధర (ఇదే ఆర్థిక భాటకం)

2) అభివృద్ధి పనులకై వాడిన మూలధనానికి వడ్డీ

3) అధనంగా చేసిన పనికి (అక్కౌంటు వ్రాయడం, భాటకపు వసూలు పని మొదలైనవి) చెల్లింపు

4) తరుగుదల మరియు మరమ్మత్తు చార్జీలు.

ఒక ఉదాహరణ ద్వారా ఆర్థిక భాటకం, కాంట్రాక్టు భాటకాల మధ్య గల వైవిధ్యాన్ని అర్థం చేసుకోవచ్చు. రూ. 50 లు కాంట్రాక్టు భాటకం అనుకుంటే, అందులో రూ. 25 ఆర్థిక భాటకం, రూ. 6 మూలధనంపై వడ్డీ, రూ. 9 ఇతర పనులకు పరిహారం, మిగతా రూ. 10 లు తరుగుదల రిపేర్ల చార్జీలుగా ఉండవచ్చు.

3.3 రికార్డో భాటక సిద్ధాంతం

మొట్టమొదటి సారిగా భాటక సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించిన ఆర్థికవేత్త డేవిడ్ రికార్డో. ఇతని ప్రకారం భూసారాలలో తేడాల వల్ల భాటకం చెల్లించవలసి వస్తుందంటారు. భూమి అంతా ఒకే విధంగా ఉండదు. కొంత భూమి ఎక్కువ సారవంతమైనది అయితే మరికొంత భూమి తక్కువ సారవంతాన్ని కలిగి ఉంటుంది. కాబట్టి ఎక్కువ సారవంతమైన భూములు ఎక్కువ భాటకం చెల్లిస్తే, తక్కువ సారవంతమైన భూములు తక్కువ భాటకం చెల్లించటం జరుగుతుంది అని రికార్డో అంటారు. రికార్డో ప్రకారం భూమికి కొన్ని ప్రత్యేక లక్షణాలు ఉన్నాయి.

1. భూమి ప్రకృతి ప్రసాదితం. దీనికి ఉత్పత్తి వ్యయం లేదు.

2. భూమి సప్లయ్ పెంచటానికి లేదా తగ్గించటానికి అవకాశం లేదు.

3. భూమి శాశ్వతమైనది. దీనికి నశింపు లేదు.

4. భూ సారవంతాల్లో వ్యత్యాసాలు ఉంటాయి.

5. భూమి క్షీణ ప్రతిఫల సిద్ధాంతానికి బద్ధమై ఉంటుంది.

ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం అధిక సారవంతమైన భూములు అధిక భాటకాన్ని తక్కువ సారవంతమైన భూములు తక్కువ భాటకాన్ని ఉపాంతభూములు భాటకాన్ని చెల్లించవని రికార్డో అంటారు. రికార్డో తన భాటక సిద్ధాంతాన్ని క్రింది ప్రమేయాలపై ఆధారపడి రూపొందించారు.

ప్రమేయాలు

1. పరిపూర్ణమైన పోటీ మార్కెట్‌లో ఉంటుంది.

2. ఈ సిద్ధాంతం దీర్ఘకాలాన్ని ప్రాతిపదికగా తీసుకోవటం జరిగింది.

3. భూమికి కొన్ని సహజమైన, నశింపులేని ఉత్పత్తి శక్తులు ఉన్నాయి.

4. భూమి పరిమాణము స్థిరంగా ఉంటుంది అంటే భూమి సప్లయి పూర్తి అవ్యాకోచముగా ఉంటుంది .

5. భూమి పై పంటలను మాత్రమే పండిస్తారు అని భావించటం జరిగింది.

6. ఉపాంత భూములు ఉంటాయి వాటికి భాటకం ఉండదు.

7. భూసారంలో తేడా వుంటుంది. ఎక్కువ సారం ఉన్న భూమిని ముందు, తరువాత తక్కువ సారవంతం కలిగిన భూములు సేద్యం చేస్తారు.

8. భూమి చరానుపాత సూత్రానికి బద్ధమై ఉంటుంది.

రికార్డో ప్రకారం భూమిలో ఉన్న నశింపు లేని సహజశక్తులను వాడుకున్నందుకు భూస్వామికి చెల్లించే పంటలోని భాగమే భాటకం. ఈ సిద్ధాంతాన్ని ప్రస్తుతం తెలుసుకోబోతున్నాం.

సిద్ధాంత వివరణ

రికార్డో భాటకాన్ని పెరుగుతున్న జనాభా, దాని వల్ల ఆహారపదార్థాల కోసం డిమాండ్ పెరగడం దృష్ట్యా వివరించాడు. పెరుగుతున్న జనాభా ఆహార అవసరాలు తీర్చడానికి వ్యవసాయదార్లు విస్తృతమైన, సాంద్రమైన సాగుకు ఉపక్రమిస్తారు. విస్తృత వ్యవసాయమంటే ఇంత వరకు సాగులోకి తీసుకొని రాని భూములను ఉపయోగించడం, సాంద్ర వ్యవసాయ మంటే ప్రస్తుతం సాగులో ఉన్న భూముల పై అదనపు శ్రమకు, మూలధనాన్ని పెంచి సాగుచేయడం అని అర్థం. కొత్తగా స్థావరం ఏర్పరచుకొన్న దేశంలో సారవంతమైన, కండ గల భూమి పుష్కలంగా లభిస్తుంది. ఇట్లాంటి భూముల్లో కేవలం ధాన్యాన్నే పండింస్తుంటారనుకుందాం. ఈ రకం భూమి పుష్కలంగా అందుబాటులో ఉన్నప్పుడు (A) గ్రేడు భూమి అనుకొందాం. భాటకం ప్రసక్తి ఏర్పడదు. ఆ దేశం జనాభా పెరుగుతూ పోతున్నప్పుడు ధాన్యానికి డిమాండ్ పెరగడం, ఈ కారణంగా దాని ధర పెరగడం జరుగుతుంది. ఇట్లాంటి పరిస్థితుల్లో సాగుచేయని ఇతర రకాల భూములను కూడా సాగులోకి తేవాల్సి

వస్తుంది. అంటే మొదటి రకం భూమికన్న తక్కువ సారవంతమైన (Inferior Land) భూమిని సాగుచేయడం మొదలవుతుంది. (దీన్ని B గ్రేడ్ భూమి అందాం). ఇట్లా విస్తరించినప్పుడు A గ్రేడ్ భూమి నుంచి భాటకం లభిస్తుంది. ఈ విధంగా జనాభా పెరిగినప్పుడల్లా తక్కువ రకం (తక్కువ సారవంతమైన) భూభాగాలను సాగులోకి తేవడం జరుగుతూ ఉంటుంది. (ఇట్లాంటి భూభాగాలను C, D, E భూములుగా పేర్కొనడం జరుగుతుంది.) చివరిగా సాగులోకి తెచ్చిన భూమి E నుంచి భాటకం ఏమీ లభించదు. ఇతర భూముల నుంచి చివరి భూభాగమైన E నుంచి లభించే ఫల సాయాన్ని మించినది భాటకంగా లభిస్తుంది. ఈ భాటకం లేని భూమిని (No Rent Land) లేదా ఉపాంత భూమి (Marginal Land) అని కూడా అంటారు. అంటే రికార్డో దృష్టిలో భాటకం అనేది భేధాత్మకమైన మిగులు (Differential Surplus) అని, మేలు రకం భూమి (Superior Land) నుంచి వచ్చే ఫలసాయానికి, ఉపాంత భూమి నుంచి లభించే ఫలసాయానికి ఉన్న తేడాయేనని అర్థం చేసుకోవచ్చు.

పైన వివరించిన విస్తృత వ్యవసాయంలో లభించే భాటకాన్ని కింది ఉదాహరణ సహాయంతో వివరించవచ్చు. ఉదాహరణకు, 5 రకాల భూభాగాలు పంట పండించడానికి అనువుగా ఉన్నాయనుకొందాం. వీటిని A, B, C, D, E అనే క్రమంలో వాటి సారాన్ని బట్టి కింది పట్టికలో సూచించడమైనది. B భూభాగం C భూభాగాని కన్నా సారవంతమైనది. అట్లాగే E భూభాగం మిగతా భూభాగాలతో పోలిస్తే అతితక్కువ సారవంతమైంది. ఈ ఐదు భూభాగాలు వైశాల్యంలో సమానమనుకొందాం. అంతేకాక ఈ భూభాగాలనుపయోగించి విస్తృత వ్యవసాయం చేయడం జరిగిందనుకొందాం. శ్రమ, మూలధనం సమపాళ్ళలో ఈ భూభాగాల పై వాడారనుకొందాం. అదనపు మోతాదులు వాడుతున్న కొద్దీ సాంద్రవ్యవసాయం (Intensive Cultivation) దృష్ట్యా పరిశీలించినా, విస్తృత వ్యవసాయం దృష్ట్యా పరిశీలించినా క్రమంగా ఉపాంత ఉత్పాదన (Marginal Product) లభిస్తుంది. ఒక కిలో ఉత్పాదన ధర ఒక రూపాయి అనుకొని మొత్తం ఉత్పాదనను, ఉపాంత ఉత్పాదనలను చూపే సంఖ్యలు దిగువ పట్టికలో చూడవచ్చు.

ఒక్కొక్క మోతాదు (శ్రమ, మూలధనం) రూ. 140 అనుకొందాం. ఈ మోతాదు వల్ల వచ్చే ఉపాంత ఉత్పాదనలు తక్కువ సారమున్న భూముల్లో వాడినప్పుడు లేదా ఒకే భూభాగం పై క్రమంగా పెంచినప్పుడు తగ్గడం పట్టికలో గమనించవచ్చు.

పట్టిక

శ్రమ మూలధనం	మొత్తం ఉత్పాదన (కిలోల్లో లేదా రూ.ల్లో)					ఉపాంత ఉత్పాదన(కెజిల్లో లేదా రూ.ల్లో)				
మోతాదులు	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	180	170	160	150	140	180	170	160	150	140
2	350	330	310	290	-	170	160	150	140	-
3	510	480	450	-	-	160	150	140	-	-
4	660	620	-	-	-	150	140	-	-	-
5	800	-	-	-	-	140	-	-	-	-

ఉదాహరణకు ఒక్కొక్క భూభాగం పైన లభించే భాటకం కింది విధంగా లెక్కించవచ్చు.

భూ భాగం A పై వచ్చే భాటకం = రూ. (180-140) + (170-140) + (160-140) + (150-140) = రూ.100

భూ భాగం B పై వచ్చే భాటకం = రూ. (170-140) + (160-140) + (150-140) = రూ. 70

భూ భాగం C పై వచ్చే భాటకం = రూ. (160-140) + (150-140) + (150-140) = రూ. 30

భూ భాగం D పై వచ్చే భాటకం = రూ. (150-140) = రూ. 10

భూ భాగం E పై వచ్చే భాటకం = రూ. (140-140) = రూ. 0

ఉపాంత భూమి, (Marginal Land**), ఉపాంత మోతాదు (**Marginal Dose**)**

పై ఉదాహరణలోని E భూభాగాన్ని ఉపాంత భూమి అని, అయిదో మోతాదును ఉపాంత మోతాదుగాను పరిగణించవచ్చు. ఉపాంత భూమి పై భాటకం లభించదు. అందువల్లనే ఈ భూభాగాన్ని భాటకం రాని భూమి (No Rent Land) గా పరిగణించడం జరుగుతుంది.

రేఖా పటం ద్వారా వివరణ

ఆర్థికవ్యవస్థలో A, B, C అనే భూభాగాలు ఉన్నాయనుకొందాం. A అధిక సారవంతమైన, B తక్కువ సారవంతమైన, C ఉపాంత భూమి. కొందరు కొత్తగా ఆ ద్వీపానికి వలస వెళ్ళారనుకొందాం. మొట్టమొదట మంచి రకం భూమి అయిన A గ్రేడు భూమిని సాగుచేయడం ప్రారంభిస్తారని, ఒకే వస్తువును - అంటే ధాన్యాన్ని పండిస్తారని భావిద్దాం. సంపూర్ణమైన పోటీ ఉందని కూడా అనుకొందాం. అప్పుడు వేతనాలు, విత్తనాలు, ఎరువులు వగైరా వాటికి కొంత వ్యయమవుతుంది. కనిష్ట సగటు వ్యయానికి (Minimum Average Cost) ధాన్యం ధర సమానమయ్యే వరకూ ఉత్పత్తి చేస్తుంటారు. వ్యయాలు పోగా మిగులు ఏమీ ఉండదు. అంటే పరిశ్రమ సమతౌల్యంలో (Equilibrium) ఉంటుందని అర్థం. A భూమి అధిక భాటకాన్ని, B తక్కువ భాటకాన్ని చెల్లించటానికి, C భాటకాన్ని చెల్లించకపోవుట క్రింది పటం- 16.1 లో వివరించటం జరిగింది.

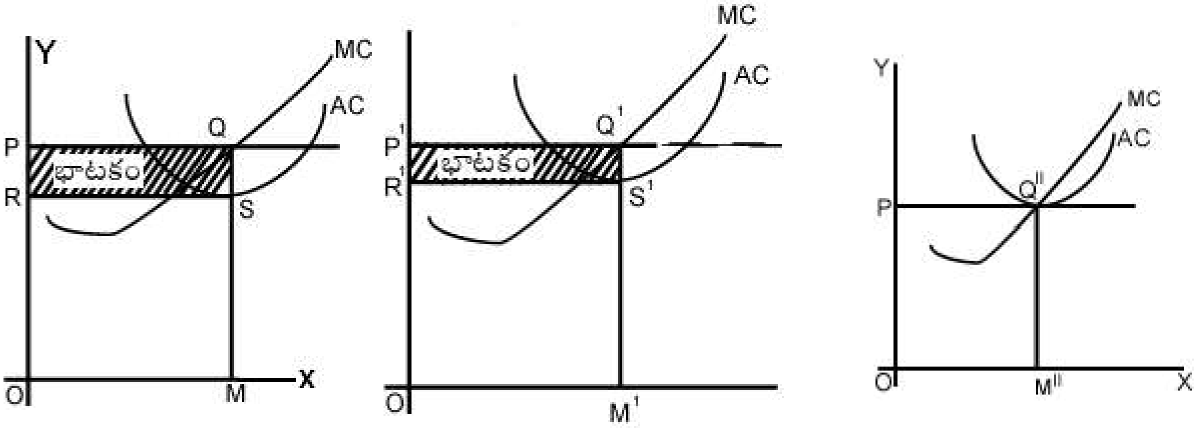

రేఖాపటం - 16.1

భూమి (అధిక సారవంతం)	భూమి (తక్కువ సారవంతం)	భూమి (ఉపాంత భూమి)

ఉత్పత్తి పరిమాణం

OP అనే ధర ఉన్నప్పుడు, A భూభాగంలో OM ఉత్పత్తి చెయ్యటానికి అయిన ఖర్చు OMRS అయితే రాబడి OMPQ కాబట్టి A భూభాగానికి భాటకం PQRS. B భూభాగంలో ఖర్చు $OM^1R^1S^1$ అయితే వచ్చిన రాబడి $OM^1P^1Q^1$, అంటే B

చెల్లించాల్సిన భాటకం $P^{1}Q^{1}R^{1}S^{1}$. ఈ పరిమాణం A కన్నా తక్కువ (పటంలో అడ్డగీతలతో చూపటం జరిగింది.) C భూభాగంలో మొత్తం ఖర్చు, మొత్తం రాబడి సమానం అంటే రెండూ $OM^{11}P^{11}Q^{11}$. కాబట్టి మిగులు లేదు కావున భాటకం చెల్లించదు. ఇది ఉపాంత భూమి. ఒకవేళ ధర పెరిగితే A, B లు గతం కన్నా ఎక్కువ భాటకాన్ని చెల్లించటంతో పాటు ఉపాంత భూమి అయిన C కూడా భాటకం చెల్లించవలసి వస్తుంది.

విమర్శ

రికార్డో సిద్ధాంతం చాలా విమర్శలకు గురైనది. సిద్ధాంత ప్రమేయాలను, సిద్ధాంత సారాంశాన్ని కూడా విమర్శించటం జరిగింది.

1) భూమికి నశింపు లేని కొన్ని సహజ శక్తులుంటాయనే భావనను చాలా మంది ఆర్థికవేత్తలు అంగీకరించలేదు. భూమికి ఉండే సహజ శక్తులేవో మనం ఖచ్చితంగా నిర్వచించలేము. సహజంగా లభ్యమయ్యే భూమి సేద్యానికి పనికి వచ్చే స్థితిలో ఉండదు. దానిని సాగు చేయాలంటే మానవుని కృషి అవసరం. కాబట్టి భూమి సహజ శక్తులేవో, మానవ కృషి వల్ల ఏర్పడ్డ శక్తులేవో మనం నిర్ణయించలేము.

2) మొదట్లో ఎక్కువ సారవంతమైన భూములను, తరువాత తక్కువ సారవంతమైన భూములను సేద్యం చేస్తారనే రికార్డో ప్రమేయాన్ని 'కేరీ' మరియు 'రోశ్చర్' అనే ఆర్థికవేత్తలు ఖండించారు. సాగుచేసే క్రమం ఈ విధంగా ఉండదని, ముందుగా అందుబాటులో ఉన్న భూములను మాత్రమే సాగుచేస్తారని వీరి అభిప్రాయం.

3) భూమికి సంబంధించిన మార్కెట్లో పరిపూర్ణమైన పోటీ ఉంటుందనే ప్రమేయం వాస్తవానికి దూరమని చాల మంది అభిప్రాయపడ్డారు.

4) భాటకం అనేది దీర్ఘకాలంలోనే కాక, స్వల్పకాలంలో కూడా వస్తుందని మార్షల్ చెప్పాడు. స్వల్పకాలంలో వచ్చే భాటకాన్ని కృత్రిమ భాటకం అన్నాడు.

5) రికార్డో సిద్ధాంతం ప్రకారం, ఉపాంత భూములు అనేవి ప్రతి దేశం లోను ఉంటాయని, ఈ భూముల మీద భాటకం ఉండదని అంటారు. కాని జనాభా పెరుగుతున్నప్పుడు, ఆహారధాన్యాల డిమాండు పెరుగుతున్నప్పుడు అన్ని రకాల భూములను సాగులోకి తెస్తారు. భాటకం లభించని భూములంటూ మనకు కన్పించవు.

6) భాటకం కేవలం భూసారం మీద కాక దాని మార్పిడి ఆర్జన శక్తి మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. భూమి బదిలీ సంపాదన సున్నాగా వుంటుందనే రికార్డో అభిప్రాయంతో ఆధునిక ఆర్థికవేత్తలు అంగీకరించలేదు.

7) ధర నిర్ణయంలో భాటకానికి పాత్ర లేదనే రికార్డో అభిప్రాయాన్ని విమర్శకులు త్రోసిపుచ్చారు. ఉత్పత్తి వ్యయంతో భాటకాన్ని ఒక భాగంగా ఉంటుంది. ధర నిర్ణయించేటప్పుడు అన్ని వ్యయాలతో పాటు భాటకాన్ని కూడా లెక్కలోకి తీసుకుంటారు.

8) భూసారంలో ఉండే తేడాలను బట్టి భాటకం ఉత్పన్నమౌతుందని రికార్డో అంటారు. దీనిని ఆధునిక ఆర్థిక వేత్తలు అంగీకరించలేదు. అన్ని భూములు ఒకే రకంగా ఉన్నప్పటికి భాటకము ఉత్పన్నమౌతుందంటారు. భూమి యొక్క సప్లయి కన్నా భూమి కుండే డిమాండు ఎక్కువగా ఉన్నంత కాలము భాటకం లభ్యమౌతుందని వీరి అభిప్రాయం. భూమి కొరత వల్ల భాటకం ఉత్పన్నమౌతుందన్న విషయాన్ని రికార్డో గుర్తించలేదు.

9) భూమి యొక్క అవ్యాకోచ సప్లయి వల్ల భాటకం ఉత్పన్నమౌతుందనే అభిప్రాయంతో చాలామంది ఏకీభవించలేదు. భాటకం అనేది ఒక్క భూమి విషయంలోనే కాక, ఇతర ఉత్పత్తి కారకాల విషయంలో కూడా ఉత్పన్నమౌతుందని వీరి అభిప్రాయం.

10) మంచి భూములకు ఎక్కువ భాటకం వస్తుందని, తక్కువ రకం భూములకు తక్కువ భాటకం వస్తుందని మాత్రమే ఈ సిద్ధాంతం తెలియచేస్తుంది. కాని అసలు భాటకం ఉత్పన్నం అవటానికి గల కారణాలను ఈ సిద్ధాంతం తెలియచేయదు అని 'బ్రిగ్స్' మరియు 'జోర్డాన్' అనే ఆర్థికవేత్తలు అన్నారు.

రికార్డో సిద్ధాంతం అనేక విమర్శలకు గురైనప్పటికి దీనికి ప్రముఖ స్థానం ఉంది. ఏ విధంగాను రికార్డో సిద్ధాంతం దాని పటుత్వాన్ని కోల్పోలేదని 'రాబర్ట్సన్' అన్నాడు .

3.4 ఆధునిక భాటకపు సిద్ధాంతం

రికార్టో భాటక సిద్ధాంతం మూడు ముఖ్యమైన విషయాలు తెలియజేస్తుంది.

1) భాటకం అనేది కేవలం భూమికి చెల్లించే ప్రతిఫలం.

2) భూసారంలోని తేడాల వల్ల భాటకం లభిస్తుంది.

3) ఉపాంత భూములు అంటే భాటకం లేని భూములు కొన్ని ఉంటాయి.

ఆధునిక ఆర్థికవేత్తలు పై మూడు విషయాలను అంగీకరించలేదు. వారి ప్రకారంగా భాటకం అనేది కేవలం భూమికే కాకుండా అన్ని ఉత్పత్తి కారకాలకు లభిస్తుంది. భాటకం నిర్ణయించటానికి ప్రత్యేకంగా వేరే సిద్ధాంతం అవసరం లేదని, ఒక వస్తువు ధర డిమాండు - సప్లయిల మీద ఆధారపడినట్లే, భాటకం కూడా భూమి సప్లయ్ డిమాండ్ల పై ఆధారపడి ఉంటుంది అని వారి అభిప్రాయం. ఆధునిక భాటక సిద్ధాంతాన్ని రెండు రకాలుగా వివరించటం జరిగింది.

1) భూమి వినియోగానికి చెల్లించే భాటకం, 2) బదిలీ సంపాదన మీద మిగిలే భాటకం .

భూమి వినియోగానికి చెల్లించే భాటకం: భూమిని ఉపయోగించుకున్నందుకు భూస్వామికి భాటకాన్ని చెల్లిస్తారు. భూమికి గల డిమాండు, సప్లయిల శక్తుల పై ఆధారపడి భాటకం ఉంటుంది. అంటే భూమికి ఉన్న డిమాండు, సప్లయిలు కలసి భాటకాన్ని నిర్ణయిస్తాయి. అందుచేతనే ఈ సిద్ధాంతాన్ని డిమాండు - సప్లయిల సిద్ధాంతం అని కూడా అంటారు.

భూమి డిమాండు : భూమి డిమాండ్ పరోక్ష లేదా వ్యుత్పన్న డిమాండ్. ఆహారధాన్యాల డిమాండు పెరిగే కొద్దీ భూమికి డిమాండు పెరుగుతుంది. అంటే భూమి డిమాండు దాని ఉత్పాదకత పై ఆధారపడి ఉంటుంది. భూమి క్రమ క్షీణ ప్రతిఫల సూత్రానికి బద్ధమై ఉంటుంది. కాబట్టి భూమిని ఉపయోగించే కొద్దీ దాని ఉపాంత ఉత్పాదకత క్షీణిస్తుంది. కాని భాటకానికి భూమికి గల సంబంధాన్ని పరిశీలిస్తే భాటకం పెరిగితే భూమి డిమాండ్ తక్కువగానూ, భాటకం తగ్గితే భూమి డిమాండ్ ఎక్కువగా ఉంటుంది. భాటకానికి, భూమి డిమాండుకు గల సంబంధం విలోమ సంబంధం. కాబట్టి భూమికి డిమాండు రేఖ ఎడమ నుంచి కుడికి క్రిందకు వాలుతూ ఉంటుంది.

భూమి సప్లయి : ఒకే ప్రయోజనానికి ఉపయోగిస్తే దేశంలోని భూమి సప్లయి స్థిరంగా ఉంటుంది. భూమి సప్లయిని పెంచటానికి లేదా తగ్గించటానికి వీలు లేదు. కాబట్టి భూమి సప్లయి పూర్తి అవ్యాకోచంగా ఉంటుంది. కనుక భూమి సప్లయి రేఖా పటం - 16.2 లో వలే OX అక్షానికి లంబరేఖగా ఉంటుంది. ఒక వేళ భూమి వివిధ ప్రయోజనాలకు ఉపయోగించటానికి అవకాశం ఉంటే భూమి సప్లయ్ వ్యాకోచత్వము కలిగి ఉంటుంది. అంటే భాటకం పెరిగితే భూమి సప్లయ్ పెరుగుతుంది, భాటకం తగ్గితే భూమి సప్లయ్ తగ్గుతుంది. కాబట్టి భూమి సప్లయ్ రేఖ పటం-16.2లో చూపినట్లు ఎడమ నుంచి కుడికి పైకి పోతూ ఉంటుంది.

ఒకే ప్రయోజనానికి ఉపయోగపడే భూమి - సమతౌల్యం : ఆధునిక భాటక సిద్ధాంతం ప్రకారంగా భాటకం భూమి డిమాండు,

సప్లయిల చేత నిర్ణయించబడుతుంది. క్రింది పటం రేఖాపటం-16.2 భాటక నిర్ణయాన్ని తెలియజేస్తుంది.

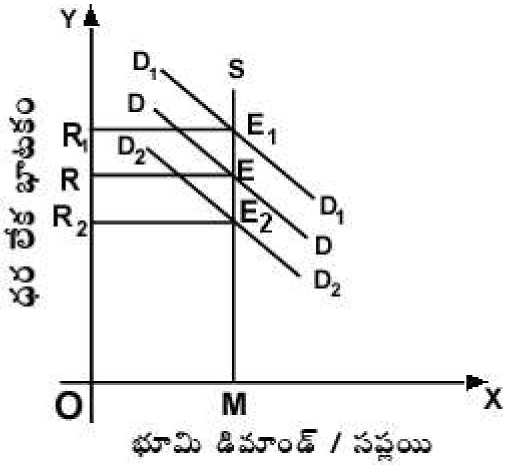

రేఖాపటం - 16.2

పై పటం-16.2లో MS భూమి సప్లయి రేఖ. ఒకే ప్రయోజనానికి ఉపయోగపడే భూమి కావున సప్లయ్ రేఖ Y అక్షానికి సమాంతరంగా ఉంది. DD రేఖ భూమి డిమాండు రేఖ. ఈ రెండు రేఖలు 'E' అనే బిందువు వద్ద పరస్పరం ఖండించుకొని, భాటకాన్ని ORగా నిర్ణయించాయి. డిమాండు D_1D_1 కు పెరిగితే భాటకం OR_1 కు పెరుగుతుంది. డిమాండు D_2D_2 కు తగ్గినపుడు భాటకం OR_2 కు తగ్గింది. కాబట్టి డిమాండు పెరిగితే భాటకం పెరుగుతుంది డిమాండు తగ్గితే భాటకం తగ్గుతుంది.

వివిధ ప్రయోజనాలకు ఉపయోగపడే భూమి - సమతౌల్యం : సమాజం మొత్తాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుంటే భూమి యొక్క సప్లయి పూర్తి అవ్యాకోచంగా వుంటుంది. కాని ఒక పరిశ్రమలో లేక ఉపయోగాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుంటే భూమి యొక్క సప్లయి వ్యాకోచంగా వుంటుంది. ఎక్కువ భాటకాన్ని ఇచ్చే ప్రయోజనానికి భూమి ఆకర్షించబడుతుంది. కాబట్టి భూమి యొక్క సప్లయి రేఖ ఎడమ నుంచి కుడికి పైకి పోతుంది.

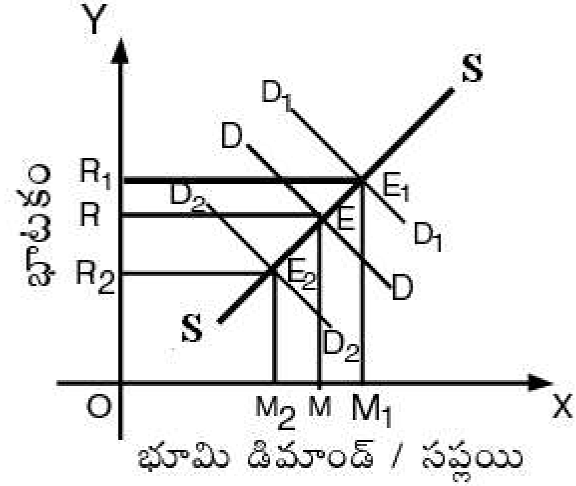

రేఖాపటం - **3.3**

పై రేఖా పటం - 16.3లో డిమాండు DDగా ఉన్నపుడు భాటకం ORగా ఉంది. డిమాండు D_1D_1 కు పెరిగినపుడు భాటకం OR_1 కు పెరిగింది. కాని భూమి సప్లయ్, డిమాండ్‌లు కూడా పెరిగాయి. అంటే డిమాండ్‌లో మార్పులకనుగుణంగా సప్లయ్‌లో మార్పులు సంభవిస్తాయి కాని సంపూర్ణంగా ఉండవు కాబట్టి భాటకం పెరుగుతుంది. డిమాండు D_2D_2 కు తగ్గినపుడు భాటకం OR_2 కు తగ్గింది. సప్లయ్, డిమాండ్ కూడా తగ్గాయి.

2) భాటకం బదిలీ సంపాదన మీద మిగులు : బదిలీ సంపాదన మీద మిగులే భాటకం అని 'శ్రీమతి జోన్ రాబిన్‌సన్' , డెన్‌హూమ్, బౌల్డింగ్ మొదలైన వారు వర్ణించారు. వారి ప్రకారం భాటకం భూమికే కాకుండా అన్ని ఉత్పత్తి కారకాల మీద లభిస్తుంది. వీరి అభిప్రాయంలో ప్రస్తుత వ్యక్తి సంపాదనకు, ఇతర వ్యక్తి సంపాదనకు మధ్యగల తేడానే భాటకం అంటారు. దీనిని ఒక ఉదాహరణ ద్వారా తెలుసుకోవచ్చు. గతంలో ఒక శ్రామికుడు 500 సంపాదించి ప్రస్తుత వృత్తిలో 600 రూ.ఎలు పొందుతున్నాడు అనుకుందాం. అదనంగా అతడు పొందిన 100 రూ.లు మిగులే భాటకం.

భాటకం = ప్రస్తుత సంపాదన - బదిలీకి పూర్వ సంపాదన (600 - 500 = 100)

ఈ మిగులే శ్రామికుని యొక్క భాటకంగా చెప్పవచ్చు. ఈ విధంగా అన్ని ఉత్పత్తి కారకాల మీద భాటకం లభిస్తుందని ఆధునిక ఆర్థిక వేత్తల అభిప్రాయం.

3.5 ఆధునిక భాటక సిద్ధాంత ఆధిక్యత

రికార్డో భాటక సిద్ధాంతం కన్నా ఆధునిక భాటక సిద్దాంతం ఈ క్రింది విషయాలలో మెరుగైనది .

1) రికార్డో సిద్ధాంతం ప్రకారం భూసారం లోని తేడాల వల్లే భాటకం లభిస్తుంది. కాని అసలు భాటకం ఎలా నిర్ణయించబడుతుంది అనేది చెప్పలేదు. ఆధునిక ఆర్థికవేత్తల ప్రకారం భూసారంలోని తేడాల వల్ల కాక భూమి కొరత వల్ల భాటకం లబిస్తుంది. ఆధునిక ఆర్థికవేత్తలు భూమి యొక్క డిమాండ్, సప్లయిల చేత భాటకం నిర్ణయించబడుతుంది అని వివరించారు.

2) రికార్డో ప్రకారంగా భూమికి మాత్రమే భాటకం లభిస్తుంది. ఆధునిక ఆర్థికవేత్తల ప్రకారం భూమికే కాక అన్ని ఉత్పత్తి కారకాలకు లభిస్తుంది .

3) రికార్డో ప్రకారంగా భాటకం వైవిధ్యం వల్ల (భూసారాల్లో వ్యత్యాసాల వల్ల) వచ్చే మిగులు, కాని ఆధునిక ఆర్థిక వేత్తల ప్రకారం బదిలీ సంపాదన మీద మిగులును భాటకం అంటారు.

5) రికార్డో సిద్దాంతం ఉపాంత భూమి ఉంటుందని, దానికి భాటకం ఉండదని చెప్పటం జరిగింది. ఆధునిక భాటక సిద్ధాంతంలో అటువంటి ప్రమేయాలు ఏమీలేవు.

6) రికార్డో ప్రకారం భాటకం ధర మీద ఆధారపడుతుంది. కాని ఆధునిక ఆర్థిక వేత్తల ప్రకారం ధరలో భాటకం ఉంటుంది.

పై కారణాల వల్ల ఆధునిక భాటక సిద్దాంతం, రికార్డో భాటక సిద్దాంతము కంటే మెరుగైనది అని చెప్పవచ్చు.

3.6 కృత్రిమ భాటకం

మార్షల్ అనే ఆర్థికవేత్త 'కృత్రిమ భాటకం' అనే భావనను ప్రవేశపెట్టారు. మార్షల్ ప్రకారం భాటకం అన్ని ఉత్పత్తి కారకాలకు వస్తుందని ముఖ్యంగా మానవ నిర్మితాలైన యంత్రాలు, భవనములు మీద వస్తుందంటారు. స్వల్పకాలంలో వీటి

డిమాండ్ పెరిగినా, సప్లయి మాత్రం స్థిరంగా ఉంటుంది. వెంటనే వీటి సప్లయిని పెంచటానికి వీలుండదు. కాబట్టి డిమాండు పెరిగితే ధర పెరుగుతుంది. కాబట్టి యజమానులు అదనంగా కొంత ఆదాయాన్ని పొందుతారు. ఈ అదనపు ఆదాయాన్ని కృత్రిమ భాటకం అంటారు. కాని దీర్ఘకాలంలో డిమాండులో వచ్చిన మార్పుకనుగుణంగా సప్లయిని మార్చటానికి వీలుంటుంది. కాబట్టి దీర్ఘకాలంలో వీటి ధర తగ్గి అదనపు ఆదాయం అదృశ్యం అవుతుంది. అందుచేతనే కృత్రిమ భాటకాన్ని తాత్కాలిక భాటకం అని కూడా అంటారు. కృత్రిమ భాటకాన్ని క్రింది రేఖా పటం - 16.4లో చూపించటం జరిగింది.

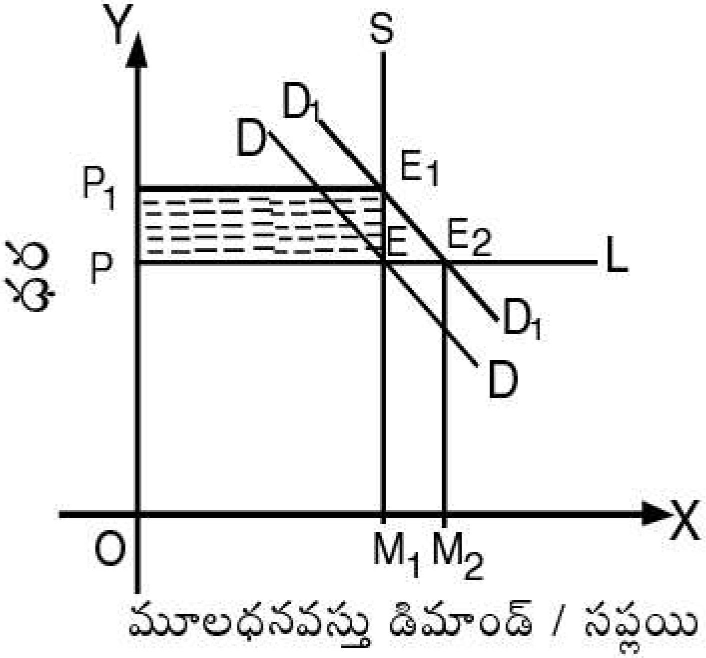

రేఖాపటం - **3.4**

పటంలో SM_1 స్వల్పకాలిక సప్లయి రేఖ. PL దీర్ఘకాలిక సప్లయి రేఖ. డిమాండు DD గా ఉన్నపుడు ధర OP గా ఉంది. డిమాండు D_1D_1 కు పెరిగినపుడు ధర OP_1 కు పెరిగింది. ఎందుచేతనంటే స్వల్పకాలంలో సప్లయి స్థిరంగా ఉంటుంది. కనుక PEE_1P_1 చతురస్రము కృత్రిమ భాటకాన్ని తెలియచేస్తుంది. ఇది దీర్ఘకాలంలో అయితే డిమాండు D_1D_1 కు పెరిగినపుడు సప్లయి OM నుంచి OM_1 కు పెరుగుతుంది. అందువల్ల ధర OP_1 నుంచి మరల OPకి తగ్గింది. కాబట్టి కృత్రిమ భాటకం లేదు.

భాటకానికి - కృత్రిమ భాటకానికి గల తేడాలు

1) భూమికి లభించే మిగులు భాటకం అంటారు. మానవ నిర్మిత వస్తువులైన యంత్రాల పై లభించే మిగులు ఆదాయాన్ని కృత్రిమ భాటకం అంటారు.

2) భాటకం స్వల్పకాలంలోను, దీర్ఘకాలంలోను లభిస్తుంది. కృత్రిమ భాటకం స్వల్పకాలంలోనే లభిస్తుంది. దీర్ఘకాలంలో లభించదు.

3) భాటకం భూమి యొక్క సప్లయి మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. కృత్రిమ భాటకం మానవ నిర్మితమైన మూలధన వస్తువులైన యంత్రాల యొక్క సప్లయి మీద ఆధారపడి ఉంటుంది.

3.7 ధరకు భాటకానికి గల సంబంధం

భాటకానికి ధర మీద ఏ విధమైన ప్రభావం లేదని రికార్డో అభిప్రాయం. ధర నిర్ణయింపబడిన తరువాత వచ్చే మిగులును భాటకం అన్నారు. కావున భాటకం ధరలో భాగంగా ఉండటానికి అవకాశం లేదని రికార్డో అభిప్రాయం. ఉపాంత వ్యయం ధర పై ఆధారపడి వుంటుంది. సిద్ధాంతరీత్యా ఉపాంత భూముల మీద భాటకం లభించదు. ధర మీద భాటకానికి ఏ విధమైన ప్రభావము లేదని రికార్డో వాదన . కనుక భాటకపు పెరుగుదల వల్ల ధర పెరిగే అవకాశం లేదు. అయితే ధర పెరిగినప్పుడు భాటకం పెరిగే అవకాశం మాత్రం ఉంది. ఉదాహరణకు క్వింటాల్ ధర 30 రూ.లు ఉన్నప్పుడు, మొదటితరగతి భూమి మీద 10 క్వింటాళ్ళ మిగులుకు రూ. 300 భాటకము లభ్యమవుతుంది. ధర రూ. 40 కు పెరిగినప్పుడు భాటకము రూ. 400 అవుతుంది. ఈ విషయాన్ని రికార్డో గుర్తించలేదు. అయితే ఆధునిక శాస్త్రవేత్తలు దీన్ని గుర్తించారు.

3.8 సారాంశం

భాటకం అనేది భూమికి మాత్రమే వస్తుందని రికార్డో అభిప్రాయం. సారవంతమైన భూములు పరిమితంగా ఉండటం వల్ల భాటకం ఉత్పన్నమవుతుందని రికార్డో పేర్కొన్నాడు. కానీ భాటకం పరిమిత సప్లయి గల ఏ ఉత్పత్తి కారకానికైనా ఉండవచ్చునని ఆధునిక ఆర్థిక వేత్త అభిప్రాయం. శ్రామికుల వేతనాలలో, మూలధనానికి వడ్డీలో, వ్యవస్థాపకులకు లాభాలలో కూడా భాటకం ఉంటుందని వీరి అభిప్రాయం. శ్రీమతి జోన్ రాబిన్‌సన్ అభిప్రాయంలో మార్పిడీ ఆర్జన వల్ల వచ్చే మిగులు భాటకం. మానవ నిర్మితమైన మూలధన వస్తువులైన భవనాలు, యంత్రాలు మొదలైనవి కూడా భాటకాన్ని ఆర్జిస్తాయి కాని ఈ భాటకాన్ని కృత్రిమ భాటకం అని మార్షల్ అంటారు. కృత్రిమ భాటకం స్వల్ప కాలంలో ఉంటుంది, దీర్ఘకాలంలో అదృశ్యం అవుతుంది.

3.9 గుర్తుంచుకోవలసిన విషయాలు

1. భూమిలో ఉన్న ఉత్పాదకతా శక్తులను వినియోగించుకున్నందుకు భూస్వామికి ఇచ్చే ప్రతిఫలాన్ని భాటకం అంటారు.

2. మొట్టమొదటి సారిగా భాటక సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించిన శాస్త్రవేత్త రికార్డో.

3. రికార్డో ప్రకారం భూమి యొక్క అనశ్వరమైన సహజ శక్తులను వాడుకున్నందుకు భూస్వామికి చెల్లించే పంటలోని భాగమే భాటకం.

4. భాటకం లేని భూమిని ఉపాంత భూమి అంటారు.

5. ఆధునిక భాటక సిద్ధాంతం ప్రకారం భాటకం అనేది అన్ని ఉత్పత్తి కారకాల మీద లభించుతుంది.

6. బదిలీ సంపాదన మీద మిగులే భాటకం అని శ్రీమతి జోన్ రాబిన్ సన్ తదితరులు వివరించారు.

7. కృత్రిమ భాటకం అను భావనను మార్షల్ ప్రవేశపెట్టెను. ఇతని ప్రకారం భాటకం మానవ నిర్మితాలైన యంత్రాలు, భవనాలు మొదలగు వాటి మీద లభిస్తుంది. ఇది స్వల్పకాలంలో ఉంటుంది, దీర్ఘకాలంలో అదృశ్యం అవుతుంది.

3.10 పదకోశం

1. భూమి : మానవ ప్రయత్నం లేకుండా లభ్యమయ్యే సహజ శక్తులు, సంపదలు అంటే నీరు, భూమి, ఆకాశం, గాలి,

వెలుతురు, వేడిమి మొదలయినవన్నీ కూడా అర్థశాస్త్రంలో భూమి అవుతాయి.

2. **బదిలీ సంపాదన** : ఒక ఉత్పత్తి కారకాన్ని ఒక పరిశ్రమలో ఉండేటట్లు చేయడానికి ఇవ్వవలసిన కనీస ధరను 'బదిలీ సంపాదన' అంటారు.

3. **కాంట్రాక్టు భాటకం** : వాడుక భాషలో భాటకాన్ని ఒప్పందం ప్రకారం చెల్లించే ప్రతిఫలం అనే అర్థంలో వాడతారు. ఒక నిర్ణీత కాలానికి వస్తువులను ఉపయోగించుకున్నందుకు ఇచ్చే కిరాయిని కాంట్రాక్టు భాటకం అంటారు. ఉదాహరణకు సైకిల్‌కి ఇచ్చే కిరాయి.

4. **కృత్రిమ భాటకం** : మానవ నిర్మితమైన మూలధన సామాగ్రికి స్వల్ప కాలంలో లభ్యమయ్యే అదనపు ఆదాయమే కృత్రిమ భాటకం.

3.11 మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

I. వ్యాసరూప ప్రశ్నలు

1. రికార్డో భాటక సిద్ధాంతాన్ని విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలింపుము .
2. ఆధునిక భాటక సిద్ధాంతాన్ని వివరించి, అది ఏ విధంగా రికార్డో సిద్ధాంతం కన్నా మెరుగైనదో తెలుపండి?

II. సంక్షిప్త వ్యాసరూప ప్రశ్నలు

1. కృత్రిమ భాటకం అనగానేమి ? అది ఏ విధంగా ఏర్పడుతుంది ?
2. భాటకము ధర నిర్ణేతమే గానీ, ధర భాటక నిర్ణేతము కాదు చర్చింపుము.

III. సంక్షిప్త ప్రశ్నలు

1. ఆర్థిక భాటకం
2. కాంట్రాక్టు భాటకం
3. వేతనాలలో భాటకం
4. లాభాలలో భాటకం
5. వడ్డీలో భాటకం

3.12 సిఫార్సు చేసిన పుస్తకాలు

1. John Robinson : Economics of Imperfect Competition
2. Marshall, Alfred : Principles of Economics
3. Stonier and Hague : A Text Book of Economic Theory
4. తెలుగు అకాడమి : అర్థశాస్త్ర సిద్ధాంతం

పాఠం - 4

వేతనం

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

4.0 ఉద్దేశాలు, లక్ష్యాలు

4.1 విషయ పరిచయం

4.2 వేతనం - రకాలు

4.3 వేతన సిద్ధాంతాలు

4.4 వేతనాల నిర్ణయంలో కార్మిక సంఘాల పాత్ర

4.5 కనీస వేతనాలు

4.6 సారాంశం

4.7 గుర్తుంచుకోవలసిన విషయాలు

4.8 పదకోశం

4.9 మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

4.10 సిఫార్సు చేసిన పుస్తకాలు

4.0 ఉద్దేశాలు, లక్ష్యాలు

ఈ భాగంలో శ్రామికునికి వేతనం ఏ విధంగా నిర్ణయింపబడుతుందో వివరించాము. ఈ భాగంలో కాలక్రమేణా రూపొందించిన వేతన నిర్ణయ సిద్ధాంతాలను, వాటి గుణదోషాలను పరిశీలించటం జరిగింది. దీనితో పాటుగా వేతన నిర్ణయాలలో కార్మిక సంఘాల పాత్ర, కనీస వేతనం మొదలైన విషయాలు కూడా వివరించటం జరిగింది. ఈ పాఠం పూర్తయ్యేసరికి మీరు ఈ క్రింది విషయాలు అవగాహన చేసుకుంటారు.

* వేతనం అంటే ఏమిటి ?
* వాస్తవిక, ద్రవ్య వేతనాల మధ్య వ్యత్యాసాలు - కారణాలు
* వేతన వశిష్ట యోగ్యతా సిద్ధాంతం
* వేతన నిధి సిద్ధాంతం
* జీవనాధార సిద్ధాంతం

* ఉపాంత ఉత్పాదకతా వేతన సిద్ధాంతం
* ఆధునిక వేతన సిద్ధాంతం
* వేతన నిర్ణయంలో కార్మిక సంఘాల పాత్ర
* కనీస వేతనాల చట్టాలు - ప్రభావాలు

4.1 విషయ పరిచయం

ఉత్పత్తి కారకాలలో శ్రమకు చెల్లించే ప్రతిఫలం వేతనం. స్థూల అర్థంలో వేతనం అంటే జాతీయాదాయంలో శ్రమ పొందే వాటా. సూక్ష్మ అర్థంలో శ్రమ అంటే శ్రామికుడు పొందే ప్రతిఫలం. ఈ భాగంలో శ్రమను సూక్ష్మ అర్థంలో తీసుకొని వివిధ సిద్ధాంతాలు వివరించడం జరిగింది.

ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఉత్పత్తి స్థాయిని నిర్ణయించే ముఖ్యమైన అంశం శ్రమ. శ్రమనందించే వారు శ్రామికులు. శ్రామికుల నైపుణ్యం వల్ల ఉత్పత్తి ఇబ్బడి ముబ్బడిగా పెరగటమే కాక నాణ్యమైన వస్తువులు మార్కెట్‌లోకి వస్తాయి. ప్రపంచీకరణ నేపథ్యంలో వస్తువులు అంతర్జాతీయ నాణ్యతను కలిగి ఉండి, విదేశీ మార్కెట్‌లో ధరల పోటీని తట్టుకోగలిగి ఉండాలి. కాబట్టి శ్రమ అత్యంత ప్రాముఖ్యమైనది. ఈ శ్రమకు చెల్లించే ప్రతిఫలమైన వేతన నిర్ణయ సిద్ధాంతాలు ఈ భాగంలో వివరించటం జరిగింది.

4.2 వేతనం - రకాలు

సామాన్య పరిభాషలో వేతనం అంటే శారీరక శ్రమకు ప్రతిఫలంగా భావిస్తాము. కాని అర్థశాస్త్ర పరిభాషలో శారీరక లేదా మానసిక సేవలను అందించినందుకు, ఉత్పత్తిదారుడు శ్రామికునికి ఇచ్చే ప్రతిఫలమే వేతనం. అంటే ఇందులో కర్మాగారాల్లో పని, టీచర్లు, డాక్టర్లు చేసే పనులన్ని శ్రమగా చెప్పబడతాయి. వారి వారు చేసే కృషిని బట్టి వారికి వేతనం చెల్లింప బడుతుంది.

వేతనాన్ని రెండు రకాలుగా చెప్పవచ్చు. 1. ద్రవ్యవేతనం 2. వాస్తవిక వేతనం

1) **ద్రవ్యవేతనం** : శ్రామికులకు ద్రవ్యరూపంలో (నగదు రూపంలో) చెల్లించిన ప్రతిఫలాన్ని ద్రవ్య వేతనం అంటారు. సాధారణముగా శ్రామికులకు వేతనాలను ద్రవ్యరూపంలో చెల్లిస్తూ ఉంటారు.

2) **వాస్తవిక వేతనం** : శ్రమనందించినందుకు శ్రామికునికి ఇచ్చే ప్రతిఫలం వస్తురూపంలో ఉంటే వాస్తవిక వేతనం అంటారు.

4.3 వేతన సిద్ధాంతాలు

వేతనాల నిర్ణయాన్ని గూర్చి అనేక మంది ఆర్థికవేత్తలు అనేక సిద్ధాంతాలను వివరించినారు. వాటిని ఈ క్రింద వివరించటం జరిగింది.

వేతన వశిష్ట యోగ్యతా సిద్ధాంతం

వాకర్ అనే అమెరికన్ ఆర్థిక వేత్త ఈ సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించారు. ఇది ప్రాచీన సిద్ధాంతాల్లో ఒకటి. ఉత్పత్తి ద్వారా వచ్చిన అదాయంలో భూమి, మూలధనం, వ్యవస్థాపన - ఈ మూడు ఉత్పత్తి సాధనాలకు ఇవ్వవలసిన ప్రతిఫలాలు పోగా, మిగిలేది శ్రామికులకు చెందుతుందని ఈ సిద్ధాంతం వివరిస్తుంది. అంటే ఉత్పత్తి సాధనాలైన భూమి, మూలధనం, వ్యవస్థాపనం

ప్రతిఫలాలైన భాటకం, వడ్డీ, లాభం ఇచ్చిన తర్వాత మిగిలిందే వేతనాలు అని వాకర్ అభిప్రాయం. కాని శ్రామికునికిచ్చే ప్రతిఫలం ఉత్పత్తి ద్వారా అదాయం వచ్చే వరకు ఆపడం జరుగదు.

విమర్శ

ఈ సిద్ధాంతం అనేక విమర్శలకు గురి అయ్యింది.

1. చివరకు మిగిలినది తీసుకొనే వారు వ్యవస్థాపకులు గాని, శ్రామికులు కారు. ఈ సిద్ధాంతం వాస్తవానికి విరుద్ధం.

2. భాటకం, వడ్డీ, లాభాలు ఎలా నిర్ణయమవుతాయో చెప్పే సిద్ధాంతాలుండగా, వేతనమెట్లా నిర్ణయింపబడుతుందో ఈ సిద్ధాంతం చెప్పలేక పోయింది.

3. వేతనాలు కేవలం శ్రమయొక్క ఉత్పాదకతమీదనే కాక, శ్రామికుల సప్లయి మీద కూడా ఆధారపడి ఉంటుంది. శ్రామికుల సప్లయిని ఈ సిద్ధాంతం నిర్లక్ష్యం చేసింది.

4. వృత్తుల మధ్య వేతన వ్యత్యాసాలెందుకు ఉంటాయో ఈ సిద్ధాంతం వివరించలేదు.

5. కార్మిక సంఘాలు వేతనాలను ఎట్లు పెంచగలుగుతున్నాయో కూడా ఈ సిద్ధాంతం వివరించలేదు.

వేతన నిధి సిద్ధాంతం

వేతనాల నిర్ణయానికి సంబంధించిన సిద్ధాంతాలలో వేతన నిధి సిద్ధాంతం ఒకటి. ఈ సిద్ధాంతం సాంప్రదాయక ఆర్థిక వేత్త జె.యస్. మిల్ ప్రతిపాదించాడు. ఇది శ్రామికులకు వేతనం చెల్లించటానికి కొంత చర మూలధనం రూపంలో ఉంటుంది. శ్రామికుల సేవలకి చెల్లించేందుకు కేటాయించిన చర మూలధనాన్నే ఇక్కడి వేతన నిధి అని వ్యవహరిస్తాడు. జాతీయాదాయంలో ఈ నిధి ఒక భాగం. ఈ నిధి స్థిరంగా ఉంటుంది. మారదు. ఉత్పత్తిదారులు వారి పెట్టుబడిలో కొంతభాగం వేతనాల నిధి చెల్లింపుకి కేటాయిస్తారని, దానిద్వారా వేతనం చెల్లిస్తారని ఈ సిద్ధాంతం వివరిస్తుంది. వేతనం శ్రామికుల సంఖ్య పై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఎందు కంటే వేతన నిధి స్థిరం కాబట్టి. శ్రామికుల సంఖ్య తక్కువగా ఉంటే వేతనం ఎక్కువ గాను, శ్రామికుల సంఖ్య ఎక్కువగా ఉంటే వేతనం తక్కువగాను ఉంటుందని ఈ సిద్ధాంతం తెలియ జేస్తుంది.

కాబట్టి ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం మనకు ఏమి తెలుస్తుందంటే, శ్రామికుల వేతనాలు పెరగాలంటే వేతన నిధి పెరగాలి లేదా శ్రామికుల సంఖ్య తగ్గాలి. వేతనాలు పెంచడంలో కార్మిక సంఘాల పాత్ర ఉండదు. వేతన నిధి స్థిరం కాబట్టి కొందరు శ్రామికులు శ్రామిక సంఘాల ప్రాబల్యం వల్ల ఎక్కువ వేతనం పొందితే మిగిలినవారికి ఆ పరిమాణంలో తక్కువే లభిస్తుంది.

$$\text{వేతనం} = \frac{\text{వేతన నిధి}}{\text{శ్రామికుల సంఖ్య}}$$

విమర్శలు

1. వేతన నిధి ఏర్పడే విధానం, దాని మూలాలను తెలుప లేదు.

2. వాస్తవానికి వేతన నిధి స్థిరంగా ఉండదు. లాభాలు పెరిగితే వేతన నిధి పెరుగుతుంది. లాభాలు శ్రామిక ఉత్పాదకతపై కూడా ఆధారపడి ఉంటాయి. లాభాలు పెరిగితే వేతన నిధి కూడా పెరుగుతుంది.

3. వేతనాలకి, లాభాలకి వైరుధ్యం ఉన్నట్లు ఈ సిద్ధాంతం చిత్రీకరిస్తుంది. ఉత్పాదకత పెరిగేటప్పుడు లాభాల

రేటు, వేతనాల రేటు కూడా పెరగవచ్చు. ఈ విషయాన్ని ఈ సిద్ధాంతం గుర్తించలేదు.

4. వివిధ వృత్తుల మధ్య వేతనాలలో తేడాలెందుకుంటాయో ఈ సిద్ధాంతం వివరించలేదు.

5. కార్మిక సంఘాలు వేతనాలను పెంచుకోగల్గుతున్నాయి. కనుక ఈ సిద్ధాంతం సరికాదు.

6. ఆర్థికంగా అభివృద్ధి చెందిన దేశాలలో శ్రామికుల సంఖ్య పెరిగినా వేతనాలు కూడా పెరుగుతున్నాయి.

జీవనాధార వేతన సిద్ధాంతం

ఈ సిద్ధాంతాన్ని మొదట ఫ్రెంచి ఆర్థికవేత్తలైన ఫిజియోక్రాట్స్ ప్రతిపాదించారు. తర్వాత డేవిడ్ రికార్డో ఒక సిద్ధాంతంగా రూపకల్పన చేశారు. ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం వేతనం ఎల్లప్పుడు శ్రామికుడు జీవించటానికవసరమైన కనీస అవసరాలను తీర్చే స్థాయిలో ఉంటుంది.

అంటే వేతనం స్థాయి కనీస జీవన స్థాయికి సమానంగా ఉంటుంది. ఒక వేళ శ్రామికుని వేతనం, వారి కనీస జీవన వ్యయం కన్నా పెరిగింది అనుకుందాం. అప్పుడు శ్రామికులకు కుటుంబం పోషించుకొనే శక్తి పెరుగుతుంది కాబట్టి శ్రామికులు వివాహాలు చేసుకోవటం లేదా కుటుంబ పరిమాణం పెంచుకుంటారు (అంటే ఎక్కువ పిల్లలను కంటానికి సుముఖంగా ఉంటారు). అందువల్ల శ్రామికుల సంఖ్య పెరుగుతుంది. తద్వారా మళ్లీ వేతనం కనీస జీవన వ్యయానికి సమానంగా వస్తుందంటారు. ఒకవేళ కనీస జీవన వ్యయం కన్నా వేతనం తగ్గితే వారికి కుటుంబ పోషణ దుర్భరమౌతుంది. అందువల్ల కుటుంబాలను ఏర్పరచుకోకపోవటం (వివాహాలు చేసుకోకపోవటం) లేదా కుటుంబ పరిమాణం తగ్గించుకొంటారు. అందువల్ల భవిష్యత్‌లో శ్రామికుల సంఖ్య తగ్గి మళ్లీ కనీస జీవన వ్యయానికి పెరుగుతుంది.

సిద్ధాంత విమర్శ

1. కనీస జీవన ప్రమాణాన్ని నిర్వచించడం కష్టం. అది ఒక్కొక్క దేశంలో ఒకో విధంగా ఉండవచ్చు.

2. వేతన స్థాయితో జనాభా పెరుగుదల లేదా తగ్గుదల ముడి పెట్టడం సమంజసం కాదు.

3. జీవనాధార స్థాయి అనేది కాలక్రమేణా మారుతుంటుంది.

4. వేతన వ్యత్యాసాలు ఎందువల్ల ఏర్పడతాయో ఈ సిద్ధాంతం తెలియ చేయదు.

5. కార్మికసంఘాలు వేతనాలను పెంచగల్గుతున్నాయి. ఈ సమస్యకు పరిష్కారం ఈ సిద్ధాంతం ఇవ్వలేదు.

6. ఈ సిద్ధాంతానికి భిన్నంగా కార్మికుల జీవన ప్రమాణాలు పెరిగి సుఖమయమైన జీవితాన్ని కూడా అనుభవిస్తున్నారు.

ఉపాంత ఉత్పాదకతా వేతనాల సిద్ధాంతం

ఉత్పత్తిదారుడు శ్రమను డిమాండ్ చేసినప్పుడు వేతనం ఎంత ఉంటుంది, ఏవిధంగా నిర్ణయింపబడుతుందో ఈ సిద్ధాంతం తెలుపుతుంది. ఒక శ్రామికుని అదనంగా నియమించటం వల్ల అతని ఉపాంత ఉత్పాదకతను బట్టి అతనికి వేతనం చెల్లించటం జరుగుతుంది. ఈ సిద్ధాంతాని జె.బి. క్లార్క్, విక్‌స్టెడ్, జీవాన్స్, మార్షల్ మొదలగువారు ప్రతిపాదించారు. ఈ సిద్ధాంతం క్రింది ప్రమేయాల పై ఆధారపడి ఉంది.

ప్రమేయాలు

ఉపాంత ఉత్పాదకతా వేతన నిర్ణయ సిద్ధాంతము ఈ క్రింది ప్రమేయములపై ఆధారపడి ఉంది.

1. మిగిలిన సాధనాలను స్థిరంగా ఉంచి కేవలం శ్రామికుల సంఖ్యను క్రమంగా పెంచడానికి అవకాశం ఉంటుంది.

2. క్రమక్షీణ ప్రతిఫలాల సిద్ధాంతం అమలులో ఉంటుంది.

3. శ్రామికులందరూ సమాన సామర్ధ్యాన్ని కలిగి ఉంటారు.

4. వస్తువుల మార్కెట్‌లో, శ్రామికుల మార్కెట్ లో సంపూర్ణ పోటీ పరిస్థితులు ఉంటాయి.

5. శ్రామికులు సంపూర్ణ గమన శీలనతను కలిగి ఉంటారు.

6. ఉత్పత్తి కారకాల మధ్య సంపూర్ణ ప్రత్యామ్నాయతకు (ఒక కారకం బదులు మరొక కారకాన్ని ఉపయోగించట) అవకాశం ఉంది.

7. ఆర్థికవ్యవస్థలో సంపూర్ణ ఉద్యోగిత ఉంటుంది.

ఉపాంత ఉత్పాదకత వేతన నిర్ణయ సిద్ధాంతం ముఖ్యంగా ఈ క్రింది విషయాలను తెలియజేస్తుంది. శ్రామికులకు చెల్లించే వేతనాలు వారి ఉపాంత ఉత్పాదకతపై ఆధారపడి ఉంటాయి. దీర్ఘకాలంలో శ్రామికులకు చెల్లించే వేతనాలు వారి ఉపాంత ఉత్పాదకతకు సమానముగా ఉంటాయి. శ్రామికుల యొక్క ఉపాంత ఉత్పాదకత అన్ని రంగాలలో సమానంగా ఉంటుంది.

మిగిలిన పరిస్థితుల్లో మార్పు లేనప్పుడు, శ్రామికుని వేతనం అతని ఉపాంత ఉత్పాదకతకు లేదా ఉపాంత ఉత్పాదకత రాబడికి సమానంగా ఉంటుందని ఉపాంత ఉత్పాదకత వేతన సిద్ధాంతం తెలియ జేస్తుంది. ఈ సిద్ధాంతాన్ని వివరించే ముందుగా ఉత్పాదకత భావనలను పరిశీలిద్దాం. శ్రమను మార్చటానికి వీలుందని, ఉత్పత్తి చేసి వస్తువుల ధరలు మార్కెట్ మొత్తం ఒకే విధంగా ఉంటుందని భావిస్తున్నాం.

మొత్తం భౌతిక ఉత్పాదకత (TPP) - మొత్తం ఉత్పాదకతా రాబడి (TRP) :- N పరిమాణంలో శ్రామికులను ఉపయోగించినందు వల్ల వచ్చే ఉత్పత్తిని మొత్తం భౌతిక ఉత్పాదకత అంటాం. ఆ ఉత్పత్తి చేసిన వస్తువులను అమ్మగా వచ్చిన రాబడిని (ఉత్పత్తి x ధర) మొత్తం ఉత్పాదకత రాబడి అంటాం.

సగటు భౌతిక ఉత్పాదకత (APP) - సగటు ఉత్పాదకతా రాబడి (ARP) :- మొత్తం భౌతిక ఉత్పత్తిని శ్రామికుల సంఖ్యతో భాగిస్తే సగటు భౌతిక ఉత్పాదకత వస్తుంది.

$$\text{సగటు ఉత్పాదకత} = \frac{\text{మొత్తం భౌతిక ఉత్పాదకత}}{\text{శ్రామికుల సంఖ్య}}$$

మొత్తం ఉత్పాదకతా రాబడిని శ్రామికుల సంఖ్యతో భాగిస్తే సగటు ఉత్పాదకతా రాబడి వస్తుంది.

ఉపాంత భౌతిక ఉత్పాదకత (MPP) - ఉపాంత ఉత్పాదకతా రాబడి (MRP) :- అదనంగా ఒక శ్రామికున్ని ఉపయోగించినందు వల్ల అదనంగా వచ్చే ఉత్పాదకతను ఉపాంత ఉత్పాదకత అంటాం.

ఉపాంత భౌతిక ఉత్పాదకత = N శ్రామికుల నుంచి వచ్చిన మొత్తం భౌతిక ఉత్పాదకత - (N-1) శ్రామికుల నుంచి వచ్చిన

మొత్తం భౌతిక ఉత్పాదకత.

అదనంగా ఒక శ్రామికున్ని నియమించినందు వల్ల అదనంగా వచ్చే రాబడిని ఉపాంత ఉత్పాదకతా రాబడి అంటాం.

పట్టిక ద్వారా వివరణ

ఉపాంత ఉత్పాదకతా సిద్ధాంతం వల్ల శ్రామికులను ఎంత పరిమాణంలో నియమించేదీ, ఎంత వేతనం ఇచ్చేది పట్టికలో చూపటం జరిగింది. ఆర్థిక వ్యవస్థలో క్షీణ ప్రతిఫల సిద్ధాంతం పని చేస్తూ ఉంటుందని, వస్తువు ధర రూ॥ 2 అని, శ్రామికునికి వేతనం స్థిరంగా ఉంటుందని భావించి ఈ పట్టిక తయారు చేయటం జరిగింది.

పట్టిక 4.1

శ్రామికులను ఉపయోగించినందు వల్ల వచ్చే భౌతిక ఉత్పత్తులు, ఉత్పాదకతా రాబడులు

శ్రమ యూనిట్	మొత్తం సగటు	ఉపాంత భౌతిక ఉత్పాదకత APP	ఉత్పాదకత రాబడులు MPP	సగటు ఉత్పాదకత రాబడి ARP (APPxP)	ఉపాంత ఉత్పాదకత రాబడి MRP=MPPxP రూపాయలలో
1	4	4	4	8	8
2	10	5	6	10	12
3	18	6	8	12	16
4	24	6	6	12	12
5	28	5.6	4	11.2	8
6	30	5	2	10	4

పై పట్టికలో మొత్తం భౌతిక ఉత్పాదక, సగటు భౌతిక ఉత్పాదకత, ఉపాంత భౌతిక ఉత్పత్తులను చూపటం జరిగింది. సగటు, ఉపాంత ఉత్పాదకతలను వస్తు ధరలతో గుణిస్తే సగటు, ఉపాంత ఉత్పాదకతా రాబడులు వస్తాయి. ఈ సగటు, ఉపాంత ఉత్పాదకతలు, ఉత్పాదకత రాబడులు మొదట్లో పెరుగుతూ తరువాత తగ్గుచున్నాయి. కారణం చరానుపాత సిద్ధాంతం వర్తిస్తుంది కాబట్టి. ఈ సమాచార సహాయంతో రేఖా పటం ద్వారా వేతన నిర్ణయం, సమతౌల్యాలను పరిశీలించవచ్చు.

రేఖా పటం ద్వారా వివరణ

రేఖా పటం **4.1**(A) OX మీద ఉత్పత్తి కారకం యూనిట్లను, Y అక్షం మీద ఉత్పత్తి కారకం ధరను చూపడమైంది. ఉత్పత్తి కారకం మొత్తం సప్లయి రేఖ SS, డిమాండ్ రేఖ DD. ఉత్పత్తి కారకానికి పరిశ్రమ చేసే మొత్తం డిమాండ్ రేఖ, సప్లయి రేఖ రెండూ Q బిందువు వద్ద కలుస్తాయి. అదే సమతౌల్య బిందువు. OM యూనిట్లు ఉత్పత్తికారపు సప్లయి. OM యూనిట్లు ఉత్పత్తి కారకానికి ఉన్న డిమాండ్, ఉత్పత్తి కారకం ధర QM. ఇది ఉత్పత్తి కారకం ఉపాంత ఉత్పాదకతకు సమానం.

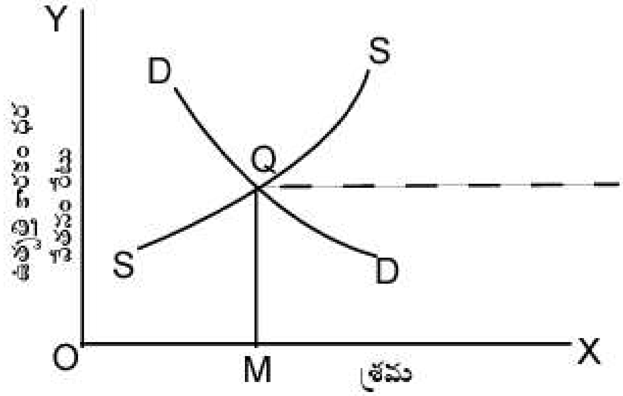

రేఖా పటం **4.1** (A)
ఉత్పత్తి కారకం ధర నిర్ణయం
పరిశ్రమ వేతన నిర్ణయం

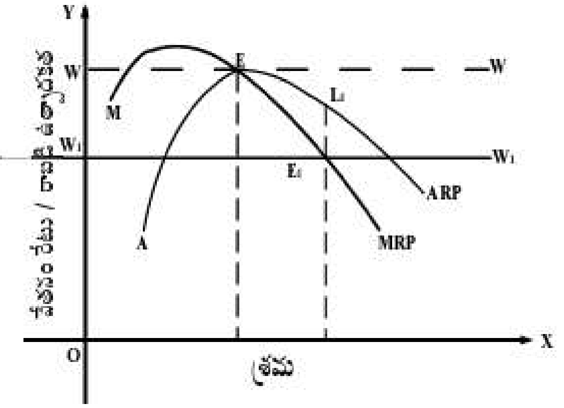

రేఖా పటం **4.1** (B)
ఉత్పత్తి కారకాల మార్కెట్‌లో
సంస్థ సమతౌల్యం

పటం- 4 .1(B) ఉత్పత్తి కారకాల మార్కెట్‌లో సంస్థ సమతౌల్యాన్ని తెలుపుతుంది. X అక్షం మీద శ్రమను, OY మీద వేతనం రేటును, సంస్థకు వచ్చే ఉపాంతోత్పత్తి రాబడిని చూపడం జరిగింది. ARP వస్తువు సగటు రాబడిరేఖ, MRP ఉపాంత రాబడిరేఖను సూచిస్తాయి. MRP రేఖ ARP రేఖను దాని గరిష్ట బిందువు E వద్ద కలుస్తుంది. వేతనం రేఖ WW. సంస్థ, పరిశ్రమ నిర్ణయించిన వేతనం రేటును పాటిస్తుంది. (సంపూర్ణ స్పర్థ పరిస్థితుల్లో ఏ ఒక్క సంస్థ స్వతంత్రంగా ఉత్పత్తి కారకం ధరను నిర్ణయించదనే విషయాన్ని మార్కెట్ వ్యవస్థకు సంబంధించిన అధ్యాయంలో చదివారు కదా.) పటం-14.1(B) లో చూపిన విధంగా ఉత్పత్తి కారకాల ధరలను పరిశ్రమ నిర్ణయిస్తుంది. W_1W_1 వేతనం రేఖ MRP రేఖను, E_1 వద్ద సంస్థ సమతౌల్యం ఏర్పడుతుంది. E_1L_1 పరిమాణం లాభాన్ని సంస్థకు అందిస్తుంది. ఈ స్థాయిలో సగటు రాబడి ఉత్పాదకత వేతనం రేటు కంటే ఎక్కువ. స్వల్ప కాలంలో ఈ విధంగా ఉంటే సంస్థ లాభం పొందుతుంది. దీర్ఘకాలంలో వస్తువు సగటు రాబడి, వేతనాలతో, ఉపాంత ఉత్పత్తి రాబడితో సమానమైతే (పటంలో చూపినట్లు E బిందువు వద్ద) సంస్థకు సాధారణ లాభాలే లభిస్తాయి.

విమర్శ

1. ఉత్పత్తి ప్రక్రియలో మిగిలిన ఉత్పత్తి కారకాలను స్థిరంగా ఉంచి శ్రామికులను మాత్రమే అదనంగా పెంచటం వాస్తవానికి విరుద్ధం. శ్రామికులతో పాటుగా మిగతా ఉత్పత్తి కారకాలను కూడ పెంచలసి ఉంటుంది.

2. ఈ సిద్ధాంతం శ్రామికులందరు ఒకే రకమైన సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటారని భావించింది. కాని వాస్తవానికి శ్రామికులందరు ఒకే శక్తి సామర్థ్యాలు కలిగి ఉండరు.

3. ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం సంపూర్ణ పోటీ ఉంటుందని భావించింది. కాని వాస్తవంగా సంపూర్ణ పోటి వాస్తవంగా ఉండదు.

4. ఈ సిద్ధాంతంలో శ్రామికుల మధ్య గమనశీలత ఉంటుంది అని భావించింది. కాని శ్రామికుల మధ్య సంపూర్ణ గమనశీలత ఉండదు.

5. ఉత్పత్తి కారకాల మధ్య సంపూర్ణ ప్రత్యామ్నాయత ఉంటుందని ఈ సిద్ధాంతం భావిస్తుంది. కాని నిజానికి ఉత్పత్తి కారకాల మధ్య సంపూర్ణ ప్రత్యామ్నాయత ఉండదు.

6. ఈ సిద్ధాంతం సంపూర్ణ ఉద్యోగిత అనే భావనపై ఆధారపడి ఉన్నది. కాని సంపూర్ణ ఉద్యోగిత ఆర్థిక వ్యవస్థలో

సర్వసాధారణముగా కనిపించదు.

7. ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారంగా వేతనాల రేటు ఉపాంత ఉత్పాదకతకు సమానంగా ఉండాలి. కాని నిరుద్యోగిత ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు వేతనాల రేటు, ఉపాంత ఉత్పాదకత కన్నా తక్కువగా ఉంటుంది.

8. ఉత్పత్తి ప్రక్రియలో అన్ని సాధనాలను ఉపయోగించుటం జరుగుతుంది. అట్లాంటప్పుడు ఒక శ్రామికుని ఉపాంత ఉత్పాదకతను విడిగా తెలుసుకోవటం కష్టమౌతుందని టాసిగ్, డేవన్ పోర్ట్ మొదలైన శాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయం.

9. ఈ సిద్ధాంతం శ్రామికుని యొక్క డిమాండ్‌ను మాత్రమే పరిశీలించింది. శ్రామికుని యొక్క సప్లయిని పరిశీలించలేదు. వేతనం శ్రామికుని యొక్క డిమాండు పైనే కాక, సప్లయి పైనే ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ విషయాన్ని ఈ సిద్ధాంతం విస్మరించింది.

10. ఈ సిద్ధాంతం క్రమక్షీణ ప్రతిఫలంపై ఆధారపడి ఉంది. కాని పెరుగుతున్న సాంకేతిక ప్రగతి వల్ల క్షీణ ప్రతిఫలాలకు బదులుగా, పెరుగుతున్న ప్రతిఫలాలు వస్తాయని ఆధునిక ఆర్థికవేత్తల అభిప్రాయం.

11. ఈ సిద్ధాంతం దీర్ఘకాలానికి ప్రాముఖ్యత నిచ్చింది. కాని కీన్స్ అనే ఆర్థికవేత్త ప్రకారంగా స్వల్పకాలం ముఖ్యం.

12. ఈ సిద్ధాంతంలో నిర్ణయించిన వేతనం వద్ద ఎంతమంది శ్రామికులను నియమించటం జరుగుతుందనే విషయాన్ని తెలియజేస్తుంది. కాని 'వేతనవం రేటు ఎలా నిర్ణయింపబడుతుంది అనే విషయాన్ని ఈ సిద్ధాంతం వివరించటం లేదని శామ్యూల్‌సన్ విమర్శించారు.

ఆధునిక వేతన సిద్ధాంతం

శ్రామికుని వేతనం అతని ఉపాంత ఉత్పాదకతను బట్టి నిర్ణయింప బడుతుందని ఉపాంత ఉత్పాదకత వేతన సిద్ధాంతం తెలియజేస్తుంది. అంటే ఈ సిద్ధాంతం శ్రామికుల డిమాండును మాత్రమే పరిగణనలోకి తీసుకుంది. సప్లయిని పరిశీలించలేదు. ఆధునిక వేతనాల సిద్ధాంతము డిమాండ్‌తో పాటు సప్లయ్‌ని కూడా లెక్కలోనికి తీసుకొని వేతన నిర్ణయాన్ని వివరిస్తుంది. ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం వేతనం శ్రమ డిమాండు, శ్రమ సప్లయిల పై ఆధారపడి నిర్ణయింపబడుతుంది.

శ్రమ డిమాండు

శ్రమ యొక్క డిమాండ్ ను ఈ క్రింది అంశాలు నిర్ణయిస్తాయి.

1) **శ్రమ ఉత్పాదకత :** శ్రామికులకు డిమాండు వారి ఉత్పాదకతపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఉత్పాదకత ఎక్కువగా ఉంటే శ్రామికుల డిమాండ్ ఎక్కువగా వుంటుంది. ఉత్పాదకత తక్కువగా ఉంటే డిమాండ్ తక్కువగా ఉంటుంది.

2) **శ్రామికులకు ఉత్పత్తి చేసే వస్తువుల డిమాండు :** శ్రామికుల యొక్క డిమాండ్ వారు ఉత్పత్తి చేసే వస్తువులకు ఉండే డిమాండుపై ఆధారపడి ఉంటుంది. వస్తువులకు డిమాండు పెరిగితే శ్రామికులకు డిమాండు పెరుగుతుంది. వస్తువులకు డిమాండు తగ్గితే శ్రామికులకు డిమాండు తగ్గుతుంది.

3) **ఇతర ఉత్పత్తి కారకాల ధరలు :** ఇతర ఉత్పత్తి కారకాలకు ధరలు ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు వాటిని ప్రత్యామ్నాయంగా శ్రామికులను వాడవచ్చు. అప్పుడు శ్రామికులకు డిమాండు పెరుగుతుంది.

4) **సాంకేతిక అభివృద్ధి :** సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అభివృద్ధి చెందితే శ్రామికులకు డిమాండు తగ్గవచ్చు. మరియు యంత్రాలను ఉపయోగించటం వల్ల కూడా శ్రామికులకు డిమాండు తగ్గుతుంది.

పైన చెప్పిన అంశాలన్నీ స్థిరంగా ఉంటే శ్రామికుల డిమాండు వారికి చెల్లించే వేతనాల రేటుపై ఆధారపడి ఉంటుంది. వేతనాల రేటు ఎక్కువగా ఉంటే శ్రామికులను తక్కువగా డిమాండు చేస్తాడు. వేతనాల రేటు తక్కువగా వుంటే ఎక్కువగా శ్రామికులను డిమాండు చేస్తాడుఅని ఈ సిద్ధాంతం తెల్పుతుంది. అంటే వేతనాల రేటుకు శ్రామికుని డిమాండుకు ఉన్న సంబంధం విలోమ సంబంధం.

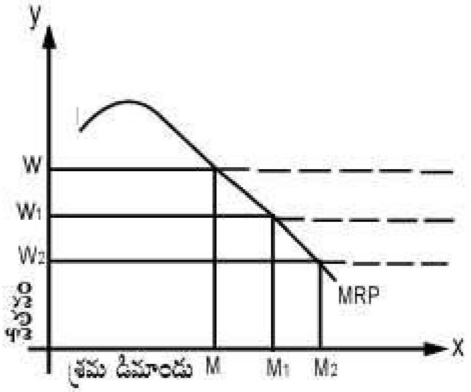

రేఖా పటం 4.2 (A)
సంస్థలో శ్రమ డిమాండ్

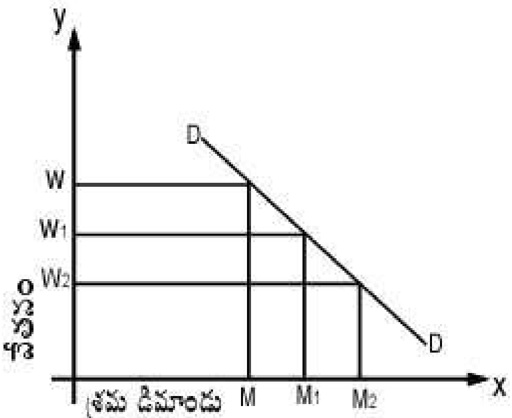

రేఖా పటం 4.2 (B)
పరిశ్రమలో శ్రమ డిమాండ్

శ్రమ డిమాండును పై రేఖాపటం- 4.2 (A),(B) లో చూపటం జరిగింది. శ్రమను సంస్థ డిమాండ్ చేసే పరిమాణం వారి ఉపాంత ఉత్పాదకతపై ఆధారపడి ఉంటుంది. రేఖాపటం- 4.2(A) సంస్థ డిమాండ్‌ను తెలియజేస్తుంది. MRP రేఖ ఉపాంత ఉత్పాదకత రాబడి రేఖ. ఉత్పత్తిలో క్షీణ ప్రతిఫలాలు వస్తాయి. కాబట్టి ఈ రేఖ ఒక బిందువు వద్ద ప్రారంభమై పెరుగుతూ ఆ తరువాత క్రమంగా క్రిందకు వాలుతుంది. ఈ పటంలో వేతనం W నుంచి క్రమంగా W_2 కు తగ్గితే శ్రమ డిమాండు N నుంచి N_2 కు పెరిగింది.

అనేక సంస్థలు కలిస్తే పరిశ్రమ అవుతుంది. పరిశ్రమ డిమాండ్‌ను 4.2(B) పటంలో చూపటం జరిగింది. వేతనం క్రమంగా W నుంచి W_2 కు తగ్గితే అన్ని సంస్థలు కలిసి డిమాండ్ చేసే పరిమాణం లేదా పరిశ్రమ డిమాండ్ OM నుంచి OM_2 కు పెరిగింది. అంటే వేతనానికి శ్రమ డిమాండ్‌కు ఉన్న సంబంధం విలోమ సంబంధం. ఈ రేఖ ఎడమనుంచి కుడికి వాలుతుంది.

శ్రమ సప్లయి

ఆర్థిక వ్యవస్థలో శ్రమ సప్లయి ఈ క్రింది అంశములపై ఆధారపడి ఉంటుంది. 1) జనాభాపరిమాణం 2) వివిధ వృత్తుల సంఖ్య, వివిధ ప్రాంతాల మధ్య జనాభా పంపిణీ 3) సాధారణ విద్యకు, సాంకేతిక విద్యకు అయ్యే ఖర్చులు 4) శ్రామికుల గమన శీలత 5) పనికి విశ్రాంతికి మధ్య ఉండే నిష్పత్తి 6) శ్రమపై స్త్రీల అభిరుచి 7) వేతనాల స్థాయి.

ప్రస్తుతం వ్యక్తిగత శ్రమ సప్లయ్ రేఖను, పరిశ్రమ సప్లయ్ రేఖను పరిశీలిద్దాం. సాధారణంగా వ్యక్తి తనకున్న సమయంలో (అంటే రోజుకు 24 గంటలు) కొంత పనిచేయటానికి, కొంత విశ్రాంతికి కేటాయిస్తాడు. వేతనం తక్కువగా ఉన్నపుడు శ్రామికుడు పొందే వేతనం వల్ల అతని అవసరాలన్ని తీరవు. అందువల్ల వేతనం పెరుగుతూ ఉంటే అతని విశ్రాంతిని తగ్గించుకొని ఎక్కువ గంటలు పనిచేసి ఎక్కువ ఆదాయం పొందే ప్రయత్నం చేస్తాడు. అందువల్ల వేతనం పెరుగుతూ ఉంటే శ్రమ సప్లయి కూడా పెరుగుతుంది. కాని ఒక స్థాయి దాటి వేతనం పెరిగితే తన అవసరాలకు మించి ఆదాయం లభ్యమౌతుంది. కాబట్టి శ్రమకన్నా విశ్రాంతిని కోరుకుంటాడు, అందువల్ల ఒకస్థాయికి మించి వేతనం పెరిగితే శ్రమ సప్లయి తగ్గుతుంది. అందువల్ల

వ్యక్తిగత శ్రమ సప్లయి తగ్గుతుంది. కాబట్టి ఈ రేఖ .3(A) లో వలే వెనుకకు వంగిన సప్లయి రేఖ వలే ఉంటుంది. ఈ విధంగా వ్యక్తిగత శ్రమ సప్లయ్‌లన్ని కలిపితే పరిశ్రమ సప్లయ్‌రేఖ వస్తుంది. ఈ రేఖను 17.3(B) పటం తెలియచేస్తుంది.

మిగిలిన అంశాలు స్థిరంగా ఉంటే శ్రమ సప్లయి వేతనాల స్థాయిపై ఆధారపడి ఉంటుంది. వేతనాలు ఎక్కువగా ఉంటే ఎక్కువ మంది శ్రమనందించటానికి సంసిద్ధులౌతారు. అంటే వేతనాలు పెరిగితే శ్రామికుల సప్లయి పెరుగుతుంది. వేతనాల రేటు తక్కువగా ఉంటే పని చేయటానికి శ్రామికులు ముందుకు రారు. కావున శ్రమ సప్లయ్ తగ్గుతుంది. వేతనానికి, శ్రమ సప్లయ్‌కి ఉన్న సంబంధం అనులోమ సంబంధం కావున శ్రమ సప్లయ్ రేఖ క్రింది పటం 17.3(B) లో వలే ఎడమనుంచి కుడికి పైకి పోతుంది.

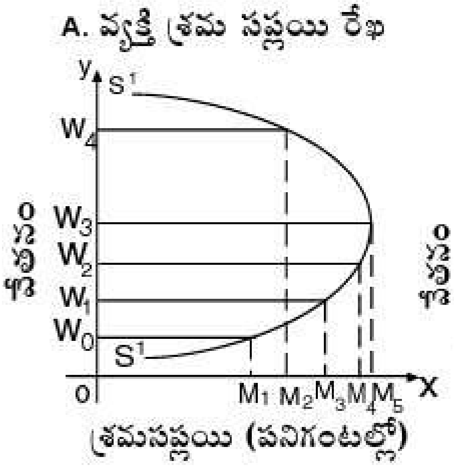

రేఖా పటం 4.3 (A)

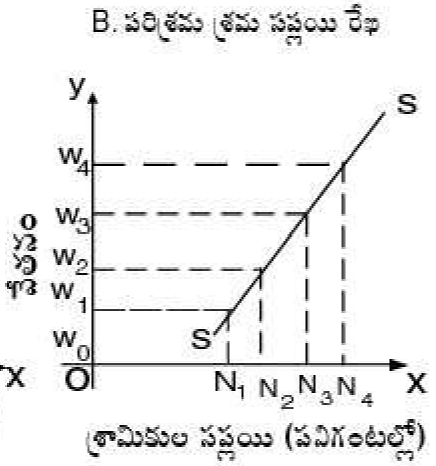

రేఖా పటం 4.3 (B)

S^1S^1 వ్యక్తిగత శ్రమ సప్లయిరేఖ. రేఖా పటం 4.3 (A) లో వ్యక్తిగత వేతనం OW నుంచి OW_1, OW_2, OW_3 పెరుగుతూ ఉంటే శ్రమ సప్లయ్ కూడా OM_1, OM_3, OM_4, OM_5 కి పెరిగింది. ఆ తరువాత ఇంకా శ్రమ OM_4 కి పెరిగితే శ్రమ సప్లయి OM_2 కు తగ్గింది. అంటే వేతనం OW_3 కి పెరిగేంతవరకు శ్రమ సప్లయి కూడా పెరిగింది ఆ తరువాత తగ్గింది. దీనికనుబంధంగా రేఖా పటం 4.3 (B) లో పరిశ్రమ సప్లయి రేఖను చూపించటం జరిగింది. అందరు శ్రామికులు వివిధ వేతనాల వద్ద శ్రమ సప్లయి ఎంత చేస్తారో SS రేఖ తెలియచేస్తుంది.

వేతన నిర్ణయం

మామూలుగా వస్తువు ధర ఏ విధంగా డిమాండ్ మరియు సప్లయి రేఖపై ఆధారపడుతుందో, అదే విధంగా వేతనం శ్రామికుల సప్లయి, శ్రామికుల డిమాండు పై ఆధారపడి నిర్ణయమౌతుంది. ఎక్కడ శ్రమ డిమాండ్ సప్లయిలు సమానంగా ఉంటాయో లేదా శ్రమ సప్లయి రేఖ, డిమాండు రేఖలు ఖండించుకుంటాయో అక్కడ వేతనం నిర్ణయం అవుతుంది.

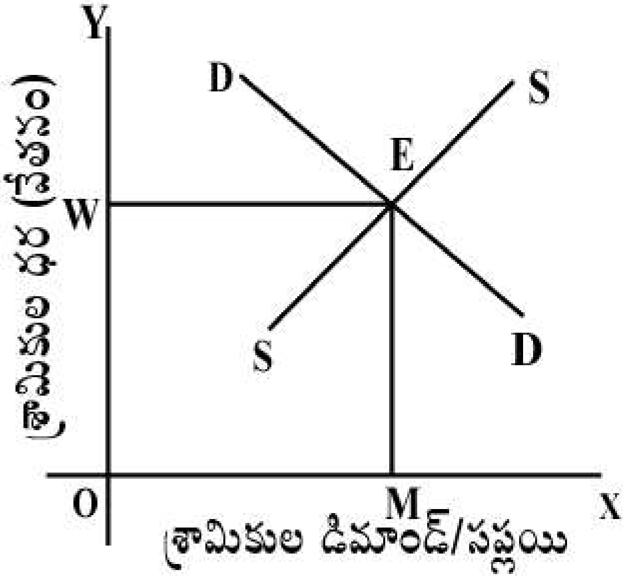

రేఖా పటం - 4.4

వేతన నిర్ణయం

రేఖా పటం .4లో DD రేఖ శ్రామికుల డిమాండ్ రేఖ SS రేఖ శ్రామికుల సప్లయి రేఖ. ఈ రెండు రేఖలు E బిందువు వద్ద ఖండించుకొన్నాయి. ఆ బిందువు వద్ద వేతనం OW అయితే శ్రామికులను OM పరిమాణంలో నియమించటం జరిగింది. ఈ విధంగా డిమాండు, సప్లయి సిద్ధాంతం ప్రకారం శ్రామికుల వేతనం రేటు నిర్ణయం కాబడుతుంది.

4.4 వేతనాల నిర్ణయంలో కార్మిక సంఘాల పాత్ర

వేతనాలను పెంచుకునే ఉద్దేశ్యంతో, తమ స్థితిగతులను బాగుచేసుకొనే ఆశయంతో కార్మికులు కలసి ఏర్పరచుకొన్న సంఘాన్ని కార్మిక సంఘం అంటారు. ఈ సంఘాలను చట్టరీత్యా రిజిష్టరు చేసుకోవచ్చు. ప్రతి సంఘానికి అధ్యక్షుడు, కార్యదర్శి మొదలైన నిర్వహణ ప్రతినిధులు వుంటారు. కార్మిక సంఘాలు అనేక విధులను చేబడతాయి. కార్మిక స్థితిగతులను, శ్రేయస్సును మెరుగుపర్చడానికి యజమానుల అక్రమాలను, అన్యాయాలను ఎదుర్కొనడానికి, సెలవులు, సాంఘిక, సంక్షేమ, భద్రతా సౌకర్యాల కోసం ఈ సంఘాలు పోరాడతాయి. యజమానులతో సంప్రదింపుల ద్వారాను, అవసరమైతే సమ్మెలు, ఆందోళనల ద్వారాను, కార్మిసంఘాలు ఆయా ఆశయాలను నెరవేర్చుకొంటాయి. ఈ నేపథ్యంలో కార్మిక సంఘాలు కార్మిక వేతనాలను పెంచగలవా ? ఒకవేళ పెంచగలిగితే ఏ పరిస్థితులలో పెంచగలవో ప్రస్తుతం పరిశీలించవచ్చు.

కార్మిక సంఘాలు వేతనాలను పెంచగలిగే పరిస్థితులు

1. శ్రామికుల ఉపాంత-ఉత్పాదన విలువ, వారి వేతనాల కంటే ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు కార్మిక సంఘాలు వత్తిడి వల్ల వేతనాలను పెంచుకోవచ్చు. అంటే ఉపాంత ఉత్పాదనకు సమానమైన వేతనాలను ఇవ్వవలసిందని కార్మిక సంఘాలు ఆందోళన జరిపితే సాధించగలవు.

2. శ్రామికుల ఉత్పాదకతను పెంచి వేతనాలను మెరుగుపర్చే ప్రయత్నాలను కార్మిక సంఘాలు చేయవచ్చు. కాబట్టి ఉపాంత ఉత్పాదకత పెంచటానికి శ్రామిక సామర్ధ్యం పెంపొందే వాతావరణాన్ని కల్పించవలసిందని, కార్మిక సంఘాలు మేనేజ్మెంట్ వర్గం మీద వత్తిడి తీసుకురావచ్చు.

3. శ్రామికుల సప్లయిని పరిమితం చేయడం ద్వారా, ఒక సమూహానికి చెందిన శ్రామికుల వేతనాలను పెంచడానికి కార్మిక సంఘాలు కృషి చేయవచ్చు. కాని కొంత మంది శ్రామికులు నష్టపోతారు.

4. శ్రామికుల సేవలు వస్తూత్పత్తికి తప్పనిసరి అయితే కార్మిక సంఘాలు వేతనాలను పెంపొందించగల్గుతాయి. అంటే శ్రామికులకు డిమాండ్ అవ్యాకోచంగా ఉన్నా శ్రామికుల వేతనాలు పెంచగలవు.

5. శ్రామికులు తయారు చేసే వస్తువుల డిమాండు అవ్యాకోచమైతే, కార్మిక సంఘాలు వేతనాలను పెంచగల్గుతాయి. అంటే ఆ వస్తువుల ధర పెరిగినా ప్రజలు తప్పనిసరిగా కొంటారు.

6. శ్రామికులకు చెల్లించే వేతనాలు వస్తూత్పత్తి వ్యయంలో అతి స్వల్పమైనదిగా ఉన్నప్పుడైనా కార్మిక సంఘాలు వేతనాలను పెంచగలవు.

పై పరిస్థితులకు భిన్నంగా ఉంటే శ్రామిక సంఘాలు వేతనాలు పెంపు కోసం ప్రయత్నం చేస్తే వేతనాలు పెరగక పోగా నష్టపోయే ప్రమాదం ఉంది.

4.5 కనీస వేతనాలు

కొన్ని పరిశ్రమలలోని శ్రామికులు సమిష్టిగా ఏర్పడి వారి హక్కులను రక్షించుకో లేని పరిస్థితిలో ఉంటారు. అప్పుడు కార్మిక శ్రేయస్సును దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రభుత్వం కనీస వేతనాల చట్టం రూపొందిస్తుంది. ఈ కనీస వేతనం స్థిరమైనదిగా ఉండక పరిస్థితులను బట్టి మారుతూ వుంటుంది. మారిస్ డాబ్ అనే ఆర్థికవేత్త కనీస వేతనం అంటే 'కార్మిక సంఘముల సమిష్టి బేరం ద్వారా నిర్ణయించే ప్రామాణిక రేటు'.

కొన్ని పరిశ్రమలలో శ్రామికులు సంఘటితమయ్యే అవకాశం ఉండదు. ఎందుకంటే శ్రామికులు తక్కువగా ఉండటం వల్ల సంఘాలను ఏర్పాటు చేసుకోలేరు. అట్లాంటి రంగాల్లో యజమానులు శ్రామికులకు తక్కువ వేతనాల నిచ్చి వారి శ్రమను దోచుకునే అవకాశం ఉంది. ఈ పరిశ్రమలను స్వేద పరిశ్రమలు అంటారు. అట్లాంటి పరిశ్రమలో ప్రభుత్వం జోక్యం కలుగచేసుకొని కనీస వేతనాల చట్టాన్ని అమలు పరుస్తుంది.

ఈ కనీస వేతనాలు సాధారణ వేతన స్థాయికన్నా తక్కువగా ఉంటే కనీస వేతన చట్టం వల్ల ఉపయోగం లేదు. యజమాని తన శ్రామికులకు కనీస వేతనాలను మాత్రమే ఇస్తారు. తనకు ఎక్కువ లాభం వస్తున్నా కూడా కార్మికులకు కనీస వేతనాలను మాత్రమే ఇవ్వాలని చూస్తాడు. ఈ కనీస వేతనాలను నిర్ణయించిన తర్వాత శ్రామికులు అంతకంటే ఎక్కువ వేతనాలను ఆశించలేరు. అందువల్ల ఈ కనీస వేతనాలే గరిష్ట వేతనాలవుతాయి. శ్రామికులు శాశ్వతంగా నష్టపోతారు.

ఈ కనీస వేతనాలు దేశంలోని సగటు వేతనాల స్థాయికంటే ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు ఇంకో విధమైన ప్రమాదం వుంది. ఉదాహరణకు శ్రమ మార్కెట్‌లో సంపూర్ణమైన పోటి పరిస్థితులు ఉన్నప్పుడు సమతౌల్య వేతనం కన్నా ఎక్కువగా ఉండే కనీస వేతనాన్ని ప్రభుత్వం నిర్ణయిస్తే పెట్టుబడి తగ్గి నిరుద్యోగితకు దారితీసి, కార్మిక శ్రేయస్సుకు తగ్గిస్తుంది. అంతేకాక యజమానులు వారి పెట్టుబడులు మరొక పరిశ్రమకు తరలించవచ్చు. కాబట్టి అన్ని పరిశ్రమలలో కనీస వేతనాన్ని అమలు పరచాలి. ఈ విధమైన చట్టాన్ని జాతీయ కనీస వేతనాల చట్టం అంటాము.

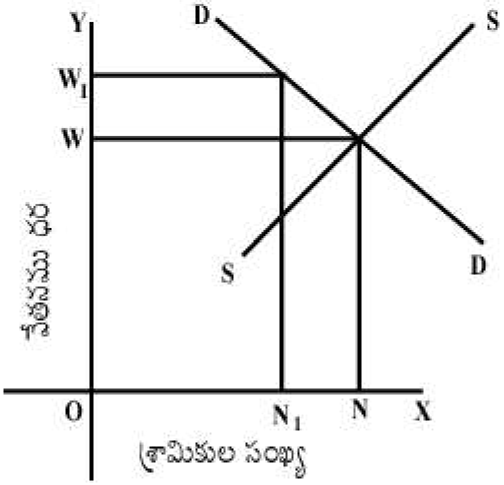

రేఖా పటం - 4.5

రేఖా పటం 4.5లో శ్రమ డిమాండ్ సప్లయ్‌ల సమతౌల్యం వద్ద నియమించిన శ్రామికులు ON, వేతనాలు OW. ప్రస్తుతం కనీస వేతనంగా OW_1ను, నిర్ణయిస్తే NN_1 అనే శ్రామికులను పనిని కోల్పోతారు.

మరొక ప్రమాదం ఏమిటంటే, కనీస వేతనాలు దేశంలోని సగటు స్థాయి కన్నా ఎక్కువగా ఉన్నపుడు వ్యవస్థాపకులు తమ పెట్టుబడికి కనీస వేతనాలు లేని పరిశ్రమలకు మళ్ళించుతారు. ఫలితంగా వారికి ఎక్కువ లాభాలు వచ్చే అవకాశం ఉంది. అందువల్ల రక్షిత పరిశ్రమలలోని శ్రామికులకు నిరుద్యోగిత ఏర్పడుతుంది. కాబట్టి ఈ చట్టం ఎవరి శ్రేయస్సుకై నిర్దేశింపబడిందో వారికే హాని కలుగచేస్తుంది.

ఏది ఏమైనప్పటికి, కనీస వేతనం అనేక సమస్యలతో కూడుకొని ఉన్నది. దానిని ప్రభుత్వం సరైన యంత్రాంగం ద్వారా అమలు చేసినపుడే ప్రయోజనం కలుగుతుంది.

4.6 సారాంశం

శ్రమను అందించినందుకు శ్రామికులకు ఇచ్చే ప్రతిఫలమే వేతనం. సాధారణంగా వేతనాలు నగదు రూపంలోనే ఇవ్వటం జరుగుతుంది. ఇలా నగదు రూపంలో ఇచ్చే వేతనాలను ద్రవ్య వేతనాలు అంటారు. వాస్తవిక వేతన నిర్ణయంలో నగదు వేతనంతో పాటుఇతర సదుపాయాలను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. వేతన నిర్ణయం కోసం వివిధ వేతన నిర్ణయ సిద్ధాంతాలైన జీవనాధార, వేతననిధి, వేతనా వశిష్ట యోగ్యత, ఉపాంత వేతన, ఆధునిక వేతన నిర్ణయ సిద్ధాంతాలు రూపొందించబడ్డాయి.

మనం ఈ అధ్యాయం ముగిసేముందు ఇంతకు ముందు చెప్పిన విషయాన్ని మళ్ళీ పునశ్చరణం చేసుకోవడం మంచిది. వేతనాల నిర్ణయం వాస్తవంలో కేవలం ఆర్థిక విశ్లేషణ మీదనే ఆధారపడి ఉండదు. సాంఘీక, సామాజీక పరిస్థిలు వాటన్నింటిని మించి రాజకీయ విషయాలు కూడా వేతన నిర్ణయాలలో ప్రముఖ పాత్ర వహిస్తాయి.

4.7 గుర్తుంచుకోవలసిన విషయాలు

1. ఉత్పత్తి కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నందుకు శ్రామికునికి ఇచ్చే ప్రతిఫలం వేతనం.

2. ద్రవ్య వేతనం అంటే శ్రామికులకు ద్రవ్య రూపంలో చెల్లించిన ప్రతిఫలం.

3. శ్రామికుడు పొందే వేతనంతో పాటు, పొందే సౌకర్యాల మీద వాస్తవిక వేతనాలు ఆధారపడి ఉంటుంది.

4. వాస్తవిక వేతనాలు ద్రవ్యం కొనుగోలు శక్తి, ఇతర సదుపాయాలు, పని స్వభావము, పని గంటలు, అదనపు సంపాదన, ఉద్యోగ స్థిరత్వము, సాంఘిక హోదా, ప్రమోషన్లు తదితర అంశాల పై ఆధారపడి ఉంటాయి.

5. వేతన వశిష్ట యోగ్యతా సిద్ధాంతాన్ని వాకర్ ప్రతిపాదించారు.

6. వేతన నిధి సిద్ధాంతాన్ని జె.ఎస్. మిల్ ప్రతిపాదించాడు.

7. వేతనం ఎల్లప్పుడు కార్మికుడు జీవించడానికి అవసరమైన కనీస అవసరాలను సమకూర్చే స్థాయిలో ఉంటుందని జీవనాధార వేతన సిద్ధాంతం వివరిస్తుంది.

8. ఉపాంత ఉత్పాదకతా వేతన సిద్ధాంతం ప్రకారం శ్రామికుని వేతనం అతని ఉపాంత ఉత్పాదకతను బట్టి చెల్లింపబడుతుంది.

9. ఆధునిక వేతనాల సిద్ధాంతం శ్రామికుల డిమాండ్, సప్లయి పై ఆధారపడి వేతనం నిర్ణయించ బడుతుందని వివరిస్తుంది.

10. శ్రామికుల ఉత్పాదకత ఎక్కువగా ఉన్నా లేదా ఉత్పాదకత పెరగటానికి అవకాశం ఉన్నా శ్రామిక సంఘాల ప్రయత్నం వల్ల వేతనాలు పెరుగుతాయి. లేని పరిస్థితుల్లో వేతనాల పెంపు ప్రయత్నం శ్రామికులకు నష్టాన్ని కలిగిస్తుంది.

4.8 పదకోశం

1. వేతనం	:	శారీరకంగా లేదా మానసికంగా చేసే శ్రమకు ప్రతిఫలం
2. ద్రవ్యవేతనం	:	నగదు రూపంలో ఇచ్చే వేతనం
3. వాస్తవిక వేతనం	:	వస్తురూపంలో వేతనం
4. కనీస జీవన ప్రమాణం	:	జీవనానికి అవసరమైన ఆదాయ స్థాయి
5. పరోక్ష డిమాండ్	:	ఉత్పత్తి చేసిన వస్తువుకు డిమాండ్ ఉండటం వల్ల ఉత్పత్తి కారకానికి డిమాండ్ ఉండటం
6. కార్మిక సంఘాలు	:	కార్మికులు వారి ప్రయోజనాల కోసం సమిష్టిగా ఏర్పరచుకొన్న సంఘాలు

4.9 మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

I. వ్యాసరూప ప్రశ్నలు

1. ఉపాంత ఉత్పాదకతా వేతన సిద్ధాంతాన్ని విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలించుము.
2. ఆధునిక వేతన సిద్ధాంతమును వివరింపుము.
3. వివిధ వేతన సిద్ధాంతములను స్థూలంగా చర్చింపుము.

II. సంక్షిప్త వ్యాసరూప ప్రశ్నలు

1. ద్రవ్య వేతనం, వాస్తవిక వేతనం మధ్య వ్యత్యాసాన్ని తెలిపి, వేతనాలతో వ్యత్యాసాలకు కారణాలు తెల్పుము.
2. శ్రామిక సంఘాలు వేతనాన్ని పెంచగలవా ? చర్చించుము.

III. సంక్షిప్త ప్రశ్నలు

1. ద్రవ్య వేతనం - వాస్తవిక వేతనం
2. వేతనా విశిష్ట యోగ్యతా సిద్ధాంతం
3. వేతననిధి సిద్ధాంతం
4. జీవనాధార వేతన సిద్ధాంతం
5. వేతనాల నిర్ణయంలో కార్మిక సంఘాల పాత్ర
6. కనీస వేతనాలు

4.10 సిఫార్సు చేసిన పుస్తకాలు

1.	Stonier and Hague	:	A Text Book of Economic Theory
2.	J.S. Bain	:	Pricing, Employment and Distribution
3.	G.J. Sigler	:	Production and Distribution Theories
4.	K.K. Dewett	:	Advanced Economic Theory
5.	తెలుగు అకాడమి	:	అర్థశాస్త్ర సిద్ధాంతం

పాఠం - 5

వడ్డీ

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

5.0 ఉద్దేశాలు, లక్ష్యాలు

5.1 విషయ పరిచయం

5.2 వడ్డీ - అర్థ వివరణ

5.3 వడ్డీ సిద్ధాంతాలు

5.4 సారాంశం

5.5 గుర్తుంచుకోవలసిన విషయాలు

5.6 పదకోశం

5.7 మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

5.8 సిఫార్సు చేసిన పుస్తకాలు

5.0 ఉద్దేశాలు, లక్ష్యాలు

మూలధన సేవలకు ప్రతిఫలంగా వడ్డీ ఏ విధంగా నిర్ణయింపబడుతుందో వివరించడం, వడ్డీ విషయంలో ప్రముఖమైన సిద్ధాంతాలను విశ్లేషణ చేయటం ఈ భాగం ఉద్దేశం. ఈ పాఠం పూర్తయ్యే సరికి మీరు క్రింది పాఠ్యాంశాలు అవగాహన చేసుకుంటారు.

* వడ్డీ అంటే ఏమిటి? వడ్డీలో రకాలు
* ఉపాంత ఉత్పాదకతా వడ్డీ సిద్ధాంతం
* నివృత్తి లేదా నిరీక్షణ సిద్ధాంతం
* ఏజియో లేదా ఆస్ట్రియన్ సిద్ధాంతం
* కాలాభిరుచి సిద్ధాంతం
* సాంప్రదాయ వడ్డీ సిద్ధాంతం
* ఋణాత్మక నిధుల వడ్డీ సిద్ధాంతం
* ద్రవ్యత్వాభిరుచి వడ్డీ సిద్ధాంతం
* ఆధునిక వడ్డీ సిద్ధాంతం

5.1 విషయ పరిచయం

వ్యాపార ప్రపంచంలో వడ్డీరేటు అత్యంత ప్రాముఖ్యత కలిగినది. పూర్వకాలంలో వడ్డీ తీసుకోవటం నేరం అని, సమంజసం కాదని భావన. కాని ఆధునిక కాలంలో వ్యాపార వ్యవహారాలన్ని వడ్డీతోనే ముడిపడి ఉన్నాయి. దేశంలో వ్యవసాయ, వ్యాపార, పారిశ్రామిక స్థితిగతులను క్రమబద్ధం చేసేది వడ్డీయే.

నేడు ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఏర్పడే వ్యాపార చక్రాలను క్రమబద్ధం చేయటానికి వడ్డీరేట్లు ఉపయోగిస్తున్నారు. దేశ ఆర్థికాభివృద్ధికి, సంపూర్ణోద్యోగితను సాధించటానికి, ధరలను నియంత్రించటానికి, వడ్డీరేటును సాధనంగా వాడుచున్నారు. దేశంలోని పెట్టుబడులను నిర్ణయించేది వడ్డీరేటు. ఈ విధంగా అనేక ప్రయోజనాలకు ఉపయోగపడే వడ్డీరేటును గురించి, వడ్డీ సిద్ధాంతాలను గురించి ఈ భాగంలో వివరించటం జరిగింది.

5.2 వడ్డీ - అర్థ వివరణ

ఉత్పత్తి కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నందుకు మూలధనం పొందే ప్రతిఫలం వడ్డీ. సాధారణంగా ఋణ గ్రహీత ఋణదాతకు వడ్డీ చెల్లిస్తాడు. ఇది మూలధన యజమానికి చెల్లించటం జరుగుతుంది. వడ్డీ సాధారణంగా నూటికి, సంవత్సరానికి లెక్కకట్టి చెప్పటం జరుగుతుంది.

మూలధన నిధి నుండి వచ్చే ప్రతిఫలమే వడ్డీ అని సెలిగ్‌మాన్ అంటాడు. ఏ మార్కెట్‌లో నైవా మూలధనాన్ని ఉపయోగించుకున్నందుకు ఇచ్చే ధరను వడ్డీ అంటాడు మార్షల్. ప్రజలు ధనాన్ని దాచకుండా ఏదో ఒక రూపంలో పెట్టుబడిగా ఉంచినందుకు వచ్చే ప్రతిఫలమే వడ్డీ అంటాడు కీన్స్. మూలధన ఉత్పాదక శక్తికి ప్రతిఫలంగా చెల్లించేదే వడ్డీ అని, ఇది మూలధనాధిపతి నివృత్తికి పరిహారమని అంటాడు విక్‌సెల్. పలువురు అర్థశాస్త్రజ్ఞులు వడ్డీని గురించి పలువిధాలుగా అభిప్రాయపడ్డారు . స్థూలంగా మూలధనం వాడుకున్నందుకు చెల్లించే ప్రతిఫలమే వడ్డీ.

ఈ నిర్వచనాలు గమనిస్తే వడ్డీ అనేది మూలధనంతో జతపడి ఉంది. ఉదాహరణకు ఒ అనే వ్యక్తి వద్ద నుంచి 1000 రూ.లు అప్పు తీసుకొని వడ్డీ 10 శాతం ఇవ్వడానికి అంగీకరించాడు. సంవత్సరం తరువాత అతడు చెల్లించే 100 రూ.లను వడ్డీ అంటారు. ఈ వడ్డీని స్థూల వడ్డీ అంటారు. కాని అర్థశాస్త్రంలో వడ్డీ అంటే నికర వడ్డీ.

5.3 వడ్డీ సిద్ధాంతాలు

వడ్డీ అంటే అర్థశాస్త్రంలో నికర వడ్డీ. మూలధనానికి వడ్డీ ఎందుకోసం చెల్లించాలి, ఎంత పరిమాణంలో చెల్లించాలి అనే విషయాల విశ్లేషణ కోసం వివిధ వడ్డీ సిద్ధాంతాలు రూపొందించబడ్డాయి. వివిధ శాస్త్రవేత్తలు రూపొందించిన సూత్రాలను ఇప్పుడు పరిశీలిద్దాం.

ఉపాంత ఉత్పాదకతా వడ్డీ సిద్ధాంతం

ఉత్పత్తి సాధనాల ధర నిర్ణయంలో ఈ సిద్ధాంతానికి ఉన్న ప్రాముఖ్యత ముందు భాగాల్లో గమనించాం. ఇతర ఉత్పత్తి సాధనాల వలెనే, "ఉత్పత్తి ప్రక్రియలో పాల్గొనందుకు మూలధనం యొక్క ఉపాంత ఉత్పాదకతను బట్టి వడ్డీ చెల్లించాలని" ఈ సిద్ధాంతం వివరిస్తుంది. అంటే ఈ సిద్ధాంతం కేవలం మూలధన డిమాండును పరిగణలోకి తీసుకోవటమే తప్ప సప్లయ్‌ని పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు. అంతే కాకుండా ఉపాంత ఉత్పాదకత శూన్యమైతే వడ్డీ రేటు సున్నా అవ్వాలి. ఈ పరిస్థితి ఉండదు. ఉపాంత ఉత్పాదకత పై ఆధారపడి వడ్డీ ఇవ్వడం జరుగుతుందనేది కూడా వాస్తవం కాదు. అందువల్ల ఈ సిద్ధాంతం అసంపూర్ణం, వాస్తవానికి విరుద్ధం. అందువల్ల ఈ సిద్ధాంతం అనేక విమర్శలకు గురయ్యింది.

విమర్శ

1) ఈ సిద్ధాంతం ద్వారా వడ్డీ నిర్ణయించటం అవాస్తవం.

2) వాస్తవంగా మూలధనం కొరత వల్ల వడ్డీ ఏర్పడుతుంది. కాని మూలధన ఉత్పాదకత వల్ల కాదు.

3) ఉత్పత్తిలో మూలధనం ఉత్పాదకతను ఖచ్చితంగా నిర్ణయించటం కష్టం.

4) మూలధనం ఉత్పాదకత వివిధ రంగాల్లో వివిధ రకాలుగా ఉంటుంది. కాబట్టి ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం వడ్డీ రేట్లలో వ్యత్యాసాలుండవలెను. కానీ మార్కెట్‌లో ఒకే వడ్డీ రేటు ఉంటుంది.

5) వినియోగ అవసరాల కోసం కూడా ఋణాలు తీసుకుంటారు. కాని ఈ సిద్ధాంతంలో ఈ విషయాన్ని వివరించలేదు.

6) ఈ సిద్ధాంతం మూలధన డిమాండు దృష్ట్యా వడ్డీరేటును పరిశీలిస్తుందే గాని, మూలధన సప్లయిని లెక్కలోకి తీసుకొనటం లేదు .

నివృత్తి లేక నిరీక్షణ సిద్ధాంతం

నాసా సీనియర్ అనే ఆర్థిక వేత్త ప్రస్తుత వినియోగాన్ని వాయిదా వేసి కూడబెట్టిన పొదుపే మూలధనం అంటారు. ఆ విధమైన పరి త్యాగానికిచ్చే ప్రతిఫలమే వడ్డీరేటు. పొదుపులో కొంత త్యాగం ఇమిడి ఉంది. కాబట్టి పొదుపు చేసిన వారికి ప్రతిఫలాన్ని ఇవ్వడం సమంజసం అని సీనియర్ అంటాడు .

కాని ఈ సిద్ధాంతం కూడా అనేక విమర్శలకు గురయ్యింది. పొదుపు చేసే వ్యక్తులు చాలా వరకు ధనవంతులే. వారి ఆదాయంలో, వినియోగం పోగా మిగిలింది దానంతట అదే పొదుపు అవుతుందే తప్ప త్యాగం ఏమీ ఉండదు. వారి విషయంలో నివృత్తి అనే మాట వర్తించదు.

అందువల్ల నివృత్తికి అనే మాటకు బదులుగా నిరీక్షణ వాడితే బాగుంటుందని ప్రొఫెసర్ మార్షల్ అభిప్రాయపడ్డాడు. ఈ సిద్ధాంతంలో కొంత వాస్తవం ఉన్నప్పటికీ, మూలధనానికి డిమాండు ఎందుకుంటుంది, దాని మీద పనిచేసే శక్తుల విశ్లేషణ ఏమీ లేదు. మూలధనానికి సప్లయి ధర ఎందుకుందో ఈ సిద్ధాంతం వివరిస్తుంది. డిమాండును వివరించలేదు. అందువల్ల ఇది పాక్షిక సిద్ధాంతం.

ఏజియో లేదా ఆస్ట్రియన్ సిద్ధాంతం

ఏజియో సిద్ధాంతాన్ని మనస్తత్వ సిద్ధాంతం అని కూడా అంటారు. దీన్ని మొదట జాన్‌రే 1834లో ప్రతిపాదిస్తే ఆస్ట్రియన్ ఆర్థికవేత్త అయిన బామ్ బావరక్ ఒక సంపూర్ణ స్వరూపం ఇచ్చాడు. తరువాత ఇర్వింగ్ ఫిషర్ అనే ఆర్థికవేత్త బామ్ బావరక్ భావాలకు ఇంకా మెరుగులు దిద్దాడు.

బామ్ బావరక్ వడ్డీ చెల్లించటానికి కొత్త కారణం చెప్పాడు. సాధారణంగా వ్యక్తులు భవిష్యత్తులో వినియోగం కన్నా ప్రస్తుత వినియోగానికే ఎక్కువ ప్రాముఖ్యాన్నిస్తారు. అందుకే వ్యక్తులు ప్రస్తుత వినియోగాన్ని వాయిదా వేసి భవిష్యత్తుకు మరల్చడానికి కొంత ప్రతిఫలం చెల్లించవలసి ఉంటుంది. ఈ ప్రతిఫలమే వడ్డీరేటు.

ఉదాహరణకు వెయ్యి రూపాయలు ఒక సంవత్సర కాలానికి అప్పుగా ఇవ్వాలంటే, సంవత్సరం తర్వాత తిరిగి పుచ్చుకునేటప్పుడు, వెయ్యిరూపాయల కన్నా ఎక్కువ వస్తుందనే ఆశ ఉంటేనే ఇవ్వటానికి సిద్ధపడతాడు. ఆ ఎక్కువ మొత్తమే వడ్డీ.

బామ్ బావరక్ సిద్ధాంతం ప్రకారం, వినియోగదార్లకు భవిష్యత్తు కన్నా వర్తమాన కాంక్షే ఎక్కువ. ఈ ఆధిక్యతకు మూడు కారణాలు ఉన్నాయి.

1) ప్రజలు భవిష్యత్తులో అవసరాలకు తక్కువగా అంచనా వేస్తారు. కాబట్టి వాటి ప్రాధాన్యత తక్కువగా ఉంటుంది.

2) వర్తమాన అవసరాలకు అతి ప్రాముఖ్యమిస్తారు. వాటి ప్రాధాన్యత ఎక్కువ.

ఈ సిద్ధాంతాన్ని కూడా పాక్షిక సిద్ధాంతమనే వ్యవహరిస్తారు. ఎందుచేతననగా సప్లయికే ప్రాముఖ్యత ఇవ్వబడింది. డిమాండుకు ప్రాధాన్య మివ్వలేదు

కాలాభిరుచి సిద్ధాంతం

కాలాభిరుచి సిద్ధాంతాన్ని ఇర్వింగ్ ఫిషర్ అభివృద్ధి చేశారు. ఫిషర్ సిద్ధాంతంలో కాలానికి అధిక ప్రాముఖ్యత ఇవ్వటం వల్ల దీనిని కాలాధిక్యత సిద్ధాంతం అంటారు. ప్రస్తుతం వినియోగం వల్ల వచ్చే తృప్తి భవిష్యత్తులో తృప్తికి సమానంగా వినియోగం ఉంటే ప్రజలు వర్తమానాన్నే కాంక్షిస్తారు. త్వరగా ఖర్చు పెట్టాలని ప్రయత్నిస్తారు కూడా. అంటే భవిష్యత్తు కాలాని కన్నా ప్రస్తుత కాలానికి ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఉంటుంది. ప్రస్తుత కాలానికి ఉండే ఆధిక్యత వాయిదా వేయటానికి ఇచ్చే ప్రతిఫలం వడ్డీ. ఈ కాలాధిక్యత క్రింది అంశాల పై ఆధారపడి ఉంటుంది.

1) ఆదాయ పరిమాణం : ఆదాయం ఎక్కువగా ఉంటే ప్రస్తుత కోరికలన్నీతీరి ఉంటాయి కాబట్టి వారికి వర్తమాన కాల ఆధిక్యత తక్కువగా ఉంటుంది.

2) ఆదాయ పంపిణీ : వృద్ధాప్యం వచ్చే కొద్దీ ఆదాయం పెరుగుతూ ఉంటే భవిష్యత్‌ను గురించి భయపడనక్కరలేదు. కాబట్టి కాలాధిక్యత రేటు ఎక్కువగా వుంటుంది .

3) రాబడిలో నిశ్చయత : ఆదాయం నిశ్చయంగా ఒడుదుడుకులు లేకుండా వస్తుందనుకుంటే, భవిష్యత్తుకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత నివ్వరు.

4) వ్యక్తి మనస్తత్వం : ముందుచూపు గల వ్యక్తి భవిష్యత్‌కు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత నిస్తాడు . దుబారాగా ఖర్చుపెట్టే అలవాటు గల వ్యక్తి భవిష్యత్‌ను గురించి ఆలోచించడు.

5) జీవించే కాలం : ఎక్కువ కాలం జీవిస్తామనుకునే వ్యక్తి భవిష్యత్‌కు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత నిస్తాడు.

6) ఆస్తి సంపాదించవలననే అభిలాష : ఆస్తిని గడించి వారసులకు ఇవ్వవలెననే అభిలాష గల వ్యక్తి ఎక్కువగా ఖర్చుపెట్టడు. భవిష్యత్‌కు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత నిస్తాడు.

పైన పేర్కొన్న అంశాలు పై ప్రస్తుత కాలానికి గల ఆధిక్యత ఆధారపడి యుంటుంది . ప్రస్తుత కాలానికి గల ఆధిక్యతను తొలగించేటట్లుగా వడ్డీరేటు ఉంటుందని ఫిషర్ పేర్కొన్నాడు.

సాంప్రదాయ వడ్డీ సిద్ధాంతం

సాంప్రదాయ శాస్త్రవేత్తలు పొదుపుల సప్లయి, డిమాండును వాస్తవిక అంశాల పై ఆధారపడి వడ్డీ సిద్ధాంతాన్ని వివరించటం జరిగింది. కాబట్టి ఈ సిద్ధాంతాన్ని వాస్తవిక సిద్ధాంతమని కూడా (Real Theory of Interest) అంటారు. పొదుపు సప్లయి,

పొదుపు డిమాండ్ (పెట్టుబడి)లు వడ్డీరేటును నిర్ణయిస్తాయని సాంప్రదాయ సిద్ధాంతం వివరించటం జరిగింది. పొదుపు యొక్క సప్లయిని, డిమాండుని నిర్ధారించే అంశాలను ప్రస్తుతం తెలుసుకొందాం.

పొదుపు సప్లయి :

ఆదాయంలో వినియోగ వ్యయం పోగా మిగిలేది పొదుపు. పొదుపు సప్లయ్ ద్వారా మూలధనం సప్లయ్ జరుగుతుంది. ఆదాయంలో పొదుపు చెయ్యటానికి నిరీక్షణ, ప్రస్తుత వినియోగాన్ని మానుకోవటం లాంటి త్యాగాలు ఇమిడి ఉంటాయి. కాబట్టి ఇట్లాంటి త్యాగాలకు పారితోషకం ఇవ్వాలి. ఈ పారితోషకమే వడ్డీ.

వడ్డీ రేటు పెరిగితే పొదుపు సప్లయ్ పెరుగుతుంది. వడ్డీరేటు తగ్గితే పొదుపు సప్లయ్ తగ్గుతుంది. వడ్డీరేటుకు, పొదుపుకు ఉన్న సంబంధం అనులోమ సంబంధం. అందువల్ల పొదుపు సప్లయ్ రేఖ ఎడమ నుంచి కుడికి పైకి పోతుంది.

పొదుపు డిమాండు :

ఉత్పత్తిదారులు మూలధనాన్ని పెట్టుబడి కోసం డిమాండు చేస్తారు. మూలధనాన్ని యంత్రాలు, యంత్ర పరికరాలు మొదలైన వాటిమీద పెట్టుబడి చేస్తారు. మూలధనానికి ఉత్పాదకతా శక్తి ఉంది. కాని ఉత్పత్తి క్షీణ ప్రతిఫలాల సూత్రానికి బద్ధమై ఉంటుంది. కాబట్టి ఉపాంత ఉత్పత్తి క్రమక్రమంగా క్షీణిస్తుంది. వడ్డీ రేటుకు పెట్టుబడికి సంబంధాన్ని గమనిస్తే, వడ్డీ రేటుపై ఆధారపడి పెట్టుబడి జరుగుతుంది. అందువల్ల వడ్డీరేటు తగ్గేకొద్దీ పెట్టుబడి పెరుగుతుంది. వడ్డీ రేటు పెరిగేకొద్దీ పెట్టుబడి తగ్గుతుంది. కాబట్టి పెట్టుబడి రేఖ ఎడమ నుండి కుడికి కిందికి వాలుతుంది.

సమతౌల్యం - వడ్డీరేటు నిర్ణయం :

పొదుపు సప్లయి, పొదుపు (పెట్టుబడి) డిమాండులు వడ్డీరేటును నిర్ణయిస్తాయి. పొదుపు సప్లయి రేఖ ఎడమ నుండి పైకి పోతుంది. పొదుపు డిమాండు (పెట్టుబడి) రేఖ ఎడమనుంచి కుడికి క్రిందికి వాలి వుంటుంది. ఎక్కడ పొదుపు పెట్టుబడులు సమానమవుతాయో అక్కడ సమతౌల్య వడ్డీరేటు నిర్ణయం అవుతుంది.

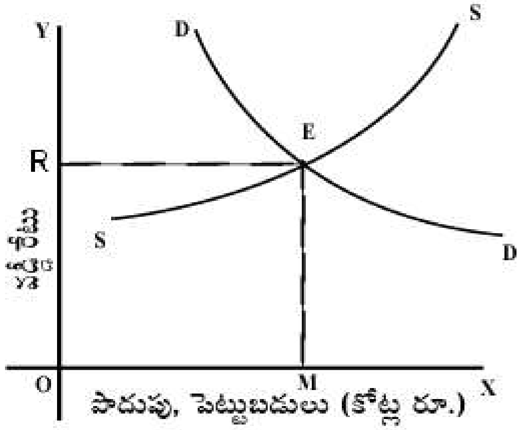

రేఖా పటం - **5.1**

పొదుపు, పెట్టుబడుల సమతౌల్యం

పై రేఖా పటం- 5.1 లో X అక్షం మీద పొదుపు, పెట్టుబడులు, Y అక్షం మీద వడ్డీరేటు తీసుకున్నాము. SS రేఖ పొదుపు సప్లయి రేఖ, DD పొదుపు డిమాండు (పెట్టుబడి) రేఖ, 'E' బిందువు సమతౌల్య బిందువు, ఈ బిందువు వద్ద సమతౌల్య పొదుపు పెట్టుబడులు OM, వడ్డీరేటు OR.

ఏ కారణం చేతనైనా వడ్డీరేటు పెరిగితే పొదుపు సప్లయ్ పెరుగుతుంది, పొదుపు డిమాండ్ (పెట్టుబడి) తగ్గుతుంది. తరువాత ఈ అసమతౌల్య ఫలితంగా తిరిగి డిమాండ్ సమతౌల్యానికి చేరుతుంది. ఒక వేళ వడ్డీరేటు తగ్గితే పొదుపు సప్లయ్ తగ్గి, పొదుపు డిమాండ్ పెరుగుతుంది. ఫలితంగా మళ్లీ సమతౌల్య బిందువు 'E' కి చేరుతుంది. కాబట్టి వడ్డీరేట్ల మార్పుల వల్ల స్వల్పకాలంలో ఏర్పడ్డ అసమతౌల్యం దీర్ఘకాలంలో తిరిగి 'E' అనే సమతౌల్యానికి వస్తుంది.

విమర్శ

సాంప్రదాయ వడ్డీ సిద్ధాంతం లేదా పొదుపు పెట్టుబడుల సిద్ధాంతం అనేక విమర్శలకు గురయ్యింది.

1) ఈ సిద్ధాంతం సంపూర్ణ ఉద్యోగిత ప్రమేయం పై రూపొందించబడింది. కాని సంపూర్ణోద్యోగిత వాస్తవానికి ఉండదు.

2) వినియోగ వ్యయం తగ్గితే పొదుపు పెరిగిపెట్టుబడి పెరుగుతుందని ఈ సిద్ధాంతం తెలియజేస్తుంది. వినియోగం తగ్గితే వస్తు సేవల సమిష్టి డిమాండ్ తగ్గి, జాతీయాదాయం, పొదుపు కూడా తగ్గి పెట్టుబడి కూడా తగ్గిపోతుంది .

3) పొదుపు, పెట్టుబడుల సమతౌల్యాన్ని వడ్డీరేటు నిర్ణయిస్తుంది. కాని కీన్స్ ప్రకారం పెట్టుబడిలో మార్పుల వల్ల ఆదాయంలో మార్పులు వచ్చి పొదుపు పెట్టుబడుల సమతౌల్యం ఏర్పడుతుంది. అంటే ఆదాయంలో మార్పులే సమతౌల్యాన్ని నిర్ణయిస్తాయి కాని వడ్డీరేటు కాదు.

5) ఈ సిద్ధాంతం అసంపూర్ణం, అనిశ్చితం అని కీన్సు అంటారు. కీన్స్ వడ్డీ రేటుకి, పొదుపుకి ఉన్న సంబంధం పొదుపు పెట్టుబడుల సిద్ధాంతం చెప్పినంత ప్రత్యక్షమైంది కాదు. ఎందుకంటే పొదుపు ఆదాయం పై ఆధారపడుతుంది. ఆదాయ వివరాలు లేకుండా పొదుపు పెట్టుబడులను అంచనా వెయ్యలేము. ఆదాయంలో మార్పులు పరిగణించనందున ఇది అసంపూర్ణం, అనిశ్చితం.

6) రాబర్ట్‌సన్ మొదలైన ఆర్థికవేత్తలు ప్రస్తుత ఆదాయం మాత్రమే పొదుపుకి మూలం కాదని, గత ఆదాయాలలోని గుప్తమైన పొదుపు, బ్యాంకులు అందజేసే పరపతి కూడా పెట్టుబడికి కావల్సిన వనరులు అందిస్తాయి అంటారు.

7) ప్రాచీన వడ్డీరేటు సిద్ధాంతం ద్రవ్య విషయాలను పరిగణనలోకి తీసుకోదు. కీన్స్ ద్రవ్య విషయాల ఆధారంగా వడ్డీరేటు నిర్ణయించబడుతుందని భావిస్తాడు .

ఈ విధాలైన విమర్శల వల్ల ఇతర వడ్డీ సిద్ధాంతాలు రూపొందించవలసి వచ్చింది.

ఋణాత్మక నిధుల వడ్డీ సిద్ధాంతం

నవ్య సాంప్రదాయానికి చెందిన ఒహ్లిన్, మిర్థాల్, విక్‌స్టెడ్, రాబర్ట్‌సన్ మొదలగు ఆర్థికవేత్తలు ఋణాత్మక నిధుల సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించారు. వీరు సాంప్రదాయ ఆర్థికవేత్తలు చెప్పిన వాస్తవిక విషయాలను, ద్రవ్య విషయాలతో జోడించి ఈ సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించారు. ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం ఋణాత్మక నిధుల సప్లయ్, ఋణాత్మక నిధుల డిమాండులు వడ్డీరేటును నిర్ణయిస్తాయి.

ఋణాత్మక నిధుల సప్లయి :

ఆర్థికవ్యవస్థలో ఋణాత్మక నిధులు అంటే అప్పు ఇవ్వటానికి ఉండే నిధులు ఇవి నాలుగు విధాలుగా ఉంటాయి.

1) పొదుపు : వ్యక్తులు, సంస్థలు పొదుపులు చేస్తుంటాయి. ఇవి ఋణాత్మక నిధులలో ముఖ్యమైనవి. వీరు చేసే పొదుపు, వడ్డీరేటు మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. వడ్డీరేటు పెరిగితే పొదుపు పెరుగుతుంది. వడ్డీరేటు తగ్గితే పొదుపు తగ్గుతుంది.

2) గుప్త ధనం వాడకం : గతంలో కూడబెట్టిన ధనాన్ని వాడటం వల్ల కూడ ఋణాత్మక నిధుల సప్లయి పెరుగుతుంది. వడ్డీరేటు ఎక్కువగా ఉంటే కూడబెట్టిన ద్రవ్యం ఋణాత్మక నిధులుగా మారుతుంది. దీని వల్ల ఋణాత్మక నిధుల సప్లయి పెరుగుతుంది. వడ్డీరేటు తక్కువగా ఉంటే సప్లయ్ తక్కువగా ఉంటుంది.

3) పెట్టుబడి పెట్టక పోవటం : మార్కెట్‌లో వడ్డీరేటు అధికంగా ఉంటే, వ్యాపారంలో పెట్టుబడి చేయకుండా, ఆ మొత్తాన్ని ఇతరులకు వడ్డీకి ఇస్తారు. దీనివల్ల ఋణాత్మక నిధుల సప్లయి పెరుగుతుంది. ఒకవేళ లాభాలు తక్కువగా ఉన్నా ఉత్పాదక వస్తువును అమ్మి ఆ సొమ్మును ఋణాత్మక నిధులుగా మార్చటం జరుగుతుంది.

4) బ్యాంకు ఋణాలు : బ్యాంకులు ఋణాన్ని సృష్టిస్తాయి. బ్యాంకులు సృష్టించే ఋణాల వల్ల ఋణాత్మక నిధుల సప్లయి పెరుగుతుంది .

పై నాలుగు అంశాలను కలిపి ఋణాత్మక నిధుల సప్లయి అంటాము. ఋణాత్మక నిధుల సప్లయి, వడ్డీరేటు మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. వడ్డీరేటు ఎక్కువగా ఉంటే ఋణాత్మక నిధుల సప్లయి ఎక్కువగా ఉంటుంది. వడ్డీరేటు తక్కువగా ఉంటే ఋణాత్మక నిధుల సప్లయి తక్కువగా ఉంటుంది. X అక్షం పై ఋణాత్మక నిధుల సప్లయ్, Y అక్షం పై వడ్డీరేటును తీసుకుంటే ఉఐ ఋణాత్మక నిధుల సప్లయ్ రేఖ, ఇది రేఖా పటం - 18.2లో ఉన్నట్లు ఎడమ నుంచి కుడికి పైకి పోతుంది.

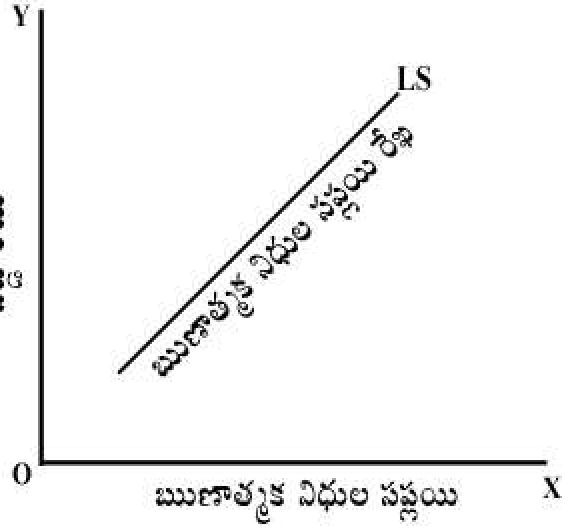

రేఖా పటం - 5.2

ఋణాత్మక నిధుల డిమాండు

మూడు రకాలైన కారణాల వల్ల ఋణాత్మక నిధులను డిమాండు చేయడం జరుగుతుంది.

1) **పెట్టుబడికి డిమాండ్** : చాలా సంస్థలు పెట్టుబడి పెట్టటం కోసం ఋణాలు తీసుకుంటారు. పెట్టుబడి వడ్డీరేటు పై ఆధారపడి ఉంటుంది. వడ్డీరేటు తక్కువగా ఉంటే ఎక్కువ ఋణాలు తీసుకొని ఎక్కువగా పెట్టుబడి చేస్తాయి. వడ్డీరేటు ఎక్కువగా ఉంటే తక్కువగా పెట్టుబడి (డిమాండు) చేస్తాయి.

2) **వినియోగానికి డిమాండ్** : ఆదాయం మించి వ్యయం ఉన్న వ్యక్తులు, వినియోగం కోసం ఋణాలు తీసుకుంటారు. వడ్డీ రేటు తక్కువగా ఉన్నపుడు ఎక్కువ ఋణాలు తీసుకుంటారు. వడ్డీరేటు ఎక్కువగా ఉన్నపుడు తక్కువ ఋణాలు చేస్తారు.

3) **దాచటానికి డిమాండ్ :** ద్రవ్యాన్ని దాచాలనే ఉద్దేశ్యం ఉన్న వారు, ఋణాత్మక నిధులను డిమాండు చేస్తారు. ఎందుకంటే వారి ద్రవ్యత్వాభిరుచిని తృప్తిపరచుకోవటానికి ద్రవ్యాన్ని ద్రవ్యరూపంలో ఉంచుకుంటారు. వడ్డీరేటు తక్కువ ఉన్నపుడు ఎక్కువ నిల్వ (డిమాండ్) చేస్తారు. ఎక్కువ వడ్డీరేటు ఉన్నపుడు తక్కువ నిల్వ (డిమాండు) చేస్తారు.

పై అంశాలన్ని ఋణాత్మక నిధుల డిమాండును తెలియజేస్తాయి. ఋణాత్మ నిధుల డిమాండు వడ్డీరేటు పై ఆధారపడి ఉంటుంది. వడ్డీరేటు ఎక్కువగా ఉంటే ఋణాత్మక నిధుల డిమాండు తక్కువగా, వడ్డీరేటు తక్కువుగా ఉంటే ఋణాత్మక నిధుల డిమాండు ఎక్కువగా ఉంటుంది. రేఖా పటం- .3లో LD రేఖ ఋణాత్మక నిధుల డిమాండు రేఖ, ఇది ఎడమ నుండి కుడికి క్రిందికి వాలి ఉంటుంది.

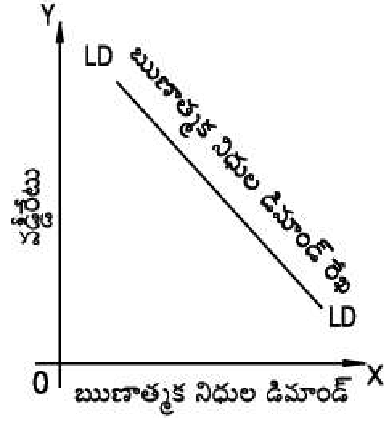

రేఖా పటం - 5.3
వడ్డీ రేటు నిర్ణయం

ఋణాత్మక నిధుల సప్లయ్, డిమాండులు సమానంగా ఉన్న దగ్గర వడ్డీరేటు నిర్ణయమవుతుంది. క్రింది పటంలో ఋణాత్మక నిధుల సప్లయి, డిమాండు రేఖలు పరస్పరం ఖండించుకున్న చోట వడ్డీరేటు నిర్ణయించబడింది.

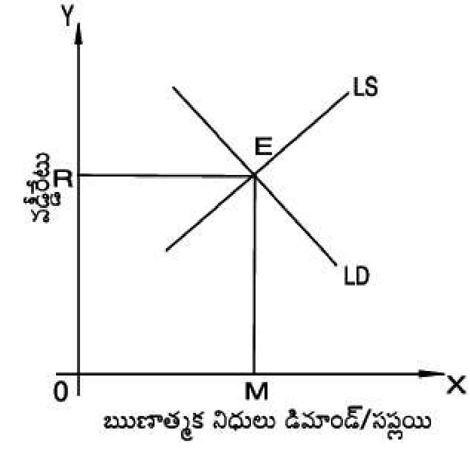

రేఖా పటం - 5.4

రేఖా పటం- 5.4 లో LS రుణాత్మక నిధుల సప్లయి రేఖ. LD ఋణాత్మక నిధుల డిమాండ్ రేఖ. ఇవి రెండు E బిందువు వద్ద ఖండించుకున్నాయి. కాబట్టి OR సమతౌల్య వడ్డీరేటుగా నిర్ణయించబడింది.

విమర్శ

ఈ సిద్ధాంతం క్రింది విమర్శలకు గురైనది .

1) ఈ సిద్ధాంతాన్ని కీన్స్ తీవ్రంగా విమర్శించారు. ఈ సిద్ధాంతానికి, సాంప్రదాయ సిద్ధాంతానికి ఎక్కువ తేడా లేదు. సాంప్రదాయక సిద్ధాంతంలోని పొదుపుకు బ్యాంకులు సృష్టించిన పరపతిని, గుప్తధనం జత చేస్తే ఋణాత్మక నిధి వస్తుంది. కాబట్టి సాంప్రదాయక సిద్ధాంతం పట్ల చేసిన విమర్శే ఈ సిద్ధాంతానికి కూడా వర్తిస్తుంది.

2) ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం పొదుపు, పెట్టుబడులు వడ్డీరేటు పై ఆధారపడి ఉంటాయి. కాని కీన్స్ పొదుపు ఆదాయం పైన, పెట్టుబడి ఉపాంత మూలధన సామర్థ్యం పైన ఆధారపడుతుంది అంటారు.

3) ఈ సిద్ధాంతం సంపూర్ణ ఉద్యోగిత అనే ప్రమేయం పై ఆధారపడి ఉంది. కాని ఆర్థికవ్యవస్థలో సంపూర్ణ ఉద్యోగిత ఉండదు.

4) ఆదాయ స్థాయిలోని మార్పులను ఈ సిద్ధాంతం లెక్కలోకి తీసుకోలేదు. ఆదాయంలో మార్పు వస్తే పొదుపు మారి, ఋణాత్మక నిధుల సప్లయి మారతాయి. ఈ మార్పుల కారణంగా వడ్డీరేటును ఏ విధంగా నిర్ణయమయ్యేది ఈ సిద్ధాంతం వివరించలేదు.

5) ఈ సిద్ధాంతములో వాస్తవిక విషయాలు, ద్రవ్య విషయాలు జతచేయబడ్డాయి. కాని ఈ రెండు విషయాలను జత చేయటం సరైనది కాదని కొందరి అభిప్రాయం.

ఇన్ని విమర్శలు ఉన్నప్పటికి ఈ సిద్ధాంతాన్ని చలన సిద్ధాంతంగా ప్రొఫెసర్ జాన్సన్ వర్ణించాడు. పరిస్థితులు మారితే సమతౌల్యాలు ఏ విధంగా మారతాయి తద్వారా వడ్డీరేటులో వచ్చే మార్పులను ఈ సిద్ధాంతం వివరిస్తుందని జాన్సన్ అన్నారు.

ద్రవ్యత్వాభిరుచి వడ్డీ సిద్ధాంతం

కీన్స్ తాను వ్రాసిన The General Theory of Employment, Interest and Money అనే గ్రంథంలో ఈ సిద్ధాంతం ప్రతిపాదించారు. కీన్స్ ఉద్దేశ్యంలో వడ్డీరేటు కేవలం ద్రవ్య సంబంధమైన విషయం. కీన్స్ ప్రకారం ద్రవ్యత్వాభిరుచిని వదులుకున్నందుకు మూలధనాధిపతికిచ్చే ప్రతిఫలమే వడ్డీ. ద్రవ్యాత్వాభిరుచి అంటే "ద్రవ్యాన్ని నగదు రూపంలో ఉంచాలనే కోరిక లేదా అభిలాష". సాధారణంగా వ్యక్తులు, సంస్థలు తమ పొదుపులో కొంత భాగాన్ని ద్రవ్యరూపంలో ఉంచటానికి ఆసక్తి చూపుతారు. ఎందుకంటే ద్రవ్యాన్ని ఎప్పుడైనా, ఏ వస్తు రూపంలోనికైనా మార్చుకోటానికి వీలుంటుంది. అలాంటి ద్రవ్యాన్ని వదులుకొనటానికి ఇచ్చే ప్రతిఫలమే వడ్డీ. కీన్స్ ప్రకారం వడ్డీరేటు అనేది, ద్రవ్యము యొక్క సప్లయి, డిమాండ్ల మీద ఆధారపడి వుంటుంది.

ద్రవ్యానికి గల డిమాండు

కీన్స్ ప్రకారంగా ద్రవ్యానికి డిమాండు మూడు కారణాల వలన ఏర్పడుతుంది .

1) వ్యాపార వ్యవహారాల ఉద్దేశం

2) ముందు జాగ్రత్త ఉద్దేశం

3) స్పెక్యులేషన్ ఉద్దేశం

1) **వ్యాపార వ్యవహారాలు ఉద్దేశం :** ప్రతి వ్యక్తి తన దైనందిన వ్యవహారాల కోసం కొంత ద్రవ్యాన్ని చేతిలో ఉంచుకుంటాడు. వ్యక్తులు ఎంత ద్రవ్యాన్ని ఉంచుకుంటారు అనేది వారి ఆదాయం పై, వినియోగ అలవాట్ల పై ఆధారపడి ఉంటుంది. వ్యక్తుల వలెనే సంస్థలు కూడా నిత్యము చేసే ఖర్చుకోసం కొంత ద్రవ్యాన్ని ఉంచుకుంటాయి. సంస్థలు కూడా ఎంత మొత్తమును

ద్రవ్యరూపంలో ఉంచుకుంటాయి అనేది ఆ సంస్థ ఉత్పత్తి మీద, వ్యాపార స్థాయి మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ విధంగా వ్యక్తులు, సంస్థలు ద్రవ్యాన్ని ఉంచుకునే పరిమాణాన్నే వ్యాపార వ్యవహారాల డిమాండ్.

2) ముందు జాగ్రత్త ఉద్దేశం : వ్యక్తులు, సంస్థలు ముందు జాగ్రత్త కోసం కొంత ద్రవ్యాన్ని నగదుగా ఉంచుకుంటాయి. భవిష్యత్తులో మనం ఊహించలేని అనేక ఖర్చులు రావచ్చు. అనారోగ్యం, రోడ్డు ప్రమాదం, దొంగతనాలు, నిరుద్యోగిత, అగ్ని ప్రమాదాలు లాంటి అనుకోని సంఘటనలు జరుగుతుంటాయి. వీటిని ఎదుర్కొనుటకు కొంత ద్రవ్యాన్ని చేతిలో ఉంచుకుంటారు. అయితే ఎంత ద్రవ్యమును ఉంచుకుంటారు అనేది వారి మనస్తత్వముపై, వారికి ఋణాలు లభించే సౌకర్యంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. దీనిని ముందు జాగ్రత్త డిమాండ్ అంటారు.

3) స్పెక్యులేషన్ ఉద్దేశం : మూలధనపు మార్కెట్లో బాండ్లు , వాటాలు ధరలు తరచూ మారుతుంటాయి తరచూ మారే ధరలను ముందుగా ఊహించి లాభాలను పొందే ఉద్దేశ్యముతో బాండ్లను, వాటాలను అంచనా వ్యాపారస్తులు కొనుగోలు చేస్తారు. దీనినే స్పెక్యులేషన్ వ్యాపారం లేదా అంచనా వ్యాపారం అంటారు. ఈ వ్యాపారం కోసం కొంత ద్రవ్యాన్ని నిల్వ చేయటం జరుగుతుంది.

పైన వివరించిన మూడు ఉద్దేశాలలో మొదటి రెండింటి కోసం నిల్వచేసే ద్రవ్యం ఆదాయ స్థాయి మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. వడ్డీరేటు ప్రభావం వాటిమీద ఉండదని కీన్స్ అభిప్రాయం. స్పెక్యులేషన్ కోసం నిల్వచేసే ద్రవ్యం మాత్రం వడ్డీరేటును బట్టి మారుతుందని కీన్స్ అంటారు. వడ్డీరేటు ఎక్కువగా ఉంటే స్పెక్యులేషన్ కోసం ద్రవ్యం డిమాండ్ తక్కువగా ఉంటుంది. వడ్డీరేటు తక్కువగా ఉంటే డిమాండు ఎక్కువగా ఉంటుంది. స్పెక్యులేషన్ కోసం డిమాండు చేసే ద్రవ్యరాశికి, వడ్డీరేటుకు గల సంబంధం విలోమ సంబంధం.

ద్రవ్య డిమాండు అంటే పై మూడు ఉద్దేశాల కోసం ఉంచుకొనే ద్రవ్యం లేదా ద్రవ్యత్వాభిరుచి. ద్రవ్య డిమాండు వడ్డీ రేటు పై ఆధారపడి ఉంటుంది. వడ్డీ రేటు ఎక్కువగా ఉంటే ద్రవ్య డిమాండ్ తక్కువగాను, వడ్డీ రేటు తక్కువగా ఉంటే ద్రవ్య డిమాండ్ ఎక్కువగాను ఉంటుంది. ద్రవ్యత్వాభిరుచి రేఖ ఎడమ నుంచి కుడికి క్రిందికి వాలి ఉంటుంది.

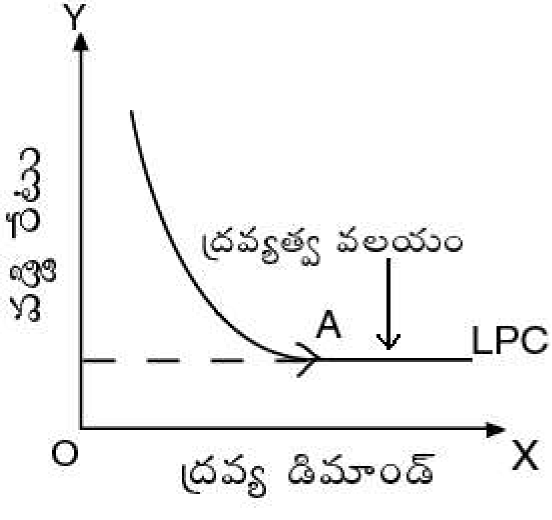

రేఖా పటం - 5.5

రేఖా పటం- 5.5లో X అక్షం పై ద్రవ్య డిమాండును అంటే ద్రవ్యత్వాభిరుచిని, Y అక్షం మీద వడ్డీరేటును తీసుకుంటే, ద్రవ్యత్వాభిరుచి రేఖ లేదా డిమాండ్ రేఖా పటం- 5.5 లో ఉన్నట్లు ఎడమ నుంచి కుడికి క్రిందకు వాలుతూ ఒక స్థాయి దాటిన తరువాత X అక్షానికి సమాంతరంగా ఉంటుంది. ఈ సమాంతరంగా ఉన్న స్థాయిని ద్రవ్యత్వ వలయం అంటారు.

ద్రవ్య సప్లయి

ఏదైనా ఒక నిర్ణీత కాలంలో, ఒక ఆర్థికవ్యవస్థలో ఉన్న ద్రవ్య సప్లయి, ఆ దేశ ప్రభుత్వ విధానాలు లేదా కేంద్రబ్యాంకు విధానాల పై ఆధారపడి ఉంటుంది. సాధారణంగా స్వల్పకాలంలో ద్రవ్య సప్లయి స్థిరంగా ఉంటుంది . దీనిని క్రింది పటం-18.6లో చూపినాము.

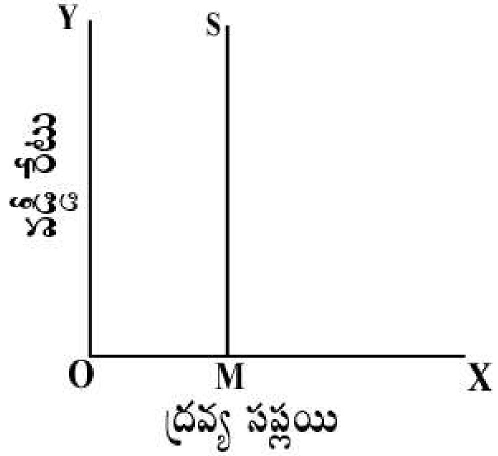

రేఖా పటం - 5.6

X అక్షం పై ద్రవ్య సప్లయి, Y అక్షం పై వడ్డీ రేటును తీసుకుంటే MS రేఖ ద్రవ్య సప్లయి రేఖ. ఈ రేఖ Y అక్షానికి సమాంతరంగా ఉంటుంది.

వడ్డీరేటు నిర్ణయం

ద్రవ్య డిమాండు రేఖ, ద్రవ్య సప్లయి రేఖ ఒక దానికొకటి ఖండించుకున్న బిందువు వద్ద సమతౌల్య వడ్డీ రేటు నిర్ణయమవుతుంది. వడ్డీరేటు నిర్ణయాన్ని కింది పటం- 5.7 లో చూపటం జరిగింది.

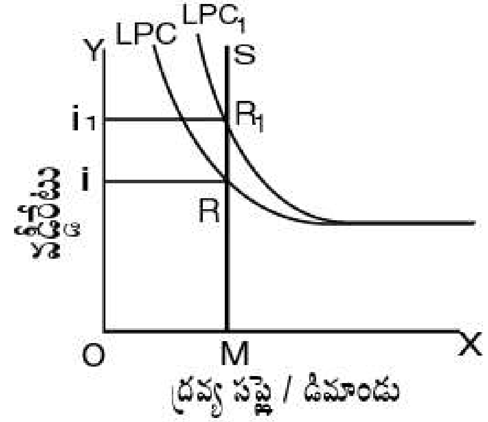

రేఖా పటం - 5.7

రేఖా పటం- 5.7లో LPC రేఖ, SM రేఖ, R అనే బిందువు వద్ద ఖండించుకున్నాయి. కాబట్టి Oi సమతౌల్య వడ్డీ రేటు. ద్రవ్య డిమాండ్ పెరిగితే డిమాండు రేఖ LPC నుంచి LPC1 కు మారుతుంది. కాబట్టి వడ్డీరేటు Oi_1 కు పెరుగుతుంది. కాబట్టి ద్రవ్య డిమాండు పెరిగితే వడ్డీరేటు తగ్గుతుంది, డిమాండు తగ్గితే వడ్డీరేటు తగ్గుతుంది.

విమర్శ

కీన్స్ సిద్ధాంతము ఈ క్రింది విమర్శలకు గురి అయినది.

1) **ఈ సిద్ధాంతం అనిశ్చితం :** కీన్స్ ఆదాయస్థాయిని పరిగణనలోనికి తీసుకోలేదు. వడ్డీరేటు కేవలం ద్రవ్య సప్లయి డిమాండు పైననే గాక ఆదాయ స్థాయి పై ఆధారపడి ఉంటుంది. కానీ ఈ విషయాన్ని కీన్స్ తన సిద్ధాంతంలో పేర్కొనలేదు కనుక ఈ సిద్ధాంతం అనిశ్చితమైనది.

2) **ద్రవ్యత్వాభిరుచికి కారణాలు :** కీన్స్ తన సిద్ధాంతంలో ద్రవ్యత్వాభిరుచికి మూడు కారణాలను పేర్కొన్నాడు కానీ ద్రవ్యత్వాభిరుచికి ఈ మూడు కారణాలే కాకుండా చాలా ఉన్నాయని విమర్శకుల అభిప్రాయం.

3) **అసంపూర్ణమైనది :** కీన్స్ సిద్ధాంతం కేవలం ద్రవ్య సిద్ధాంతం. వాస్తవిక విషయాలైన పొదుపు చేయాలనే కోరిక, ఉపాంత మూలధన సామర్థ్యం మొదలైన వాస్తవిక విషయాలను ఈ సిద్ధాంతం పరిగణనలోనికి తీసుకోలేదు. అందువల్ల ఇది అసంపూర్ణమైనది.

4) **వడ్డీ రేటులో తేడాలు :** ఒకే కాలములో ఒకే మార్కెట్లో విభిన్నమైన వడ్డీరేట్లు ఎందుకుంటాయో కీన్స్ సిద్ధాంతం వివరించలేదు.

5) **దీర్ఘకాలంలో వడ్డీరేటు నిర్ణయం :** కీన్స్ సిద్ధాంతం స్వల్పకాలంలో వడ్డీరేటు నిర్ణయాన్నే తప్ప, దీర్ఘకాలంలో జరిగే వడ్డీరేటు నిర్ణయం గూర్చి వివరించదు.

6) **పొదుపు లేనిదే ద్రవ్య నిల్వలుండవు :** వ్యక్తులు పొదుపు చేయనిదే వారి వద్ద ద్రవ్య నిల్వలు ఉండవు. వినియోగ వ్యయాన్ని కొంతవరకు త్యాగం చేయటం వల్ల పొదుపు ఏర్పడుతుంది. ఆ పొదుపు వల్లనే ద్రవ్య నిల్వలు ఏర్పడుతున్నాయి. కనుక పొదుపు చేయటానికిచ్చే ప్రతిఫలమును వడ్డీరేటు అనేది విమర్శకుల అభిప్రాయము అంటారు. కానీ కీన్స్ ఈ విషయాన్ని విస్మరించాడు.

ఆధునిక వడ్డీ సిద్ధాంతం

హిక్స్, లెర్నర్, హాన్సన్ మొదలైన ఆర్థిక వేత్తలు సాంప్రదాయ, నవ్య సాంప్రదాయ సిద్ధాంతాలను మరియు కీన్స్ ద్రవ్యత్వాభిరుచి సిద్ధాంతాన్ని సమన్వయపరచి, ఈ సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించారు. ఈ సిద్ధాంతం ఆదాయ స్థాయికి, వడ్డీ రేటుకు గల సంబంధంతో సమతౌల్యాన్ని వివరిస్తుంది.

ఆర్థిక వ్యవస్థలో పరస్పర సంబంధమున్న రెండు రంగాలుఉంటాయి. 1) ద్రవ్య రంగం 2) వస్తువుల రంగం. ఆర్థిక వ్యవస్థ సమతౌల్యంలో ఉండాలంటే ఈ రెండు రంగాలు సమతౌల్యంలో ఉండాలి. ద్రవ్య రంగం సమతౌల్యంలో ఉండాలంటే ద్రవ్య సప్లయి, ద్రవ్య డిమాండు సమానంగా ఉండాలి ఈ విషయాన్ని కీన్స్ సిద్ధాంతం తెలియజేస్తుంది. అట్లాగే వస్తు రంగం సమతౌల్యంలో ఉండాలంటే పొదుపు, పెట్టుబడులు సమానంగా ఉండాలి ఈ విషయాన్ని సాంప్రదాయ సిద్ధాంతం తెలుపుతుంది.

కీన్స్ సిద్ధాంతాన్ని (ద్రవ్య డిమాండు, ద్రవ్య సప్లయ్) సాంప్రదాయ సిద్ధాంతాన్ని (పొదుపు, పెట్టుబడులు) సమన్వయ పరచటం వల్ల దీనిని సమగ్ర సమతౌల్యం అంటారు. ఈ విశ్లేషణనే IS (Interst and Saving), LM (Liquidity Preference and Money Supply) విశ్లేషణ అంటారు. వివిధ ఆదాయ స్థాయిల కనుగుణంగా వడ్డీరేటు ఏ విధంగా నిర్ణయమవుతుందో ఈ సిద్ధాంతం తెలియజేస్తుంది.

IS రేఖ :

వాస్తవిక సమతౌల్యాలను తెలిపే రేఖ IS రేఖ. వివిధ ఆదాయస్థాయిలకు, పొదుపు పెట్టుబడుల సమతౌల్యాల ద్వారా నిర్ణయమైన వడ్డీ రేటుకు గల సంబంధాన్ని ఈ రేఖ తెలియజేస్తుంది. ఆదాయం పెరిగితే వడ్డీ రేటు తగ్గుతుంది. ఆదాయం తగ్గితే వడ్డీ రేటు పెరుగుతుంది.

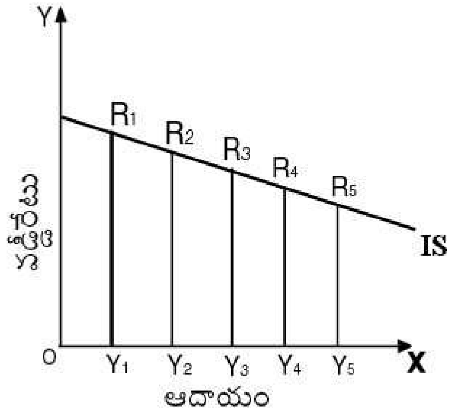

రేఖా పటం - 5.8

పై రేఖా పటం- 5.8 లో X అక్షము పై ఆదాయాన్ని, Y అక్షము పై వడ్డీరేటు చూపినాము . పటంలో వివిధ ఆదాయస్థాయిలను, ఆయా ఆదాయ స్థాయిల వద్ద యున్న సమతౌల్య వడ్డీరేట్లను చూపినాము. సమతౌల్య బిందువులైన R_1, R_2, R_3, R_4, R_5 లను కలుపుతూ గీచిన రేఖయే IS రేఖ. ఈ రేఖ ఎడమ నుంచి కుడికి క్రిందకి వాలుతుంది.

LM రేఖ : ఇది ద్రవ్య మార్కెట్ సమతౌల్యాలను చూపే రేఖ. వివిధ ఆదాయస్థాయిలకు ద్రవ్యం డిమాండు, ద్రవ్య సప్లయి సమతౌల్యాల్లో నిర్ణయమైన వడ్డీరేట్ల సంబంధాన్ని LM రేఖ తెలియజేస్తుంది. ద్రవ్య మార్కెట్‌లో ఆదాయం పెరిగితే వడ్డీ రేటు పెరుగుతుంది. ఆదాయం తగ్గితే వడ్డీ రేటు తగ్గుతుందని ఈ రేఖ చూపిస్తుంది.

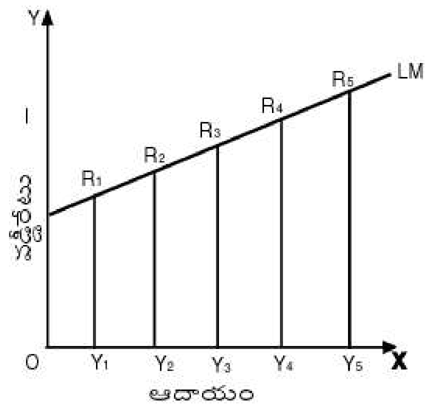

రేఖా పటం - 5.9

పై రేఖా పటం- 5.9 లో X అక్షంపై ఆదాయాన్ని, Y అక్షంపై వడ్డీరేటును చూపించటం జరిగింది. LM రేఖ ఎడమనుంచి కుడికి పైకి వాలుతుంది.

సమతౌల్య ఆదాయ స్థాయి, వడ్డీరేటు నిర్ణయం :

IS, LM రేఖలు ఆదాయానికి, వడ్డీరేటుకు ఉన్న సంబందాన్ని తెలుపుతాయి. రెండు రేఖలు పరస్పరం ఖండించుకున్న చోట సమతౌల్య ఆదాయస్థాయి, సమతౌల్య వడ్డీరేటు నిర్ణయమవుతాయి. క్రింది రేఖా పటం- 5 .10 సమగ్ర సమతౌల్యాన్ని (IS=LM) వివరిస్తుంది.

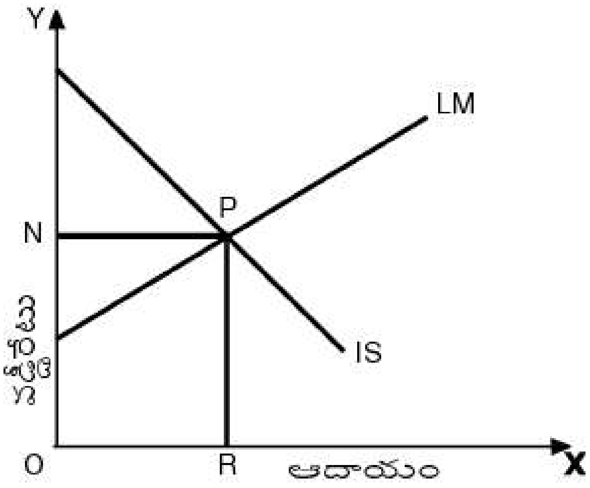

రేఖా పటం - 5.10

పై రేఖా పటం- 5.10 లో IS, LM రేఖలు ఆ బిందువు వద్ద ఖండించుకున్నాయి. కాబట్టి ఆ బిందువు సమతౌల్యం ఏర్పడింది. కాబట్టి సమతౌల్య వడ్డీరేటు ON, సమతౌల్యం ఆదాయస్థాయి OR, అంటే ఈ బిందువు వద్ద పొదుపు పెట్టుబడులు మరియు ద్రవ్య సప్లయి, ద్రవ్య డిమాండ్లు సమతౌల్యంలో ఉంటాయి. ఈ సమతౌల్యం వాస్తవిక మరియు ద్రవ్య సంబంధమైన సమతౌల్యం కాబట్టి దీనిని సమగ్ర సమతౌల్యం అంటారు.

విమర్శ

ఈ సిద్ధాంతాన్ని కూడ డాన్ పాటింకన్, మిల్టన్ మొదలయిన ఆర్థికవేత్తలు విమర్శించారు. సమగ్ర సమతౌల్యం అంటే కేవలం వడ్డీ రేట్లు ఆదాయ సంబంధమే కాక వివిధ వస్తు ధరలను కూడా తీసుకోనిదే సమగ్ర సమతౌల్యం కాదని అభిప్రాయపడ్డారు.

5.4. సారాంశం

ఉత్పత్తిలో పాల్గొన్నందుకు మూలధనం పొందే ప్రతిఫలమే వడ్డీ. అర్థశాస్త్రంలో వడ్డీ అంటే నికర వడ్డీ అని అర్థం. సాంప్రదాయ, నవ్య సాంప్రదాయ ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలు వాస్తవిక అంశాలను ఆధారంగా చేసుకుని వడ్డీ సిద్ధాంతాలు రూపొందించారు. కాని కీన్స్ వడ్డీ పూర్తిగా ద్రవ్య సంబంధమైన దృగ్విషయంగా భావించి సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించారు.

సాంప్రదాయ, నవ్య సాంప్రదాయ ఆర్థికవేత్తలు ద్రవ్య విషయాలను విస్మరిస్తే, కీన్స్ వాస్తవిక విషయాలను విస్మరించాడు. వాస్తవిక మరియు ద్రవ్య సంబంధమైన విషయాలపై ఆధారపడి అంటే సాంప్రదాయ, కీన్స్ సిద్ధాంతాలను సమన్వయం చేసి

రూపొందించిన విశ్లేషణ IS-LM విశ్లేషణ. దీనినే సమగ్ర సమతౌల్యం అని లేదా ఆధునిక వడ్డీ రేటు సిద్ధాంతం అని లేదా హిక్స్ - హాన్సన్ విశ్లేషణ అని కూడా అంటారు.

5.5 గుర్తుంచుకోవలసిన విషయాలు

1) ఉత్పత్తి ప్రక్రియలో మూలధనం పాల్గొన్నందుకు చెల్లించే ప్రతిఫలాన్ని వడ్డీ అంటారు.

2) నివృత్తి లేక నిరీక్షణ సిద్ధాంతాన్ని నాసా సీనియర్ ప్రతిపాదించారు.

3) మనస్తత్వ సిద్ధాంతమును జాన్‌రే అను ఆర్థికవేత్త ప్రతిపాదించారు.

4) కాలభిరుచి వడ్డీ సిద్ధాంతాన్ని ఇర్వింగ్ ఫిషర్ ప్రతిపాదించారు.

5) సాంప్రదాయక వడ్డీ సిద్ధాంతములో పొదుపు సప్లయి, పొదుపు డిమాండ్‌లు వడ్డీ రేటును నిర్ణయిస్తాయి.

6) ఋణాత్మక నిధుల సిద్ధాంతం ప్రకారం ఋణాత్మక నిధుల డిమాండ్, సప్లయిలు వడ్డీ రేటును నిర్ణయిస్తాయి.

7). కీన్స్ తాను రచించిన జనరల్ థియరీ ఆఫ్ ఎంప్లాయిమెంట్, ఇంటరస్ట్ అండ్ మనీ నందు ద్రవ్య డిమాండ్ మరియు ద్రవ్య సప్లయిలు వడ్డీ రేటును నిర్ణయిస్తాయని వివరించారు.

8) ఆధునిక వడ్డీ రేటు సిద్ధాంతం హిక్స్, లెర్నర్, హాన్సన్ లు ప్రతిపాదించారు. వీరి ప్రకారం మొత్తం ఆర్థిక వ్యవస్థ సమతౌల్యంలో ఉండడానికి ద్రవ్యరంగం, వస్తువుల రంగాలు సమతౌల్యంలో ఉండాలి.

5.6 పదకోశం

1. మూలధనం: భవిష్యత్‌లో వస్తువులను ఉత్పత్తి చేయడానికి ఉపయోగించే వస్తువులను మూలధనం అంటారు.

2. నికర వడ్డీ రేటు : మూలధనాన్ని ఉపయోగించుకున్నందుకు మూలధనాధిపతికి ఇచ్చే ప్రతిఫలమే వడ్డీ.

3. ఋణాత్మక నిధులు : అప్పు ఇవ్వడానికి ఉండే నిధులు.

4. ద్రవ్యత్వాభిరుచి : ద్రవ్యాన్ని నగదు రూపంలో ఉంచుకోవాలనే అభిలాష లేదా కోరిక.

5.7 మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

I. వ్యాస రూప ప్రశ్నలు

1. ఋణాత్మక నిధుల వడ్డీ సిద్ధాంతమును వివరింపుము.

2. కీన్స్ వడ్డీరేటు సిద్ధాంతమును గురించి వ్రాయుము.

3. IS-LM వక్రరేఖల ద్వారా వడ్డీ నిర్ణయాన్ని తెల్పుము.

II. సంక్షిప్త వ్యాసరూప ప్రశ్నలు

1. సాంప్రదాయక వడ్డీ సిద్ధాంతాన్ని విమర్శనాత్మకంగా పరిశీలింపుము.

III. సంక్షిప్త ప్రశ్నలు

1. స్థూలవడ్డీ - నికర వడ్డీ
2. వడ్డీ చెల్లింపవలసిన ఆవశ్యకత
3. ఉపాంత ఉత్పాదకతా వడ్డీ సిద్ధాంతం
4. నిరీక్షణ సిద్ధాంతం
5. ఆస్ట్రియన్ సిద్ధాంతం
6. కాలాభిరుచి సిద్ధాంతం
7. ద్రవ్యత్వ స్థంభన లేదా ద్రవ్యత్వ వలయం

5.8 సిఫార్సు చేసిన పుస్తకాలు

1.	Stonier and Hague	:	A Text Book of Economic Theory
2.	Knight F.H.	:	Risk, Uncertinity and Profit Economics
3.	Benham	:	Economics
4.	Meyers	:	Elements of Modern Economics
5.	తెలుగు అకాడమి	:	అర్థశాస్త్ర సిద్ధాంతం

పాఠం - 6

లాభాలు

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

6.0 ఉద్దేశాలు, లక్ష్యాలు

6.1 విషయ పరిచయం

6.2 లాభం - అర్థం

6.3 స్థూల లాభం - నికర లాభం

6.4 లాభ సిద్ధాంతాలు

6.5 సారాంశం

6.6 గుర్తుంచుకోవలసిన విషయాలు

6.7 పదకోశం

6.8 మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

6.9 సిఫార్సు చేసిన పుస్తకాలు

6.0 ఉద్దేశాలు, లక్ష్యాలు

ఉత్పత్తి కార్యకలాపాలు లాభాలపై ఆధారపడి కొనసాగుతాయి. వ్యవస్థాపకులు అందించే వ్యవస్థాపనం యొక్క ప్రతిఫలం లాభాలు. ఆర్థిక వ్యవస్థలో వ్యాపారం, ఉత్పత్తి మొదలైన కార్యకలాపాలకు ప్రేరణ లాభాలే. ఈ భాగం లాభాలను గురించి వివరిస్తుంది. ఈ భాగం పూర్తయ్యేసరికి మీరు క్రింది విషయాలను అవగాహన చేసుకోగలరు.

* లాభాలు అంటే ఏమిటి ?
* స్థూల, నికర లాభాల మధ్య వ్యత్యాసాలు
* లాభాలకు, ఇతర సాధనాల ప్రతిఫలాలకు వ్యత్యాసాలు
* లాభ చలన సిద్ధాంతం
* నష్టభయ సిద్ధాంతం
* ఉపాంత ఉత్పాదకతా సిద్ధాంతం

6.1 విషయ పరిచయం

ఆధునిక వ్యాపార రంగంలో ఉత్పత్తితో పాటు వివిధ ఆర్థిక కార్యకలాపాలను ప్రభావితం చేసేవి లాభాలు. ప్రైవేటు వ్యక్తులు చేసే ఏ కార్యకలాపం అయిన లాభోద్దేశ్యంతోనే చెయ్యటం జరుగుతుంది. ఉత్పత్తి కార్యకలాపం నిర్వహించినందుకు ఉద్యమదారుడు పొందే ప్రతిఫలం లాభం. లాభాలు మిగిలిన ఉత్పత్తి కారకాల ప్రతిఫలాల వలే ముందుగా తీసుకునేవి కావు. ఇతర ఉత్పత్తి కారకాల ప్రతిఫలాలు పోగా మిగిలేవి. లాభాలు ధనాత్మకంగా లేదా ఋణాత్మకంగా (నష్టాలు) ఉండవచ్చు. సంస్థలకు లాభాలు వస్తూ ఉంటే పెట్టుబడి పెంచటం తద్వారా ఆదాయం, ఉత్పత్తి, ఉద్యోగితలు పెరిగి ఆర్థిక కార్యకలాపాలు విస్తరిస్తాయి. సంస్థలు నష్టాలు పొందుతుంటే పెట్టుబడి తగ్గి ఆదాయ, ఉత్పత్తి, ఉద్యోగితలు తగ్గి ఆర్థిక కార్యకలాపాలు క్షీణిస్తాయి. కావున ఆర్థిక కార్యకలాపాలల్లో మార్పులు సంభవించటానికి ఉన్న కారణాల్లో లాభాలు ముఖ్యమైనవి. ప్రస్తుతం లాభాలు, లాభసిద్ధాంతాలను ఈ భాగంలో చదువుకుందాం.

6.2 లాభం - అర్థం

ఉత్పత్తి కార్యకలాపంలో వ్యవస్థాపనాన్ని అందించినందుకు వ్యవస్థాపకుడు పొందే ప్రతిఫలమే లాభం. ఉత్పత్తిని చేపట్టిన వ్యవస్థాపకుడు, వివిధ ఉత్పత్తి సాధనాలను ఉపయోగించుకొని వాటికి ప్రతిఫలాన్ని చెల్లిస్తాడు. ఉత్పత్తి చేసిన వస్తువులను అమ్మగా వచ్చేది రాబడి. ఈ రాబడిలో వ్యయం పోగా మిగిలేది లాభం. వస్తూత్పత్తికి అయిన ఖర్చుకు మించి ఆదాయం ఉంటే లాభాలు వస్తాయి. ఖర్చు ఆదాయం కన్నా ఎక్కువగా ఉంటే నష్టాలు వస్తాయి. అంటే లాభాలు ధనాత్మకంగా లేదా ఋణాత్మకంగా ఉండవచ్చు.

లాభాలను వివిధ శాస్త్రవేత్తలు వివిధ రకాలుగా నిర్వచించారు.

డ్రక్కర్ : 'గతంలో జరిగిన వ్యయాలకు, ప్రస్తుతం లభించే ఆదాయానికి మధ్య వ్యత్యాసమే' లాభం.

షుంపీటర్ : 'నవకల్పనలు చేసినందుకు ఉద్యమదారుడు పొందే ప్రతిఫలమే' లాభం.

నైట్ : 'అనిశ్చితత్వాన్ని భరించినందుకు ఉద్యమదారుడు పొందే ప్రతిఫలమే' లాభం.

ఈ విధంగా వివిధ శాస్త్రవేత్తలు వివిధ నిర్వచనాలు ఇచ్చారు. యివి లాభాలు రావటానికి కారణాలను తెలియజేస్తాయి.

6.3 స్థూల లాభం - నికర లాభం

ఉద్యమదారునికి వచ్చిన రాబడి నుంచి ఒప్పందం ప్రకారం ఉత్పత్తి సాధనాల ప్రతిఫలాలు (భాటకం, వేతనం, వడ్డీ), మూలధన తరుగుదల పోగా మిగిలేది స్థూల లాభం.

అయితే ఉత్పత్తి కార్యకలాపంలో ఉద్యమదారుడు తన స్వంత భూమి, మూలధనం, తన కుటుంబ సభ్యుల సేవలు మొదలైనవి ఉపయోగించితే వాటికి ప్రతిఫలాలు చెల్లించడు. అందువల్ల వారి ప్రతిఫలాలు కూడా స్థూల లాభంలో ఉంటాయి. కాబట్టి స్థూల లాభం అంత ఉద్యమదారుని ప్రతిఫలం కాదు. స్థూల లాభంలో ఈ అంతర్గతంగా ఉన్న ఉత్పత్తి సేవలు ప్రతిఫలాలు మినహాయిస్తే శుద్ధ లేదా నికర లాభం వస్తుంది. అర్థశాస్త్రంలో లాభం అంటే నికర లాభమే.

6.4 లాభ సిద్ధాంతాలు

వ్యవస్థాపకునికి చెందే లాభాలు ఏ విధంగా నిర్ణయమౌతాయి? లాభాలు ఉత్పన్నమవ్వటానికి కారణాలు ఏమిటి? మొదలైన విషయాలను విశ్లేషణ చేయటానికి వివిధ శాస్త్రవేత్తలు వివిధ సిద్ధాంతాలు రూపొందించారు. వీటిలో ముఖ్యమైన సిద్ధాంతాలను పరిశీలిద్దాం.

లాభ భాటక సిద్ధాంతం

ఆచార్య వాకర్ అనే ఆర్థిక శాస్త్రవేత్త ప్రకారం భూముల్లో సారవంతాల్లో తేడాలున్నట్లుగానే ఉద్యమదారుల సామర్థ్యాలు కూడా తేడాలుంటాయని, ఎక్కువ సారవంతమైన భూములు ఎక్కువ. భాటకాన్ని సంపాదించినట్లే ఎక్కువ సమర్థవంతులైన ఉద్యమదారులు ఎక్కువ లాభాలను సంపాదిస్తారని అంటారు.

ఉద్యమదారుల్లో కూడా ఉపాంత ఉద్యమదారులుంటారని, వారు ఉత్పత్తి చేసే వస్తువుల ధర ఉత్పత్తి వ్యయానికి సరిపడేదిగా మాత్రమే ఉంటుందని, అందువల్ల వారికి లాభాలు రావు. ఎక్కువ సామర్థ్యం ఉన్న ఉత్పత్తిదారులు, తక్కువ వ్యయానికే వస్తువులను ఉత్పత్తి చేసి, మార్కెట్ ధరకు విక్రయిస్తారు. వారికి లాభాలు వస్తాయి. వారి వారి సామర్థ్యాలలో తేడాల వల్ల ఉత్పత్తి వ్యయంలో ఎక్కువ తక్కువ లుంటాయి. అందువల్ల లాభాలు ఎక్కువ తక్కువ ఉంటాయని వాకర్ అంటారు.

భాటక సిద్ధాంతంలో వలే ఎక్కువ సారవంతమైన భూములు మీద ఎక్కువ భాటకం లభించినట్లే, ఇక్కడ ఎక్కువ సమర్థులైన ఉద్యమదారులు ఎక్కువ లాభాలు ఆర్జిస్తారు. ఉపాంత ఉద్యమదారు ఉత్పత్తి వ్యయం మాత్రమే రాబట్టుకుంటాడు. అంటే ఉపాంత భూమికి భాటకం లేనట్లే ఇక్కడ ఉపాంత ఉద్యమదారుకి లాభాలుండవు. భాటకం ధరలో చేరదు. ఇక్కడ లాభం ధరలో చేరదు. ఈ సిద్ధాంతం వాస్తవంగా కన్పించదు.

విమర్శ

1) ఉపాంత ఉద్యమదారులను నిర్ణయించడం చాలా కష్టం.

2) ఆధునిక ఆర్థిక వ్యవస్థలో జాయింటు స్టాకు కంపెనీలలో వాటాదార్లు, యజమానులు వారి వారి వాటాల పై లాభాలు పొందుతారు. వారికి సామర్థ్యం అవసరం లేదు.

3) భాటకం ఎప్పుడు ధనాత్మకంగా ఉంటుంది. లాభాలు ధనాత్మకంగా కాని, ఋణాత్మకంగా కాని వుండవచ్చు.

4) లాభాలు ధరలో భాగంగానే వుంటాయి. కాని సామాన్య లాభం ఉత్పత్తి వ్యయంలో భాగంగా పరిగణిస్తాం.

లాభ వేతన సిద్ధాంతం

ఈ సిద్ధాంతాన్ని టాసిగ్ అనే ఆర్థిక శాస్త్రవేత్త ప్రతిపాదించాడు. శ్రామికుల శ్రమకు ప్రతిఫలమైన వేతనం వలే లాభం కూడా వ్యవస్థాపకులు చేసిన మానసిక శ్రమకు ప్రతిఫలం అంటాడు. కాని వాస్తవానికి శ్రామికునికి వ్యవస్థాపకునికి విధుల్లో అనేకమైన తేడాలుండటంచేత ఈ సిద్దాంతం ఆమోదయోగ్యం కాదు.

లాభాల ఉపాంత ఉత్పాదకత సిద్ధాంతం

కొందరు నవ్య సాంప్రదాయ ఆర్థిక వేత్తలు ఉపాంత ఉత్పాదకత సిద్ధాంతాన్ని లాభ నిర్ణయానికి కూడా అన్వయించారు. లాభాలు వ్యవస్థాపకుని ఉపాంత ఉత్పాదకత మీద ఆధారపడి ఉంటాయని ఈ సిద్ధాంతం చెబుతుంది. ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం ఉద్యమదారులు అందరూ ఒకే విధమైన ఉత్పాదకత కల్గిఉండరు. తక్కువ సమర్థత గల ఉద్యమదారుల ఉపాంత ఉత్పాదకత తక్కువగా ఉంటుంది. అందువల్ల వారికి లభించే లాభం తక్కువగా ఉంటుంది. ఎక్కువ సమర్థత గల వ్యవస్థాపకుల ఉపాంత ఉత్పాదకత ఎక్కువగా ఉంటుంది. కాబట్టి వారు పొందే లాభం ఎక్కువగా ఉంటుంది. అయితే సంపూర్ణ పోటీలో వ్యవస్థాపకులు అందరూ సమానమైన లాభాలు పొందుతారు. ఎందుచేతనంటే వ్యవస్థాపకులు అందరూ ఒకే విధమైన ఉపాంత ఉత్పాదకతను కలిగి ఉంటారని ఊహించడం జరుగుతుంది.

విమర్శ

ఈ సిద్ధాంతం క్రింది విమర్శలకు గురి అయ్యింది.

1) అన్ని సాధనాల వలె వ్యవస్థాపకుని యొక్క ఉపాంత ఉత్పాతదకతను తెలుసుకోవటానికి అవకాశం లేదు.

2) గుత్తాధిపత్యం లో వచ్చే లాభాలను గురించి ఈ సిద్ధాంతం వివరించదు.

3) గాలిపాటుగా వచ్చే లాభాలను గురించి కూడా ఈ సిద్ధాంతం తెలియచేయదు.

ఈ కారణాల వల్ల ఈ సిద్ధాంతం అంత సంతృప్తికరమైనది కాదు.

షుంపీటర్ నవకల్పనా సిద్ధాంతం

షుంపీటర్ దృష్టిలో ఉద్యమదారుని విధుల్లో చాలా ముఖ్యమైనది నవకల్పనలు ప్రవేశ పెట్టడం. ఇతని దృష్టిలో నవకల్పనలు చేసేవారే ఉద్యమదార్లు. ఆర్థిక వ్యవస్థలో నవకల్పనలు 6 విధాలుగా చెప్పవచ్చు. 1) కొత్త మార్కెట్లను కనుగొనడం 2) కొత్త వనరులు సమీకరించడం 3) నూతన ఉత్పత్తి విధానాలను రూపొందించటం 4) నవీన ఆధునిక యంత్రాలను, యంత్ర పరికరాలను కనుగొనటం 5) సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉత్పత్తిలో ఉపయోగించడం 6) కొత్త కొత్త వస్తువులను ఉత్పత్తి చేసి వినియోగదారులలో కొత్తఅభిరుచులు కల్గించడం మొదలైనవన్నీ నవకల్పనలే.

నవకల్పనలు ప్రవేశ పెట్టినపుడు సంస్థకు లాభాలు వస్తాయి. నవకల్పనల వల్ల ఉత్పత్తి వ్యయం తక్కువగాను, మార్కెట్ ధర ఎక్కువగాను ఉంటుంది. అందువల్ల లాభాలు వస్తాయి. ఈ స్థితి కొంతవరకు మాత్రమే కొనసాగుతుంది. మొదటి నవకల్పనలు ప్రవశపెట్టి లాభాలు పొందుతున్న సంస్థలను, మిగిలిన వారు అనుకరిస్తారు. అప్పుడు ఉత్పత్తి పరిమాణం పెరిగి ఈ లాభాలు తగ్గిపోతాయి. మళ్ళీ కొత్త రకం నవకల్పనలు ప్రవేశ పెట్టడం వల్ల తిరిగి లాభాలు ఉద్భవిస్తుంటాయి. ఇది షుంపీటర్ సిద్ధాంత సారాంశం. అందువల్ల ఉత్పత్తిదారులు నిరంతరం నవకల్పనలను ప్రవేశపెడుతూనే ఉంటారు .

క్లార్క్ - షుంపీటరు భావాలు, వైవిధ్యం

1) షుంపీటర్ నవకల్పనలే లాభాలకి మూలం అంటారు . క్లార్క్ అన్ని రకాల చలన కారకాలు లాభాలు తెస్తాయంటాడు.

2) క్లార్క్ దృష్టిలో ఉద్యమదారుడి కృషి ప్రధానంగా కాకుండా సాధారణ మార్పుల వల్ల కూడా లాభాలు రావచ్చు. షుంపీటర్ దృష్ట్యా సప్లయి - డిమాండు పరిస్థితులను ప్రభావితం చేసి, ఉద్యమదారుడు లాభాలను స్వయం కృషి వల్ల సాధిస్తాడు.

నష్టభయ లాభ సిద్ధాంతం

F.B. హాలే ప్రకారం వ్యవస్థాపకుని ముఖ్య విధి నష్టభయాన్ని భరించడం. సాధారణంగా అందరు ఈ నష్ట భయాన్ని భరించుటకు ముందుకురారు. ఏ వ్యవస్థాపకుడైతే నష్టభయాన్ని భరించుటకు సిద్ధమౌతాడో అతనికి లాభం వస్తుందని హాలే అంటారు. హాలే ప్రకారం నష్టభయం ఎక్కువగా ఉన్నట్లయితే లాభాలు ఎక్కువగా ఉంటాయనీ, నష్టభయం తక్కువగా ఉంటే లాభాలు తక్కువగా ఉంటాయని అంటారు. సాధారణంగా వ్యవస్థాపకుడు ఎదుర్కొనే నష్టభయాలు క్రింది విధంగా ఉంటాయి.

1) డిమాండులో తగ్గుదల 2) ధరలో తగ్గుదల 3) యంత్రాల మీద తరుగుదల 4) లుప్తత 5) అగ్ని ప్రమాదాలు 6) తుఫానులు 7) క్రొత్త సంస్థల నుండి పోటీ ఏర్పడటం .

పై నష్టభయం వల్ల వ్యవస్థాపకునికి నష్టాలు రావచ్చు. కాబట్టి వ్యవస్థాపకునికి ప్రతిఫలంగా లాభం రాకపోతే పై నష్టభయాలను భరించుటకు ముందుకురారు. అందువల్ల నష్టభయం భరించినందుకు ప్రతిఫలమే లాభం. పైన పేర్కొన్న నష్టభయాన్ని భరించుటకు అందరికీ సామర్థ్యము ఉండదు. కాబట్టి నష్టభయాన్ని భరించినందుకు ఉద్యమదారుడు పొందే ప్రతిఫలమే లాభాలు.

విమర్శ

ఈ సిద్ధాంతం ఈ క్రింది విమర్శలకు గురైంది.

1) కేవలం నష్టభయన్ని భరించినందుకు వ్యవస్థాపకునికి లాభాలు రావటం లేదు. అనేక ఇతర ద్రవ్య సంబంధమైన కారణాలు ఉంటాయి. వీటిని పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు.

2) హాలే ప్రకారం నష్టభయాన్ని భరించినందుకు లాభాలు వస్తాయి. కాని కార్వర్ అనే శాస్త్రవేత్త హాలేకి భిన్నంగా నష్టభయాన్ని తగ్గించినందు వల్ల లాభాలు వస్తాయంటారు.

3) అన్ని నష్టభయాల వల్ల లాభాలు రావు, ఊహించలేని నష్టభయముల వల్ల లాభాలు వస్తాయి అని నైట్ విమర్శించటం జరిగింది.

4) వాస్తవిక ప్రపంచంలో నష్టభయానికి, లాభములకు సంబంధం లేదు. వాస్తవంగా నష్టభయాలు తక్కువగా ఉన్న పరిశ్రమలలో మాత్రమే లాభములు ఎక్కువగా ఉంటున్నట్లు మనకు కన్పిస్తుంది.

5) వ్యవస్థాపకుని యొక్క ముఖ్యమైన విధి నష్టభయాన్ని భరించటమేకాదు, అనేక ఇతర విధులను కూడా నిర్వహిస్తాడు. కాబట్టి లాభాలు నష్టభయాన్ని భరించినందుకే అనడం పబబుకాదు.

నైట్ లాభ సిద్ధాంతం

ఈ సిద్దాంతాన్ని ప్రొఫెసర్ ' నైట్ ' అనే ఆర్థికవేత్త ప్రతిపాదించారు. ఇతని ప్రకారంగా వ్యవస్థాపకుని ముఖ్యమైన విధి అనిశ్చితను భరించడం. ఉత్పత్తి కార్యకలాపం కొనసాగించినందువల్ల వచ్చే ఆదాయం ఖచ్చితంగా అంచనా వేయలేం. అనేక రకాలైన నష్టభయాలు ఉన్నందువల్ల వచ్చే ఆదాయం అనిశ్చితంగా ఉంటుంది. కాబట్టి అనిశ్చతను భరించినందుకు వ్యవస్థాపకునికి లాభాలు వస్తాయని నైట్ యొక్క అభిప్రాయం. అందువల్ల దీన్ని అనిశ్చిత లాభ సిద్ధాంతంగా చెప్పవచ్చు.

నైట్ అభిప్రాయంలో అనిశ్చితలను రెండు రకములు. 1) భీమా చేయగల నష్ట భయాలు 2) భీమా చేయలేని నష్ట భయాలు.

1) భీమా చేయుగల నష్టభయాలు

కొన్ని నష్టభయాలను ముందుగానే అంచనా వేయుటకు లేదా ఊహించుటకు వీలుంది. ఉదాహరణకు అగ్నిప్రమాదాలు, తుఫానులు మొదలగున్నవి. వీటి వల్ల వచ్చే నష్టాన్ని భీమా చేయడానికి వీలుంటుంది. వీటి వల్ల కలిగే నష్టాన్ని భీమా కంపెని చెల్లిస్తుంది. వీటిని భీమా చేయుగలిగిన నష్టభయాలు అని కూడా అంటారు. వీటిని నిజమైన నష్టభయాలుగా భావించరు.

2) భీమా చేయలేని నష్టభయాలు

ముందుగా అంచనా వేయుటకు వీలులేని నష్టభయాలను ఊహించలేని నష్టభయాలు లేదా భీమా చేయుటకు వీలు లేని నష్టభయాలు అని అంటారు. భీమా చేయలేని నష్టభయాలను వ్యవస్థాపకుడు భరించాలి. ఈ ఊహించలేని నష్టభయాలను అనిశ్చితాలుగా నైట్ పేర్కొన్నాడు. ఈ అనిశ్చితాలను భరించినందుకే వ్యవస్థాపకునికి వచ్చే ప్రతిఫలమే లాభాలు అని నైట్ వివరిస్తారు.

ఈ క్రింది వానిని ఊహించలేని నష్టభయాలుగా పేర్కొనవచ్చు.

1) ధరలలోని తగ్గుదల 2) డిమాండులోని తగ్గుదల 3) వినియోగదారుని కోరికలు, అభిరుచులలో మార్పులు 4) ఇతర సంస్థల నుంచి పోటీ 5) ప్రభుత్వ జోక్యం 6) సాంకేతిక ప్రగతిలో మార్పులు 7) వ్యాపార చక్రాలు, 8) వినియోగదారుల ఆదాయంలో మార్పులు.

ఈ నష్టభయాలను భీమా చేయుటకు వీలులేదు. వాటిని వ్యవస్థాపకుడే భరించవలసి ఉంటుంది. వ్యాపార సంస్థల్లో ఈ విధమైన అనిశ్చితను భరించినందుకు వచ్చే ప్రతిఫలం లాభాలు. కాబట్టి ఈ అనిశ్చితత్వం వ్యవస్థాపకుల సప్లయిని పరిమితం చేస్తుందంటారు. నైట్ ప్రకారం అనిశ్చితను భరించినందుకు చెల్లించే ప్రతిఫలమే లాభం.

విమర్శ

ఈ సిద్ధాంతం క్రింది విమర్శలకు గురైయ్యింది.

1) కేవలం అనిశ్చిత మాత్రమే లాభాలను ప్రభావితం చెయ్యదు. అనేక ఇతర కారణాలు కూడా ఉంటాయి. వాటిని నైట్‌ట్ పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు.

2) అనిశ్చితను భరించటం అనేది వ్యవస్థాపకుల సప్లయిని పరిమితం చేస్తుందని నైట్‌ట్ పేర్కొన్నాడు. కాని ద్రవ్య వసతులు, సాంకేతిక పరిజ్ఞానం మొదలగునవి కూడా వ్యవస్థాపకుల సప్లయిని పరిమితం చేస్తాయి.

3) వ్యవస్థాపకుడు అనిశ్చితను భరించడమే కాదు, మరికొన్ని విధులు అంటే ఉత్పత్తి కారకముల సమీకరణ, సంవిధానం, నవకల్పనలు ప్రవేశపెట్టడం లాంటివి నిర్వహిస్తాడు.

4) అనిశ్చితను భరించటాన్ని ఒక ప్రత్యేక ఉత్పత్తి కారకంగా పరిగణించడానికి వీలులేదు .

5) వాస్తవిక ప్రపంచంలో అనిశ్చితకు, లాభములకు సంబంధం లేదు. వాస్తవికంగా అనిశ్చిత లేని వ్యాపార సంస్థలో లాభాలు ఎక్కువగా ఉంటాయని విమర్శకుల అభిప్రాయం. ఈ సిద్ధాంతం లాభాలు ఎట్లా నిర్ణయించబడతాయో వివరించటం లేదని విమర్శించారు.

అనిశ్చిత సిద్ధాంతపు ఆధిక్యత

కేవలం నష్టభయాలు భరించినందుకు లాభం వస్తుందని నష్టభయ సిద్ధాంతం తెలుపుతుంది. నష్టభయాల స్వభావాన్ని పరిశీలించలేదు. నష్టభయాలను భీమా చేయడానికి వీలున్నవి, వీలులేనివి అని, విభజించి నైట్ లాభాల సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించారు. ఈ విషయంలో నష్టభయ సిద్ధాంతానికన్నా నైట్ సిద్ధాంతం మెరుగైనది.

లాభ చలన సిద్ధాంతం

లాభ చలన సిద్ధాంతాన్ని J.B. Clark అనే ఆర్థిక వేత్త ప్రతిపాదించారు. క్లార్క్ ప్రకారం ఆర్థిక వ్యవస్థలో వచ్చే చలన మార్పుల వల్ల లాభాలు వస్తాయంటారు. నిశ్చల ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఉత్పత్తి వ్యయంకు సమానంగా రాబడి ఉంటుంది. అందువల్ల లాభాలు ఉండవు. నిశ్చల ఆర్థిక వ్యవస్థ అంటే జనాభా పరిమాణం, మానవుని అభిరుచులు, కోర్కెలు, ఉత్పత్తి పద్ధతులు, సాంకేతిక పరిజ్ఞానం శ్రామిక సామర్థ్యం, మూలధన కల్పన, వినియోగదారుల ఆదాయాలు మొదలైనవి మార్పులేని ఆర్థిక వ్యవస్థ. నిశ్చల ఆర్థిక వ్యవస్థలో డిమాండు మరియు సప్లయిలు స్థిరంగా ఉంటాయి. ఉత్పత్తి కారకాలకు చెల్లించే ధర వాటి ఉపాంత ఉత్పాదకతకు సమానంగా ఉంటుంది. వ్యవస్థాపకుడు తన సేవకు తగిన ప్రతిఫలాన్ని మాత్రమే లాభంగా పొందుతాడు.

కాని ఆర్థిక వ్యవస్థ చలనమైంది. తరచు మార్పులు సంభవిస్తూనే ఉంటాయి. ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఐదు రకాల చలన మార్పులు సంభవిస్తాయని క్లార్క్ వివరించాడు.

1) జనాభా పెరుగుతూ ఉంటుంది. ప్రజల అలవాట్లు మారుతూ ఉంటాయి.

2) వినియోగదారుల కోరికలు అధికమవుతూ ఉంటాయి.

3) మూలధన సంచయనం జరుగుతూ ఉంటాయి.

4) సాంకేతిక ప్రగతి సాగుతూ ఉంటుంది.

5) పారిశ్రామిక సంస్థల స్వరూపం మారుతూ ఉంటుంది.

ఈ విధమైన మార్పులను గమనించి పెట్టుబడి చేసే ఉద్యమదారులు లాభాలు పొందగలరు. అంటే చలన మార్పులున్నట్లయితే ఉద్యమదారునికి నష్టభయం ఉంటుంది. ఈ నష్టభయాన్ని ఎదుర్కొని ఉత్పత్తిని నిర్వహించినందుకు ఉద్యమదారుడు లాభాలు పొందుతాడు. ఉదాహరణకు ప్రజల ఆదాయాలు పెరిగితే, తమ వస్తువుల డిమాండు పెరుగుతుందని వ్యవస్థాపకుడు భావిస్తాడు దాని ప్రకారం ఉత్పత్తి పెంచుతాడు. ఉత్పత్తి వ్యయాలు తగ్గుతాయి. అప్పుడు అతను లాభాలను పొందవచ్చు. పైన పేర్కొన్న చలన మార్పులు సాధారణ చలన మార్పులుగా పేర్కొనవచ్చు. ఎందుకంటే ఈ మార్పులు సంస్థలన్నింటికి వర్తిస్తాయి. కాని కొన్ని సంస్థలు నవకల్పనలు చేయటం వల్ల అంటే కొత్త వస్తువులను ఉత్పత్తి చేయటం, కొత్త పద్ధతిలో వస్తువులను ఉత్పత్తి చేయటం లాంటి మార్పులను ప్రవేశపెడతాయి. వీటివల్ల వ్యయాలు తగ్గి లాభాలు వస్తాయి. కాబట్టి సాధారణ మార్పులు లేదా ప్రత్యేకమైన మార్పుల వల్ల లాభాలు సంభవిస్తాయని క్లార్క్ వివరిస్తాడు.

విమర్శ

ఈ సిద్ధాంతాన్ని అనేక మంది ఆర్థిక వేత్తలు అనేక విధాలుగా విమర్శించారు.

1) ప్రపంచంలో ఎల్లప్పుడు మార్పులు సంభవిస్తూనే ఉంటాయి. కాబట్టి ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారముగా లాభం ఎల్లప్పుడు రావాలి. కాని ఎల్లప్పుడు లాభాలు రావు కాబట్టి ఈ సిద్ధాంతం సంపూర్ణమైనది కాదు.

2) క్లార్క్ ప్రకారం అన్ని రకాల చలన మార్పులు లాభాలకు కారణం అవుతాయి. కాని నైట్ ఊహించడానికి వీలులేని చలన మార్పుల వల్ల లాభాలు వస్తాయి అని అంటారు.

3) ఈ సిద్ధాంతం లాభాలు ఎట్లా వస్తాయి అనేది వివరించటమే తప్ప ఏ విధంగా నిర్ణయించబడేది వివరించ లేదు.

4) క్లార్క్ నష్టభయాన్ని స్వీకరించే వ్యక్తి పెట్టుబడిదారుడు. కాని ఈ అభిప్రాయము నిజం కాదు. వాస్తవంగా నష్టభయాన్ని స్వీకరించే వ్యక్తి వ్యవస్థాపకుడు.

5) క్లార్క్ అభిప్రాయంలో ప్రతి చలన మార్పు వల్ల లాభాలు వస్తాయి. కాని ఒక్కొక్కసారి చలన మార్పుల వల్ల నష్టాలు కూడా సంభవించవచ్చు.

6) ఈ సిద్ధాంతం లాభాలు ఎలా ఉత్పన్నమవుతాయి అనేది మాత్రమే వివరిస్తుంది. కాని లాభములు ఏ విధంగా నిర్ణయింపబడేది వివరించదు.

6.5 సారాంశం

భూమి, శ్రమ, మూలధనాలను సమన్వయపరచి, ఉత్పత్తి ప్రక్రియను కొనసాగించేది వ్యవస్థాపకుడు . అందుకోసం

లభించే ప్రతిఫలం లాభం. మొత్తం రాబడిలో ఉత్పత్తి కారకాలైన భూమి, శ్రమ, మూలధన ప్రతిఫలాలు పోగా మిగిలేది లాభం. లాభాలు ఏ విధంగా లభ్యమౌతాయి అనే విషయాన్ని తెలియజేయటానికి వివిధ శాస్త్రవేత్తలు వివిధ సిద్ధాంతాలు రూపొందించారు. అన్ని సిద్ధాంతాల్లో లాభాలు ఉత్పన్నమయ్యే వివిధ కారణాలు విశ్లేషించటం జరిగింది కాని ఏ సిద్ధాంతం సంపూర్ణమైనదిగా చెప్పలేము. ఉన్న సిద్దాంతాల్లో ముఖ్యమైన సిద్దాంతాలుగా లాభచలన సిద్దాంతాన్ని, నష్టభయాన్ని భరించే సిద్ధాంతాన్ని చెప్పవచ్చు. ఆర్థిక వ్యవస్థ ఏ విధమైనదైనా అంటే పెట్టుబడిదారీ, సామ్యవాద, మిశ్రమ ఆర్థిక వ్యవస్థ అయినా లాభాల పాత్రే కీలకమైంది. లాభాలు దేశ ఆర్థిక స్థితిగతులను నిర్ణయిస్తాయి.

6.6 గుర్తుంచుకోవలసిన విషయాలు

1. వ్యవస్థాపకునికి లభించే ప్రతిఫలాన్ని లాభం అంటాం, లాభాలు రెండు విధాలుగా ఉంటాయి స్థూలలాభం, నికర లాభం. అర్థశాస్త్రంలో లాభం అంటే నికర లాభం.

2. లాభచలన సిద్ధాంతాన్ని J.B. Clarke ప్రతిపాదించారు. ఆర్థిక వ్యవస్థ చలనమైంది. కాబట్టి ఉద్యమదార్లు లాభాలు ఆర్జిస్తారు.

3. నష్టభయ లాభ సిద్దాంతాన్ని F.B. హాలే ప్రతిపాదించారు. నష్టభయాన్ని భరించినందుకు పొందే ప్రతిఫలమే లాభం.

4. అనిశ్చిత లాభ (నైట్) సిద్దాంతం ప్రకారం అనిశ్చితను భరించినందుకు వ్యవస్థాపకుడు పొందే ప్రతిఫలమే లాభం. అందులోను భీమా చేయటానికి వీల్లేని నష్టభయాన్ని భరించినందుకు లాభం వస్తుంది.

5. షుంపీటర్ దృష్టిలో ఉద్యమదారుని ముఖ్య విధి నవకల్పనలను ప్రవేశపెట్టటం. కాబట్టి నవకల్పనలు చేయటం వల్ల లాభాలు వస్తాయి.

6.7 పదకోశం

1. స్థూల లాభం : మొత్తం రాబడిలో ఒప్పందం ప్రకారం వివిధ ఉత్పత్తి కారకాల సేవలకు చెల్లింపులు పోగా మిగిలేది మొత్తం లాభం.

2. నికర లాభం : స్థూల లాభంలో ఉద్యమదారుని స్వంత సాధనాల ప్రతిఫలం పోగా మిగిలేది నికర లాభం.

3. సామన్య లాభం : ఉద్యమదారుడు ఉత్పత్తిని కొనసాగించటానికి అవసరమయ్యే లాభం. ఇది వ్యయంలోనే భాగంగా ఉంటుంది.

4. అధిక లాభాలు : వ్యయానికి మించి వచ్చే రాబడిని అధిక లాభాలు అంటారు.

5. నవకల్పనలు : నూతన వస్తువులను, నూతన ఉత్పత్తి పద్దతులను, నూతన యంత్ర సామగ్రిని, నూతన మార్కెట్‌ను కనగొంటాన్ని నవకల్పనలు అంటారు.

6. అనిశ్చితత్వం : భవిష్యత్తు ఏ విధంగా ఉంటుందో తెలియని స్థితి.

6.8 మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

I. సంక్షిప్త వ్యాసరూప ప్రశ్నలు

1. లాభ చలన సిద్దాంతాన్ని వివరించుము.

2. నష్టభయాన్ని భరించే సిద్ధాంతం వ్రాయుము.

3. అనిశ్చిత సిద్ధాంతం వివరించుము.

II. సంక్షిప్త ప్రశ్నలు

1. నవకల్పనలు

2. స్థూల - నికర లాభాలు

6.9 సిఫార్సు చేసిన పుస్తకాలు

1.	Stonier and Hague	:	A Text Book of Economic Theory
2.	Seligman	:	Economics
3.	AlfredMarshall	:	Elements of Economics
4.	K.K. Dewett	:	Advanced Economic Theory
5.	తెలుగు అకాడమి	:	అర్థశాస్త్ర సిద్ధాంతం

పాఠం - 7

సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం

WELFARE ECONOMICS

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

7.0. ఉద్దేశ్యాలు

7.1. పరిచయం

7.2. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం ప్రాథమిక సిద్ధాంతం

7.3. విధానాలు

7.3.1. కార్డినల్ ప్రయోజనం

7.3.2. ఆర్డినల్ ప్రయోజనం

7.4. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం-ప్రమాణాలు

7.4.1. సమర్థత

7.4.2. ఉపాంత ధరలు

7.4.3. ఉత్పత్తిలో మార్పు

7.4.4. ఉపాంత భౌతిక ఉత్పత్తి

7.4.5. వినియోగంలో ప్రత్యామ్నాయం

7.4.6. అసమర్థతకు దారితీసే పరిస్థితులు

7.5. ఈక్విటి

7.6. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం-ప్రాథమిక సిద్ధాంతాలు

7.7. సాంఘిక సంక్షేమం-గరిష్ఠీకరణ

7.8. విమర్శ

7.9. ముగింపు

7.10. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

7.11. ఆచూకి గ్రంథాలు

7.0. ఉద్దేశ్యాలు :

- సంక్షేమ అర్థిక శాస్త్రం అనునది అర్థిక శాస్త్రం యొక్క ఒక విభాగం. ఇది మొత్తం స్థాయిలో శ్రేయస్సును అంచనా వేయడానికి సూక్ష్మ ఆర్థిక పద్ధతులను ఉపయోగిస్తుంది.
- సంక్షేమ అర్థిక శాస్త్ర సూత్రాలను వర్తింప చేయడానికి ప్రయత్నించడం ప్రజా ఆర్థిక రంగానికి దారితీస్తుంది.
- సాంఘిక సంక్షేమాన్ని మెరుగుపరచడానికి ప్రభుత్వం ఏవిధంగా జోక్యం చేసుకోగలడో ఈ అధ్యయనం తెలియజేస్తుంది.
- సంక్షేమ అర్థిక శాస్త్రం అనునది అర్థిక శాస్త్రం యొక్క ఒక విభాగం. ఇది మొత్తం ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క శ్రేయస్సును అంచనా వేయడానికి ఉపయోగపడుతుంది.

7.1. పరిచయం:

సంక్షేమ అర్థిక శాస్త్రం అనునది అర్థశాస్త్రం యొక్క ఒక విభాగం. ఇది మొత్తం ఆర్థిక వ్యవస్థ స్థాయిలో శ్రేయస్సు లేదా సంక్షేమం గురించి అనుసరించడానికి మరియు సూక్ష్మ అర్థశాస్త్ర ఆర్థిక పద్ధతులను ఉపయోగిస్తుంది. సంక్షేమ అర్థిక శాస్త్ర సూత్రాలను అన్వయించే ప్రయత్నం ప్రభుత్వ ఆర్థిక రంగానికి దారితీస్తుంది. సాంఘిక సంక్షేమాన్ని మెరుగుపరచడానికి ప్రభుత్వం ఏవిధంగా జోక్యం చేసుకోవచ్చునో అధ్యయనం చేస్తుంది. సంక్షేమ అర్థ శాస్త్రం వ్యయ, ప్రయోజన విశ్లేషణతో సహా ప్రభుత్వ ఆదాయం యొక్క నిర్దిష్ట సాధనాలకు సైద్ధాంతిక పునాదులను అందిస్తుంది. అంతేకాకుండా సంక్షేమ అర్థ శాస్త్రం మరియు ప్రవర్తనా ఆర్థిక శాస్త్రం నుండి అంతర్దృష్టుల కలయిక వలన నూతన ఉప విభాగం, ప్రవర్తనా సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం సృష్టికి దారితీసింది.

7.2. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం ప్రాథమిక సిద్ధాంతం:

సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం రెండు ప్రాథమిక సిద్ధాంతాలతో ముడిపడి ఉన్నది. నిర్దిష్ట అంచనాలను ఇచ్చిన మొదటి దేశాలు, లేదా రాష్ట్రాలు పోటీ మార్కెట్లు సమర్ధవంతమైన ఫలితాలను ఉత్పత్తి చేస్తాయి. ఇది ఆడమ్‌స్మిత్ యొక్క అదృశ్య హస్తం లాజిక్‌ను సంగ్రహిస్తుంది. తదుపరి పరిమితులు ఇచ్చిన రెండవ రాష్ట్రాలు, ఏదైనా పారిటో సమర్ధవంతమైన ఫలితం

పోటి మార్కెట్ సమతౌల్యంగా మద్దత ఇవ్వబడుతుంది. అందువలన ఒక సామాజిక ప్రణాళికదారుడు అత్యంత సమానమైన సమర్ధవంతమైన ఫలితాన్ని ఎంచుకొనేందుకు సామాజిక సంక్షేమ ఫలం ఉపయోగించవచ్చు. ఆ తరువాత దానిని తీసుకురావడానికి పోటీ వాణిజ్యం తరువాత ఏకమొత్తం బదిలీలను ఉపయోగించవచ్చును. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క సాంఘిక ఎంపిక సిద్ధాంతానికి జాబితా చేయబడుతుంది. ఒక విలక్షణమైన పద్ధతి సామాజిక సంక్షేమ ఫలం యొక్క ఉత్పన్నంతో ప్రారంభమౌతుంది. ఇది ఆర్థికంగా సాధ్యమయ్యే వనరుల కేటాయింపులను సామాజిక సంక్షేమం పరంగా ర్యాంక్ చేయడానికి ఉపయోగపడుతుంది.

7.3. విధానాలు:

సాంఘిక సంక్షేమ విధానలను రెండు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చును. అవి:

7.3.1. కార్డినల్ ప్రయోజనం:

కార్డినల్ ప్రయోజన విశ్లేషణను ఆల్‌ఫ్రెడ్ మార్షల్ అభివృద్ధి చేశాడు. ప్రయోజనాన్ని సంఖ్యా రూపంలో లెక్కించవచ్చుననే అంశాన్ని తెలియజేస్తుంది. ఇందులో ప్రాధాన్యతలు బాహ్యంగా ఇవ్వబడినాయి మరియు స్థిరంగా ఉంటాయి. అదనపు వినియోగం ప్రయోజనంలో చిన్న చిన్న పెరుగుదలను అందిస్తుంది. వ్యక్తులందరూ వ్యక్తిగతంగా సరిపోయే ప్రయోజన ఫలాన్ని కలిగి ఉంటారు. ఈ అంచనాతో అన్ని వ్యక్తిగత ప్రయోజన ఫలాలను సంగ్రహించడం ద్వారా సామాజిక సంక్షేమ ఫలాన్ని నిర్మించడం సాధ్యపడుతుంది.

7.3.2. ఆర్డినల్ ప్రయోజనం:

నూతన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రా విధానంలో పారిటో, J.R. హిక్స్ మరియు కాల్డర్‌ల పనితీరుపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఇది క్రమశిక్షణ యొక్క సమర్ధత అంశం మరియు పంపిణి అంశాల మధ్య తేడాలను స్పష్టంగా గుర్తిస్తుంది మరియు వాటిని విభిన్నంగా పరిగణిస్తుంది. సమర్ధతకు సంబంధించిన ప్రశ్నలు పారిటో సామర్థ్యం మరియు కాల్డర్, J.R. హిక్స్‌ల పరిహార పరీక్షలు లాంటి ప్రమాణాలతో అంచనా వేయబడతాయి. అయితే ఆదాయ పంపిణికి సంబంధించిన ప్రశ్నలు సాంఘిక సంక్షేమ ఫలం ప్రత్యేకికరణలో ఉంటాయి. సమర్ధత అనునది ప్రయోజనం యొక్క కార్డినల్ కొలతలతో పంపిణి చేయబడుతుంది. దానిని ఆర్డినల్ ప్రయోజనంతో భర్తీ చేస్తుంది.

7.4. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం-ప్రమాణాలు:

సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క ప్రమాణాలను ఈ క్రింది విధంగా వివరించవచ్చును. అవి:

7.4.1. సమర్ధత:

పారిటో సమర్ధత అనునది అర్థశాస్త్రంలో ప్రమాణికమైన ఉపయోగకరమైన సమర్ధత లక్ష్యం. మరొకరిని అధ్వాన్నంగా చేయకుండా ఏ వ్యక్తిని మెరుగుపరచలేనప్పుడు మాత్రమే పరిస్థితి పారిటో సమర్ధవంతంగా ఉంటుంది.

రాజు ఒక యాపిల్ కలిగి ఉండి, శ్యామ్ నారింజ పండు కలిగి ఉంటే, కానీ యాపిల్‌ను తినేందుకు ఇష్టపడి, అదే సమయంలో నారింజను తినడానికి ఇష్టపడితే అసమర్ధ పరిస్థితికి ఉదాహరణగా చెప్పవచ్చును. అంతేకాకుండా వ్యాపారం ద్వారా రెండింటిని మెరుగుపరుచుకోవచ్చును.

7.4.2. ఉపాంత ధరలు:

ఏవైనా రెండు వస్తువుల వినియోగంలో ఉపాంత ధరలు వినియోగదారులందరికీ సమానంగా ఉంటాయి. ముఖ్యంగా మనం ఇద్దరు వినియోగదారుల మధ్య వస్తువులను తిరిగి కేటాయించలేము మరియు ఇద్దరినీ సంతోష పెట్టలేదు.

7.4.3. ఉత్పత్తిలో మార్పు:

ఏవైనా రెండు వస్తువుల ఉత్పత్తిలో మార్పు యొక్క ఉపాంత రేటు ఆ రెండు వస్తువుల ఉత్పత్తిదారులందరికి సమానంగా ఉంటుంది. అంతేకాకుండా ఇద్దరు ఉత్పత్తిదారుల మధ్య ఉత్పత్తిని తిరిగి కేటాయించలేము మరియు మొత్తం ఉత్పత్తిని పెంచలేము.

7.4.4. ఉపాంత భౌతిక ఉత్పత్తి:

ఉత్పత్తి కారకం యొక్క ఉపాంత భౌతిక ఉత్పత్తి (ఉదాహరణ శ్రామికుల వేతనాలు) ఒక వస్తువు యొక్క ఉత్పత్తిదారులందరికి ఒకే విధంగా ఉండాలి. ఇద్దరు ఉత్పత్తిదారుల మధ్య ఉత్పత్తిని తిరిగి కేటాయించడం ద్వారా ఉత్పత్తి వ్యయాన్ని తగ్గించలేము.

7.4.5. వినియోగంలో ప్రత్యామ్నాయం:

వినియోగంలో ప్రత్యామ్నాయం యొక్క ఉపాంత ధరలు ఏవైనా రెండు వస్తువుల ఉత్పత్తిలో పరివర్తన యొక్క ఉపాంత ధరలు సమానం. ఉత్పత్తిదారులు ఒక దానిలో ఎక్కువ మరియు మరొక దానిలో తక్కువగా ఉత్పత్తి చేయడం ద్వారా వినియోగదారులను సంతోష పెట్టలేము.

7.4.6. అసమర్ధతకు దారితీసే పరిస్థితులు:

అసమర్ధతకు దారితీసే పరిస్థితులను ఈక్రింది విధంగా వివరించవచ్చును. అవి:

- గుత్తాధిపత్యం, పరిమితస్వామ్యం మరియు గుత్తాధిపత్య పోటీ లాంటి అసంపూర్ణ మార్కెట్ నిర్మాణాలు.
- ఉత్పత్తి సిద్ధాంత మూలాల్లో కారకాల కేటాయింపు అసమర్ధత.
- ప్రధాన ఏజెంట్ సమస్యలతో సహా అసమాన సమాచారం.
- సహజ గుత్తాధిపత్యంలో దీర్ఘకాలంలో తగ్గుతున్న సగటు ఖర్చులు.
- పన్నులు మరియు సుంకాలు.

- అమ్మిన ధరలు మరియు పరిమాణాలపై ప్రభుత్వ ఆంక్షలు మరియు ప్రభుత్వ వైఫల్యం ఫలితంగా ఏర్పడే ఇతర నియంత్రణలు.

ఈ పరిస్థితులలో ఒకటి అసమర్థతకు దారితీస్తే, మరొక పరిస్థితి దానిని ఎదుర్కోవడం ద్వారా సహాయపడుతుంది. ఉదాహరణకు, కాలుష్యం బాహ్యత వలన టైర్ల అధిక ఉత్పత్తికి దారితీస్తే, టైర్లపై పన్ను విధించడం వలన సమర్థవంతమైన ఉత్పత్తి స్థాయిని పునరుద్దరించవచ్చును.

ఒక కార్యకలాపం ఆర్థిక వ్యవస్థను పారిటో సమర్థత వైపు కదిలిస్తుందో లేదో తెలుసుకోవడానికి, రెండు పరిహార పరీక్షలు అభివృద్ధి చేయబడినాయి. విధాన మార్పులు సాధారణంగా కొంతమందికి ఇతరులను బాధపెట్టేటప్పుడు సహాయపడతాయి. కాబట్టి విజేతలు ఓడిపోయిన వారికి పరిహారం చెల్లిస్తే ఏమి జరుగుతుందో పరీక్షలు నిరూపిస్తాయి. నికోలస్ కాల్డర్ ప్రమాణాన్ని ఉపయోగించి, విజేతలు చెల్లించడానికి సిద్ధంగా ఉన్న గరిష్ట మొత్తం ఓడిపోయిన వారు అంగీకరించే కనిష్టం కంటే ఎక్కువగా ఉంటే మార్పు కోరదగినది.

J.R. హిక్స్ ప్రమాణం క్రింద, ఓడిపోయిన వారు మార్పును నిరోధించడానికి విజేతలకు అందించడానికి సిద్ధంగా ఉన్న గరిష్టంగా మార్పును వదులుకోవడానికి విజేతలు లంచంగా అంగీకరించే కనిష్టం కంటే తక్కువగా ఉంటే మార్పు కోరదగినది. J.R. హిక్స్ పరిహార పరీక్ష ఓడిపోయిన వారి దృక్కోణం నుండి, కాల్డర్ పరిహార పరీక్ష విజేతల నుండి రెండు షరతులు సంతృప్తిచెందితే, ప్రతిపాదిత మార్పు ఆర్థిక వ్యవస్థను పారిటో అనుకూలతవైపుకు తరలిస్తుంది. ఈ ఆలోచనను కాల్డర్-హిక్స్ సమర్థత అని అంటారు.

7.5. ఈక్విటి:

వినియోగదారుని ప్రయోజనం, ఉత్పత్తి మిశ్రమాలు ఉత్పత్తి సామర్థ్యానికి అనుగుణంగా ఉండే కారకాల ఉత్పత్తుల కలయికలు చాలా ఉంటాయి. వాస్తవానికి పారిటో సరి అయిన ఫలితాలను ఇచ్చే వినియోగం మరియు ఉత్పత్తి సమతౌల్యం యొక్క అనంతం ఉంటాయి. మొత్తం ఉత్పత్తి సాధ్యత సరిహద్దులో ఎన్ని పాయింట్లు ఉన్నాయో అన్ని పాక్షికాలు ఉంటాయి. అందువలన సామాజిక సంక్షేమానికి పారిటో సమర్థత అవసరం, కానీ సరిపోదు. ప్రతి పారిటో పాక్షిక ఆర్థిక వ్యవస్థలో విభిన్న ఆదాయ పంపిణికి అనుగుణంగా ఉంటుంది. కొన్ని ఆదాయాలలో గొప్ప అసమానతలను కలిగి ఉండవచ్చు. కాబట్టి మనం ఏ పారిటో వాంఛనీమైనది అని ఎలా నిర్ణయించుకోవాలి ? సామాజిక సంక్షేమ విధిని పేర్కొన్నప్పుడు ఈ నిర్ణయం నిశ్శబ్దంగా లేదా బహిరంగంగా తీసుకోబడుతుంది. సాంఘిక సంక్షేమ ఫలం సమాజాన్ని కలిగి ఉన్న వ్యక్తుల యొక్క సాపేక్ష ప్రాముఖ్యతను చూపుతుంది.

ఒక ప్రయోజనాత్మక సంక్షేమ ఫలం (బెంధామైట్ సంక్షేమ ఫలం అని కూడా పిలుస్తారు). సమాజం మొత్తం సంక్షేమాన్ని పొందేందుకు ప్రతి వ్యక్తి యొక్క ప్రయోజనాన్ని సంక్షిప్తకరిస్తుంది. వారి ప్రమాధ స్థాయి ప్రయోజనంతో సంబంధం లేకుండా ప్రజలందరు ఒకే విధంగా పరిగణించబడతారు. ఆకలితో ఉన్న వ్యక్తి కోసం ఒక అదనపు యూనిట్ ప్రయోజనం మిలీయనీర్ కోసం అదనపు యూనిట్ ప్రయోజనం కంటే ఎక్కువ విలువైనదిగా కనిపించదు.

అదేవిధంగా మరొక విపరీతమైనది మాక్స్-మిన్ లేదా రాల్సియన్ ప్రయోజనం ఫలం. మాక్స్-మిన్ ప్రమాణం ప్రకారం, కనీసం ఉన్న సొసైటి సభ్యుల ప్రయోజనం. ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు సంక్షేమం గరిష్టంగా ఉంటుంది. ఏ ఆర్థిక కార్యకలాపం సహజ సభ్యుని యొక్క అధాన్న స్థితిని మెరుగుపరుస్తుంది తప్ప సామాజిక సంక్షేమాన్ని పెంచదు. చాలా మంది ఆర్థిక వేత్తలు ఈ రెండు తీవ్రతల మధ్య మధ్యస్థంగా ఉంటే సామాజిక సంక్షేమ విధులను పేర్కొంటారు.

సామాజిక సంక్షేమ ఫలం సాధారణంగా సామాజిక ఉదాసీన వక్రతలుగా అనువదించబడుతుంది. తద్వారా అవి పరస్పర చర్య చేసే ఇతర ఫలాల వలే అదే గ్రాఫిక్ ప్రదేశంలో ఉపయోగించబడతాయి. ఒక ప్రయోజనాత్మక సామాజిక ఉదాసీనత వక్రరేఖ సరళంగా 90^0 ల కోణాన్ని ఏర్పరచుకున్నందున రెండు సరళ రేఖల ఆకారాన్ని కలిగి ఉంటుంది. స్వతంత్ర సామాజిక సంక్షేమ ఫలం నుండి తీసుకున్న సామాజిక ఉదాసీన వక్రరేఖ కుడివైపుకు క్రిందకు వాలుగా ఉండే వక్రరేఖ. దీనిని ఈక్రింది రేఖా చిత్రం ద్వారా వివరించవచ్చును.

రేఖాపటం : 7.1

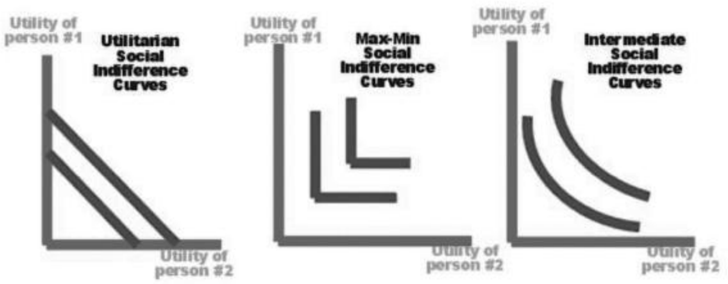

పై రేఖాపటంలో సామాజిక ఉదాసీన వక్రరేఖ యొక్క స్వతంత్ర రూపం అసమానత పెరిగేకొద్ది, సాపేక్షంగా పేద వ్యక్తుల ప్రయోజనంలో నష్టాన్ని భర్తీ చేయడానికి సాపేక్షంగా సంపన్న వ్యక్తుల ప్రయోజనంలో అధిక పెరుగుదల అవసరమని చూపిస్తుంది.

7.6. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం - ప్రాథమిక సిద్ధాంతాలు:

సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం రెండు ప్రాథమిక సిద్ధాంతాలో ముడిపడి ఉన్నది. నిర్దిష్ట అంచనాలను అందించిన మొదటి దేశాలు, పోటీ మార్కెట్ల ప్యారిటో సమర్ధవంతమైన ఫలితాలను ఉత్పత్తి చేస్తాయి. అవసరమైన అంచనాలు సాధారణంగా చాలా ఉత్పత్తి చేస్తాయి. అవసరమైన అంచనాలు సాధారణంగా చాలా బలహీనమైనవిగా వర్గీకరించబడతాయి. మరింత నిర్దిష్టంగా, పోటీ సమతౌల్యం యొక్క ఉనికి ధర తీసుకునే ప్రవర్తన మరియు పూర్తి మార్కెట్లు రెండింటినీ సూచిస్తుంది. మొదటి ప్రాథమిక సిద్ధాంతం ఆడమ్ స్మిత్ యొక్క అదృశ్య హస్తం యొక్క లాజిక్‌ను సంగ్రహిస్తుంది అని చెప్పబడినది. అయితే సాధారణంగా ఉత్తమ ప్యారిటో సమర్ధవంతమైన పాయింట్ జోక్యం లేకుండా మార్కెట్ ద్వారా ఎంపిక చేయబడుతుందని అనుకోవడానికి ఎటువంటి కారణం లేదు.

రెండవ ప్రాథమిక సిద్ధాంతం మరింత పరిమితులు ఇచ్చినట్లయితే, ఏదైనా ప్యారిటో సమర్థవంతమైన ఫలితం పోటీ మార్కెట్ సమతౌల్యంగా మద్దతు ఇవ్వబడుతుంది. ఈ పరిమితులు మొదటి ప్రాథమిక సిద్ధాంతం కంటే బలంగా ఉన్నాయి. ప్రాధాన్యతల కుంభాకారం మరియు ఉత్పత్తి విధులు తగినంత కానీ అవసరం లేని పరిస్థితి. రెండవ సిద్ధాంతం యొక్క ప్రత్యక్ష పరిణామం ఏమిటంటే, దయగల సామాజిక ప్రణాళికాదారుడు అత్యుత్తమ ప్యారిటో సమర్థవంతమైన కేటాయింపును కొంత ధరల కోసం పోటీ సమతౌల్యంగా సమర్థించడాన్ని నిర్ధారించడానికి ఏకమొత్తం బదిలీల వ్యవస్థను ఉపయోగించవచ్చును.

7.7. సాంఘిక సంక్షేమం-గరిష్టీకరణ:

కాంట్రాక్స్ వక్రరేకపై ఉన్న పాయింట్ల నుండి ప్రయోజన ఫలాన్ని పొందవచ్చును. అనేక ప్రయోజన ఫలాలను ఉత్పాదక అవకాశం సరిహద్దులో ప్రతి బిందువుకు ఒకటిగా పొందవచ్చును. సామాజిక వినియోగ సరిహద్దు (దీనినే గొప్ప ప్రయోజన సరిహద్దు అని కూడా అంటారు). సామాజిక వినియోగ సరిహద్దులోని ప్రతి బిందువు ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క వనరుల సమర్థవంతమైన కేటాయింపును సూచిస్తుంది. అనగా ఫ్యాక్టర్ కేటాయింపులో, ఉత్పత్తిలో, వినియోగంలో సప్లయ్ మరియు డిమాండ్ పరస్పర చర్యలో ఇది పారిటో అభిలషణీయత అంటారు. దీనిని రేఖ చిత్రంలో, 'MN' వక్రరేఖ సామాజిక వినియోగ సరిహద్దు. 'D' బిందువు మునుపటి రేఖాచిత్రం నుండి బిందువు 'C' కి అనుగుణంగా ఉంటుంది. 'D' బిందువు సామాజిక ప్రయోజన సరిహద్దులో ఉంటుంది. ఎందువలన అనగా 'C' వద్ద ప్రత్యామ్నాయం యొక్క ఉపాంత రేటు బిందువు 'A' వద్ద పరివర్తన యొక్క ఉపాంతరేటుకు సమానం.

రేఖాపటం : 7.2

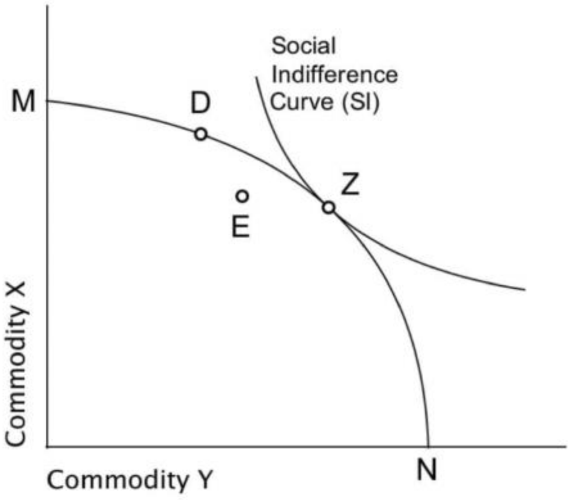

గొప్ప సామాజిక ప్రయోజన సరిహద్దులోని అన్ని బిందువులు పారిటో సమర్ధవంతంగా ఉన్నప్పటికీ, సామాజిక సంక్షేమం ఎక్కడ గరిష్టంగా ఉన్నదో ఒక బిందువు మాత్రమే గుర్తిస్తుంది. అటువంటి బిందువును ఆనంద బిందువు అని అంటారు. ఈ బిందువు 'Z', ఇక్కడ సామాజిక వినియోగ సరిహద్దు 'MNSI' అని గుర్తించబడిన అత్యధిక సామాజిక ఉదాసీన వక్రరేఖకు ఖండించబడి ఉంటుంది.

7.8. విమర్శ:

ఆస్ట్రియన్ స్కూల్ సంప్రదాయంలోని ఆర్థిక వేత్తలు కొందరు, కార్డినల్ ప్రయోజన ఫలం లేదా కార్డినల్ సామాజిక సంక్షేమ ఫలంకు ఏదైనా విలువ ఉందా అనే సందేహం ఉన్నది. కారణం చెప్పబడినది ఏమనగా, సంపన్నులు మరియు పేదలు లాంటి విభిన్నమైన ఉపాంత ద్రవ్యాన్ని కలిగి ఉన్న వివిధ వ్యక్తుల ప్రయోజనాలను సంగ్రహపరచడం కష్టం.

అదేవిధంగా నియోక్లాసికల్ సిద్ధాంతం ఎల్లప్పుడూ ముగింపులు మీన్స్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ ఖచ్చితంగా తెలియని పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకొని ప్యారిటో సరియైన కేటాయింపుల యొక్క ఖచ్చితత్వాన్ని ఆస్ట్రియన్ స్కూల్ యొక్క ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలు ప్రశంసిస్తున్నారు.

ఆర్డినల్ ప్రయోజన ఫలం యొక్క విలువ ప్రశ్నించబడినది. ఆర్థికవేత్తలు వెల్లడించిన లేదా పేర్కొన్న ప్రాధాన్యత పద్ధతిని ఉపయోగించి చెల్లించడానికి సుముఖత లాంటి ధర సూచికలకు ప్రత్యామ్నాయంగా శ్రేయస్సును కొలిచే ఇతర మార్గాలను ప్రతిపాదించారు. వ్యక్తులు వారి ప్రాధాన్యతలపై కాకుండా వారి ఆనందం లేదా జీవిత సంతృప్తి రేటింగ్‌ల ఆధారంగా ఆత్మాశ్రయ శ్రేయస్సు విధులను వివరిస్తుంది.

ధర ఆధారిత చర్యలు చాలామంది వినియోగదారులను మరియు ఉత్పాదకతను ప్రోత్సహిస్తాయి. ధరలను ఉపయోగించకుండా సంక్షేమ ఆర్థికశాస్త్రం చేయడం సాధ్యమే. అయితే, ఇది ఎల్లప్పుడూ జరగదు. ఉపయోగించిన సాంఘిక సంక్షేమ ఫలంలో స్పష్టమైన విలువ అంచనాలు మరియు ఎంచుకున్న సామర్ధ్య ప్రయాణంలో అంతర్లీనంగా సంక్షేమ ఆర్థిక శాస్త్రాన్ని ఒక నియమావళిగా మరియు బహుశ ఆత్మాశ్రయ క్షేత్రంగా మారుస్తాయి. ఏది ఏమైనప్పటికి, అన్నింటి కంటే ముఖ్యమైనది సంక్షేమ ఆర్థిక శాస్త్రాన్ని ప్రయోజనకరమైన విధానం యొక్క పరిమితుల గురించిన ఆందోళనలు. ఈ వాదన ప్రకారం, ప్రయోజనం అనునది మాత్రమే ముఖ్యమైనది కాదు మరియు సంక్షేమ అర్థశాస్త్రానికి సంబంధించిన సమగ్ర విధానం ఇతర అంశాలను కలిగి ఉండాలి.

సామార్ధ విధానం అనునది రెండు ప్రధాన సూత్రప్రాయ వాదనలను కలిగి ఉన్న సైద్ధాంతిక అంశం. మొదటిది శ్రేయస్సును సాధించే స్వేచ్ఛ ప్రాథమిక నైతిక ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంటుంది. రెండవది, శ్రేయస్సును సాధించే స్వేచ్ఛను ప్రజల పరంగా అర్థం చేసుకోవాలి.

7.9. ముగింపు:

సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం అనునది సాంఘిక సంక్షేమం పరంగా ప్రత్యామ్నాయ ఆర్థిక ఏర్పాట్లు చేయబడే సూత్రాలకు సంబంధించిన ఆర్థిక శాస్త్ర విభాగం. సాధారణంగా, సాధారణ అధ్యయనంగా పరిగణించబడుతున్నప్పటికీ, సంక్షేమ ఆర్థిక శాస్త్రం యొక్క ప్రాధమిక ప్రతిపాదనలు వ్యక్తి యొక్క సంక్షేమాన్ని మాత్రమే సూచిస్తాయి. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో నిరంతర అధ్యయనం ప్రపంచాన్ని సంతోషకరమైన ప్రదేశంగా మార్చడానికి దోహదం చేస్తుందని ఆశించడం ఆశజనాకంగా ఉంటుంది. మనం జీవిస్తున్న విధానం, భౌతిక వాతావరణం మరియు సామాజిక సంస్థలు, అన్నింటికంటే, మానవుడు మరియు అతని సహచరుల మధ్య ఉన్న సంబంధం చివరకు ఆనందంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఏది ఏమైనప్పటికీ, సంక్షేమ ఆర్థిక శాస్త్రం యొక్క పద్ధతులను మెచ్చుకోవడం, వాణిజ్య ప్రమాణాలకు అనుకూలంగా సంప్రదాయవాద ఊహను ఎదర్కోవడం ద్వారా సంక్షేమ ఆర్థిక శాస్త్రం పని చేస్తుంది. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం అనునది ఆర్థిక శాస్త్రం యొక్క ఒక విభాగం. ఇది మొత్తం విస్తృత స్థాయిలో శ్రేయస్సును అంచనా వేయడానికి సూక్ష్మ ఆర్థిక పద్ధతలను ఉపయోగిస్తుంది.

7.10. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు:

I. వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం అనగానేమి ?

2) సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క ప్రాధాన్యత వివిధ ప్రమాణాలను పరిశీలించండి ?

II. సంక్షిప్త వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం విధానాలను వివరించండి ?

2) సంక్షేమ అర్థ శాస్త్రం యొక్క విమర్శలను పరిశీలించండి ?

III. సంక్షిప్త ప్రశ్నలు:

1) ఈక్విటి అనగానేమి ?

2) కార్డినల్ ప్రయోజనం మరియు ఆర్డినల్ ప్రయోజనం ?

7.11. ఆధార గ్రంథాలు:

1. బెర్న్‌హెయ్, బి. డగ్లస్ (2008). ప్రవర్తన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం.

2. డియోర్డ్ఫ్, ఆలేన్, V. (2014). సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం. గ్లాసరీ ఆఫ్ ఇంటర్నేషనల్ ఎకనామిక్స్.

3. ఫెల్డ్‌మాన్, అలన్ M. (2008). సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం. ది న్యూ పాల్ గ్రేవ్: ఎ డిక్షనరీ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్. PP 889-895.

4. హింద్రిక్స్, జేన్; మైల్స్, గారెత్ D. (2013). ఇంటర్మీడియట్ ప్రభుత్వ అర్థశాస్త్రం (2వ ఎడిషన్), కేంబ్రిడ్జి, M.A. MIT ప్రెస్.

5. మాస్-కోలెల్, ఆంద్రూ; విన్స్టన్, మైఖేల్ డి, జెర్రీ R. (1995). ఈక్విలిబ్రియం అండ్ ఇట్స్ బేసిక్ సంక్షేమ ఆస్తులు, సూక్ష్మ అర్థశాస్త్ర థియరి. ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్శిటీ ప్రెస్.

6. మిషన్, E.J. (1980). ది న్యూ వెల్ఫేర్ ఎకనామిక్స్: యాన్ ఆల్టర్నేటివ్ వ్యూ. ఇంటర్నేషనల్ ఎకనామిక్స్ రివ్యూ, 21(3), PP 691-705.

ஐ ஐ ௐ ௐ

పాఠం - 8

పాక్షిక, సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం

Partial General Equilibrium Theory

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

8.0. ఉద్దేశ్యాలు

8.1. పరిచయం

8.2. ఆల్ఫ్రెడ్ మార్షల్ డిమాండ్ - సరఫరా మోడల్

8.3. పాక్షిక సమతౌల్యం - అప్లికేషన్లు

8.4. సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం

8.5. సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం అవలోకనం

8.6. వాల్రాసియన్ సమతౌల్యత

8.7. మార్షల్ మరియు స్రాఫా

8.8. అర్థశాస్త్రంలో సాధారణ సమతౌల్యత యొక్క ఆధునిక భావన

8.9. సాధారణ సమతౌల్యం లక్షణాలు

8.9.1. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క మొదటి ప్రాథమిక సిద్ధాంతం

8.9.2. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క రెండవ ప్రాథమిక సిద్ధాంతం

8.10. ఉనికి

8.11. స్థిరత్వం

8.12. సాధారణ సమతౌల్యాన్ని గణించడం

8.13. ముగింపు

8.14. మాదిరి పరీక్ష ప్రశ్నలు

8.15. ఆచూకి గంథాలు

8.0. ఉద్దేశ్యాలు:

- సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం నిర్దిష్ట సేకరణలకు బదులుగా స్థూల ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క విధులను మొత్తంగా వివరించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
- సాధారణ సమతౌల్య విశ్లేషణ మొత్తం ఆర్థిక వ్యవస్థను గురించి పరిశీలించుటకు ఉపయోగపడుతుంది. అదేవిధంగా వైయక్తిక మార్కెట్లను గురించి పరిశీలించుటకు పాక్షిక సమతౌల్యం ఉపయోగపడుతుంది.
- వస్తువు మరియు ఉత్పత్తి కారకాల మార్కెట్‌లో పరిపూర్ణ పోటీ ఉంటుంది.
- వినియోగదారుని ఆదాయం స్థిరంగా ఉంటుంది.
- ఉత్పత్తి కారకాల గమనశీలత ముఖ్యంగా వివిధ ప్రాంతాల మధ్య మరియు వివిధ వృత్తుల జరుగుతుంది.
- ఇందులో ముఖ్యంగా స్థిర ప్రతిఫలాలు ఉంటాయి.

8.1. పరిచయం:

అర్థశాస్త్రంలో పాక్షిక సమతౌల్యం అనునది ఆర్థిక సమతౌల్యం యొక్క స్థితి, ఇది ఒక మార్కెట్‌ను మాత్రమే విశ్లేషిస్తుంది. సిటిరిస్ పారిబస్ (మిగిలినవన్నీ స్థిరంగా ఉంటాయి) విశ్లేషించబడుతున్నప్పుడు ఒక మార్పు మినహా. సాధారణ సమతౌల్య విశ్లేషణలో, మరొక వైపు, ఆర్థిక వ్యవస్థలోని అన్ని మార్కెట్ల ధరలు మరియు పరిమాణాలు ఒకదానికొకటి ఫీడ్ బ్యాక్ ప్రభావాలతో సహా ఏకకాలంలో పరిగణించబడతాయి. అయితే సిటిరిస్ పారిబస్ యొక్క ఊహ అభిరుచుల స్థిరత్వం లాంటి వాటికి సంబంధించి నిర్వహించబడుతుంది.

మార్కెట్ల పాక్షిక సమతౌల్య నమూనాలు లేదా సంబంధిత మార్కెట్ల వ్యవస్థలు, ధరలు, లాభాలు, ఉత్పత్తులు మరియు ఇతర వడ్డీ చరరాశులను నిర్ధారిస్తాయి. ఈ అంతర్జాత మాగ్నిట్యూడ్‌ల నుండి ముందుగా పేర్కొన్న అంతర్లీన డిమాండ్ లేదా వ్యయ వక్రతలకు సాధారణ సమతౌల్య విశ్లేషణ, దీనికి విరుద్ధంగా, అభిరుచులు, దానం మరియు సాంకేతికత స్థిరంగా ఉండటంతో ప్రారంభమౌతుంది. అయితే ఆర్థిక వ్యవస్థలోని అన్ని వస్తువుల ధరలు మరియు పరిమాణాల మధ్య అభిప్రాయ ప్రభావాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటుంది.

8.2. ఆల్ఫ్రెడ్ మార్షల్ డిమాండ్ - సరఫరా మోడల్:

ఆల్ఫ్రెడ్ మార్షల్ రూపొందించిన డిమాండ్ మరియు సరఫరా మోడల్ పాక్షిక సమతౌల్య నమూనాకు ఉదాహరణ. కొన్ని నిర్దిష్ట వస్తువుల కోసం మార్కెట్ యొక్క క్లియరెన్స్ ఇతర మార్కెట్లలో ధరలు మరియు పరిమాణాల నుండి స్వతంత్రంగా రూపొందించబడుతుంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, అన్ని ప్రత్యామ్నాయ వస్తువులు మరియు కాంప్లిమెంట్ వస్తువుల ధరలు, అదేవిధంగా వినియోగదారుల ఆదాయ స్థాయిలు ఇచ్చిన విధంగా తీసుకోబడతాయి. ఇది మొత్తం ఆర్థిక వ్యవస్థను కలిగి ఉన్న సాధారణ సమతౌల్య నమూనా కంటే విశ్లేషణను చాలా సులభతరం చేస్తుంది.

ఉదాహరణకు, దిగుమతి చేసుకున్న ఫ్రెంచ్ వైన్ పై సుంకం యొక్క ప్రభావాన్ని పరిగణించబడినప్పుడు, పాక్షిక సమతౌల్యం ఆ మార్కెట్‌ను మాత్రమే చూస్తుంది మరియు ధర పెరుగుతుందని సూచిస్తుంది. ఫ్రెంచ్ వైన్ మరింత ఖరీదైనది అయినట్లయితే, దేశీయ వైన్ కోసం డిమాండ్ పెరుగుతుందనే వాస్తవాన్ని విస్మరిస్తుంది. ఇది దేశీయ వైన్ ధరను, వైన్‌కు మళ్ళీ డిమాండ్ పెంచుతుంది. ఆవిధంగా ఫీడ్‌బ్యాక్ ప్రభావం వలన ప్రాముఖ్యత అవసరమైన అదనపు గణనకు విలువైనది కావచ్చు లేదా కాకపోవచ్చు. అది సాధారణంగా అసలు వస్తువు ధర మార్పు యొక్క ఖచ్చితమైన మొత్తాన్ని ప్రభావితం చేస్తాయి.

పాక్షిక సమతౌల్య విశ్లేషణ ఒక సమయంలో ఒక మంచి కోసం మాత్రమే విధాన చర్య యొక్క ప్రభావాలను పరిశీలిస్తుంది. అందువలన, ఇది విలాసవంతమైన ఆటోమొబైల్స్ కోసం ధరల పరిమితి ప్రభావం సైకిళ్ల డిమాండ్‌పై ఆ ఆటోమోబైల్ ధర పరిమితి ప్రభావాన్ని చూపకుండా ఉండవచ్చును. ముఖ్యంగా పాక్షిక సమతౌల్యం కేవలం సంపూర్ణ పోటీ మార్కెట్‌కే కాకుండా గుత్తాధిపత్య పోటీ, పరిమితస్వామ్యం, గుత్తాధిపత్యం మరియు గుత్తాధిపత్యానికి వర్తిస్తుంది.

8.3. పాక్షిక సమతౌల్యం - అప్లికేషన్లు:

విధాన మార్పు, కొన్ని వస్తువుల ధరలో మార్పు, ఆదాయ మార్పు లేదా రుచి మార్పు లాంటి అంశాలు విశ్లేషించబడిన వస్తువు యొక్క ధర మరియు పరిమాణాన్ని ఏవిధంగా ప్రభావితం చేస్తాయో పాక్షిక సమతౌల్యం విశ్లేషిస్తుంది. వాటిని ఈక్రింది విధంగా వివరించవచ్చును. అవి:

- వినియోగదారుడు, తన అభిరుచులు మరియు ప్రాధాన్యతలు, ఆదాయ, ధర మరియు సరుకు సరఫరా మొదలైన వాటికి సంబంధించిన షరతుల సమితిని బట్టి వారు చేసే ఖర్చుపై గరిష్ట మొత్తం సంతృప్తిని సాధించినప్పుడు సమతౌల్య స్థితిలో ఉంటాడు.
- ఇచ్చిన ఆర్థిక పరిస్థితులకు లోబడి వారి నికర లాభాన్ని పెంచుకున్నప్పుడు ఉత్పత్తిదారుల సమతుల్యత ఏర్పడుతుంది.
- ఇది ఒక సంస్థ యొక్క సమతౌల్య బిందువు దాని ఉత్పత్తిని మార్చడంలో ఏవిధమైన మొగ్గు చూపనప్పుడు.
- పరిశ్రమకు సమతౌల్యత అనునది ఒక పరిశ్రమ ద్వారా సాధారణ లాభం పొందినప్పుడు, ఏ నూతన సంస్థ దానిలోకి ప్రవేశించకూడదనుకుంటే మరియు అప్పటికే ఉన్న సంస్థ నిష్క్రమించడానికి ఇష్టపడ నప్పుడు అటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది.
- ఒకే ఉత్పత్తికి మార్కెట్‌లో ఒక ధర మాత్రమే ఉంటుంది. ఇక్కడ కొనుగోలుదారు కొనుగోలు చేసిన వస్తువుల పరిమాణం మరియు వివిధ సంస్థలచే ఉత్పత్తి చేయబడిన మొత్తం పరిమాణం సమానంగా ఉంటుంది.

8.4. సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం:

అర్థశాస్త్రంలో, సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం డిమాండ్ మరియు సప్లయ్ యొక్క పరస్పర చర్య మొత్తం సాధారణ సమతౌల్యానికి దారితీస్తుందని నిరూపించడం ద్వారా అనేక పరస్పర మార్కెట్‌లతో మొత్తం ఆర్థిక వ్యవస్థలో డిమాండ్, సప్లయ్‌ల మరియు ధరల ప్రవర్తనను వివరించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం పాక్షిక సమతౌల్య సిద్ధాంతానికి విరుద్ధంగా ఉంటుంది. ఇది ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క నిర్దిష్ట భాగాన్ని విశ్లేషిస్తుంది. అయితే దాని ఇతర కారకాలు స్థిరంగా ఉంటాయి. సాధారణ సమతౌల్యంలో, స్థిరమైన ప్రభావాలు ఆర్థికేతరమైనవిగా పరిగణించబడతాయి. అందువలన, ఆర్థిక విశ్లేషణ యొక్క సహజ పరిధిని మించి ఉంటాయి. ఆర్థిక చరరాశులు మారినప్పుడు ఆర్థికేతర ప్రభావాలు స్థిరంగా ఉండవు. అంచనా ఖచ్చితత్వం ఆర్థిక కారకాల స్వతంత్రతపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

8.5. సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం అవలోకనం:

సమతౌల్య సిద్ధాంతం సాంప్రదాయకంగా సూక్ష్మ ఆర్థిక శాస్త్రంలో భాగంగా వర్గీకరించబడినది. ఆధునిక స్థూల ఆర్థిక శాస్త్రం చాలా వరకు సూక్ష్మ ఆర్థిక పునాదులను పరిశీలిస్తుంది. స్థూల ఆర్థిక హెచ్చుతగ్గుల యొక్క సాధారణ సమతౌల్య నమూనాను రూపొందించినందున, వ్యత్యాసం గతంలో ఉన్నంత స్పష్టంగా లేదు. సాధారణ సమతౌల్య స్థూల ఆర్థిక నమూనాలు సాధారణంగా వస్తువుల మార్కెట్ మరియు ఆర్థిక మార్కెట్ లాంటి కొన్ని మార్కెట్‌లను మాత్రమే కలిగి ఉండే సరళీకృత నిర్మాణాన్ని కలిగి ఉంటాయి. దీనికి విరుద్ధంగా, సూక్ష్మ ఆర్థిక సంప్రదాయంలో సాధారణ సమతౌల్య నమూనాలు సాధారణంగా వివిధ వస్తువుల మార్కెట్‌లను కలిగి ఉంటాయి.

మార్కెట్ వ్యవస్థలో ద్రవ్యం మరియు వడ్డీ ధరతో సహా అన్ని వస్తువుల ధరలు మరియు ఉత్పత్తి పరస్పర సంబంధం కలిగి ఉంటాయి. ఒక వస్తువు ధరలో మార్పు, బ్రెడ్, బేకరీలో పని చేయు వారి వేతనాలు లాంటి మరొక ధరను ప్రభావితం చేస్తుంది. బ్రెడ్ తయారీదారులు ఇతరుల అభిరుచులలో భిన్నంగా లేకుంటే, బ్రెడ్ ధరపై పర్యవసానంగా ప్రభావంతో వేతనాలలో మార్పు కారణంగా బ్రెడ్ డిమాండ్ ప్రభావితం కావచ్చు. సిద్ధాంతపరంగా, కేవలం ఒక వస్తువు యొక్క సమతౌల్య ధరను లెక్కించడానికి, అందుబాటులో ఉన్న విభిన్న వస్తువులకు సంబంధించిన విశ్లేషణ అవసరం.

8.6. వాల్రాసియన్ సమతౌల్యత:

న్యూయోక్లాసికల్ అర్థశాస్త్రంలో మొత్తం ఆర్థిక వ్యవస్థకు నమూనా ధరల కోసం మొదటి ప్రయత్నం లియోనాల్ వాల్రాస్‌చే చేయబడినది. వాల్రాస్ యొక్క ప్యూర్ ఎకనామిక్ ఎలిమెంట్స్ వరుస నమూనాలను అందిస్తుంది. ప్రతి ఒక్కటి వాస్తవ ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క మరిన్ని అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటుంది (రెండు వస్తువులు, అనేక వస్తువులు, ఉత్పత్తి, వృద్ధి మరియు ద్రవ్యం).

వాల్రాస్ యొక్క మోడల్ దీర్ఘకాల నమూనా, దీనిలో మూలధన వస్తువుల ధరలు అవి ఇన్‌పుట్స్‌గా లేదా అవుట్ పుట్స్‌గా కనిపించినా ఒకే విధంగా ఉంటాయి. పరిశ్రమలోని అన్ని రంగాలలో ఒకే విధమైన లాభాలను ఆర్జించవచ్చును. వాల్రాస్ తన తరువాతి నమూనాలో మూలధన వస్తువులను ప్రవేశపెట్టినప్పుడు, అతను వాటి పరిమాణాలను ఏకపక్ష నిష్పత్తిలో తీసుకున్నాడు. దీనిలో మూలధన వస్తువుల ధరలు కాలానుగుణంగా మారుతాయి. అంతేకాకుండా, మూలధన వస్తువుల ప్రారంభ పరిమాణాలను తీసుకోవడం ప్రారంభించారు. అయితే స్వల్పకాల నమూనాను అనుసరించారు. దీనిలో మూలధన వస్తువుల ధరలు కాలానుగుణంగా మారుతాయి.

టాటోన్‌మెంట్ ప్రక్రియ అనునది సమతౌల్యత యొక్క స్థిరత్వాన్ని పరిశోధించడానికి ఒక నమూనా ధరలు ప్రకటించబడతాయి. అంతేకాకుండా ఏజెంట్లు ప్రతి వస్తువులో ఎంత మొత్తాన్ని అందించాలనుకుంటున్నారు లేదా కొనుగోలు (డిమాండ్) చేయాలనుకుంటున్నారు. అసమతౌల్యత ధరల వద్ద లావాదేవిలు మరియు ఉత్పత్తి జరగవు. బదులుగా సానుకూల ధరలు మరియు అదనపు సరఫరా ఉన్న వస్తువులకు ధరలు తగ్గించబడతాయి. అదనపు డిమాండ్ ఉన్న వస్తువులకు ధరలు పెంచారు.

8.7. మార్షల్ మరియు స్రాఫా:

పాక్షిక సమతౌల్య విశ్లేషణలో, ఒక వస్తువు యొక్క ధరను చూడటం ద్వారా మరియు అన్ని వస్తువుల ధరలు స్థిరంగా ఉన్నాయని భావించడం ద్వారా ఒక వస్తువు ధర యొక్క నిర్ణయం సరళీకృతం చేయబడుతుంది. సప్లయ్ మరియు డిమాండ్ యొక్క మార్షలియన్ సిద్ధాంతం పాక్షిక సమతౌల్య విశ్లేషణకు ఉదాహరణ. డిమాండ్ వక్రరేఖలో మార్పు యొక్క మొదటి ఆర్డర్ ప్రభావాలు సప్లయ్ వక్రతను మార్చనప్పుడు పాక్షిక సమతౌల్య విశ్లేషణ సరిపోతుంది. 1920వ దశకంలో చివరలో మరియు 1930వ దశకంలో ఆంగ్లో-అమెరికన్ ఆర్థికవేత్తలు సాధారణ సమతౌల్యతపై ఎక్కువ ఆశక్తిని కనబరిచారు.

ఒక పరిశ్రమ ఉత్పత్తి కారకాన్ని తక్కువ ఉపయోగిస్తే, ఆ పరిశ్రమ ఉత్పత్తిలో స్వల్ప పెరుగుదల ఆ కారకం ధరను పెంచదు. మొదటి ఆర్డర్ ఉజ్జాయింపులో, పరిశ్రమలోని సంస్థలు స్థిరమైన ఖర్చులను అనుభవిస్తాయి. ఒక పరిశ్రమ ఆ ఉత్పత్తి కారకం యొక్క గణనీయమైన మొత్తాన్ని ఉపయోగిస్తే, ఆ పరిశ్రమ యొక్క ఉత్పత్తిలో పెరుగుదల పెరుగుతున్న ఖర్చులను ప్రదర్శిస్తుంది. కానీ అటువంటి అంశం పరిశ్రమ యొక్క ఉత్పత్తికి ప్రత్యామ్యాయాలలో ఉపయోగించబడే అవకాశం ఉన్నది. ఈ కారకం యొక్క పెరిగిన ధర ఆ ప్రత్యామ్నాయాల సప్లయ్‌పై ప్రభావం చూపుతుంది అని స్రాఫా వాదించాడు. ఈ అంచనాల ప్రకారం అసలు పరిశ్రమ యొక్క డిమాండ్ వక్రరేఖలో మార్పు యొక్క మొదటి ఆర్డర్ ప్రభావాలు ఆ పరిశ్రమ యొక్క ఉత్పత్తి ప్రత్యామ్నాయాల సప్లయ్ వక్రతలో మార్పును కలిగి ఉంటాయి.

8.8. అర్థశాస్త్రంలో సాధారణ సమతౌల్యత యొక్క ఆధునిక భావన:

సాధారణ సమతౌల్యం యొక్క ఆధునిక భావన 1950వ సంవత్సరంలో కెన్నెత్ ఆరో, గెరాల్డ్ డెబ్రూ మరియు లియోనల్ W. మెకెంజీ సంయుక్తంగా అభివృద్ధి చేసిన నమూనా ద్వారా వివరించబడినది. డెబ్రూ ఈ నమూనాను థియరీ

ఆఫ్ వాల్యూ (1959) లో నికోలస్ బౌర్ బాకి ప్రోత్సాహించిన గణిత శాస్త్ర శైలిని అనుసరించి విశ్లేషించారు. అటువంటి విధానంలో, సిద్ధాంతంలోని నిబంధనల యొక్క వివరణ (వస్తువులు, ధరలు) సూత్రాల ద్వారా నిర్ణయించబడవు.

సిద్ధాంతం నిబంధనల యొక్క మూడు ముఖ్యమైన వివరణలు తరచుగా ఉదహరించబడినాయి. ముందుగా, సరుకులు డెలివరి చేయబడిన ప్రదేశం ద్వారా వేరు చేయబడతాయని అనుకుందాం. అప్పుడు డెబ్రూ మోడల్ ఒక ప్రాదేశిక నమూనా, ఉదాహరణకు అంతర్జాతీయ వాణిజ్యం.

రెండవది, సరుకులు డెలివరీ చేయబడినప్పుడు వాటి ద్వారా వేరు చేయబడతాయని అనుకుందాం. అనగా అన్ని మార్కెట్లు ఏదో ఒక ప్రారంభ తక్షణ సమయంలో సమస్థితిలో ఉన్నాయని అనుకుందాం. మోడల్‌లోని ఏజెంట్‌లు కాంట్రాక్ట్‌లను కొనుగోలు చేసి విక్రయిస్తారు.

మూడవది, ఒక వస్తువును పంపిణీ చేయాలా వద్దా అనే దానిపై ప్రభావం చూపే ప్రకృతి స్థితులను ఒప్పందాలు పేర్కొంటాయని అనుకుందాం. ఒక వస్తువు యొక్క బదిలీకి సంబంధించిన ఒప్పందం ఇప్పుడు దాని భౌతిక లక్షణాలతో పాటు, దాని స్థానం మరియు తేదిని నిర్దేశిస్తుంది. ఇది సంబంధించిన సంఘటన బదిలీ అనునది షరతులతో కూడుకున్నది ఒక వస్తువు యొక్క ఈ నూతన నిర్వచనం ఏదైనా సంభావ్యత భావన నుండి రిస్క్ యొక్క సిద్ధాంతాన్ని పొందడానికి అనుమతిస్తుంది.

సాధారణ సమతౌల్యంలో ఇటీవలి పనిలో కొన్ని అసంపూర్ణ మార్కెట్ల యొక్క చిక్కులను అన్వేషిస్తాయి. అనగా అనిశ్చితితో కూడిన ఇంటర్ టెంపోరల్ ఎకానమీ అని చెప్పవచ్చును. ఇందులో తగినంత వివరణాత్మక ఒప్పందాలు లేవు. ఇది ఏజెంట్లు తమ వినియోగాన్ని మరియు వనరులను కాలక్రమేణా పూర్తిగా కేటాయించేలా చేస్తుంది. ఇటువంటి ఆర్థిక వ్యవస్థలు సాధారణంగా ఇప్పటికి సమతౌల్యాన్ని కలిగి ఉంటాయని చూపబడినప్పటికి, ఫలితం ఇకపై పారెటో సరైనది కాకపోవచ్చును. ఫలితం యొక్క ప్రాథమిక అంతర దృష్టి ఏమిటంటే భవిష్యత్తు ప్రమాదకరమైతే, ఏదైనా ధర నిష్పత్తికి సంబంధిత ఉపాంత ప్రత్యామ్నాయ రేటులో ముడిపెట్టాల్సిన అవసరం లేదు. ఇది పారెటో ఆప్టియాలిటికి ప్రామాణిక అవసరం. కొన్ని పరిస్థితులలో ఆర్థిక వ్యవస్థ ఇప్పటికి పెరేటో అభిలషణీయతగా నిర్భందించబడుతుంది. ముఖ్యంగా వ్యక్తిగత ఏజెంట్లు మాదిరి గానే ఒకే రకమైన ఒప్పందాల సంఖ్యను పరిమితం చేయబడిన కేంద్ర అధికారం ఫలితంపై మెరుగుపడకపోవచ్చు.

8.9. సాధారణ సమతౌల్యం లక్షణాలు:

సాధారణ సమతౌల్య విశ్లేషణలో ప్రాథమిక ప్రశ్నలు సమతౌల్యం సమర్ధవంతంగా ఉండే పరిస్థితులకు సంబంధించిన సమతౌల్యాన్ని సాధించవచ్చును. సమతౌల్యం ఉనికిలో ఉంటుందని హామీ ఇవ్వబడినప్పుడు మరియు సమతౌల్యం ఎప్పుడు ప్రత్యేకంగా మరియు సిద్ధంగా ఉంటుంది.

8.9.1. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క మొదటి ప్రాథమిక సిద్ధాంతం:

మొదటి ఫండమెంటల్ సంక్షేమ సూత్రం మార్కెట్ సమతౌల్యత పారెటో సమర్ధవంతమైనదని పేర్కొన్నది. మరోమాటలో చెప్పాలంటే, సమతౌల్య స్థితిలో వస్తువుల కేటాయింపు, మొదటి సంక్షేమ సిద్ధాంతానికి తగిన షరతు ఏమిటంటే ప్రాధాన్యతలు స్థానికంగా అసంతృప్తిగా ఉంటాయి. మొదటి సంక్షేమ సిద్ధాంతం ఉత్పత్తి ఫలం యొక్క లక్షణాలతో సంబంధం లేకుండా ఉత్పత్తితో కూడిన ఆర్థిక వ్యవస్థలకు కూడా ఉంటుంది. పరోక్షంగా, సిద్ధాంతం, పూర్తి మార్కెట్లు మరియు ఖచ్చితమైన సమాచారాన్ని ఊహిస్తుంది. బాహ్య అంశాలతో కూడిన ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఉంటాయి.

8.9.2. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క రెండవ ప్రాథమిక సిద్ధాంతం:

ప్రతి సమతౌల్యత సమర్ధవంతంగా ఉన్నప్పటికి, ప్రతి సమర్ధవంతమైన వనరుల కేటాయింపు, సమతౌల్యతలో భాగంకాకపోవచ్చును. ఏదిఏమైనప్పటి, పారెటో, సమర్ధవంతమైన కేటాయింపును కొంత ధరల సెట్ ద్వారా సమతౌల్యంగా సమర్ధించవచ్చునని రెండవ సిద్ధాంతం పేర్కొన్నది. మరోమాటలో చెప్పాలంటే ఒక నిర్దిష్ట పారెటో సమర్ధవంతమైన ఫలితాన్ని చేరుకోవడానికి కావాల్సిందల్లా ఏజెంట్ల ప్రారంభ ఎండోమెంట్ల పునఃపంపిణి, ఆ తరువాత మార్కెట్ తన పనిని చేయడానికి ఒంటరిగా వదిలివేయబడుతుంది. సమర్ధత మరియు ఈక్విటి సమస్యలు వేరుచేయవచ్చు.

8.10. ఉనికి:

ప్రతి సమతౌల్యత సమర్ధవంతంగా ఉన్నప్పటికీ, పై రెండు సిద్ధాంతాలలో ఏది మొదటి స్థానంలో ఉన్న సమతౌల్యం గురించి ఏమి చెప్పలేదు. సమతౌల్యం ఉందని హామి ఇవ్వడానికి, వినియోగదారుని ప్రాధాన్యతలు ఖచ్చితంగా కుంభాకారంగా ఉంటే సరిపోతుంది. తగినంత మంది వినియోగదారులతో, ఉనికి మరియు రెండవ సంక్షేమ సిద్ధాంతం కోసం కుంభాకార ఊహను సడలించవచ్చు.

8.11. స్థిరత్వం:

సాధారణ సమతౌల్య నమూనాలో ధూళి స్థిరపడినప్పుడు ఉండే ధరలు కేవలం వివిధ వస్తువుల కోసం వివిధ వినియోగదారుల డిమాండ్‌లను సమన్వయం చేస్తాయి. అయితే ఈ ధరలు మరియు కేటాయింపులు ఎలా వచ్చాయి మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థకు ఏదైనా (తాత్కాలిక) షాక్ లేదా షాక్‌కు ముందు ఉన్న అదే ఫలితానికి తిరిగి వస్తుందా అనే ప్రశ్నను ఇది లేవనెత్తుతుంది. ఇది సమతౌల్యత స్థిరత్వం యొ7క్క ప్రశ్న. బహుళ సమతౌల్యతలు ఉంటే, వాటిలో కొన్ని అస్థిరంగా ఉంటాయి. అప్పుడు సమతౌల్యత అస్థిరంగా ఉండి, షాక్‌కు గురైతే, కన్వర్జెన్స్ ప్రక్రియ ముగిసిన తరువాత ఆర్థిక వ్యవస్థ వేరే కేటాయింపులు మరియు ధరల వద్ద మూసివేయబడుతుంది.

8.12. సాధారణ సమతౌల్యాన్ని గణించడం:

1970వ దశకం వరకు సాధారణ సమతౌల్య విశ్లేషణ సైద్ధాంతికంగానే ఉన్నది. కంప్యూటింగ్ శక్తిలో పురోగతి మరియు ఇన్‌పుట్, అవుట్‌పుట్ అంశాల అభివృద్ధితో జాతీయ, ఆర్థిక వ్యవస్థలను లేదా ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థను కూడా మోడల్ చేయడం సాధ్యమవుతుంది.

8.13. ముగింపు:

సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం మరియు నియోక్లాసికల్ అర్ధశాస్త్రం సాధారణంగా సూక్ష్మ ఆర్థిక సిద్ధాంతాలు అయితే, నూతన క్లాసికల్ స్థూల అర్ధశాస్త్రం ఈ స్థావరాలపై స్థూల ఆర్థిక సిద్ధాంతాన్ని నిర్మిస్తుంది. నూతన క్లాసికల్ మోడల్‌లో, స్థూల ఆర్థిక వ్యవస్థ దాని ప్రత్యేక సమతౌల్యంతో, పూర్తి ఉపాది మరియు సంభావ్య అవుట్‌పుట్‌తో ఉంటుందని భావించబడుతుంది. స్థూలంగా చెప్పాలంటే, సాధారణ సమతౌల్యం వ్యక్తిగత మార్కెట్ల మరియు ఏజెంట్లతో ప్రారంభించి, బాటమ్ అప్ విధానాన్ని ఉపయోగించి మొత్తం ఆర్థిక వ్యవస్థపై అవగాహన కల్పించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. అందువలన సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం సాంప్రదాయకంగా సూక్ష్మ ఆర్థిక శాస్త్రంలో మొత్తం ఆర్థిక వ్యవస్థకు మోడల్ ధరలను అందించడానికి మొదటి ప్రయత్నం వాల్రాస్‌చే చేయబడినది. అంతేకాకుండా, పాక్షిక సమతౌల్య విశ్లేషణలో ఒక వస్తువు యొక్క ధరను చూడటం ద్వారా మరియు అన్ని ఇతర వస్తువుల ధరలు స్థిరంగా ఉన్నాయని భావించడం ద్వారా ఒక వస్తువు యొక్క ధర నిర్ణయం సరళీకృతం చేయబడినది.

8.14. మాదిరి పరీక్ష ప్రశ్నలు:

I. వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) పాక్షిక సమతౌల్య సిద్ధాంతాన్ని వివరించండి ?

2) సాధారణ సమతౌల్య అనగానేమి ?

3) వాల్రాస్ సాధారణ సమతౌల్యం గురించి వివరించండి ?

II. సంక్షిప్త వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) పాక్షిక సమతౌల్యం అప్లికేషన్ అనగానేమి ?

2) అర్థశాస్త్రంలో సాధారణ సమతౌల్యం యొక్క ఆధునిక భావనను వివరించండి ?

8.15. ఆచూకి గంథ్రాలు:

1. మెకెంజీ, లియోనెట్ W, (2008). "జనరల్ ఈక్విలిబ్రియం" ది న్యూ పాల్‌గ్రేవ్ డిక్షనరీ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్ PP. 1-27.

2. వాల్రాస్ లియోన్ (1954). ప్యూర్ అర్థశాస్త్రం యొక్క అంశాలు. ఇర్విన్, అధ్యాయం.

3. ఈట్‌వెల్, జాన్ (1987). "వాల్రాస్ థియరీ ఆఫ్ క్యాపిటల్". ది న్యూ పాల్‌గ్రేవ్: ఎ డిక్షనరీ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్, లండన్: మాక్‌మెలన్.

4. స్టార్, రాస్ M. (1969). "కుంభాకార రహిత ప్రాధాన్యతలతో మార్కెట్‌లో పాక్షిక-సమతౌల్యత". ఎకనోమెట్రికా 37(1): 25-38.

5. బ్లాక్, ఫిషర్ (1995). సాధారణ సమతౌల్యతను అన్వేషించడం. కేంబ్రిడ్జి, మాసాచుసెట్స్: MIT ప్రెస్.

6. శామ్యూల్‌సన్, పాల్ A. (1941). "ది స్టెబిలిటి ఆఫ్ ఈక్విలిబ్రియం: కంపారిటివ్ స్టాటిక్స్ అండ్ డైనమిక్స్ ఎకనోమెట్రికా. 9(2): 97-120.

పాఠం - 9

వాల్రాస్ సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం

The Walrasian General Equilibrium Model

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

9.0. ఉద్దేశ్యాలు

9.1. పరిచయం

9.2. లియోన్ వాల్రాస్ జీవిత చరిత్ర

9.3. సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం యొక్క ప్రమేయాలు

9.4. సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం

9.5. వాల్రాస్ సమీకరణ వర్గీకరణ

9.6. వాల్రాస్ చట్టం

9.7. వాల్రాసియన్ వేలం

9.8. వాల్రాసియన్ వేలం పాటదారుడు

9.9. తప్పు అనువాదం

9.10. వాల్రాస్ ధర నిర్ణయం విశ్లేషణ

9.11. నూతన క్లాసిక్ స్థూల అర్థశాస్త్రం

9.12. సాధారణ సమతౌల్యం యొక్క లక్షణాలు

9.12.1. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క మొదటి ప్రాథమిక సిద్ధాంతం

9.12.2. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క రెండవ ప్రాథమిక సిద్ధాంతం

9.12.3. విశిష్టత

9.12.4. నిశ్చయత

9.12.5. స్థిరత్వం

9.13. ముగింపు

9.14. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

9.15. ఆచూకి గంథ్రాలు

9.0. ఉద్దేశ్యాలు:

- వాల్రాస్ సాధారణ సమతౌల్యం సిద్ధాంతం స్థూల అర్థశాస్త్రాన్ని గురించి పరిశీలిస్తుంది. సప్లయ్ మరియు డిమాండ్‌లను, బహుళ మార్కెట్ వ్యవస్థలను మరియు ధరల సమతౌల్యాన్ని పరిశీలించుటకు ఉపయోగపడుతుంది.
- వాల్రాస్ ప్రకారం మొత్తం ధరలు, పరిమాణం, మొత్తం మార్కెట్‌లో సమతౌల్యంగా ఉంటుంది.
- వినియోగదారుని అలవాట్లు, అభిరుచులు స్థిరంగా ఉంటాయి.
- ఉత్పత్తి కారకాలు ఒక ప్రాంతం నుండి మరో ప్రాంతానికి మరియు వృత్తులకు మారుటకు అవకాశం ఉంటుంది.
- ఉత్పత్తి పద్ధతులను మార్చుటకు వీలుండదు. అవి స్థిరంగా ఉంటాయి.

9.1. పరిచయం:

లియోన్ వాల్రాస్ (1834-1910), వాల్రాస్ పూర్తి పేరు మేరీ ఎస్ప్రిట్ లియోన్ వాల్రాస్. ఆర్థిక సంబంధాల యొక్క బహుళ సమీకరణ సాధారణ సమతౌల్య నమూనాను రూపొందించిన మొదటి ఆర్థికవేత్తగా గుర్తించబడినారు. వాల్రాస్ 16-12-1834 వ సంవత్సరంలో ఫ్రాన్స్‌లోని నార్మాండీ ప్రావెన్షియల్ పట్టణమైన ఎవ్రూక్స్‌లో జన్మించారు. వాల్రాస్ విలువ యొక్క ఉపాంత సిద్ధాంతాన్ని (విలియం స్టాన్లీ జెవాన్స్) మరియు కార్ల్‌మెంజర్ నుండి స్వతంత్రంగా రూపొందించాడు. వాల్రాస్ సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం అభివృద్ధికి మార్గదర్శకుడు వాల్రాస్ తన పుస్తకం "Elements deconomie politique pure" ద్వారా ప్రసిద్ధి చెందాడు. సాధారణ సమతౌల్య భావన ద్వారా ఆర్థిక శాస్త్రం యొక్క గణితీకరణకు గొప్పగా దోహదపడిన పని. ఇందులో కనిపించే వ్యవస్థాపకుడి పాత్ర యొక్క నిర్వచనం కూడా జోసెఫ్ షుంపీటర్‌చే విస్తరించబడినది.

వాల్రాస్ కోసం, వేలంపాటదారుచే మార్గనిర్దేశం చేయబడిన వాల్రాసియన్ టాటోన్‌మెంట్ (దీనిని ఫ్రెంచ్‌లో ట్రయల్ అండ్ ఎర్రర్ అంటారు) మార్కెట్ సమతౌల్యతను చేరకోవడం సాధ్యమైన తరువాత మాత్రమే మార్పిడి జరుగుతుంది. ఇది ఒకే పరికల్పన నుండి పొందిన సాధారణ సమతౌల్యత, అరుదైనది. ఇది జోసెఫ్ షంపీటర్‌ను అందరిలో గొప్ప ఆర్థికవేత్తగా పరిగణించేలా చేసింది. విల్‌ఫ్రెడ్ పారిటో, నట్ నిక్సెల్ లేదా గుస్తావ్ కాసెల్ లాంటి ప్రధాన ఆర్థికవేత్తలచే సాధారణ సమతౌల్య భావన చాలా త్వరగా ఆమోదించబడినది. సర్ జాన్ హిక్స్ మరియు పాల్ శామ్యూల్ సన్ నియోక్లాసికల్ సంశ్లేషణ యొక్క విస్తరణలో వాల్రాసియన్ సహకారాన్ని ఉపయోగించారు.

9.2. లియోన్ వాల్రాస్ జీవిత చరిత్ర:

వాల్రాస్ ఒక ఫ్రెంచ్ పాఠశాల నిర్వాహకుడు. అగస్టే వాల్రాస్ కుమారుడు. వాల్రాస్ తండ్రి వృత్తిపరమైన ఆర్థిక వేత్త కాదు, అయినప్పటికీ అతని ఆర్థిక ఆలోచన అతని కొడుకుపై తీవ్ర ప్రభావం చూపింది. వాల్రాస్ మానవ అవసరాలకు సంబంధించి వస్తువుల కొరతను నిర్ణయించడం ద్వారా వాటి విలువను కనుగొన్నాడు. ఫాబియన్ల మాదిరిగానే, వాల్రాస్ భూమిని జాతీయం చేయాలని పిలుపునిచ్చారు. భూమి యొక్క ఉత్పాదకత ఎల్లప్పుడు పెరుగుతుందని మరియు పన్నులు లేకుండా దేశానికి మద్దతు ఇవ్వడానికి ఆ భూమి నుండి అద్దెలు సరిపోతాయని నమ్మేతారు.

వాల్రాస్ యొక్క మరోక ప్రభావం అగస్టిన్ కోర్నోట్, వాల్రాస్ తండ్రి మాజీ పాఠశాల సహచరుడు. కోర్నోట్ ద్వారా వాల్రాస్ ఫ్రెంచ్ హేతువాదం యొక్క ప్రభావంలోకి వచ్చాడు. ఆర్థిక శాస్త్రంలో గణితాన్ని ఉపయోగించడాన్ని పరిచయం చేశాడు.

వాల్రాస్ యొక్క చాలా ప్రచురణలు ఫ్రెంచ్ భాషలో మాత్రమే అందుబాటులో ఉన్నందున, చాలా మంది ఆర్థికవేత్తలకు వాల్రాస్ గురించి తెలియదు. 1874వ సంవత్సరంలో వాల్రాస్ యొక్క "Elements deconomie politique pure" యొక్క ఆంగ్ల అనువాదం విలియం జాఫ్ యొక్క ప్రచురణతో మార్చబడినది. వాల్రాస్ ఉపాంతవాదం విప్లవం (ఉపాంత విప్లవం) యొక్క ముగ్గురు ఆర్థిక వేత్తలలో ఒకరిగా పరిగణించబడుతున్నప్పటికీ, వాల్రాస్ ఉపాంతవాదం యొక్క ఇతర ఇద్దరు ఆర్థికవేత్తలైన విలియం స్టాన్లీ జెవాన్స్ మరియు కార్ల్‌మెంజర్ లతో పరిచయం లేదు మరియు స్వతంత్రంగా తన సిద్ధాంతాలను అభివృద్ధి చేశాడు.

9.3. సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం యొక్క ప్రమేయాలు :

సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం ప్రారంభం నుండి ఈక్రింది ప్రమేయాలపై ఆధారపడి ఉన్నది. వాటిని ఈక్రింది విధంగా వివరించవచ్చును. అవి :

- అన్ని ఉత్పత్తి కారకాల సేవలు ఒకే యూనిక్‌గా ఉంటాయి.
- వినియోగదారుని అభిరుచులు, అలవాట్లు స్థిరంగా ఉంటాయి.

- ఉత్పత్తి పద్ధతులలో ఏ విధమైన మార్పు ఉండదు. స్థిరంగా ఉంటాయి.
- ఉత్పత్తి కారకాలకు గమనశీలత ఉంటుంది. ఒక ప్రాంతం నుండి మరో ప్రాంతానికి, ఒక వృత్తి నుండి మరో వృత్తికి మారుటకు అవకాశం ఉంటుంది.
- తరహానుసరించిన ప్రతిఫలాలు స్థిరంగా ఉంటాయి.
- సంపూర్ణోద్యోగితను సాధించుటకు ముఖ్యంగా సేవలు, శ్రమను పూర్తి స్థాయిలో ఉపయోగిస్తారు.
- రెండు ఉత్పత్తి కారకాలు ఉంటాయి. అవి: శ్రామికులు మరియు పెట్టుబడి.
- రెండు వస్తువులు ఉంటాయి. అవి: 'X' మరియు 'Y' అనుకుందాం.
- ఇద్దరు వినియోగదారులు ఉంటారు. వారు 'A' మరియు 'B' అనుకుందాం.
- వినియోగదారుల లక్ష్యం గరిష్ట ప్రయోజనాన్ని ఆశిస్తారు.
- పరిశ్రమలు లేదా సంస్థల లక్ష్యం కూడా గరిష్ట లాభాలను ఆర్జించటం.

9.4. సాధారణ సమతౌల్య సిద్దాంతం:

సాధారణ సమతౌల్య సిద్దాంతానికి పితామహుడిగా లియోన్ వాల్రాస్ పరిగణించబడతాడు. వాల్రాస్ పరిష్కారించాలని నిర్ణయించిన సమస్య A.A. కోర్నాట్ ద్వారా సమర్ధించబడినది. వ్యక్తిగత మార్కెట్‌ను పూర్తి చేయడానికి ధరలు సరఫరా మరియు డిమాండ్‌తో సమానంగా ఉంటాయని నిరూపించగలిగినప్పటికి, అన్ని మార్కెట్‌లకు ఏకకాలంలో సమతౌల్యం ఉందని అస్పష్టంగా ఉన్నది. వాల్రాస్ చట్టం ఆర్థిక వ్యవస్థ సాధారణ సమతౌల్యంలో ఉన్నా లేకున్నా, అన్ని మార్కెట్‌లలోని అదనపు డిమాండ్‌ల విలువల మొత్తం సున్నాకు సమానంగా ఉండాలి అని సూచిస్తుంది. ఒక మార్కెట్‌లో సానుకూలమైన అదనపు డిమాండ్‌ల విలువల మొత్తం సున్నాకి సమానంగా ఉండాలి అని సూచిస్తుంది. ఒక మార్కెట్‌లో సానుకూలమైన అదనపు డిమాండ్ ఉన్నట్లయితే, ఇతర మార్కెట్‌లో ప్రతికూల అదనపు డిమాండ్ ఉండాలి అని సూచిస్తుంది. ఈవిధంగా అన్ని మార్కెట్లు సమతౌల్య స్థితిలో ఉంటే, ఆ చివరి మార్కెట్ కూడా సమతౌల్యతలో ఉండాలి.

లాసాన్ అకాడమీలో బోధిస్తున్నప్పుడు వాల్రాస్ ఒక గణిత నమూనాను నిర్మించడం ప్రారంభించారు. ఇది పూర్తిగా ఉచిత పోటీ యొక్క పాలనగా ధరలు స్వయంచాలకంగా సమతుల్యతలో సర్దుబాటు చేయబడతాయి. వాల్రాస్ 1873వ సంవత్సరంలో మార్పిడి సిద్ధాంతంతో ప్రారంభించాడు. వాల్రాస్ తన మొదటి ఎడిషన్‌లో ఉత్పత్తి, పెట్టుబడి, ద్రవ్యం యొక్క సిద్ధాంతాలను అభివృద్ధి చేశాడు. మార్పిడి సిద్ధాంతం రెండు కంటే ఎక్కువ వస్తువులను చేర్చడానికి కోర్నాట్ యొక్క డిమాండ్ వక్రరేఖ యొక్క విస్తరణతో ప్రారంభమైనది. విక్రయించిన పరిమాణం యొక్క విలువ కొనుగోలు చేసిన పరిమాణానికి సమానంగా ఉండాలి. వాల్రాస్ డిమాండ్ వక్రరేఖ నుండి సప్లయ్ వక్రరేఖను గీశాడు అదేవిధంగా ఖండన బిందువుల వద్ద సమతౌల్య ధరను నిర్ణయించారు. సంపూర్ణ ధరను తగ్గించడానికి, వాల్రాస్ ఖాతా యూనిట్‌గా

పనిచేయడానికి ఒక ధరను ఎంచుకోవచ్చును. వాల్రాస్‌చే సంఖ్యాధారిగా రూపొందించబడినది. వస్తువు యొక్క యూనిట్లలో అన్ని ఇతర ధరలను పేర్కొనవచ్చును. న్యూమరిక్ అనే పదం, ఖాతా యూనిట్ అని అర్థం. అర్థశాస్త్రం యొక్క అంతర్జాతీయ పదజాలంలో భాగంగా మారింది. చాలా మంది ఆర్థిక వేత్తలకు వారికి తెలిసిన ఏకైక ఫ్రెంచ్ పదం. ఈ సంఖ్యను ఉపయోగించి వాల్రాస్ ఉపాంత ప్రయోజనాన్ని ధరతో భాగించగా అన్ని వస్తువులకు సమానంగా ఉండాలని భావించారు. ఒక వ్యక్తికి వినియోగదారుడు వినియోగిస్తున్న దాని విలువ ఆ వ్యక్తి యొక్క వస్తువుల స్టాక్ విలువకు సమానం కాబట్టి, మొత్తం అమ్మకాల విలువ మొత్తం కొనుగోలు విలువకు సమానంగా ఉండాలి అని వాల్రాస్ భావించాడు.

సాధారణ సమీకరణలతో ప్రారంభించి, తదుపరి సమీకరణలలో సంక్లిష్టతను పెంచడం ద్వారా వాల్రాస్ తన ప్రాథమిక సమతౌల్య సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించాడు. వాల్రాస్ ఇద్దరు వ్యక్తుల వస్తు మార్పిడి వ్యవస్థతో ప్రారంభించాడు. ఆపై దిగువ వాలుగా ఉన్న వినియోగదారుల డిమాండ్ల ఉత్పన్నానికి వెళ్ళాడు. ఆ తరువాత వాల్రాస్ బహుళ పార్టీలతో కూడిన ఎక్స్చేంజ్‌లకు వెళ్ళాడు. ఆ విధంగా చివరకు క్రెడిట్ మరియు ద్రవ్యంతో ముగించాడు.

9.5. వాల్రాస్ సమీకరణ వర్గీకరణ:

వాల్రాస్ నాలుగు సెట్ల సమీకరణలను ప్రతిపాదించాడు. అవి:

- వస్తువుల ధరలను వాటి ఉత్పత్తి ఖర్చులకు సంబంధించినది.
- సప్లయ్ చేయబడిన ఉత్పత్తుల పరిమాణాలను చూపుతుంది.
- డిమాండ్ చేయబడిన ఉత్పత్తుల పరిమాణాలను చూపుతుంది.

పరిష్కరించడానికి **4** సెట్ల చలంకాలు ఉన్నాయి. అవి, వస్తువు యొక్క ధర విక్రయించబడిన ప్రతి వస్తువు యొక్క పరిమాణం, ఉత్పత్తి యొక్క ప్రతికారకం యొక్క ధర మరియు వ్యాపారులు కొనగోలు చేసిన ప్రతి అంశం యొక్క పరిమాణం, విషయాలను సులభతరం చేయడానికి, వాల్రాస్ తన నమూనాకు మరో సమీకరణాన్ని జోడించాడు. అందుకున్న మొత్తం ద్రవ్యాన్ని ఒక మార్గం లేదా మరొక విధంగా ఖర్చు చేయాలి.

9.6. వాల్రాస్ చట్టం:

వాదనలో కీలకమైన దశ వాల్రాస్ చట్టం. ఇది ఆర్థిక వ్యవస్థలోని అన్ని ఇతర మార్కెట్లు కూడా సమతౌల్యతలో ఉన్నట్లలైతే, ఏదైనా నిర్దిష్ట మార్కెట్ సమతౌల్యతలో ఉండాలని పేర్కొన్నది.

ఆర్థిక వ్యవస్థ సాధారణ సమతౌల్యంలో ఉన్నా లేకున్నా అన్ని మార్కెట్లలోని అదనపు డిమాండ్‌ల విలువల మొత్తం సున్నాకి సమానంగా ఉండాలి అని వాల్రాస్ చట్టం పేర్కొన్నది. ఒక మార్కెట్‌లో సానుకూల అదనపు డిమాండ్ ఉంటే, ఇతర మార్కెట్‌లలో ప్రతికూల అదనపు డిమాండ్ ఉండాలని వాల్రాస్ చట్టం సూచిస్తుంది. ఈ విధంగా అన్ని మార్కెట్లు సమతౌల్య స్థితిలో ఉండే, ఆ చివరి మార్కెట్ కూడా సమతౌల్యంలో ఉండాలి.

ప్రత్యేకించి ఆర్థిక వ్యవస్థలో చెర్రీస్ మరియు యాపిల్స్ మాత్రమే వస్తువులు, ఇతర మార్కెట్లు లేవని అనుకుందాం. ఇది ద్రవ్యం లేని మార్పిడి ఆర్థిక వ్యవస్థ. కాబట్టి చెర్రీలు, యాపిల్ల కోసం వర్తకం చేయబడతాయి మరియు దీనికి విరుద్ధంగా ఉంటాయి. చెర్రీస్‌కు అదనపు డిమాండ్ సున్నా అయితే, వాల్రాస్ చట్టం ప్రకారం, యాపిల్స్‌కు అదనపు డిమాండ్ కూడా సున్నా. చెర్రీస్‌కు అదనపు డిమాండ్ ఉన్నట్లయితే, యాపిల్స్‌కు మిగులు ఉంటుంది. చెర్రీస్ కోసం అధిక డిమాండ్ మార్కెట్ విలువ యాపిల్ యొక్క అదనపు సప్లయ్‌కు మార్కెట్ విలువకు సమానంగా ఉంటుంది.

ప్రతి ఏజెంట్ యొక్క బడ్జెట్ పరిమితి సమానత్వంతో ఉంటే వాల్రాస్ చట్టం నిర్ధారించబడుతుంది. ఏజెంట్ యొక్క బడ్జెట్ పరిమితి అనునది ఏజెంట్ ప్రణాళిక వ్యయం యొక్క మొత్తం మార్కెట్ విలువ, భవిష్యత్తు వినియోగం కోసం ఆదా చేయడంతో సహా, బాండ్ల లాంటి ఆర్థిక ఆస్తుల అమ్మకాలతో సహా ఏజెంట్ ఆశించిన రాబడి యొక్క మొత్తం మార్కెట్ విలువ కంటే తక్కువగా లేదా సమానంగా ఉండాలి అని పేర్కొన్న సమీకరణం లేదా ద్రవ్యం. ఏజెంట్ యొక్క బడ్జెట్ పరిమితి సమానత్వంతో ఉన్నప్పుడు, ఏజెంట్ వస్తువులను ఉచితంగా పొందాలని (దొంగిలించడం ద్వారా) లేదా ఏ వస్తువును ఉచితంగా ఇవ్వాలని ప్రణాళిక చేయదు. ప్రతి ఏజెంట్ యొక్క బడ్జెట్ పరిమితి సమానత్వంతో ఉన్నట్లయితే, మొత్తం ఏజెంట్ల ప్రణాళికబద్ధమైన వ్యయాల యొక్క మొత్తం మార్కెట్ విలువ వస్తువులు, భవిష్యత్తు కొనుగోళ్ళను సూచించే పొదుపుతో సహా అన్ని వస్తువులు మరియు ఆస్తుల యొక్క మొత్తం ఏజెంట్ల ప్రణాళికబద్ధమైన విక్రయాల మొత్తం మార్కెట్ విలువకు సమానంగా ఉండాలి. ఆర్థిక వ్యవస్థలో మొత్తం అదనపు డిమాండ్ మార్కెట్ విలువ తప్పనిసరిగా సున్నాగా ఉండాలి. ఇది వాల్రాస్ చట్టం యొక్క ప్రకటన.

9.7. వాల్రాసియన్ వేలం:

లియోన్ వాల్రాస్ ప్రవేశపెట్టిన వాల్రాసియన్ వేలం అనునది ఒకరకమైన ఏకకాల వేలం. ఇందులో ప్రతి ఏజెంట్ సాధ్యమయ్యే ప్రతి ధరలో వస్తువు కోసం దాని ఏజెంట్‌ను లెక్కించి దానిని వేలంపాటదారుకు సమర్పించాలి. ఆ విధంగా ఏజెంట్ల మొత్తం డిమాండ్ వస్తువు మొత్తానికి సమానంగా ఉండేలా ధర సెట్ చేయబడుతుంది. అందువలన, వాల్రాసియన్ వేలం సప్లయ్ మరియు డిమాండ్‌కు సరిపోతుంది.

9.8. వాల్రాసియన్ వేలం పాటదారుడు:

వాల్రాసియన్ వేలంపాటదారుడు అనునది ఖచ్చితమైన పోటీ మార్కెట్‌లో సప్లయ్ మరియు డిమాండ్‌కు సరిపోయే ఊహించిన వేలం నిర్వాహకుడు. వేలం నిర్వాహకుడు ఖచ్చితమైన పోటీ లక్షణాలను అందిస్తుంది. ఖచ్చితమైన సమాచారం మరియు లావాదేవి వ్యయాలుండవు. మొత్తం వస్తువులకు మార్కెట్ క్లియరింగ్ ధరను కనుగొనడం మరియు సాధారణ సమతౌల్యతను పెంచడం లాంటి ప్రక్రియను టాటోన్‌మెంట్ లేదా గ్రోపింగ్ అంటారు.

9.9. తప్పు అనువాదం:

వాకర్ మరియు వాన్‌డాల్ యొక్క 2014 అనువాదం (ఎలిమెంట్స్ ఆఫ్ థియరిటికల్ ఎకనామిక్స్) వరకు, విలియం జాఫ్ యొక్క ఎలిమెంట్స్ ప్యూర్ ఎకనామిక్స్-1954 చాలా సంవత్సరాలుగా వాల్రాస్ యొక్క "Elements deconomie politique pure" యొక్క ఏకైక ఆంగ్ల అనువాదం. వాల్రాసియన్ వేలం మరియు వాల్రాసియన్ వేలం పాటల ఆలోచన జాఫ్ యొక్క ఫ్రెంచ్ పదం క్రైయర్స్‌ను వేలం నిర్వాహకులుగా తప్పుగా అనువదించడం వలన ఏర్పడినది.

9.10. వాల్రాస్ ధర నిర్ణయం విశ్లేషణ:

ఏదిఏమైనప్పటికి, వాల్రాస్ యొక్క అత్యంత అసలైన మరియు ముఖ్యమైన సహకారం ఆర్థికవ్యవస్థను రూపొందించే వివిధ మార్కెట్ల మధ్య పరస్పర చర్యల ద్వారా ధర నిర్ణయం యొక్క విశ్లేషణ. సాధారణ సమతౌల్యం యొక్క ఉనికి, ప్రత్యేకత మరియు స్థిరత్వం యొక్క ఆధునిక విశ్లేషణ వాల్రాస్ యొక్క ప్యూర్ ఎకనామిక్స్ ద్వారా ప్రేరణ పొందింది. 1950వ దశాబ్దంలో ఆధునిక సిద్ధాంతకర్తలు, అధునాతన గణితాన్ని ఉపయోగించి, ప్రతి మార్కెట్‌లో సప్లయ్ మరియు డిమాండ్‌ను సమం చేసే ధరల వ్యవస్థ ఉనికిని కఠినంగా నిరూపించడానికి వీలు కల్పించే పరికల్పనలను నిర్దేశించారు. సాధారణ సమతౌల్య ఫ్రేమ్‌వర్క్‌లో మొత్తం అదనపు డిమాండ్ విధులు ఏకపక్ష స్వభావాన్ని కలిగి ఉంటాయని నిరూపించబడినది. అయితే ప్రత్యేకత మరియు స్థిరత్వ ఫలితాన్ని పొందేందుకు నిర్దిష్ట అంచనా వేయాలి. ధరల వ్యవస్థలోని ప్రతి మార్పు ఒకరి ఆదాయాన్ని కొనగోలు శక్తిని ప్రభావితం చేస్తుంది. కాబట్టి విషయాలను చాలా సులభతరం చేయడానికి, మొత్తం అదనపు డిమాండ్ విధులు వాటికి అనుగుణంగా ప్రవర్తిస్తాయి.

9.11. నూతన క్లాసిక్ స్థూల అర్థశాస్త్రం:

సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం మరియు నియోక్లాసికల్ ఎకనామిక్స్ సాధారణంగా సూక్ష్మ ఆర్థిక సిద్ధాంతాలు అయితే, నూతన స్థూల అర్థశాస్త్రం ఈ స్థావరాలపై స్థూల ఆర్థిక సిద్దాంతాన్ని నిర్మిస్తుంది. నూతన క్లాసికల్ మోడల్‌లలో, స్థూల ఆర్థిక వ్యవస్థ దాని ప్రత్యేక సమతౌల్యంతో, పూర్తి ఉపాధి మరియు సంభావ్య అవుట్‌పుట్‌తో ఉంటుందని భావించబడుతుంది. ఈ సమతౌల్యం ఎల్లప్పుడూ ధర మరియు వేతన సర్దుబాటు ద్వారా సాధించబడుతుంది అని భావించబడుతుంది. అటువంటి అత్యంత ప్రసిద్ధి నమూనా నిజమైన వ్యాపార చక్ర సిద్ధాంతం, దీనిలో వ్యాపార చక్రాలు, వాస్తవ ఆర్థిక వ్యవస్థలో మార్పుల కారణంగా అధికంగా పరిగణించబడతాయి. నిరుద్యోగం మార్కెట్ సంభావ్య ఉత్పత్తిని సాధించడంలో వైఫల్యం కారణంగా కాదు. సమతౌల్య సంభావ్యత కారణంగా, ఉత్పత్తి పడిపోయింది మరియు సమతౌల్య నిరుద్యోగం పెరిగింది.

9.12. సాధారణ సమతౌల్యం యొక్క లక్షణాలు:

సాధారణ సమతౌల్య విశ్లేషణలో ప్రాథమిక ప్రశ్నలు సమతౌల్యం సమర్ధవంతంగా ఉండే పరిస్థితులకు సంబంధించినది మరియు సమర్ధవంతమైన సమతౌల్యాన్ని సాధించవచ్చును. సమతౌల్యం ఉనికిలో ఉంటుందని హామీ ఇవ్వబడినప్పుడు మరియు సమతౌల్యం ఎప్పుడు ప్రత్యేకంగా మరియు స్థిరంగా ఉంటుంది. సాధారణ సమతౌల్యం యొక్క ప్రధాన లక్షణాలను ఈక్రింది విధంగా వివరించవచ్చును. అవి:

9.12.1. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క మొదటి ప్రాథమిక సిద్ధాంతం:

సమతౌల్యంలో వస్తువుల కేటాయింపు అనునది మరొక వినియోగదారుని అధ్వాన్నంగా వదిలివేయకుండా వినియోగదారుని మెరుగ్గా ఉంచే మార్పులేని ప్రదేశం. స్వచ్ఛమైన వినిమయ ఆర్థిక వ్యవస్థలో, మొదటి సంక్షేమ సిద్ధాంతం ఉత్పత్తి ఫలం యొక్క లక్షణాలతో సంబంధం లేకుండా ఉత్పత్తి ఉన్న ఆర్థిక వ్యవస్థలకు కూడా కలిగి ఉంటుంది. పరోక్షంగా, సిద్ధాంతం పూర్తి మార్కెట్ మరియు ఖచ్చితమైన సమాచారాన్ని ఊహిస్తుంది.

9.12.2. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క రెండవ ప్రాథమిక సిద్ధాంతం:

ప్రతి సమతౌల్యత సమర్ధవంతంగా ఉన్నప్పటికి, ప్రతి సమర్ధవంతమైన వనరుల కేటాయింపు సమతౌల్యంలో భాగం కాకపోవచ్చు. అయితే రెండవ సిద్ధాంతం ప్రకారం, ప్రతి పారిటో సమర్ధవంతమైన కేటాయింపును ధరల ద్వారా సమతౌల్యంగా సమర్థించవచ్చును. సమర్థత మరియు ఈక్విటీ సమస్యలను వేరు చేయవచ్చు మరియు ట్రేడ్-ఆఫ్ అవసరం లేదని ఇది సూచిస్తుంది. వినియోగదారుల ప్రాధాన్యతలు మరియు ఉత్పత్తి సెట్‌లు ఇప్పుడు కుంభాకారంగా ఉండవలసిన అవసరం ఉన్నందున రెండవ సిద్ధాంతం యొక్క పరిస్థితులు మొదటి దాని కంటే బలంగా ఉంటాయి.

9.12.3. విశిష్టత:

సాధారణంగా ఒక సమతౌల్యం ఉనికిలో ఉంటుంది. అది ప్రత్యేకంగా ఉండే పరిస్థితులు చాలా బలంగా ఉంటాయి. సమతౌల్యం ప్రత్యేకంగా ఉన్నప్పుడు లేదా కనీసం సమతౌల్యాల సంఖ్యను పరిమితం చేసే పరిస్థితులపై చాలా పరిశోధనలు నిర్వహించబడినాయి. తేలికపాటి ఊహల ప్రకారం సమతౌల్యాల సంఖ్య పరిమితంగా ఉంటుందని ఒక ఫలితం పేర్కొన్నది. ఒక ఆర్థిక వ్యవస్థ మొత్తంగా, మొత్తం అదనపు డిమాండ్ ఫలం ద్వారా వర్గీకరించబడినట్లయితే, బహిర్గత ప్రాధాన్యత ఆస్థి లేదా స్థూల ప్రత్యామ్నాయ ఆస్థిని కలిగి ఉంటుంది. అప్పుడు అదేవిధంగా సమతౌల్యం ప్రత్యేకంగా ఉంటుంది. ప్రత్యేకతను స్థాపించే అన్ని పద్ధతులు ప్రతి సమతౌల్యానికి ఒకే సానుకూల స్థానిక సూచికను కలిగి ఉన్నట్లుగా భావించవచ్చు.

9.12.4. నిశ్చయత:

సమతౌల్యం ప్రత్యేకంగా ఉండకపోవచ్చు. కాబట్టి, ఏదైనా నిర్దిష్ట సమతౌల్యం కనీసం స్థానికంగా ప్రత్యేకంగా ఉందా అని అడగడం కొంత ఆసక్తిని కలిగిస్తుంది. ఆవిధంగా అయితే, వ్యవస్థకు షాక్‌లు చాలా పెద్దవి కానంత వరకు కంపారిటివ్ స్టాటిక్స్ వర్తించవచ్చు. సాధారణ ఆర్థిక వ్యవస్థలో సమతౌల్యం పరిమితిమై ఉంటుంది అందుకే స్థానికంగా ప్రత్యేకంగా ఉంటుంది.

9.12.5. స్థిరత్వం:

సాధారణ సమతౌల్యం నమూనాలో ధూళీ స్థిరపడినప్పుడు ఉండే ధరలు కేవలం వివిధ వస్తువుల కోసం, వివిధ వినియోగదారుల డిమాండ్‌లను సమన్వయం చేస్తాయి. కానీ ఈ ధరలు మరియు కేటాయింపులు ఏవిధంగా వచ్చాయి, అదేవిధంగా ఆర్థిక వ్యవస్థకు ఏదైనా షాక్‌కు ముందు ఉన్న అదే ఫలితానికి తిరిగి వస్తుందా అనే ప్రశ్నను ఇది లేవనెత్తుతుంది. ఇది ముఖ్యంగా సమతౌల్యత యొక్క స్థిరత్వానికి సంబంధించిన ప్రశ్న. బహుళ సమతౌల్యతలు ఉన్నట్లయితే, వాటిలో కొన్ని అస్థిరంగా ఉంటాయి. అప్పుడు సమతౌల్యం అస్థిరంగా ఉండి, షాక్ గురైతే, కన్వర్జెన్స్ ప్రక్రియ ముగిసిన తరువాత ఆర్థిక వ్యవస్థ వేరే కేటాయింపులు మరియు ధరల వద్ద మూసివేయబడుతుంది. అయితే వాల్రాసియన్ వేలం, పర్యవసానంగా, కొంతమంది పరిశోధకులు వ్యవస్థ స్థిరత్వానికి హామి ఇచ్చే ఆమోద యోగ్యమైన సర్దుబాటు ప్రక్రియపై దృష్టి సారించారు.

9.13. ముగింపు:

లియోన్ వాల్రాస్ తన మరణానికి ముందు అప్పుడప్పుడు గుర్తింపు పొందినప్పటికీ, మరణానతరం మాత్రమే అతని కీర్తి మరియు ప్రభావం పెరిగినది. ఇతర చోట్ల, వాల్రాస్ మోడల్ నిరంతర సవరణలు, వివాదాలు మరియు హెచ్చుతగ్గుల మూల్యంకనానికి సంబంధించిన అంశం.

వాల్రాస్ ప్రయోజన విశ్లేషణ కార్డినల్ కొలత మరియు స్వాతంత్ర్యం యొక్క ఊహలచే లెక్కించబడని ఆర్డినల్ ప్రయోజన ప్రాధాన్యత యొక్క సిద్ధాంతంతో భర్తీ చేయడానది. వాల్రాస్ ఉత్పత్తి సిద్ధాంతం ఉచిత మరియు అరుదైన వస్తువుల మధ్య వ్యత్యాసాన్ని అనుభవపూర్వకంగా మార్పుగా ఉంచిన చిక్కుల నుండి విముక్తి పొందినది. ముఖ్యంగా వాల్రాస్ సమతౌల్య సిద్ధాంతం కొన్ని ముఖ్యమైన లక్షణాలు కూడా కలిగి ఉన్నది.

9.14. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు:

I. వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) వాల్రాస్ సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతాన్ని వివరించండి ?

2) వాల్రాస్ సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతం అనగానేమి ?

II. సంక్షిప్త వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతాన్ని వివరించండి ?

2) వాల్రాస్ చట్టం అనగానేమి ?

9.15. ఆచూకి గ్రంథాలు:

1. మెకెంజీ, లియోనల్ W. (2008). సాధారణ సమతౌల్యం. ది న్యూ పాల్‌గ్రేవ్ డిక్షనరీ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్. P.P. 1-27.

2. ఈట్‌వెల్, జాన్ (1987). వాల్రాస్ థియరి ఆఫ్ క్యాపిటల్. న్యూ పాల్‌గ్రేవ్: ఎ డిక్షనరి ఆఫ్ ఎకనామిక్ లండన్.

3. జాఫ్ఫ్, విలియం (1953). వాల్రాస్ థియరి ఆఫ్ క్యాపిటల్ ఫార్మేషన్ ఇన్‌ద్రాఫ్రేమ్ వర్క్ ఆఫ్ థియరీ ఆఫ్ జనరల్ ఈక్విలిబ్రియం. ఎకానమి అప్లై క్యూ 6: 289-317.

4. ఉజావా, హిరోఫ్సుమి (1962). వాల్రాస్ అస్థిత్వ సిద్ధాంతం మరియు బ్రౌవర్ యొక్క స్థిర పాయింట్ సిద్ధాంతం. త్రైమాసిక ఆర్థిక అధ్యయనాలు. 13(1): 59-62.

5. బ్లాక్, ఫిషర్ (1995). సాధారణ సమతుల్యతను అన్వేషించడం. కేంబ్రిడ్జ్, మసాచుసెట్స్: MIT ప్రెస్.

6. ఈటన్, బి. కర్టిస్; ఈటన్, డయాన్ ఎఫ్; అలెన్, డగ్లస్ W. (2009). కాంపిటేటివ్ జనరల్ ఈక్విలిబ్రియం. సూక్ష్మ అర్థశాస్త్రం: థియరీ విత్ అప్లికేషన్స్ (ఏడవ ఎడిషన్). టోరంటో, పియర్సన్ ప్రెంటిస్ హాల్.

పాఠం - 10

2X2X2 మోడల్ లేదా హెక్స్చెర్ - ఓహ్లిన్ మోడల్

2x2x2 Graphical General Equibrium Model or Heckscher-Ohlin Model

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

10.0. ఉద్దేశ్యాలు

10.1. పరిచయం

10.2. 2×2×2 మోడల్ ప్రమేయాలు

10.3. మోడల్ యొక్క లక్షణాలు

10.4. సైద్ధాంతిక అభివృద్ధి

10.5. ఓహ్లిన్ ప్రచురణ

10.6. 2×2×2 మోడల్

10.7. సిద్ధాంతం యొక్క పొడిగింపులు

10.8. సైద్ధాంతిక అంచనాలు

10.8.1. రెండు దేశాలు ఒకే విధమైన ఉత్పత్తి సాంకేతికతను కలిగి ఉన్నాయి

10.8.2. ఉత్పత్తి అవుట్‌పుట్ స్కేల్‌కు స్థిరమైన రాబడిని ప్రదర్శిస్తుందని భావించబడుతుంది

10.8.3. రెండు వస్తువులను ఉత్పత్తి చేయడానికి ఉపయోగించే సాంకేతికతలు భిన్నంగా ఉంటాయి

10.8.4. దేశాలలో కారకం చలనశీలత

10.8.5. దేశాల మధ్య కారకం అస్థిరత

10.9. నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు అన్ని చోట్లా ఒకేవిధంగా ఉన్నాయి

10.10. విమర్శ

10.10.1. అంచనా శక్తిలో లోపం

10.10.2. జాతీయ స్థాయిలో సరిపోతుంది

10.10.3. నిరుద్యోగం ఉండదు

10.10.4. ఒకే విధమైన ఉత్పత్తి ఫలం

10.10.5. సంస్థలకు చోటు లేదు

10.11. ముగింపు

10.12. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

10.13. ఆధార గ్రంథాలు

10.0. ఉద్దేశ్యాలు:

- ఈ పాఠ్యభాగంలో రెండు దేశాల మధ్య చాలా సాధారణ వ్యాపార వ్యవహారాలను రెండు దేశాల మధ్య జరుగుతుంది.
- ఈ విధానంలో రెండు దేశాలు, రెండు వస్తువుల విషయంలో వాణిజ్యం చేసుకొనుటకు అవకాశం ఉంటుంది.
- అంతేకాకుండా ఆ రెండు వస్తువుల ఉత్పత్తి విషయంలో స్వయం సమృద్ధి సాధించుటకు అవకాశం ఉంటుంది. అదేవిధంగా ఉత్పత్తి కారకాలను ఒకేవిధంగా ఉపయోగించుటకు ఈ సిద్ధాంతం ఉపయోగపడుతుంది.
- రెండు ఉత్పత్తి కారకాలలో మూలధనం మరియు శ్రమ వీటిని ఉపయోగించడం జరుగుతుంది.
- ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం వస్తువుల ధర అనునది ఏ ప్రాంతంలోనైనా ఒకేవిధంగా ఉంటుంది.

10.1. పరిచయం:

హెక్స్చర్ మరియు ఓహ్లిన్ మోడల్ (H.O. మోడల్) అనునది అంతర్జాతీయ వాణిజ్యం యొక్క సాధారణ సమతౌల్య గణిత నమూనా. దీనిని స్టాక్‌హోమ్ స్కూల్ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్‌లో ఎలి హెక్స్చర్ మరియు బెర్టిన్ ఓహ్లిన్ అభివృద్ధి చేశారు. ఇది వర్తక ప్రాంతం యొక్క ఫ్యాక్టర్ ఎండోమెంట్‌ల ఆధారంగా వాణిజ్యం మరియు ఉత్పత్తి యొక్క నమూనాలను

అంచనా వేయడం ద్వారా డేవిడ్ రికార్డో యొక్క తులనాత్మక ప్రయోజనం యొక్క సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించింది. దేశాలు సాపేక్షంగా సమృద్ధిగా మరియు చౌకైన ఉత్పత్తి కారకాలను ఉపయోగించే ఉత్పత్తులను ఎగుమతి చేస్తాయని మరియు దేశాల సాపేక్షంగా కొరత కారకాలను ఉపయోగించే ఉత్పత్తులను దిగుమతి చేసుకుంటాయని మోడల్ తప్పనిసరిగా వివరించబడినది.

హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ సిద్ధాంతాన్ని ఫ్యాక్టర్ ఎండోమెంట్ సిద్ధాంతం అని మరియు 2×2×2 మోడల్ అని కూడా అంటారు. ఇందు రెండు వస్తువులను తీసుకొంటారు మరియు రెండు ఉత్పత్తి కారకాలను తీసుకున్నారు. అవి మూలధనం, శ్రామికులు మరియు రెండు దేశాలను తీసుకుంటారు. అందువలన ఈ మోడల్‌ను 2×2×2 మోడల్ అని కూడా అంటారు. ఇందులోని రెండు దేశాలు ఒకదానితో ఒకటి వ్యాపారం చేయుటకు అంగీకరించే దేశాలు.

10.2. 2×2×2 మోడల్ ప్రమేయాలు:

హెక్స్చర్ మరియు ఓహ్లిన్ మోడల్ యొక్క ప్రమేయాలను ఈక్రింది విధంగా వివరించవచ్చును. అవి:

- ✦ 2×2×2 మోడల్ (U.S.A., రష్యా రెండు దేశాలు, రెండు ఉత్పత్తులు, టెక్స్‌టైల్స్, విమాన రంగం (ఎయిర్‌క్రాఫ్ట్), రెండు ఉత్పత్తి కారకాలు. అవి-మూలధనం మరియు శ్రామికులు.
- ✦ సజాతీయ ఉత్పత్తి కారకాలను ఉపయోగించడం జరుగుతుంది. అదేవిధంగా ఉత్పత్తి కారకాలలో ఏవిధమైన మార్పు ఉండదు. అన్ని ఒకే విధంగా ఉంటాయి.
- ✦ రెండు వస్తువులలో ఒకటి మూలధన సాంద్రత వస్తువును మరొకటి శ్రమ సాంద్రత వస్తువులను తీసుకోవడం జరుగుతుంది.
- ✦ అభిరుచులు, అలవాట్లు స్థిరంగా ఉంటాయి.
- ✦ ఇందులో స్థిరప్రతిఫలాలు ఉంటాయి.
- ✦ ఇందులో ఉండే మార్కెట్ పరిపూర్ణ పోటి మార్కెట్ మాత్రమే ఉంటుంది.
- ✦ అంతర్జాతీయ వ్యాపారంలో ఏవిధమైన నిర్బంధాలు ఉండవు.
- ✦ సంపూర్ణోద్యోగితకు అవకాశం ఉంటుంది మరియు వనరులను పూర్తి స్థాయిలో ఉపయోగించుకునే అవకాశం ఉంటుంది.
- ✦ రెండు దేశాల మధ్య ఎగుమతులు మరియు దిగుమతుల విషయంలో సమతౌల్యాన్ని సాధిస్తుంది.

10.3. మోడల్ యొక్క లక్షణాలు:

ఉత్పత్తి కారకాల (భూమి, శ్రమ, మూలధనం మరియు వ్యవస్థాపకుడు) యొక్క సాపేక్ష దానం దేశం యొక్క తులనాత్మక ప్రయోజనాన్ని నిర్ణయిస్తుంది. అవసరమైన ఉత్పత్తి కారకాలు స్థానికంగా సాపేక్షంగా సమృద్ధిగా ఉన్న వస్తువులలో ఆయా దేశాలు తులనాత్మక ప్రయోజనాలను కలిగి ఉన్నాయి. ఎందుకంటే వస్తువుల లాభదాయకత ఇన్‌పుట్ వ్యయాల ద్వారా నిర్ణయించబడుతుంది. స్థానికంగా తక్కువ ఇన్‌పుట్‌లు అవసరమయ్యే వస్తువుల కంటే స్థానికంగా సమృద్ధిగా ఇన్‌పుట్‌లు అవసరమయ్యే వస్తువులు ఉత్పత్తి చేయడానికి చౌకగా ఉంటాయి.

ఉదాహరణకు, మూలధనం మరియు భూమి సమృద్ధిగా ఉన్నప్పటికి శ్రమ కొరత ఉన్న దేశానికి చాలా మూలధనం మరియు భూమి అవసరమయ్యే వస్తువులలో తులనాత్మక ప్రయోజనం ఉంటుంది. కాని తక్కువ శ్రమ, ధాన్యాలు లాంటివి. రాజధాని మరియు భూమి సమృద్ధిగా ఉంటే, వాటి ధరలు తక్కువగా ఉంటాయి. ధాన్యం ధర కూడా తక్కువగా ఉంటుంది. అందువలన స్థానిక వినియోగం మరియు ఎగుమతి రెండింటికి ఆకర్షణీయంగా ఉంటుంది. మరొకవైపు, శ్రమతో కూడుకున్న వస్తువుల ఉత్పత్తి చేయడం చాలా ఖరీదైనవి. ఎందుకంటే కూలీల కొరత మరియు దాని ధర ఎక్కువగా ఉంటుంది. అందువలన, ఆ దేశం ఆ వస్తువులను దిగుమతి చేసుకోవడం మంచిది.

10.4. సైద్ధాంతిక అభివృద్ధి:

రికార్డియన్ ఫ్రేమ్‌వర్క్ లాంటి సాంప్రదాయ నమూనాలపై ఇప్పటికి నిర్మాణాన్ని కొనసాగిస్తూనే, స్టాక్ హోమ్ స్కూల్ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్ నుండి స్వీడిష్ ఆర్థికవేత్తలు ఎలి హెక్స్చర్ మరియు బెర్టిల్ ఓహ్లిన్ అభివృద్ధి చేసిన హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ (H.O.) మోడల్ పరిచయంతో 1900ల మధ్య కాలంలో అంతర్జాతీయ వాణిజ్య సిద్ధాంతంలో ఆవిష్కరణలు జరిగాయి. 'H.O.' మోడల్ ఒక దేశంలో ఫ్యాక్టర్ ఎండోమెంట్‌ల భావనను పరిచయం చేయడం ద్వారా అంతర్జాతీయ వాణిజ్య సిద్ధాంతాన్ని అభివృద్ధి చేస్తుంది. దేశాల మధ్య తులనాత్మక వ్యయాలలో తేడాలకు అంతర్లీన కారణాలను అందిస్తుంది. అయితే, దేశాలు ఒకే విధమైన ఉత్పత్తి సాంకేతికతలను కలిగి ఉంటాయని ఊహిస్తారు. సహజ వనరుల భౌగోళిక సమృద్ధి లేదా జనాభా పరిమాణం లాంటి ఉత్పాదక కారకాలలో వ్యత్యాసాల కారణంగా దేశాలు ఒకే విధమైన ఉత్పత్తి సాంకేతికతలను కలిగి ఉన్నప్పటికి వాటికి భిన్నమైన తులనాత్మక వ్యయాలు ఉన్నాయని 'H.O.' ఫ్రేమ్‌వర్క్ కనుగొన్నది. ఇంకా దేశాల మధ్య విజ్ఞానం లేదా ఉత్పత్తి సాంకేతికతలను బదిలీ చేయడంలో పెరిగిన సామర్థ్యం కారణంగా, ప్రధానంగా కార్మికశక్తి మరియు వనరుల కేటాయింపు లాంటి కారకాల వ్యత్యాసాలపై దృష్టి సారించడం వలన ఆధునిక కాలంలో అంతర్జాతీయ వాణిజ్య విధానాలను 'H.O.' మోడల్ మరియు ఖచ్చితంగా వివరిస్తుంది. దేశాలు ఒకదానితో ఒకటి ఎందుకు వ్యాపారం చేసుకుంటాయి. రికార్డియన్ మోడల్ తులనాత్మక ప్రయోజనం వివిధ సాంకేతికతలను ఉపయోగించి కార్మిక ఉత్పాదకతలో వ్యత్యాసాల ద్వారా చివరికి వాణిజ్యాన్ని ప్రేరేపించింది. హెక్స్చర్ మరియు ఓహ్లిన్ దేశాల మధ్య ఉత్పత్తి సాంకేతికత మారాల్సిన అవసరం లేదు. కాబట్టి 'H.O.' మోడల్ ప్రతి చోటా ఒకే విధమైన ఉత్పత్తి సాంకేతికతను కలిగి ఉన్నది.

డేవిడ్ రికార్డో ఉత్పత్తి యొక్క ఒకే అంశంగా పరిగణించబడ్డారు (శ్రమ) మరియు దేశాల మధ్య సాంకేతిక వ్యత్యాసాలు లేకుండా తులనాత్మక ప్రయోజనాన్ని ఉత్పత్తి చేయలేరు. 'H.O.' మోడల్ సాంకేతిక వైవిధ్యాలను తొలగించింది కానీ వేరియబుల్ క్యాపిటల్ ఎండోమెంట్‌లను ప్రవేశపెట్టింది. రికార్డు బాహ్యంగా విధించిన కార్మిక ఉత్పాదకత యొక్క అంతర దేశ వైవిధ్యాన్ని అంతర్గతంగా పునః సృష్టి చేసింది. మౌళిక సదుపాయాలు మరియు విభిన్న కారకాల నిష్పత్తులు అవసరమయ్యే వస్తువులు లాంటి మూలధన దానంలో అంతర్జాతీయ వైవిధ్యాలతో, రికార్డు యొక్క తులనాత్మక ప్రయోజనం పెట్టుబడిదారుల ఎంపికల యొక్క లాభాల గరిష్ట పరిష్కారంగా ఉద్భవించింది. మోడల్ యొక్క సమీకరణాలు, మూలధన యజమానులు ఎదుర్కొనే నిర్ణయం విభిన్న ఉత్పత్తి సాంకేతిక పెట్టుబడుల మధ్య ఉంటుంది.

10.5. ఓహ్లిన్ ప్రచురణ:

బెర్టిన్ ఓహ్లిన్ 1933వ సంవత్సరంలో ఒక పుస్తకంలో మొదట సిద్ధాంతాన్ని వివరించాడు. ఓహ్లిన్ ఈ గ్రంధాన్ని ఒంటరిగా వ్రాశాడు. అయితే ఓహ్లిన్, హెక్స్చెర్‌ను మోడల్‌కు సహడెవలపర్‌గా పేర్కొన్నాడు. ఎటువంటి సమస్యపై ఓహ్లిన్ మునుపటి పని కారణంగా మరియు తుది నమూనాలోని అనేక ఆలోచనలు వచ్చాయి.

10.6. 2×2×2 మోడల్:

అసలైన 'H.O.' మోడల్ దేశాల మధ్య ఉన్న ఏకైక వ్యత్యాసం మరియు మూలధనం యొక్క సాపేక్ష సంవృద్ధి అని భావించింది. అసలు హెక్స్చెర్-ఓహ్లిన్ మోడల్‌లో రెండు దేశాలు ఉన్నాయి మరియు ఉత్పత్తి చేయగల రెండు వస్తువులను కలిగి ఉన్నది. ఉత్పత్తికి రెండు సజాతీయ కారకాలు ఉన్నందున ఈమోడల్‌ను కొన్ని సార్లు 2×2×2 మోడల్ అని అంటారు.

మోడల్ దేశాల మధ్య వేరియబుల్ ఫ్యాక్టర్ ప్రపోర్షన్ కలిగి ఉన్నది. అధిక అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలతో పోల్చితే తులనాత్మకంగా అధిక మూలధనం నుండి కార్మిక నిష్పత్తిని కలిగి ఉంటాయి. ఇది అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాన్ని సంవృద్ధిగా చేస్తుంది మరియు అభివృద్ధి చెందిన దేశానికి సంబంధించి అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశం శ్రమను సంవృద్ధిగా చేస్తుంది.

ఈ ఒక్క తేడాతో, ఓహ్లిన్ తులనాత్మక ప్రయోజనం యొక్క నూతన మెకానిజం గురించి చర్చించగలిగారు. వాటిని ఉత్పత్తి చేయడానికి కేవలం రెండు వస్తువులు మరియు రెండు సాంకేతికతలను ఉపయోగించారు. ఒక సాంకేతికత మూలధన-ఇంటెన్సివ్ పరిశ్రమగా ఉంటుంది. మరొకటి శ్రమ సాంద్రత వ్యాపారం క్రింద పనిచేస్తుంది.

10.7. సిద్ధాంతం యొక్క పొడిగింపులు:

ఈ నమూనా 1930వ సంవత్సరం నుండి అనేక మంది ఆర్థికవేత్తలచే విస్తరించబడినది. ఈ పరిణామాలు

అంతర్జాతీయ వాణిజ్యాన్ని నడిపించడంలో వేరియబుల్ ఫ్యాక్టర్ నిష్పత్తుల యొక్క ప్రాథమిక పాత్రను మార్చలేదు. కానీ మోడల్ యొక్క ప్రిడిక్టివ్ పవర్‌ను పెంచాలనే ఆశతో లేదా స్థూల ఆర్థిక శాస్త్రాన్ని చర్చించే గణిత మార్గంగా వివిధ వాస్తవ ప్రపంచ పరిగణనలను మోడల్‌కు జోడించాయి. ముఖ్యంగా విధాన ఎంపికలు, పాల్ శామ్యూల్ సన్, రోనాల్డ్ జోన్స్ మరియు జరోస్లావ్ వానెక్ నుండి గుర్తించదగిన రచనలు వచ్చాయి. తద్వారా మోడల్ యొక్క వైవిధ్యాలను కొన్నిసార్లు హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్-శామ్యూల్సన్ మోడల్ (HOS) లేదా నియోక్లాసికల్ ఎకనామిక్స్‌లో హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్-వానెక్ మోడల్ అని అంటారు.

10.8. సైద్ధాంతిక అంచనాలు:

అసలైన 2×2×2 మోడల్ గణిత సరళత కోసం కొంతవరకు నిర్బంధ అంచనాలతో రూపొందించబడినది. అభివృద్ధి దృష్ట్యా వీటిలో కొన్నింటిని సడలించారు. ఈ అంచనాలు మరియు పరిణామాలను ఈక్రింద విధంగా వివరించబడినది. అవి:

10.8.1. రెండు దేశాలు ఒకే విధమైన ఉత్పత్తి సాంకేతికతను కలిగి ఉన్నాయి:

ఈ ఊహ అనగా ఏదైనా వస్తువు యొక్క ఒకే ఉత్పత్తిని ఏ దేశంలోనైనా ఒకే స్థాయి మూలధనం మరియు శ్రమతో చేయవచ్చును. వాస్తవానికి, ఏ దేశంలోనైనా ఒకే బ్యాలెన్స్‌ని ఉపయోగించడం అసమర్థంగా ఉంటుంది. కాని సూత్రపాయంగా ఇది సాధ్యమౌతుంది. ఈవిధంగా చెప్పడానికి మరొక మార్గం ఏమిటంటే, ఒకే విధమైన మూలధనంతో ఒకే సాంకేతికతలో రెండు దేశాలలో తలసరి ఉత్పాదకత ఒకే విధంగా ఉంటుంది.

దేశాలు ఒకదానికొకటి సంబంధించి వివిధ వస్తువుల ఉత్పత్తిలో సహజ ప్రయోజనాలను కలిగి ఉన్నాయి. కాబట్టి ఇది వేరియబుల్ కారకాల ప్రభావాన్ని హైలైట్ చేయడానికి రూపొందించబడిన అవాస్తవిక సరళీకరణ దీని అసలు అర్థం. 'H.O.' మోడల్ రికార్డోకు ఉచిత వాణిజ్యం కోసం ఒక ప్రత్యామ్నాయ వివరణను అందించింది. దానికి బదులుగా ఒక పరిపూరకమైనది. వాస్తవానికి, సాంకేతికతలో తేడాలు మరియు కారకాల సంవృద్ధి కారణంగా రెండు ప్రభావాలు సంభవించవచ్చును.

ఒక విధమైన ఉత్పత్తిని మరొక దానిపై ఉత్పత్తి చేయడంతో సహజ ప్రయోజనాలతో పాటు మౌళిక సదుపాయాలు, విద్య, సంస్కృతి మొదలగునవి చాలా నాటకీయంగా విభిన్నంగా ఉంటాయి. ఒకే విధమైన సాంకేతికతల ఆలోచన సిద్ధాంత పరమైనది. 'H.O.' మోడల్ దీర్ఘకాల నమూనా అని మరియు పారిశ్రామిక ఉత్పత్తి యొక్క పరిస్థితులు దీర్ఘకాలంలో అన్ని చోట్లా ఒకే విధంగా ఉన్నాయని ఓహ్లిన్ అభిప్రాయ పడ్డారు.

10.8.2. ఉత్పత్తి అవుట్‌పుట్ స్కేల్‌కు స్థిరమైన రాబడిని ప్రదర్శిస్తుందని భావించబడుతుంది:

ఒక సాధారణ నమూనాలో రెండు దేశాలు రెండు వస్తువులను ఉత్పత్తి చేస్తాయి. ప్రతి వస్తువు ఉత్పత్తి యొక్క రెండు కారకాలను ఉపయోగించి తయారు చేయబడినది. ప్రతి వస్తువు ఉత్పత్తికి ఉత్పత్తి కారకాలు, మూలధనం (K) మరియు శ్రమ (L) నుండి ఇన్‌పుట్ అవసరం. ప్రతి వస్తువు యొక్క సాంకేతికతల స్కేల్ (CRS) కి సమానమైన రాబడిని ప్రదర్శిస్తాయని భావించబడుతుంది. CRS టెక్నాలజీలు మూలధన మరియు శ్రమ రెండింటి యొక్క ఇన్‌పుట్‌లను 'K' కారకంతో గుణించినప్పుడు, అవుట్‌పుట్ కూడా 'K' కారకంతో గుణించబడుతుందని సూచిస్తుంది. ఉదాహరణకు, మూలధనం మరియు శ్రమ ఇన్‌పుట్స్ రెండూ రెట్టింపు అయితే, సరుకుల ఉత్పత్తి రెట్టింపు అవుతుంది. ఇతర పదాలతో రెండు వస్తువుల ఉత్పత్తి విధి డిగ్రీ 1 యొక్క సజాతీయమైనది.

'CRS' స్కేల్‌కు స్థిరమైన రాబడి యొక్క ఊహ ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. ఎందుకంటే ఇది ఒక కారకంతో తగ్గుతున్న రాబడిని ప్రదర్శిస్తుంది. స్కేల్‌కు స్థిరమైన రాబడి క్రింద, మూలధనం మరియు శ్రమ రెండింటిని రెట్టింపు చేయడం వలన అవుట్‌పుట్ రెట్టింపు అవుతుంది. ఉత్పత్తి కారకాలు రెండింటిలోనూ అవుట్‌పుట్‌లు పెరుగుతున్నందున, శ్రమను స్థిరంగా ఉంచుతూ మూలధనాన్ని రెట్టింపు చేయడం వలన ఉత్పత్తి రెట్టింపు కంటే తక్కువగా ఉంటుంది. మూలధనానికి తగ్గుతున్న రాబడి మరియు శ్రమకు తగ్గిన రాబడి స్టోల్పర్-శామ్యూల్సన్ సిద్ధాంతానికి కీలకం.

10.8.3. రెండు వస్తువులను ఉత్పత్తి చేయడానికి ఉపయోగించే సాంకేతికతలు భిన్నంగా ఉంటాయి:

ఈ మోడల్‌లో వాణిజ్యాన్ని విలువైనదిగా చేయడానికి CRS ఉత్పత్తి విధులు తప్పనిసరిగా విభిన్నంగా ఉండాలి. ఉదాహరణకు, విధులు కాబ్-డగ్లస్ టెక్నాలజీలైతే ఇన్‌పుట్‌లకు వర్తించే పారామితులు తప్పనిసరిగా మారాలి. దీనిని ఒక ఉదాహరణ ద్వారా వివరించవచ్చును.

వ్యవసాయ యోగ్యమైన పరిశ్రమ: $A=K^{1/3}L^{2/3}$

చేపల పరిశ్రమ: $F= K^{1/2}L^{1/2}$

ఇందులో 'A' అనునది వ్యవసాయ యోగ్యమైన ఉత్పత్తిలో ఉత్పత్తి 'F' అనునది చేపల ఉత్పత్తిలో ఉత్పత్తి మరియు K.L. రెండు సందర్భాలలో మూలధనం మరియు శ్రమ.

ఈ ఉదాహరణలో, చేపల పరిశ్రమలో అదనపు మూలధనానికి ఉపాంత రాబడి ఎక్కువగా ఉంటుంది. చేపల యూనిట్లు (F) మరియు వ్యవసాయ యోగ్యమైన ఉత్పత్తి (A) సమాన విలువను కలిగి ఉంటాయి. ఎక్కువ మూలధనం సంవృద్ధిగా ఉన్న దేశం దాని వ్యవసాయ యోగ్యమైన పొలాల ఖర్చుతో దాని ఫిషింగ్ ఫ్లీట్‌ను అభివృద్ధి చేయడం ద్వారా లాభపడవచ్చు. దీనికి విరుద్ధంగా, సాపేక్షంగా కార్మికులు సంవృద్ధిగా ఉన్న దేశంలో అందుబాటులో ఉన్న కార్మికులను వ్యవసాయంలో సాపేక్షంగా మరియు సమర్ధవంతంగా ఉపయోగించవచ్చును.

10.8.4. దేశాలలో కారకం చలనశీలత:

దేశాలలో మూలధనం మరియు శ్రమను తిరిగి పెట్టుబడి పెట్టవచ్చు మరియు వివిధ ఉత్పాదనలను ఉత్పత్తి చేయడానికి తిరిగి ఉపాధిని పొందవచ్చును. రికార్డో యొక్క తులనాత్మక ప్రయోజన వాదం వలే, ఇది ఖర్చు లేకుండా జరుగుతుందని భావించబడుతుంది. వ్యవసాయ యోగ్యమైన పరిశ్రమ మరియు చేపల పరిశ్రమ అనే రెండు ఉత్పాదక సాంకేతికతలు ఉంటే, రైతులు ఎటువంటి ఖర్చు లేకుండా మత్స్యకారులుగా పనిచేయడానికి మారవచ్చు మరియు దీనికి విరుద్ధంగా చేయవచ్చును. మూలధనం సాంకేతికతలోకి సులభంగా మారుతుందని భావించబడుతుంది. తద్వారా పారిశ్రామిక విప్లవం రెండు రకాల ఉత్పత్తుల మధ్య సర్దుబాటు ఖర్చులు లేకుండా మారవచ్చు. ఉదాహరణకు, రెండు పరిశ్రమలు వ్యవసాయం మరియు చేపలు పట్టడం అయితే, ఎటువంటి లావాదేవి ఖర్చులు లేకుండా చేపల బోట్ల నిర్మాణానికి చెల్లించవలసిన పొలాలను విక్రయించవచ్చని భావించబడుతుంది.

10.8.5. దేశాల మధ్య కారకం అస్థిరత:

ప్రాథమిక హెక్చర్-ఓహ్లిన్ నమూనా అంతర్జాతీయంగా విభిన్నమైన మూలధనం మరియు శ్రమ సాపేక్ష లభ్యతపై ఆధారపడి ఉంటుంది. అయితే మూలధనాన్ని స్వేచ్ఛగా ఎక్కడైనా పెట్టుబడి పెట్టగలిగితే, పోటీ ప్రపంచవ్యాప్తంగా సాపేక్ష సంవృద్ధిని ఒకేలా చేస్తుంది. ముఖ్యంగా, పెట్టుబడిలో స్వేచ్ఛా వాణిజ్యం ప్రపంచ వ్యాప్త పెట్టుబడి సమూహాన్ని అందిస్తుంది.

శ్రమ సంవృద్ధిలో తేడాలు సాపేక్ష కారకాల సంవృద్ధిలో వ్యత్యాసాన్ని ఉత్పత్తి చేయవు. ఎందుకంటే శ్రమ లేదా మూలధన నిష్పత్తి ప్రతిచోటా ఒకేలా ఉంటుంది. ఉదాహరణకు, ఒక పెద్ద దేశం ఒక చిన్న దేశం కంటే రెండు రెట్లు ఎక్కువ పెట్టుబడిని పొందుతుంది. దీనినే పెట్టుబడిపై రాబడిని పెంచడం.

మూలధన నియంత్రణలు తగ్గించబడినందున, ఆధునిక ప్రపంచం హెక్స్చెర్-ఓహ్లిన్ రూపొందించిన ప్రపంచం వలే చాలా తక్కువగా కనిపించడం ప్రారంభించింది. మూలధన సంచయనం స్వేచ్ఛా వాణిజ్యం కోసం కేసును బలహీన పరుస్తుందని వాదించబడినది.

10.9. నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు అన్ని చోట్లా ఒకేవిధంగా ఉన్నాయి:

2×2×2 మోడల్ వాస్తవానికి వాణిజ్యానికి ఎటువంటి అడ్డంకులు పెట్టలేదు, సుంకాలు లేవు మరియు మారకపు నియంత్రణలు లేవు. ఇది దేశాల మధ్య రవాణా ఖర్చులు లేదా స్థానిక సరఫరాను సేకరించేందుకు అనుకూలంగా ఉండే ఏదైనా ఇతర పొదుపులు కూడా ఉచితం.

రెండు దేశాలు వేరువేరు కరెన్సీలను కలిగి ఉన్నట్లయితే, ఇది మోడల్‌ను ఏ విధంగానూ ప్రభావితం చేయదు. కొనుగోలు శక్తి సమానత్వం వర్తిస్తుంది. లావాదేవి ఖర్చులు లేదా కరెన్సీ సమస్యలు లేనందున ఒకే ధర యొక్క చట్టం రెండు వస్తువులకు వర్తిస్తుంది మరియు ఏ దేశంలోనైనా వినియోగదారులు ఏ వస్తువులకైనా ఒకే ధరను చెల్లిస్తారు.

ఓహ్లిన్ కాలంలో ఈ ఊహ చాలా తటస్థంగా సరళీకృతం చేయబడినది. అయితే, 1950వ సంవత్సరం నుండి ఆర్థిక మార్పులు మరియు ఎకనామెట్రిక్ పరిశోధనలు, వస్తువుల యొక్క స్థానిక ధరలు రెండూ ద్రవ్య ధరల వద్ద మార్చబడినప్పుడు ఆదాయంతో పరస్పర సంబంధం కలిగి ఉంటాయని చూపించాయి.

10.10. విమర్శ:

హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ మోడల్ యొక్క క్లిష్టమైన ఊహ ఏమిటంటే, రెండు దేశాలు ఒకేలా ఉంటాయి, రిసోర్స్ ఎండోమెంట్‌లలో తేడా మినహా మొత్తం ప్రాధాన్యతలు ఒకే విధంగా ఉన్నాయని కూడా ఇది సూచిస్తుంది. మూలధనంలో సాపేక్ష సంవృద్ధి మూలధనం సంవృద్ధిగా ఉన్న దేశం, శ్రమ సంవృద్ధిగా ఉన్న దేశం కంటే చౌకైన మూలధనాన్ని ఉత్పత్తి చేయడానికి దారి తీస్తుంది మరియు దీనికి విరుద్ధంగా ప్రారంభంలో, దేశాలు వర్తకం చేయనప్పుడు, మూలధనం సంవృద్ధిగా ఉన్న దేశంలో మూలధన సాంద్రత వస్తువు ధర ఇతర దేశంలోని వస్తువుల ధరతో పోలిస్తే, శ్రమలో శ్రమతో కూడుకున్న వస్తువు ధరతో పోలిస్తే బిడ్ చేయబడుతుంది. సంవృద్ధిగా ఉన్న దేశం ఇతర దేశాలలోని వస్తువుల ధరకు సంబంధించి వేలం వేయబడుతుంది. వాణిజ్యం అనుమతించబడిన తరవాత, లాభాలను కోరుకునే సంస్థలు తమ ఉత్పత్తులను అధిక ధరలను కలిగి ఉన్న మార్కెట్‌లకు తరలిస్తుంది.

10.10.1. అంచనా శక్తిలో లోపం:

H.O. మోడల్ సిద్ధాంతాల యొక్క ఎకనోమెట్రిక్ టెస్టింగ్ విభాగంలో చూపబడినట్లుగా, అసలైన హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ మోడల్ మరియు వానెక్ మోడల్ లాంటి పొడిగించిన మోడల్ పేలవంగా పనిచేస్తుంది. డేనియల్ ట్రెఫ్లర్ మరియు సుసాన్ చున్ ఝూ తమ పత్రాన్ని క్లుప్తీకరించారు. ఫ్యాక్టర్ ఎండోమెంట్స్ సిద్ధాంతం అంతర్జాతీయ వాణిజ్య విధానాలకు తగిన వివరణను అందించగలదని నమ్మడం కష్టం.

10.10.2. జాతీయ స్థాయిలో సరిపోతుంది:

జాతీయ స్థాయి H.O.V. మోడల్ బాగా సరిపోతుందని ఒక సాధారణ అవగాహన ఉంది. వాస్తవానికి H.O.V. మోడల్ జపాన్ యొక్క ప్రాంతీయ డేటాతో బాగా సరిపోతుందని డేవిస్ అభిప్రాయపడ్డాడు. H.O.V. ఫార్ములా బాగా సరిపోయినప్పటికీ, హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ సిద్ధాంతం ప్రతి దేశం యొక్క ఫ్యాక్టర్ ఎండోమెంట్‌ల స్థితి దేశం యొక్క ఉత్పత్తిని నిర్ణయిస్తుందని పేర్కొన్నది. అయితే బెర్న్ స్టైయిన్ మరియు వైన్ స్టైయిన్ ఫ్యాక్టర్ ఎండోమెంట్స్-డ్రైవెన్ మోడల్ (FED) H.O.V. మోడల్ కంటే చాలా ఎక్కువ లోపాలను కలిగి ఉన్నది.

10.10.3. నిరుద్యోగం ఉండదు:

ఏదైనా వాణిజ్య సంఘర్షణలో నిరుద్యోగం అనునది కీలకమైన ప్రశ్న. హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ సిద్ధాంతం నమూనా యొక్క సూత్రీకరణ ద్వారా నిరుద్యోగాన్ని మినహాయించింది. దీని ఉత్పత్తిలో అన్ని కారకాలు ఉపయోగించబడతాయి.

10.10.4. ఒకే విధమైన ఉత్పత్తి ఫలం:

ప్రామాణిక హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ మోడల్ ఉత్పత్తి విధులు సంబంధిత అన్ని దేశాలకు ఒకే విధంగా ఉంటాయని ఊహిస్తుంది. దీని అర్థం అన్ని దేశాలు ఉత్పత్తిలో ఒకే స్థాయిలో ఉన్నాయి మరియు ఒకే సాంకేతికతను కలిగి ఉన్నాయి. అయినప్పటికి ఇది చాలా అవాస్తవం. అభివృద్ధి చెందిన మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల మధ్య సాంకేతిక అంతరం పేద దేశాల అభివృద్ధికి ప్రధాన అందోళన. ముఖ్యంగా తక్కువ అభివృద్ధి చెందిన దేశాల అభివృద్ధిని పరిగణించాలను కున్నప్పుడు ప్రామాణిక హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ మోడల్ ఈ కీలకమైన అంశాలన్నింటినీ విస్మరిస్తుంది. అభివృద్ధి చెందిన దేశాల మధ్య కూడా, సాంకేతికత పరిశ్రమ నుండి పరిశ్రమకు మరియు సంస్థ నుండి సంస్థకు భిన్నంగా ఉంటుంది. నిజానికి, దేశంలో మరియు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా సంస్థల మధ్య పోటీకి ఇదే ఆధారం.

10.10.5. సంస్థలకు చోటు లేదు:

స్టాండర్ట్ హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ సిద్ధాంతం అన్ని దేశాలకు ఒకే ఉత్పత్తి ఫలాన్ని ఊహిస్తుంది. అన్ని సంస్థలు ఒకే విధంగా ఉన్నాయని ఇది సూచిస్తుంది. సైద్ధాంతిక పరిణామం ఏమిటంటే, H.O. మోడల్‌లో సంస్థలకు చోటు లేదు.

10.11. ముగింపు:

అంతర్జాతీయ వ్యాపారంలో హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ మోడల్‌ను H.O. మోడల్ అని లేదా 2×2×2 మోడల్ అని అంటారు. ఈ సిద్ధాంతం అంతర్జాతీయ వ్యాపారంలో ఆయా దేశాలకు సహాయం చేయుటకు, దేశాల ఎగుమతులను ప్రోత్సహించుటకు ఉపయోగపడుతుంది. ఈ సిద్ధాంతాన్ని స్వీడిష్ ఆర్థిక వేత్త హెక్స్చర్ మరియు అతని విద్యార్థి అయిన ఓహ్లిన్ అభివృద్ధి చేశారు. ఆ తరువాత హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ సిద్ధాంతాన్ని పాల్ శామ్యూల్ సన్ కొన్ని మార్పులతో దీనిని హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్-శ్యామూల్ సన్ మోడల్‌గా ప్రసిద్ధి చెందినది. ఈ సిద్ధాంతం యొక్క ప్రధానమైన ప్రమేయం రెండు దేశాలు, రెండు ఉత్పత్తి కారకాలలో మూలధనం మరియు శ్రమను ఉపయోగిస్తారు. అదేవిధంగా వస్తువుల ధర ఒకే విధంగా ఉంటుంది. ధరలో ఎలాంటి మార్పులు ఉండవు. ముఖ్యంగా రెండు దేశాల యొక్క అభిరుచులలో మార్పు ఉండదు. 2×2×2 సిద్ధాంతం కూడా కొన్ని విమర్శలకు గురి అయినది.

10.12. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు:

I. వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) 2×2×2 సిద్ధాంతం విమర్శనాత్మకంగా వివరించండి ?

2) హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ 2×2×2 సిద్ధాంతాన్ని గురించి వివరించండి ?

II. సంక్షిప్త వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) 2×2×2 మోడల్ యొక్క ప్రమేయాలను వివరించండి ?

2) హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ సైద్ధాంతికి అభివృద్ధిని గురించి వివరించండి ?

10.13. ఆచూకి గంథ్రాలు:

1. ఫేన్ స్ట్రా, రాబర్ట్. C. (2004). "ది హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ మోడల్". అడ్వాన్స్‌డ్ ఇంటర్నేషనల్ ట్రేడ్: థియరి అండ్ ఎవిడెన్స్. ప్రిన్స్‌టన్: ప్రిన్స్‌టన్ యూనివర్శిటి ప్రెస్. P.P. 31-63.

2. లీమర్, ఎడ్వర్డ్ E. (1995). థియరీ అండ్ ప్రాక్టీస్‌లో హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ మోడల్. ఇంటర్నేషనల్ ఫైనాన్స్‌లో ప్రిన్స్‌టన్ స్టడీస్. వాల్యూమ్ 77. ప్రిన్స్‌టన్. N.J. ప్రిన్స్‌టన్ యూనివర్శిటి ప్రెస్.

3. ఓహ్లిన్, బెర్టిల్ (1967). అంతర్గత మరియు అంతర్జాతీయ వాణిజ్యం. హార్వార్డ్ ఎకనామిక్ స్టడీస్. వాల్యూమ్. 39. కేంబ్రిడ్జి. M.A.: హార్వార్డ్ యూనివర్శిటి ప్రెస్.

4. ఎడ్వర్డ్, క్రిస్ (1985). ది ఫాల్ ఆఫ్ ద హెక్స్చర్-ఓహ్లిన్ థియరీ. ది ఫ్రాగ్మెంటెడ్ వరల్డ్: కాంపిటేటింగ్ ఫర్స్పెక్టివ్స్ ఆన్ ట్రేడ్ మనీ అండ్ క్రైసెస్. లండన్ మరియు న్యూయార్క్: మెథ్యూస్. P.P. 29-40.

పాఠం - 1

సంక్షేమ అర్థశాస్త్రము

సంక్షేమ శాస్త్ర స్వభావము - సంప్రదాయ, నవ్య సంప్రదాయ సంక్షేమ శాస్త్రము

విషయక్రమం

11.1 విషయ పరిచయం

11.2 లక్ష్యాలు

11.3 సంక్షేమశాస్త్ర అర్థము

11.4 సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో విలువల తీర్మానాలపాత్ర

11.5 ఆచార్య పిగూ సంక్షేమ శాస్త్రము

11.6 విమర్శలు

11.7 సారంశము

11.8 నమూనా ప్రశ్నలు

11.9 ముఖ్యమైన పదాలు

11.10 చదవదగిన పుస్తకాలు

సంక్షేమ అర్థశాస్త్రము

సంక్షేమ అర్థశాస్త్ర అర్థము- సంప్రదాయ, నవ్య సంప్రదాయ సంక్షేమశాస్త్రము.

11.1 విషయ పరిచయం :

ఇప్పటి వరకు అర్థశాస్త్రాన్ని మనం తటస్థశాస్త్రంగా మాత్రమే తెలుసుకున్నాము. అర్థశాస్త్రాన్ని ప్రామాణిక శాస్త్రంగా కూడ తెలియచెప్పేశాస్త్రము సంక్షేమ అర్థశాస్త్రమని అనవచ్చు. తటస్థశాస్త్ర పరిధిలో వస్తువులకు, ఉత్పత్తికారకాలకు ఏ విధంగా సమతౌల్యధర నిర్ణయింపబడుతుంది? ఆ ధరను బట్టి వనరుల కేటాయింపు ఏ రకంగా జరుగుతుంది ? అని మనం అవగాహన చేసుకున్నాము. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం ఈవనరుల కేటాయింపు సమర్థవంతంగా జరుగుతున్నదా? లేదా? అనే విషయం గూర్చి చర్చిస్తుంది. అర్థశాస్త్రంలో సమర్థత అంటే జరిగిన వనరుల కేటాయింపు ద్వారా సాంఘిక సంక్షేమం గరిష్టం కావటం.

11.2 లక్ష్యాలు:

ఈ యూనిట్‌ను చదివిన తర్వాత విద్యార్థులకు తెలియవలసినవి. అర్థశాస్త్రంలో ఒక భాగమైన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం గురించి ఒక అవగాహన కలగటం.

కార్డినల్ ప్రయోజన విశ్లేషణపై ఆధారపడి, ఆచార్య పిగూ వివరించిన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం గురించి తెలుసుకోవటం.

పిగూ - సంక్షేమ అర్థశాస్త్రానికి ఉన్న విమర్శలు.

11.3 సంక్షేమ శాస్త్ర అర్థము :

ఆచార్య బౌమాల్ ప్రకారం సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం వనరుల కేటాయింపు ద్వారా సంభవించే విధానాల మార్పు (policy changes). అనేక ఉత్పాదకాలను (inputs) వివిధ వస్తువుల ఉత్పత్తికి పంపిణీ చేయుట ద్వారా వచ్చు ఫలితాలను, ఉత్పత్తి అయిన వస్తువులను బహుళ సంఖ్యలో ఉన్న వినియోగదారుల మధ్య పంపిణీ చేయుట వలన కలుగు ఫలితాలను తెలుపుతుంది. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం వివిధ ఆర్థిక స్థితుల సాంఘిక వాంఛనీయతను నిర్ణయించటంలో ఉపకరిస్తుంది. ఆర్థికవ్యవస్థను ఒక స్థితి నుంచి (అంటే ఒక రకమైన వనరుల కేటాయింపు నుంచి) మరొక మెరుగైన స్థితిని మార్చాలంటే వనరుల పునఃపంపిణీ (reallocation) ఎట్లా ఉండాలి ? ఆ మార్పు సంఘంలోని వివిధ వర్గాల ప్రజలను ఏ రకంగా ప్రభావితం చేస్తుంది? అది సాంఘికంగా వాంఛనీయమైన మార్పా ? కాదా ? ఈ సమస్యల పరిష్కారంలో విలువ నిర్ణయాల (value judgements) పాత్ర ఏ మేరకు ఉండాలి ? అనే అంశాలను సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం విశ్లేషిస్తుంది.

11.4 సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో విలువల నిర్ణయాల పాత్ర :

ఈ శాస్త్రంలో విలువల నిర్ణయాలు లేక తీర్మానాల పాత్ర ఉండవచ్చా? లేదా? అనేది ఒక పెద్ద చర్చనీయాంశం. లియొనల్ రాబిన్స్ వంటి వారు ఈ నిర్ణయాల పట్ల అర్థశాస్త్రవేత్తలు తటస్థంగా (neutral) ఉండాలని, ఏది మంచి? ఏది చెడు అని చెప్పటం అర్థశాస్త్రవేత్తల పని కాదని అంటారు. విలువ తీర్మానాలను అర్థశాస్త్రంలో భాగంగా చేస్తే ఈ శాస్త్రం అశాస్త్రీయంగాను, అస్పష్టంగాను పరాశ్రయత లేకుండా (with out objectivity) ఉంటుందని భావించారు. కాని పాల్‌స్ట్రీటన్ వంటి శాస్త్రవేత్తలు అర్థశాస్త్రంలో విలువల నిర్ణయాలకు ఉచిత పాత్ర ఉండాలంటారు. అర్థశాస్త్రం మానవులకు సంబంధించిన శాస్త్రం. ఈ శాస్త్రం ఏ సమస్య గురించి అయినా విషయ సమాచారం మాత్రమే ఇచ్చి, ఎటువంటి పరిష్కార మార్గమూ చూపనపుడు, మంచి, చెడుల గురించి ఎటువంటి నిర్ణయాలు ప్రకటించనపుడు, మానవులకు అర్థశాస్త్రంవల్ల ప్రయోజన మేముంటుందని ప్రశ్నించారు. శాస్త్రంలో శాస్త్రీయతకు, శాస్త్రీయపరమైన సాంకేతికతకు (scientific technique) ఎంత స్థానం ఉందో అంతే స్థానాన్ని మంచి చెడుల నిర్ణయాలకు ఇవ్వాలని అన్నారు.

11.5 సంప్రదాయ - నవ్యసంప్రదాయ సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం :

ఆచార్య పిగూ విశ్లేషణ

సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం గురించి మనకు సంప్రదాయ అర్థశాస్త్రవేత్తలైన పిగూ, మార్షల్ మొ॥గువారు ఆధునిక అర్థశాస్త్రవేత్తలైన విల్‌ఫ్రెడో పరీటో, కాల్డర్, హిక్స్, శామ్యూల్‌సన్, బెర్గ్‌సన్ మున్నగు వారు వివరించారు. అయితే సంక్షేమ అర్థశాస్త్రాన్ని శాస్త్రీయముగ క్రమబద్ధీకరణ (systematise) చేసిన ఘనత మొదటగా ఆచార్య పిగూకు లభించింది.

వాస్తవంగా సంక్షేమ స్థాయిని నిర్వచించుట, కొలుచుట చాలా కష్టమైన విషయం. ఎందువలనంటే ఒక వ్యక్తి లేక ఒక సమూహము యొక్క సంక్షేమ స్థాయి మనం కొలవలేనట్టి అనేక సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థిక అంశాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ శాస్త్రంలో

కొంతమేరకై స్పష్టతను తీసుకుని రావాలని పిగూ కార్డినల్ ప్రయోజన విశ్లేషణను ఆధారంగా తీసుకుని, సాధారణ (general) సంక్షేమం, ఆర్థిక సంక్షేమం, వ్యక్తి సంక్షేమం, సాంఘిక సంక్షేమాల మధ్య ఉన్న అంతరాన్ని ఈ క్రింది విధంగా తెలియపరిచారు.

ఒక సమాజంలోని వ్యక్తులు ఉపయోగించు అనేక ఆర్థిక, ఆర్థికేతర వస్తువినియోగం వల్ల కలుగు సంతృప్తిని సాధారణ సంక్షేమం (general welfare) అనవచ్చును. ఆర్థికేతర వస్తువినియోగం కూడా కలపటం వల్ల ఈ భావన కొంత విస్తృతమైనదిగాను కొంత సంకుచితమైన చిక్కులతో కూడినది (complicated) గాను ఉన్నదని భావించి పిగూ సంక్షేమాన్ని ఆర్థిక సంక్షేమానికి (economic welfare) మాత్రమే పరిమితం చేశారు. ఆర్థిక సంక్షేమ వివరణలో పిగూ ప్రత్యక్షంగా కాని, పరోక్షంగా కాని ద్రవ్యాన్ని ప్రామాణికంగా తీసుకున్నారు.

ఆచార్య పిగూ ప్రకారం ద్రవ్యంతో వినిమయం చేయగలిగే అన్ని ఆర్థిక వస్తు సేవల (economic goods and services) వినియోగం ద్వారా పొందగలిగే సంతృప్తి స్థాయి ఆర్థిక సంక్షేమం.

వ్యక్తిగత సంక్షేమం అనేది ఒక మానసిక భావన అనీ, అది ప్రతివ్యక్తికి తాను వినియోగించుకునే వస్తువుల వలన వచ్చే సంతృప్తి స్థాయి అని పిగూ అన్నారు. వీరు కార్డినల్ ప్రయోజన విశ్లేషణను ఆధారంగా తీసుకున్నారు కాబట్టి వ్యక్తులందరి సంతృప్తి స్థాయిలను కలుపగా వచ్చేది సాంఘిక సంక్షేమం (social welfare) అని అన్నారు. దీనిని మార్షల్, పిగూ మొ॥గు శాస్త్రవేత్తలు సంకలన ప్రయోజన విశ్లేషణ(additive utility function) అంటారు.

సంతృప్తికి సంబంధించి వ్యక్తులకు సమాన శక్తి (men's equal capacity for satisfaction) ఉపకల్పన పిగూ యొక్క ముఖ్య ప్రతిపాదన. అంటే ఒకే ఆర్థిక స్థితిలో ఉన్న వ్యక్తులందరూ ఒక నిర్ణీత పరిమాణంలో ఉన్న వస్తువుల వినియోగం ద్వారా వచ్చే ప్రయోజనం పట్ల ఒకే రకంగా స్పందిస్తారు. అందువల్లనే ఆయన వ్యక్తుల మధ్య ప్రయోజనాలను సరిపోల్చటం ద్వారా(interpersonal comparisions) సంక్షేమం అనే భావనను వివరించారు. ఉదాహరణకు రెండు వర్గాల ప్రజలు ధనికులు, పేదలు అనుకుందాం. పిగూ ప్రకారం కొంత పరిమాణంలోని వస్తు వినియోగం ద్వారా ధనికులందరి సంతృప్తి స్థాయి ఒకే రకంగా ఉంటుంది. అదే వస్తు సముదాయ వినియోగం ద్వారా పేదలందరి సంతృప్తి స్థాయి మరో రకంగా ఉంటుంది. (Interpersonal comparision) వ్యక్తుల మధ్య పోలిక అంటే రెండు వర్గాలలోని వ్యక్తుల సంతృప్తి స్థాయిల మధ్య అంతరం అని చెప్పవచ్చు. ద్రవ్యానికి క్షీణోపాంత ప్రయోజన సూత్రం వర్తిస్తుందనే ప్రమేయాన్ని తీసుకుని ఆచార్య పిగూ ధనిక వర్గం వద్ద ఉన్న అదనపు ద్రవ్యం యొక్క ఉపాంత ప్రయోజనం వారికి తక్కువ కాబట్టి, ఆ ద్రవ్యాన్ని పేదవారి అత్యావశ్యకరమైన అవసరాలకు బదిలీ చెయ్యాలంటారు. ప్రభుత్వం ఈ విధమైన ఆదాయ పున : పంపిణీ విధానాలను అనుసరిస్తే ఆర్థిక సమానత్వం ఏర్పడుతుందని, ఆ విధంగా మొత్తం మీద సాంఘిక సంక్షేమం పెరుగుతుందని దీని సారాంశం.

11.6. విమర్శలు

1) ప్రయోజనాలను సంఖ్యారూపంలో కొలవటం అనేది అవాస్తవికం. కాబట్టి (additive utility function) ప్రయోజనాల సంకలన ఫలము ద్వారా సాంఘిక సంక్షేమాన్ని గాని, ఆర్థిక సంక్షేమాన్ని గాని కొలవలేము.

2) పిగూ సంక్షేమ శాస్త్రం వ్యక్తులమధ్య, సమూహాల మధ్య అంతరాలను పోల్చిచూడటం ద్వారాను, విలువల నిర్ణయాల మీదను ఆధారపడి ఉన్నది. ఇటువంటి ప్రమేయాలు శాస్త్రీయమైనవి కావని, కొందరి విమర్శ.

3) ప్రయోజనం, సంతృప్తి అనేది ఆత్మాశ్రయమైన మానసిక భావనలు కాబట్టి ఒక సమూహంలోని వ్యక్తులందరూ, నిర్ణీత వస్తు పరిమాణ వినియోగం ద్వారా ఒకే సంతృప్తి స్థాయిని పొందుతారనటం అవాస్తవికం అని కొందరి భావన.

ఆదాయాన్ని తక్కువ ఆదాయ వర్గాల వారికి అనుకూలంగా పంపిణీ చేసినంత మాత్రాన సాంఘిక సంక్షేమస్థాయి పెరగదు. సంక్షేమ స్థాయి న్యాయబద్ధమైన పంపిణీ మీద మాత్రమే కాక, జాతీయాదాయంలో ఏ వస్తువులు ఏ పరిమాణంలో తయారవుతున్నాయి? వివిధ వస్తువుల ఉత్పత్తి పరిమాణాలు ఎలా ఉన్నాయి ? (composition of goods) అనే విషయం మీద కూడా ఆధారపడి ఉంటుంది. ఉదా: జాతీయాదాయంలో ఎక్కువ భాగం మారణాయుధాల మీద, తక్కువ భాగం జీవితావసర వస్తువుల మీద ఖర్చు చేస్తే తప్పని సరిగా సంక్షేమ స్థాయి తగ్గుతుందని కొందరి శాస్త్రవేత్తల భావన.

11.7 సారాంశం :

సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం, అర్థశాస్త్రంలోని ఒక భాగంగా చెప్పవచ్చు. అర్థశాస్త్రం నిశ్చిత శాస్త్రం (positive science) మాత్రమే కాదని ధర్మశాస్త్రం (Normative science) కూడా అని ఋజువు చేసేది సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం. ఈ శాస్త్రాన్ని కార్డినల్ ప్రయోజన విశ్లేషణపై ఆధారపడి ఆచార్య పిగూ క్రమబద్ధీకరణ చేశారు. ఆదాయ పంపిణీ అసమానతలను తగ్గించటానికి ప్రభుత్వ విధానాలలో మార్పు రావాలని పిగూ సూచించారు. దీనిని పలువురు నూతన అర్థశాస్త్రవేత్తలు విమర్శించారు.

11.8 నమూనా ప్రశ్నలు :

1) సంక్షేమ శాస్త్ర మనగానేమి? ఆచార్య పిగూ సంక్షేమ శాస్త్రాన్ని విశ్లేషించండి.

2) సంప్రదాయ సంక్షేమ శాస్త్రానికి ఉన్న విమర్శలను సహేతుకంగా వివరించండి.

11.9 ముఖ్యమైన పదాలు :

ప్రయోజనం	-	utility
శ్రేయస్సు, సంక్షేమం	-	welfare
సాంఘిక శ్రేయస్సు	-	social welfare
వ్యక్తిగత శ్రేయస్సు	-	individual welfare
సాధారణ శ్రేయస్సు	-	general welfare
ఆర్థిక శ్రేయస్సు	-	economic welfare
క్షీణోపాంత ప్రయోజన సిద్ధాంతం	-	the law of diminishing marginal utility
విలువల తీర్మానాలు లేక నిర్ణయాలు	-	value judgements
వ్యక్తుల మధ్య ప్రయోజనాలను సరిపోల్చుట	-	interpersonal comparision
సంతృప్తిలో వ్యక్తులకు సమాన శక్తి ఉపకల్పన	-	man's equal capacity for satisfaction postulate

11.10 చదువదగిన పుస్తకాలు :

Ahuja H.L : Advance Economic theory : S. chand and company Ltd

Chopra P.N : Micro economic theory and welfare Economics, Kalyani publishers.

Kout soyiannis : Modern Micro Economics II edition, ELBS with Macmillian.

Robert S.pindy ck, Danial.L. Rubin feld - Micro Economics 5th edition: Pearson Education (singapure) private limited.

పాఠం - 12

పిగూ ఆదర్శ ఉత్పత్తి

PIGOU'S IDEAL OUTPUT

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

12.0. ఉద్దేశ్యాలు

12.1. పరిచయం

12.2. ఆదర్శ ఉత్పత్తి ప్రమేయాలు

12.3. ఆర్థర్ సిసిల్ పిగూ: (A.C. పిగూ)

12.4. ఆచార్య బౌమాల్, A.C. పిగూ భావనను తిరిగి ప్రారంభించారు

12.5. పిగూ ఆదర్శ ఉత్పత్తి వివరణ

12.6. ఆదర్శ ఉత్పత్తి-పిగూ అభిప్రాయం

12.7. ముగింపు

12.8. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

12.9. ఆధార గ్రంథాలు

12.0. ఉద్దేశ్యాలు:

- పిగూ యొక్క ఆదర్శ ఉత్పత్తి భావన ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క వాంఛనీయ సంక్షేమానికి సంబంధించినది.
- పిగూ ప్రకారం, అన్ని వనరుల యొక్క ఉపాంత సామాజిక ఉత్పత్తి యొక్క విలువ సాధ్యమయ్యే అన్ని ఉపయోగాలలో సమానంగా ఉన్నప్పుడు జాతీయ స్థాయిలో సంక్షేమం గరిష్టీకరించబడుతుంది.

- వివిధ వ్యక్తులకు ద్రవ్యం యొక్క ఉపాంత ప్రయోజనంలో తేడాలు లేకుండా, సంతృప్తిని పెంచుతుంది.
- ఆదర్శవంతమైన ఉత్పత్తిలో ఉన్న పరిశ్రమలో పెట్టుబడి పెట్టబడిన ప్రతి వనరు యొక్క ఉపాంత సామాజిక విలువకు సమానంగా ఉన్నప్పుడు ఆదర్శ ఉత్పత్తి సాధించబడుతుంది.
- ఆదర్శ ఉత్పత్తి అనునది, డిమాండ్ ధరను, ఉపాంత యూనిట్‌ను ఉత్పత్తి చేయడంలో నిమగ్నమైన వనరుల ద్రవ్యం విలువను సమానంగా ఉండేలా కృషి చేస్తుంది.

12.1. పరిచయం:

A.C. పిగూ యొక్క ఆదర్శ ఉత్పత్తి భావన అనునది అభిలషణీయ సంక్షేమ అర్థశాస్త్ర వ్యవస్థకు సంబంధించినది. ఈ సిద్ధాంతంలో A.C. పిగూ ప్రకారం సంక్షేమం యొక్క సూచిక జాతీయ స్థాయిలో ఒక భాగంగా ఉంటుంది. A.C. పిగూ ప్రకారం జాతీయ స్థాయిలో గరిష్ట విలువ మరియు ఉపాంత సామాజిక ఉత్పత్తి అనునవి దేశంలోని వనరులను పూర్తి స్థాయిలో సమానంగా ఉపయోగించినప్పుడు దాని ద్వారా వివిధ రకాలైన ప్రయోజనాలను పొందవచ్చునని పేర్కొన్నారు. అంతేకాకుండా పరిపూర్ణ పోటీ మార్కెట్‌లో అభిలషణీయ లేదా ఆదర్శ ఉత్పత్తిని సాధించుటకు ఈ సిద్ధాంతం ఉపయోగపడుతుంది. అదేవిధంగా సామాజిక ఉపాంత ఉత్పత్తి విలువ అనునది ఆయా వనరులను స్వల్ప పరిమాణంలో లేదా ఒకే ఉపయోగాన్ని వివిధ ఇతర ఉపయోగాలలో సమ్మిళితం చేయడాన్ని, ఆదర్శ ఉత్పత్తి ద్వారా వనరులను వివిధ పద్ధతుల ద్వారా మెడల్స్ ద్వారా మార్పు చేసినప్పుడు దాని యొక్క ఫలితాలు ఉత్పత్తి పై మరియు సామాజిక నియంత్రణ ద్వారా లేదా పన్నుల ద్వారా గ్రహించవచ్చును.

12.2. ఆదర్శ ఉత్పత్తి ప్రమేయాలు:

A.C. పిగూ ఆదర్శ ఉత్పత్తి యొక్క ప్రధానమైన ప్రమేయాలను ఈక్రింది విధంగా వివరించవచ్చును. అవి:

- ✦ పరిపూర్ణ పోటీ మార్కెట్‌లో డిమాండ్‌వైపు నుండి మార్కెట్‌లో పూర్తిగా తయారైన వస్తువులను పంపిణి చేస్తుంది.
- ✦ అన్ని వస్తువులను ప్రత్యేకంగా పంపిణి చేయబడుతుంది.
- ✦ అభిరుచి మరియు సాంకేతికత అనునవి సమాజంలో స్థిరంగా ఉంటాయి.
- ✦ సమాజంలోని ప్రతి సభ్యుడు గరిష్ట ప్రయోజనాన్ని ప్రతి వస్తువు నుండి పొందుటకు ప్రయత్నిస్తారు.
- ✦ వనరులు ఉద్యోగిత స్థాయిని నిర్ణయిస్తాయి.

✦ బహిర్గత ప్రభావాలు వినియోగం మరియు ఉత్పత్తి పై ఉండవు.

✦ సామాజిక ఉదాసీన వక్రరేఖలు ఒకదానికి ఒకటి కలుస్తాయి.

✦ ఆర్థిక వ్యవస్థలో కేవలం రెండు వస్తువులను అవి 'X' మరియు 'Y' లను మాత్రమే ఉత్పత్తి చేస్తుంది.

12.3. ఆర్థర్ సిసిలి పిగూ: (A.C. పిగూ)

A.C. పిగూ 18-11-1877వ సంవత్సరంలో జన్మించాడు. 07-03-1959వ సంవత్సరంలో ఇంగ్లాండ్‌లో మరణించాడు. A.C. పిగూ ఒక ఆంగ్ల ఆర్థికవేత్త కేంబ్రిడ్జ్ విశ్వవిద్యాలయంలో స్కూల్ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్ యొక్క ఆచార్యుడిగా మరియు బిల్డర్‌గా ప్రపంచవ్యాప్తంగా అర్థశాస్త్ర పీఠాలను అధిష్టించిన అనేక మంది కేంబ్రిడ్జ్ ఆర్థికవేత్తలకు శిక్షణ ఇచ్చాడు. A.C. పిగూ యొక్క పని అర్థశాస్త్రంలోని వివిధ రంగాలను, ప్రత్యేకించి సంక్షేమ అర్థశాస్త్రాన్ని నియంత్రణ చేశారు. అంతేకాకుండా వ్యాపార చక్ర సిద్ధాంతం, నిరుద్యోగం, ప్రభుత్వ విత్తం, సూచి సంఖ్యలు మరియు జాతీయ ఉత్పత్తి యొక్క కొలతలు మొదలగునవి ప్రధానమైన A.C. పిగూ యొక్క సిద్ధాంతాలు. ముఖ్యంగా ప్రభావవంతమైన ఆర్థికవేత్తలచే A.C. పిగూ యొక్క కీర్తి, ప్రతికూలంగా ప్రభావవంతమైనది. వారు వారి స్వంత వ్యతిరేక అభిప్రాయాలను నిర్వచించడానికి A.C. పిగూ సిద్ధాంతాలను ఆధారంగా చేసుకున్నారు. A.C. పిగూ కన్లిఫ్ కమిటీ మరియు ఆదాయం పన్నుపై 1919వ సంవత్సరంలో రాయల్ కమీషన్‌తో సహా అనేక ప్రభుత్వ కమిటీలలో అయిష్టంగానే పనిచేశాడు.

12.4. ఆచార్య బౌమాల్, A.C. పిగూ భావనను తిరిగి ప్రారంభించారు:

ఆచార్య బౌమాల్ ప్రకారం A.C. పిగూ ఆదర్శ ఉత్పత్తి భావనను పారిటో సంపూర్ణ సమతౌల్యం వలే ఉంటుందని అభిప్రాయపడ్డాడు. ఆచార్య బౌమాల్ ప్రకారం ఆదర్శ ఉత్పత్తి అనునది ఉత్పత్తిలో తిరిగి వనరుల కేటాయింపు ఉండదని, అదేవిధంగా ఆర్థిక వ్యవస్థలోని వనరులు వివిధ ఉపయోగాలను బట్టి ఆ సమాజం యొక్క గతం కంటే మంచి ఫలితాలను ఆశిస్తుందని పేర్కొన్నారు. బౌమాల్ యొక్క నిర్వచనం ఆదర్శ ఉత్పత్తికి అనుగుణంగా పారిటో గరిష్ట సంక్షేమానికి అనుగణంగా ఉంటుంది. బౌమాల్ ఆదర్శ ఉత్పత్తి నమూనా యొక్క సమస్యలను నూతన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం విశ్లేషణాత్మక సాధనాన్ని ఉపయోగించి పరిష్కారం చూపాడు.

12.5. పిగూ ఆదర్శ ఉత్పత్తి వివరణ:

A.C. పిగూ ఆదర్శ ఉత్పత్తి సిద్ధాంతాన్ని పై ప్రయోగాల ద్వారా ఆచార్య బౌమల్ రేఖా చిత్రం ద్వారా ఏదైనా సమాజ ఆదర్శ ఉత్పత్తిని ఏ విధంగా సాధిస్తున్నదో వివరించాడు. దీన్ని ఈక్రింది రేఖాచిత్రం ద్వారా వివరించవచ్చును.

రేఖాచిత్రం : 12.1

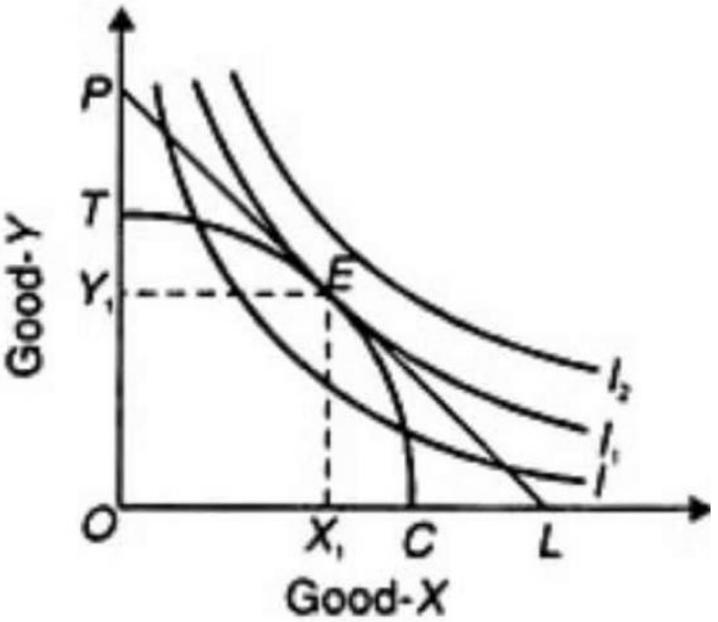

పై రేఖాచిత్రం (12.1) లో 'X' వస్తువు ఉత్పత్తిని 'OX' రేఖపై సమాంతర రేఖగా గుర్తించబడినది. 'Y' వస్తువును 'OY' రేఖపై గుర్తించబడినది. I, I_1 మరియు I_2 అనునవి సంఘ ఉదాసీన వక్రరేఖలు. ఈ రేఖలు సమాజంలోని వివిధ స్థాయిలలో లభించే ప్రయోజనాల ద్వారా మరియు వివిధ వస్తువులు లభించు స్థాయిలను బట్టి నిర్ణయించబడినాయి. అదేవిధంగా ఉదాసీన వక్రరేఖల వాలు అనునది రెండు వస్తువుల 'X' మరియు 'Y' వస్తువుల మధ్య ఉపాంత ప్రతిస్థాపన రేటుపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

'T.C.' రేఖా పరివర్తన వక్ర రేఖ (Transformation Line) వివిధ ఉత్పత్తి స్థాయిలను మరియు వనరుల లభ్యత మరియు సాంకేతిక స్థాయిపై ఆధారపడి నిర్మించబడుతుంది. పరివర్తన వక్రరేఖ యొక్క వాలు ఉపాంత సామాజిక వ్యయంపై ఏ బిందువు వద్దనైనను 'X' వస్తువు మరియు 'Y' వస్తువులలో లెక్కించవచ్చును. పరివర్తన వక్రరేఖ యొక్క వాలు ఉపాంత పరివర్తన రేటుపై మరియు 'X' వస్తువు మరియు 'Y' వస్తువుల మధ్య ఉంటుంది. ఆ విధంగా $MRT=MSC_X/MSC_Y$ మరియు 'PL' రేఖను ధర రేఖ అంటారు. దీని యొక్క వాలు P_X / P_Y లను రేఖా చిత్రంలో గుర్తించడమైనది.

ఆదర్శ ఉత్పత్తి స్థాయిని 'E' బిందువు వద్ద ప్రతి సమాజం సాధిస్తుంది. అదేవిధంగా పరివర్తన వక్రరేఖ 'TC' రేఖను ఖండిస్తూ అత్యధిక సామాజిక ఉపయోగిత ఉదాసీన వక్రరేఖ 'TC' ఉత్పత్తి చేస్తుంది మరియు 'OX_1' వినియోగిస్తూ 'X' వస్తువు మరియు 'Y_1' వద్ద 'Y' వస్తువును చూపుతుంది. దీనిని ఈ క్రింది రేఖా చిత్రం ద్వారా వివరించవచ్చును.

రేఖాచిత్రం : 12.2

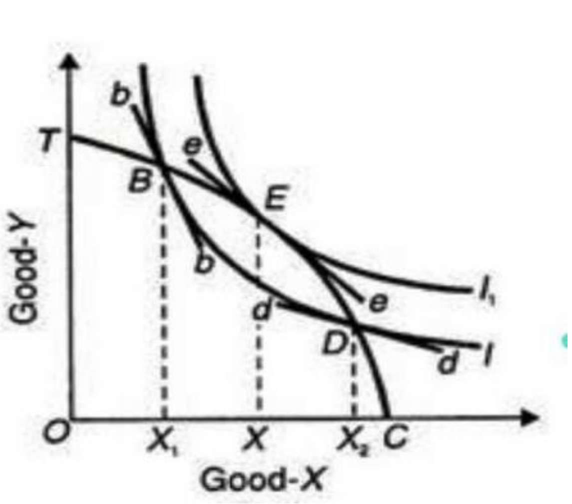

ఈ ఆదర్శవంతమైన ఉత్పత్తి నిజానికి పోటీ ఉత్పత్తి అని చూపవచ్చును. ఖచ్చితమైన పోటీ మరియు బాహ్య ప్రభావాలు లేకపోవడంతో, రెండు వస్తువుల ధరలు మార్కెట్ అంతటా ఒకేవిధంగా ఉంటాయి. అందువలన డిమాండ్ వైపు నుండి, సమతౌల్యం పాయింట్ 'E' వద్ద స్థాపించబడినది. ఇక్కడ ధర రేఖ 'PL' ఉదాసీన వక్రరేఖ 'I_1' కి ఖండిస్తుంది. ఆ విధంగా 'E' బిందువు వద్ద, $MRS_{XY}=P_X/P_Y$.

అదేవిధంగా సప్లయ్ వైపు నుండి, పోటీ సమతౌల్యం ధర రేఖ వాలు తప్పనిసరిగా పరివర్తన వక్రరేఖ యొక్క వాలుకు సమానంగా ఉండాలి.

$$P_X/P_Y=MRT_{XY}$$

వాస్తవంగా, MRT_{XY} అనునది ఖచ్చితమైన మార్కెట్‌లో 'Y' (MC_Y) యొక్క ఉపాంత ప్రైవేటు ధర 'X' (MC_X) నిష్పత్తికి సమానం. ఉత్పత్తిలో బాహ్య ప్రభావాలు లేవని భావించినందున, ఉపాంత ప్రైవేటు వ్యయంతో సమానం. ఆ విధంగా పరివర్తన వక్రరేఖ వాలు $MTR_{XY}=MC_X/MC_Y = MSC_X/MSC_Y$ ని చూపుతుంది.

పరివర్తన వక్రరేఖ, ధర రేఖ మరియు ఉదాసీన వక్రరేఖ ఒకదానికొకటి ఖండిస్తూ $MTR_{XY}=P_X/P_Y = MRS_{XY}$ అనే చోట పోటీ ఉత్పత్తి నిర్ణయించబడుతుందని రేఖాచిత్రం (12.2) ద్వారా వివరించబడమైనది.

వాస్తవానికి, ఈ పోటీ సమతౌల్యం పారిటో మొత్తం సమతౌల్యం లేదా పారిటో అనుకూలత, కానీ పరివర్తన వక్రరేఖ ఉదాసీన వక్రరేఖకు ఖండిస్తూ ఉన్న చోట ఆదర్శ ఉత్పత్తి నిర్ణయించబడుతుంది.

12.6. ఆదర్శ ఉత్పత్తి-పిగూ అభిప్రాయం:

A.C. పిగూ ప్రకారం ది ఎకనామిక్స్ ఆఫ్ వెల్ఫేర్ గ్రంథంలో ఈవిధంగా ఆదర్శ ఉత్పత్తిని పేర్కొన్నారు. ఏదైనా పరిశ్రమలో ఉత్పత్తి జాతీయ డెవిడెంట్‌ను గరిష్టం చేస్తుంది మరియు వివిధ వ్యక్తులకు ద్రవ్యం యొక్క ఉపాంత ప్రయోజనంలో తేడాలు లేకుండా సంతృప్తిని కూడా పెంచుతుంది. ఆదర్శవంతమైన ఉత్పత్తి ద్వారా సమీక్షలో ఉన్న పరిశ్రమలో పెట్టుబడి పెట్టబడిన ప్రతిరకమైన వనరు యొక్క ఉపాంత సామాజిక నికర ఉత్పత్తి విలువ ఉపాంత సామాజిక విలువకు సమానంగా ఉన్నప్పుడు ఈ ఉత్పత్తి సాధించబడుతుంది.

అధేవిదంగా బహుళ గరిష్ట స్థానాలు విస్మరించబడే అవకాశం ఉన్నది అని A.C. పిగూ అభిప్రాయం సాధారణంగా వనరుల నికల ఉత్పత్తి మరియు చివరలో ఉత్పత్తి యొక్క డిమాండ్ ధరను, ఉత్పత్తి యొక్క ఉపాంత యూనిట్‌ను ఉత్పత్తి చేయడంలో నిమగ్నమైన వనరుల ద్రవ్యం విలువకు సమానంగా ఉండేలా చేస్తుంది.

12.7. ముగింపు:

జాతీయ డెవిడెంట్ (భాగం) ను పెంచే ఏదైనా పరిశ్రమలో ఉత్పత్తి మరియు వివిధ వ్యక్తులకు ద్రవ్యం యొక్క ఉపాంత వినియోగంలో తేడాలు లేకుండా, సంతృప్తి గరిష్టం చేస్తుంది అని A.C. పిగూ యొక్క ఆదర్శ ఉత్పత్తి భావన చాలా కాలంగా సాధారణ అభిలషణీయతతో మరుగునపడినది. ఉత్పత్తి మరియు మార్పిడి ద్వారా, ఆదర్శ ఉత్పత్తి సమాజంలోని ప్రతి ఒక్క సభ్యుని సంక్షేమం కొన్ని పరిమితులకు లోబడి గరిష్టీకరించబడుతుంది. అంతేకాకుండా ఆధునిక సిద్ధాంతం, దాని ప్రయోజనాలు ఉన్నప్పటికి, గణనీయంగా భిన్నమైన తీర్మానాలను చేరుకోవడం లేదు. కాని ఆదర్శ ఉత్పత్తి సిద్ధాంతం ఇప్పుడు ఆర్థిక ఆలోచన చరిత్రలో ప్రధానమైనది.

A.C. పిగూ యొక్క ఆదర్శ ఉత్పత్తి భావన ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క వాంఛనీయ సంక్షేమానికి సంబంధించినది పిగూ జాతీయ డివిడెంట్ పరిమాణాన్ని సంక్షేమ సూచికగా ఉపయోగిస్తుంది. A.C. పిగూ ప్రకారం అన్ని వనరుల యొక్క ఉపాంత సామాజిక ఉత్పత్తి యొక్క విలువ సాధ్యమయ్యే అన్ని ఉపయోగాలలో సమానంగా ఉన్నప్పుడు జాతీయ డివిడెంట్ (భాగం) గరిష్టీకరించబడుతుంది.

12.8. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు:

వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) A.C. పిగూ ఆదర్శ ఉత్పత్తి అనగానేమి ?

2) A.C. పిగూ ఆదర్శ ఉత్పత్తి యొక్క ప్రమేయాలను రేఖాచిత్రం ద్వారా వివరించండి ?

12.9. ఆధార గ్రంథాలు:

1. డెబ్రూ, G. (1959). విలువ సిద్ధాంతం. న్యూయార్క్. విలే.

2. గ్రాఫ్, J.D.V. (1957). థియరిటికల్ వెల్ఫేర్ ఎకనామిక్స్. కేంబ్రిడ్జ్ యూనివర్శిటి ప్రెస్.

3. ఖాన్, R.F. (1935). ఆదర్శ ఉత్పత్తిపై కొన్ని గమనికలు. ఎకనామిక్ జర్నల్ 45, PP. 1-35.

4. లెర్నర్, A.P. (1944). ది ఎకనామిక్స్ ఆఫ్ కంట్రోల్ న్యూయార్క్: మాక్‌మిలన్.

5. పారిటో, V. (1987). కోర్స్ డి ఎకనామీ పోరిటిక్స్. లాసాన్: రూజ్.

పాఠం : 13

నూతన సంక్షేమ (శ్రేయస్సు) అర్థశాస్త్రము పారిటో అభిలషణీయత నిబంధనలు

విషయక్రమం :

13.1 లక్ష్యాలు

13.2 విషయపరిచయం

13.3 ప్రమేయాలు

13.4 పారిటో అభిలషణీయతకు అవసరమైన నిబంధనలు

13.5 సారాంశము, లోపాలు

13.6 ముఖ్యపదాలు

13.7 సంప్రదింపు గ్రంథాలు

13.8 నమూనా ప్రశ్నలు.

13.1 లక్ష్యాలు

ఈ భాగాన్ని చదివిన తర్వాత అర్థం చేసుకోగలిగిన అంశాలు

(1) సంప్రదాయ మరియు నూతన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రముల మధ్యగల అంతరం

(2) పారిటో అభిలషణీయతకు అవసరమైన ప్రమేయాలు

(3) పారిటో అభిలషణీయతకు అవసరమైన నిబంధనలను గూర్చి వివరణ.

13.2 : విషయ పరిచయము

ఆచార్యపిగూ వివరించిన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో కార్డినల్ ప్రయోజన విశ్లేషణను అనుసరించటం జరిగింది. వ్యక్తుల మధ్య ప్రయోజనాలను సరిపోల్చటం అనేముఖ్య ప్రాతిపదికను తీసుకోవటం జరిగింది. ఈ ప్రమేయాలను అవాస్తవికంగా ఎంచి వాటి మీద ఆధార పడ్డ పిగూవియన్ సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం అశాస్త్రీయమని భావించి నూతన అర్థశాస్త్రవేత్తలైన పారిటో, హిక్స్, బెర్గ్‌సన్, శామ్యూల్‌సన్, కాల్డర్ మున్నగువారు పైప్రమేయాలను తీసుకోకుండా ఆధునిక సంక్షేమ అర్థశాస్త్రాన్ని రూపొందించారు. దీనిలో పారిటో అభిలషణీయత ముఖ్యమైనది. ఈయన కార్డినల్ ప్రయోజన విశ్లేషణను, వ్యక్తుల మధ్య ప్రయోజనాలను సరిపోల్చటాన్ని (interpersonal comparisions) తిరస్కరించారు. ఈ సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో విలువల తీర్పులకు (value judgement) చోటు ఇవ్వలేదు. ఈయన ఆర్డినల్ ప్రయోజన విశ్లేషణ ద్వారా సమాజ శ్రేయస్సు గరిష్టీకరణ (maximum social welfare) ను వివరించారు.

పారిటో అభిలషణీయత : ఉత్పత్తి కారకాలను (inputs) ఉత్పత్తిని (out put) ఏ విధంగా కేటాయించటం ద్వారా అయితే ఏ ఒక్క వ్యక్తి యొక్క సంతృప్తిస్థాయి తగ్గకుండా, కొంతమంది సంతృప్తి స్థాయి అయినా పెరుగుతుందో అటువంటి కేటాయింపును పారిటో అభిలషణీయత అని పారిటో ఆర్థిక సమర్థత (Economic efficiency) అని చెప్పవచ్చు. కాబట్టి పారిటో ప్రకారం, పైన చెప్పిన ఆర్థిక స్థితి వచ్చేవరకూ వనరులను పునఃపంపిణీ చెయ్యటం ద్వారా ఏ ఒక్క వ్యక్తి యొక్క శ్రేయస్సు కూడా తగ్గించకుండా, కనీసం ఒక్క వ్యక్తి శ్రేయస్సు అయినా పెంచవచ్చును. According to pareto any change that makes at least one individual better off and no one worse - off is an improvement in social welfare.

13.3 ప్రమేయాలు :

1) ప్రతి వ్యక్తి ప్రతి వస్తువును ఎంతో కొంత పరిమాణంలో అయినా ఉపయోగిస్తాడు. అదేవిధంగా కొంతమేరకైనా ప్రతి ఉత్పత్తి కారకాన్ని సప్లయ్ చేస్తాడు.

2) ప్రతి వినియోగదారుడు తన సంతృప్తి స్థాయిని గరిష్ఠం చేసుకుంటాడు.

3) ప్రతి ఉత్పత్తి దారుడు ఒక నిర్ణీతమైన ఉత్పత్తి పరిమాణాన్ని కనిష్ఠ వ్యయంతో ఉత్పత్తి చేస్తాడు.

4) వినియోగానికి ఉత్పత్తికి సంబంధించి బహిర్గత ఆదాలు, వ్యయాలు ఉండవు. ఉదా : A అనుబడు వ్యక్తి యొక్క ప్రయోజన స్థాయి అతను ఉపయోగించు వస్తుపరిమాణం మీద మాత్రమే ఆధారపడుతుంది. ఇతని ప్రయోజన స్థాయిని మిగతా వినియోగదారుల ప్రయోజన స్థాయి ప్రభావితం చెయ్యదు.

5) ఉత్పత్తికి, ప్రయోజనానికి సంబంధించిన ఉదాశీనతా వక్రరేఖలు మూలబిందువునుండి కుంభాకారంగా (convexity) ఉంటాయి.

6) ఉత్పత్తి కారకాలు, వస్తువులు పూర్తి విభాజితములు (Perfectly divisible)

7) సంస్థల యొక్క ఉత్పత్తి ఫలము, సాంకేతిక స్థాయి స్థిరముగా ఉంటాయి.

8) అన్ని ఉత్పత్తికారకాలు పూర్తి గమనశీలత (Perfect mobilty) ను కలిగి ఉంటాయి.

పై ప్రమేయాలన్నీ పరిపూర్ణపోటీ, వస్తుమార్కెటులోను, ఉత్పత్తి కారకాల మార్కెట్‌లోను ఉండాలని సూచిస్తున్నాయి .

13.4 పారిటో అభిలషణీయతకు (pareto optivnality) అవసరమైన నిబంధనలు

వ్యక్తుల మధ్య, సంస్థల మధ్య, ఉత్పత్తి కారకాల మధ్య ఉన్న పోటీ ఆర్థిక సామర్థ్యమునకు (economlic Efficiency) దారి తీస్తుందని పారిటో అంటారు. ఆ స్థితిని సాధించటానికి పైన పేర్కొన్న ప్రమేయాల ఆధారంగా అర్థశాస్త్రవేత్తలైన లెర్నర్, హిక్స్ దిగువ వివరించబడే ఉపాంత నిబంధనలను సూచించారు.

(1) వినియోగదారుల మధ్య వస్తువుల అభిలషణీయ పంపిణీ :

The Optimum distribution of products among consumers:

Efficiency in Exchange :

ఈ నిబంధనలను వివరించటానికి వాల్రస్ తనసమగ్ర సమతౌల్యంలో చెప్పిన 2X2X2 నమూనా వాడబడినది. అనగా ఒక ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఇద్దరు వ్యక్తులు A,B లు వినియోగదారులు. వీరు K (మూలధనము) L (శ్రామిక శక్తి) అను ఉత్పత్తి కారకాలను కలిగిఉన్నారు. ఈ ఉత్పత్తి కారకాలను రెండు సంస్థలు x,y అను రెండు వస్తువులను ఉత్పత్తి చెయ్యటానికి ఉపయోగించుకుంటున్నాయి.

పైన పేర్కొన్న నిబంధన ప్రకారం, x,y వస్తువులను వాడుకొను ఇద్దరు వ్యక్తుల వినియోగము మధ్య ఉపాంత ప్రతిస్థాపన రేటు సమానంగా ఉండేనే పారిటో వినిమయ అభిలషణీయత వస్తుంది.

.1 ఎడ్జ్‌వర్త్ బాక్స్ రేఖా చిత్రము (Ealgeworth box diagram) ఈ నిబంధనను వివరిస్తుంది :

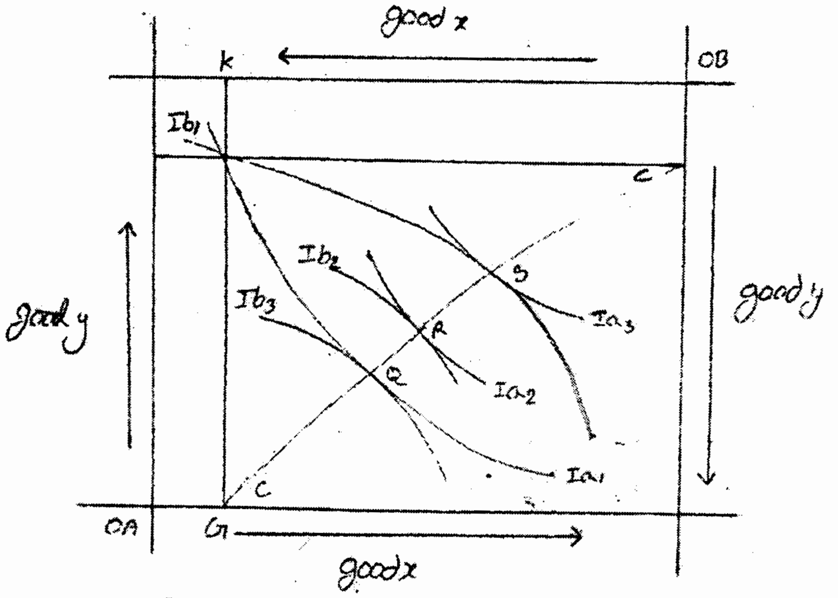

AB = ఇద్దరు వ్యక్తులు Ia_1, Ia_2, Ia_3 - A యొక్క ఉదాశీన వక్రరేఖలు

XY= రెండు వస్తువులు

CC= కాంట్రాక్టురేఖ Ib_1, Ib_2, Ib_3 -B యొక్క ఉదాశీన వక్రరేఖలు.

A యొక్క మూలబిందువు OA కాబట్టి A యొక్క X వస్తువు వినియోగాన్ని X అక్షముమీద ఎడమనుండి కుడికి, Y వస్తువు వినియోగాన్ని Y అక్షము మీద క్రింద నుంచి పైకి కొలుస్తున్నాము. అదే విధంగా OB అనునది B యొక్క మూలబిందువు అతని X వస్తువు వినియోగాన్ని కుడి నుంచి ఎడమకు, X అక్షము మీద, Y వస్తువు వినియోగాన్ని పై నుండి క్రిందకు Y అక్షము మీద కొలుస్తున్నాము.

పైన పేర్కొన్న నిబంధనను సంతృప్తి పరచాలంటే సాంకేతికంగా MRSxyA = MRSxyB అని ఋజువు చేయాలి. Marginal rate of substitution (MRS) అంటేనే ఉపాంత ప్రతిస్థాపన రేటు. అదే ఉదాశీన వక్రరేఖ యొక్కవాలు. కాబట్టి పటములో Q,R,S అను బిందువుల వద్ద MRSxyA = MRSxyB గా ఉన్నది. ఆ బిందువుల వద్ద A,B ఉదాశీన వక్రరేఖలు పరస్పరం ఒకదానికి ఒకటి స్పర్శరేఖలుగా ఉన్నవి. అనగా Q,R,S బిందువుల వద్ద A అనబడు వ్యక్తి యొక్క xy వస్తువుల మధ్య ప్రతిస్థాపన రేటు ఎంత ఉన్నదో, B అనబడు వ్యక్తికి కూడా అంతే ఉన్నది. Q,R,S బిందువులను కలపగా వచ్చిన రేఖ CC అనబడు కాంట్రాక్టురేఖ. అంటే పారిటో ప్రకారం కాంట్రాక్టురేఖ మీద ఉన్న అన్ని బిందువులు వస్తువినిమయంలో అభిలషణీయత (Optimum exchange) ను సూచించుచున్నవి.

పటములోని H అను బిందువును గమనింపుడు. ఆబిందువు వద్ద MRSxyA ≠ MRSxyB అక్కడ Ia_1 మరియు Ib_1 అనబడు ఉదాశీనతా వక్రరేఖలు పరస్పరం ఖండించుకున్నవి. అంటే వాటి వాలు సమానం కాదు. H దగ్గర ఉన్న వినిమయ స్థితి నుంచి వస్తువులను తిరిగి కేటాయించటం ద్వారా AB లలో ఒక్కరి సంతృప్తి స్థాయి తగ్గకుండా రెండవ వినియోగదారుని సంతృప్తి స్థాయి పెరగటానికి అవకాశం ఉన్నది. ఉదాహరణకు H నుంచి Q బిందువుకు వినిమయాన్ని మారిస్తే A సంతృప్తి స్థాయి H వద్ద ఉన్న వలెనే ఉన్నప్పటికీ B సంతృప్తి స్థాయి Ib_1 నుంచి Ib_3 కి పెరుగుతుంది. అదేవిధంగా S బిందువు వద్ద H బిందువుతో పోల్చినపుడు B సంతృప్తి స్థాయిలో మార్పులేకపోయినప్పటికీ A సంతృప్తిస్థాయి Ia_1 నుంచి Ia_3 కి పెరిగింది. R బిందువు వద్ద AB ల ఇద్దరి సంతృప్తి స్థాయి Ia_1 నుంచి Ia_2 కు Ib_1 నుంచి Ib_2 కు వరస క్రమంలో పెరిగింది. కాబట్టి Q,R,S వద్ద ఒకరి సంతృప్తి స్థాయి తగ్గకుండా మరొకరి స్థాయి పెరగటమో, లేక ఇద్దరి సంతృప్తి స్థాయిలలోనూ పెరుగుదల కన్పిస్తోంది. కాబట్టి పరిటో ప్రకారం కాంట్రాక్టు రేఖ మీద ఉన్న బిందువులన్నీ ఆర్థిక సమర్ధతను (Economic effciency) చూపుతున్నవి కాని పరీటో నిబంధన ప్రకారం Q,R,S లలో ఏది అత్యుత్తమ వినిమయమో తెలియచెప్పబడలేదు.

2) ఉత్పత్తి దారుల మధ్య ఉత్పత్తికారకాల అభిలషణీయపంపిణీ : The optimum distribution of factors of production or efficiency in production :

రెండు వస్తువులను తయారు చేస్తు, రెండు ఉత్పత్తి కారకాలనూ వాడుకొను, రెండుసంస్థలకు, ఉత్పత్తికారకాల మధ్య సాంకేతిక ప్రతిస్థాపన రేటు సమాన మయినపుడు ఉత్పత్తిలో సమర్ధత, అభిలషణీయమైన ఉత్పత్తికారకాల పంపిణీ జరిగుతుందని పారిటో సూచించారు. సాంకేతికంగా ఈ నిబంధనను ఈ క్రింది విధంగా చెప్పవచ్చు

$MRTS_{LK}A = MRTS_{LK}B$.

13.2 ఎడ్జ్‌వర్త్ బాక్స్ రేఖాచిత్రము ఈ నిబంధనను వివరించును.

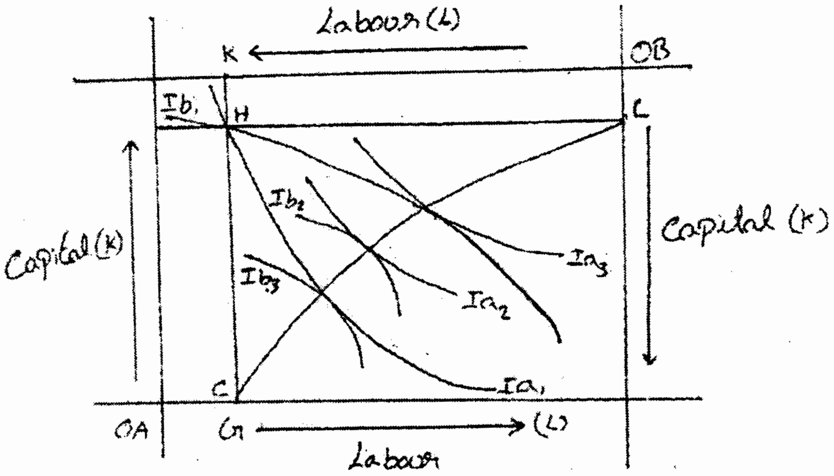

AB = రెండు సంస్థలు

L,K = రెండు ఉత్పత్తికారకాలు. వరుసక్రమంలో శ్రామికులు. మూలధనం

CC = కాంట్రాక్ట్‌రేఖ.

Ia_1, Ia_2, Ia_3 = A అనుసంస్థయొక్క సమోత్పత్తి రేఖలు

Ib_1, Ib_2, Ib_3 = B అను సంస్థ యొక్క సమోత్పత్తి రేఖలు

OA = A సంస్థ యొక్క మూలబిందువు. ఆసంస్థ వినియోగించు శ్రామికులను ఎడమనుంచి కుడికి, మూలధనపు వాడకాన్ని క్రింద నుండి పైకి సూచించటమైనది.

OB = B సంస్థ యొక్క మూలబిందువు. ఆసంస్థ వినియోగించు శ్రామికులను కుడి నుంచి ఎడమకు, మూలధనపు వినియోగాన్ని పై నుంచి క్రిందకు కొలుస్తున్నాము. $MRTS_{LK}$ అనునది రెండు ఉత్పత్తి కారకాల మధ్య ఉన్న ప్రతిస్థాపనరేటును తెలుపుతుంది. అంటే సమోత్పత్తి రేఖ వాలును $MRTS_{LK}$ గా చెప్పవచ్చు. AB సంస్థల మధ్య $MRTS_{LK}$ సమానంగా ఉండాలంటే, A,B ల సమోత్పత్తి రేఖలు ఒకదానికి ఒకటి స్పర్శరేఖలుగా ఉండాలి కాని ఖండించుకొనరాదు. పటములోని H బిందువు వద్ద సమోత్పత్తి రేఖలు ఖండించుకొన్నవి రెండు సంస్థల యొక్క ఉత్పత్తి స్థాయి అక్కడ కనిష్టంగా ఉన్నది. H బిందువునుండి Q బిందువుకు ఉత్పత్తి కారకాల పంపిణీని మార్చినప్పుడు A సంస్థ యొక్క ఉత్పత్తి స్థాయి Ia_1 (H వద్దవలనే) గానే ఉన్నప్పటికి, B సంస్థ యొక్క ఉత్పత్తి స్థాయి Ib_1 నుంచి Ib_3 పెరిగింది. R బిందువు వద్ద రెండుసంస్థల ఉత్పత్తి స్థాయి పెరిగింది. S బిందువు వద్ద B సంస్థయొక్క ఉత్పత్తి స్థాయిలో మార్పులేక పోయినా, A సంస్థయొక్క ఉత్పత్తిస్థాయి Ia_1 నుంచి $Ia\sqrt{3}$ కి పెరిగింది కాబట్టి పారిటో ప్రకారం H బిందువు నుండి ఉత్పత్తి కారకాలను రెండు సంస్థల మధ్య పునఃపంపిణీ చేయడం ద్వారా రెండు సంస్థలు ఒక వస్తువు యొక్క ఉత్పత్తి అయినా తగ్గకుండా రెండవ వస్తువు యొక్క ఉత్పత్తిని పెంచటం ద్వారా గరిష్ట ఉత్పత్తిని సాధించి సాంఘిక సంక్షేమ స్థాయిని పెంచవచ్చు.

(3) అభిలషణీయమైన ప్రత్యేకీకరణ స్థాయి : (The optimum degree of Specialisation)

x,y అనబడు రెండు వస్తువులను తయారు చేయు, A,B అనబడు రెండు సంస్థలు, L,K అను రెండు ఉత్పత్తి కారకాలను వినియోగించుతున్నపుడు రెండు సంస్థలమధ్య ఉత్పత్తికారకాల మార్పిడి రేటు సమానంగా ఉన్నప్పుడు రెండు వస్తువులలోనూ, గరిష్టఉత్పత్తిని రెండు సంస్థలు వస్తూత్పత్తిలో అభిలషణీయమైన ప్రత్యేకీకరణను పొందవచ్చని పారిటో సూచించారు. సాంకేతికంగా ఈ నిబంధనను ఈ క్రింది విధంగా వ్రాయవచ్చును.

$MRT_{LK}A = MRT_{LK}B$

A,B = రెండు సంస్థలు

L = శ్రామికులు

K = మూలధనము

MRT = ఉపాంత మార్పిడిరేటు.

పై నిబంధనను ఉత్పత్తి అవకాశాల వక్రరేఖల (Production Possibility Curve) ద్వారా వివరించ వచ్చును. ఈ రేఖ లభ్యమవుతున్న వనరుల అభిలషణీయమైన కేటాయింపు ద్వారా సాధించగలగే గరిష్ఠ x,y ఉత్పత్తి అవకాశాలను తెలుపుతుంది. దీనినే బదిలీ రేటు రేఖ లేక మార్పిడి రేఖ అని కూడా అంటారు. A,B సంస్థల ఉత్పత్తి అవకాశాల వక్రరేఖలు స్పర్శరేఖలు గా ఉంటే మొత్తం ఉత్పత్తి గరిష్టం అవుతుంది. సంస్థలు విడివిడిగా ఏ వస్తూత్పత్తిలో ప్రత్యేకీకరణను పొందాలో తెలుస్తుంది. 15.3, 15.4 రేఖా చిత్రాల ద్వారా దీనిని గ్రహించవచ్చును.

A సంస్థ యొక్క మార్పిడిరేఖ

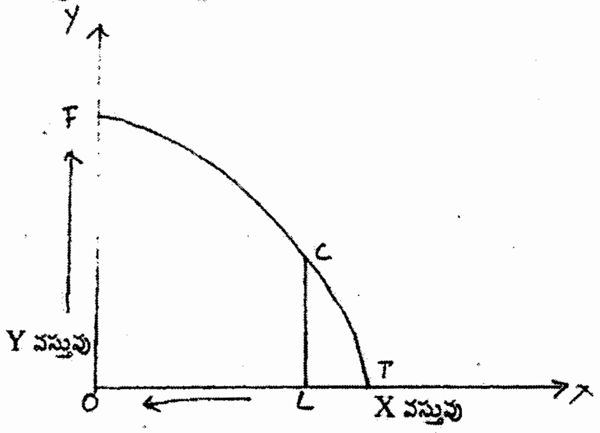

B సంస్థ యొక్క మార్పిడి రేఖ

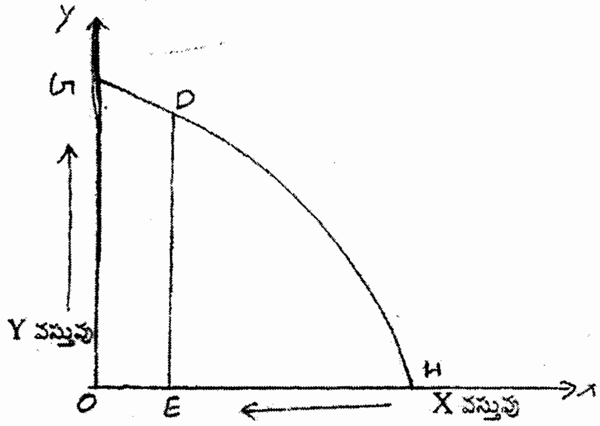

A సంస్థ యొక్క ఉత్పత్తి = OL పరిమాణములో X వస్తువు

LC పరిమాణములో Y వస్తువు

B సంస్థ యొక్క ఉత్పత్తి = O'E పరిమాణంలో X వస్తువు

ED పరిమాణంలో Y వస్తువు

రెండు సంస్థల మొత్తం X ఉత్పత్తి = OL+O'E

రెండు సంస్థల మొత్తం Y ఉత్పత్తి = LC+ED.

పారిటో ప్రకారం ఈ రెండు సంస్థలు తమ మార్పిడి రేఖలలో బదిలీ తీసుకు వచ్చి, తమ తమ సాపేక్ష సమర్థతను బట్టి ప్రత్యేకీకరణను అనుసరిస్తే X,Y వస్తువుల ఉత్పత్తి విడివిడిగాను, రెండు వస్తువుల సమగ్ర ఉత్పత్తి పెరుగుతుంది. రెండు సంస్థల సంక్షేమ స్థాయి అభివృద్ధి చెందుతుందని పటం 15.5 వివరిస్తుంది.

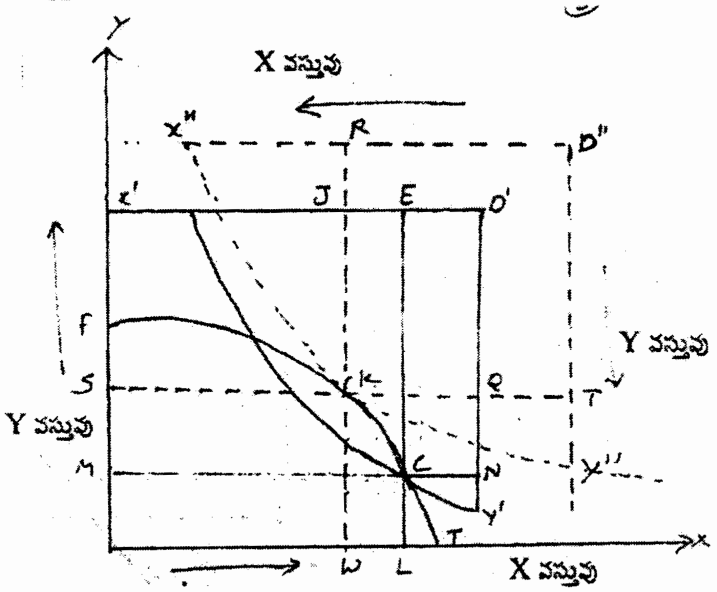

వస్తూత్పత్తిలో సంస్థల ప్రత్యేకీకరణ తరువాత మొత్తం ఉత్పత్తిలో వచ్చిన మార్పును చూపించటానికి A సంస్థ ఉత్పత్తి అవకాశరేఖ (FT) మీద B సంస్థ ఉత్పత్తి అవకాశ రేఖ X'Y' ముతలక్రిందులుగా (inverted) గీశాము. రెండు ఉత్పత్తి అవకాశరేఖలు ఒకదానిని ఒకటి C బిందువు వద్ద ఖండించుకున్నాయి. అనగా వాటి వాలు సమానం కాదు. కాబట్టి $MRT_{XY}A \neq MRT_{XY}B$ ప్రత్యేకీకరణకు ముందర X వస్తువు మొత్తం ఉత్పత్తి MN గా ఉన్నది. అందులో A సంస్థ MC ఉత్పత్తిని, B సంస్థ CN ఉత్పత్తిని చేశాయి. రెండు సంస్థలూ కలిపి LE అను Y వస్తువును ఉత్పత్తి చేశాయి. అందులో LC A సంస్థ ద్వారాను CE B సంస్థద్వారాను ఉత్పత్తి చేయబడ్డాయి. అంటే ప్రత్యేకీకరణకు ముందర A సంస్థ ఎక్కువ X వస్తువును, తక్కువ Y వస్తువును తయారు చేస్తున్నది. B సంస్థ ఎక్కువ Y వస్తువును తక్కువ X వస్తువును తయారు చేస్తున్నది. అరకంగా కాక A సంస్థ Y వస్తూత్పత్తిలోను, B సంస్థ X వస్తూత్పత్తిలోనూ ప్రత్యేకీకరణను అనుసరిస్తే మొత్తం మీద XY వస్తువుల ఉత్పత్తి ముందు కంటే పెరుగుతుంది. ప్రత్యేకీకరణ వలన B సంస్థ యొక్క ఉత్పత్తి అవకాశరేఖ X"Y" గా మారింది. ఈ రేఖ A సంస్థ ఉత్పత్తి అవకాశరేఖకు K బిందువు వద్ద స్పర్శరేఖగా ఉన్నది. అనగా ఇపుడు $MRT_{XY}A = MRT_{XY}B$. ప్రత్యేకీకరణ తరువాత A సంస్థ SK పరిమాణంలోను, B సంస్థ KT పరిమాణంలోను X వస్తువును ఉత్పత్తి చేస్తున్నాయి. అంటే మొత్తం మీద X వస్తువు ఉత్పత్తి QT మేరకు పెరిగింది. అదేవిధంగా A సంస్థ WK పరిమాణంలోనూ B సంస్థ KR పరిమాణంలోనూ Y వస్తువును తయారు చేసాయి. మొత్తం మీద Y వస్తు పరిమాణము JR మేరకు పెరిగింది. కాబట్టి A సంస్థ Y వస్తూత్పత్తి లోనూ B సంస్థ X వస్తూత్పత్తిలోనూ ప్రత్యేకీకరణను అనుసరించటం వల్ల సమగ్ర సంక్షేమ స్థాయి పెరుగుతుంది.

4) ఉత్పత్తి కారకాల ఉత్పాదకతలో అభిలషణీయత : The optimum factor product relationship :

ఈ నిబంధన ఒక ఉత్పత్తి కారకానికి, దాని భౌతిక ఉపాంత ఉత్పాదకతకు మధ్యఉన్న సంబంధం గురించి తెలుపుతుంది ఒకేరకమైన ఉత్పత్తి కారకాన్ని ఉపయోగించు రెండు సంస్థలలోనూ, ఆ ఉత్పత్తి కారకం యొక్క భౌతిక ఉపాంత ఉత్పాదకత సమానంగా ఉండవలెను. ఈ రకంగా లేకుండా ఒక సంస్థలో ఉత్పత్తి కారకం యొక్క ఉత్పాదకత (MPP_L) ఎక్కువగాను, మరొక సంస్థలో దాని ఉత్పాదకత తక్కువగాను ఉంటే, తక్కువ ఉత్పాదకత ఉన్న సంస్థనుంచి ఉత్పత్తికారకాన్ని ఎక్కువ ఉత్పాదకత ఉన్న సంస్థకు బదిలీ చేయుట ద్వారా ఉత్పత్తి కారకాల సంఖ్యను పెంచకుండానే మొత్తం ఉత్పత్తిని పెంచవచ్చని ఈ నిబంధన అర్థం. పటాలు 15.6, 15.7 ఈ నిబంధనను వివరిస్తాయి.

Marginal productivity curve of firm A

పటం - 13.6

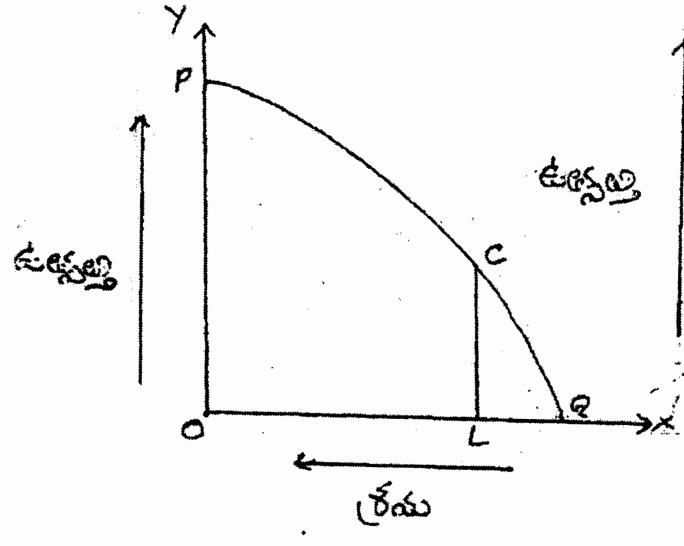

Marginal Productvity curve of firm B

పటం - 13.7

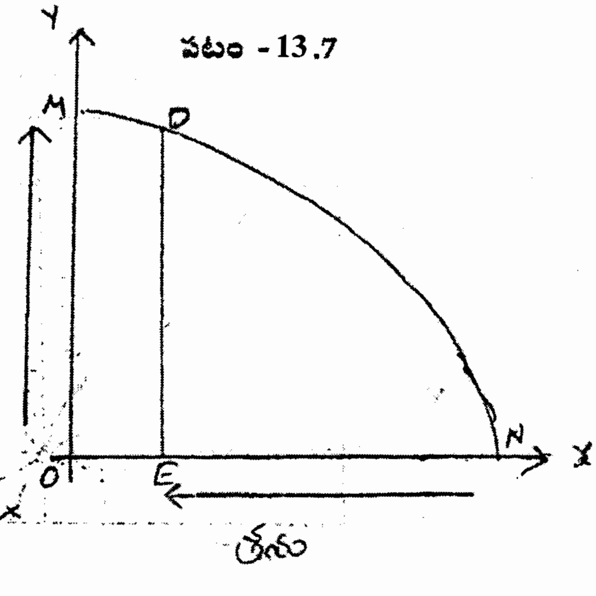

PQ, MN రేఖలు A మరియు B సంస్థల యొక్క భౌతిక ఉపాంత ఉత్పత్తిరేఖలు (Marginal productivity curves) ఉత్పత్తిని రెండు పటాల్లోనూ y అక్షము మీద సూచించాము. శ్రామికులను X అక్షముపై కుడినుంచి ఎడమకు సూచించాము అనగా శ్రామికులను పెంచుతున్న కొద్దీ ఉత్పత్తి కూడా పెరుగుతుందని చూపిస్తున్నాము. A సంస్థ QL సంఖ్యలోనూ, B సంస్థ NE సంఖ్యలోనూ శ్రామికులను ఉపయోగిస్తూ వరుసక్రమంలో LC మరియు ED అను పరిమాణంలో ఉత్పత్తి చేస్తున్నవి. పైన చెప్పిన అనుపాతంలోని శ్రామిక పంపిణీ అభిలషణీయం కాదని, వారిని రెండు సంస్థల మధ్య పునఃపంపిణీ చేయుట ద్వారా వారి భౌతిక ఉపాంత ఉత్పత్తులను (MPP) సమానం చేయుట ద్వారా మొత్తము ఉత్పత్తిని LC+ED కన్నా ఎక్కువ చెయ్య వచ్చని రేఖాచిత్రము ఋజువు చేయును.

పటము 13.8

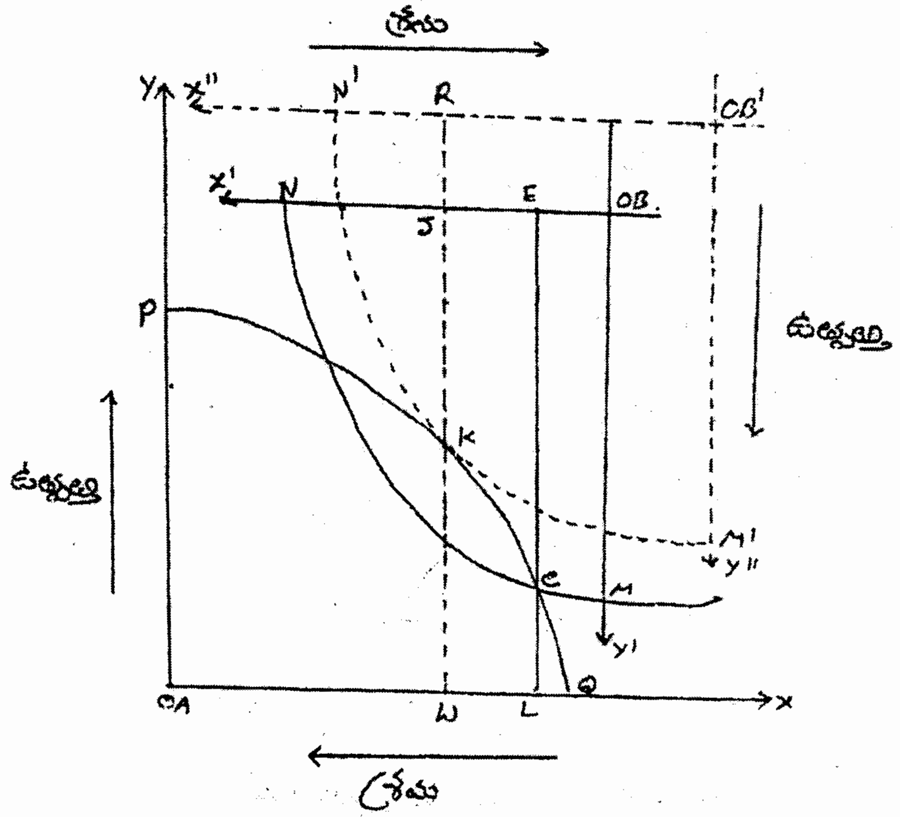

A సంస్థ యొక్క మార్పిడిరేఖ (Transformation curve) PQ. శ్రామిక బదిలీకి ముందు, శ్రామికబదిలీ తరువాత B సంస్థ యొక్క మార్పిడి రేఖలు వరుసక్రమంలో NM మరియు N'M'. PQ, NM మార్పిడి రేఖలు ఒకదానికొకటి పరస్పరం ఖండించుకున్నవి కాబట్టి వాటివాలు సమానం కాదు. అంటే రెండు సంస్థలలోనూ ఉన్న శ్రామికుల MPP సమానం కాదు. రెంటిలో శ్రామికుల ఉపాంత ఉత్పాదకతలను సమానం చెయ్యటానికి B సంస్థ నుంచి కొంతమంది శ్రామికులను A సంస్థకు బదిలీ చేశాము, అందువలన ఏర్పడిన కొత్త మార్పిడి రేఖ N'M', PQ మార్పిడి రేఖకు K బిందువు వద్ద స్పర్శరేఖగా ఉన్నది. అంటే N'M' మరియు PQ రేఖల వాలు సమానము. రెండు సంస్థలలోను శ్రామికుల ఉపాంత ఉత్పాదకత సమానము. శ్రామికుల బదిలీకి ముందర A సంస్థ QL శ్రామికులతో LC ఉత్పత్తిని, B సంస్థ NE శ్రామికులతో EC ఉత్పత్తిని తయారు చేశాయి. అంటే రెండు సంస్థల మొత్తం ఉత్పత్తి LE. శ్రామిక బదిలీ తర్వాత A సంస్థ QW శ్రామికులతో WK ఉత్పత్తిని, B సంస్థ N'R శ్రామికులతో RK ఉత్పత్తిని చేశాయి. అంటే ఇప్పుడు మొత్తం ఉత్పత్తి WR. ఈ ఉత్పత్తి మొదటి ఉత్పత్తి LE కన్నా JR మేరకు ఎక్కువ. మనము గమనించవలసిన విషయము B నుంచి A కు శ్రామికుల బదలాయింపు ద్వారా ఉత్పత్తి స్థాయి, తద్వారా సంక్షేమ స్థాయి పెరిగింది.

(5) అభిలషణీయమైన వస్తు మిశ్రమము - The optimum direction of production:

వినియోగదారుడు రెండు వస్తువులను ఉపయోగిస్తున్నపుడు, అతనికి ఆ రెండువస్తువుల మధ్య ఉపాంత ప్రతిస్థాపన రేటు, ఆరెంటి మధ్య సమాజము యొక్క మార్పిడి రేటుకు సమానంగా ఉండవలెను. ఈ నిబంధనము సాంకేతికంగా ఈ క్రింది విధంగా వ్రాయవచ్చును.

MRSxy = MRTxy.

X,Y = రెండు వస్తువులు

MRS = ఉపాంత ప్రతిస్థాపన రేటు

MRT = ఉపాంత మార్పిడి రేటు.

సమాజంలోని పరిమిత వనరులతో వినియోగదారుని అభిరుచులకు అనుగుణంగా వస్తూత్పత్తి జరగాలని ఈ నిబంధన అర్థము. ఉత్పత్తి, వినియోగదారుని అభిరుచి దిశగా ఉండవలెను. అప్పుడే సంక్షేమ స్థాయి పెరుగుతుందని పారిటో సూచించారు. దీనిని 15.9 పటము వివరించగలదు.

పటం - 10.9

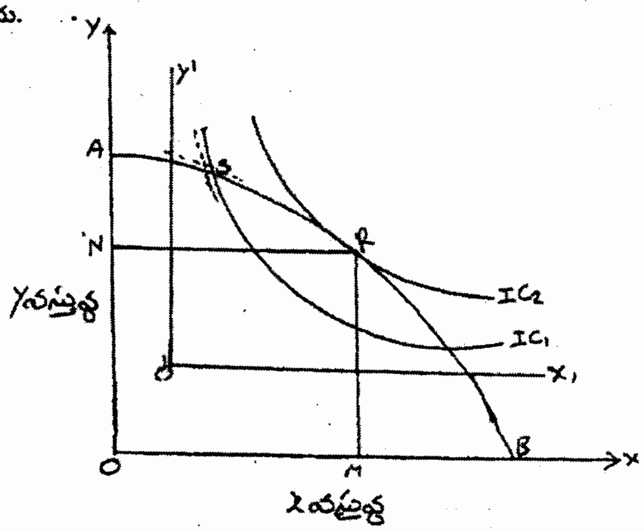

AB అనునది ఉత్పత్తి అవకాశాలరేఖ (Production possibility curve) ఈ రేఖ, ఉన్న పరిమిత వనరులను, వాటి ద్వారా ఎన్ని రకాల x,y వస్తుసముదాయాలను తయారు చేయటానికి అవకాశమున్నదో తెలుపుతుంది. Ic_1, Ic_2 రేఖలు వినియోగదారుని ఉదాశీనతా వక్రరేఖలు. ఇది, అతను తనవద్ద గల పరిమిత ఆదాయంతో ఎన్ని రకాల XY వస్తుసముదాయాలను కొనుగోలు చేయగలడో తెలుపుతాయి. అంటే వినియోగదారుని అభిరుచులను తెలుపు రేఖలని అర్థము. ఏ బిందువు వద్దనయితే ఉదాశీన వక్రరేఖ, ఉత్పత్తి అవకాశాల రేఖ ఒకదానికి ఒకటి స్పర్శరేఖలుగా ఉన్నయో, ఆ బిందువు సూచించు వస్తుమిశ్రమము అభిలషణీయమైనది. అంటే వినియోగదారుడు ఏ వస్తు మిశ్రమాన్ని కోరుతున్నాడో, ఆ వస్తువులను సమాజము తయారు చేయగలుగుతున్నది. అట్టి బిందువు పటములోని R బిందువు. S బిందువును గమనించండి అక్కడ ఉత్పత్తి అవకాశాల రేఖ, ఉదాశీన వక్రరేఖ ఒకదానిని ఒకటి ఖండించుకుంటున్నాయి. అంటే అక్కడ వాటి వాలు సమానం కాదు. S బిందువు దగ్గర MRTxy తక్కువగాను MRSxy ఎక్కువ గాను ఉన్నది. అనగా వినియోగదారుడికి X వస్తువు ప్రయోజనము ఎక్కువ, కాని సమాజము యొక్క X వస్తువు ఉత్పత్తి తక్కువ. అందువల్లనే R అనుబిందువు అభిలషణీయబిందువు. అక్కడ S బిందువు దగ్గర కన్నా X వస్తువు ఉత్పత్తి ఎక్కువ. కాబట్టి వినియోగదారుడు కోరుకొను వస్తుసముదాయము OM అను X పరిమాణము ON అను Y పరిమాణము. ఆ అనుపాతంలో X,Y వస్తువుల ఉత్పత్తి జరిగితే శ్రేయస్సు అభివృద్ధి చెందుతుంది.

(6) ఉత్పత్తి కారకము యొక్క అభిలషణీయమైన సమయము కేటాయింపు (The optimum allocation of factor's time)

ఈ నిబంధన ప్రకారము ఉత్పత్తి కారకము యొక్క విరామ సమయము (leisure) మరియు ద్రవ్యఆదాయమును పొందగలిగిన పనిగంటల (work for money income) మధ్య ఉన్న ప్రతిస్థాపన రేటు, ఉత్పత్తి కారకము యొక్క పనిగంటలు తద్వారా అతను ఉత్పత్తి చేయగలిగిన వస్తుపరిమాణాల మధ్య ఉండు మార్పిడి రేటు (transformations rate) రెండూ సమానంగా ఉండునపుడే అతను తన సమయాన్ని అభిలషణీయంగా ఉపయోగించుకునట్లు లెక్క. ఈ నిబంధనను 15.10, 15.11, 15.12 పటాలు వివరించగలవు.

పటము -13.10

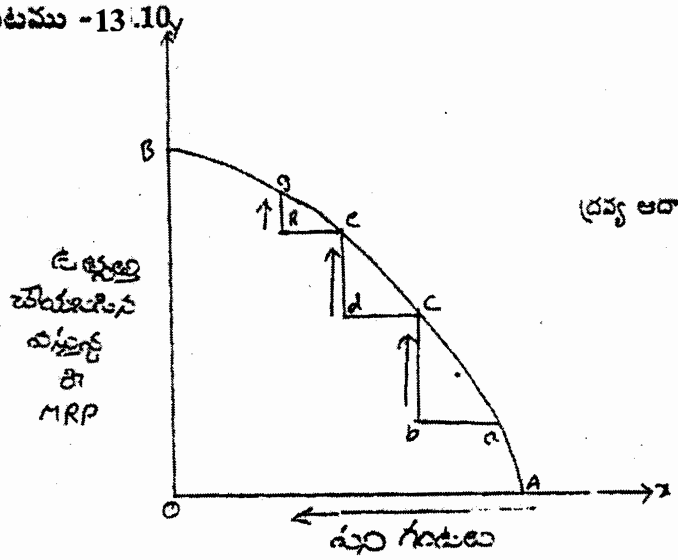

పటము -13.11

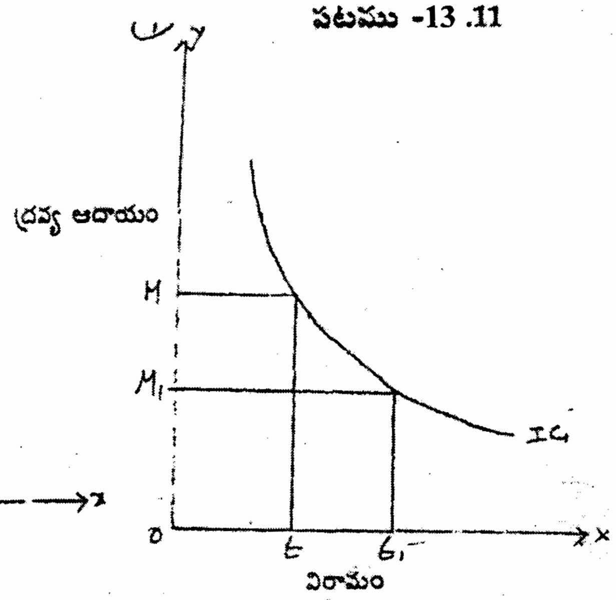

పటము - 13.12

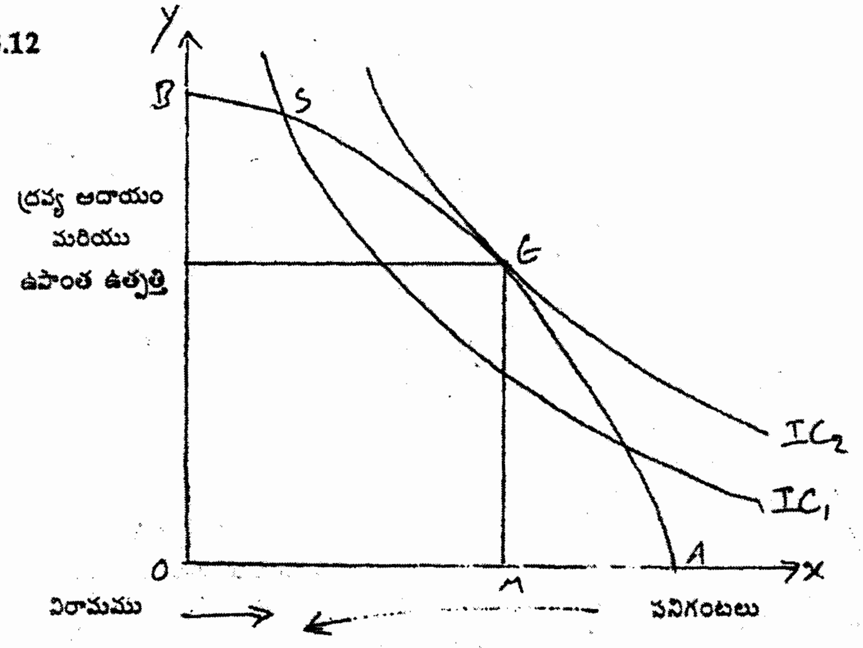

పటము I లో మార్పిడి రేఖ AB దిగువనుంచి పైకి కొలవబడినది. పనిగంటలు కుడి నుంచి ఎడమకు సూచించబడినవి. అంటే పనిగంటలు పెరిగేకొద్ది మొత్తం తయారు చేయబడిన వస్తు పరిమాణం పెరిగినప్పటికీ ఆ పెరుగుదల క్షీణదశలో ఉన్నదని arrow గుర్తులు సూచించుచున్నవి. ఉత్పత్తి కారకం అదనంగా అంతే సమయాన్ని వెచ్చించినప్పటికీ, అదనపు పనిగంటల ద్వారా ఉత్పత్తి చేసిన అదనపు వస్తుపరిమాణము క్రమేణా క్షీణిస్తున్నది.

పటము II లో విరామ సమయము ఎడమనుండి కుడికి సూచించాము అంటే విరామసమయం పెరిగేకొద్దీ అతనికి వచ్చు ద్రవ్యఆదాయం తగ్గుతుందని ఉదాశీనవక్రరేఖ చెప్తున్నది.

పటము III లో పనిగంటలు, వస్తువుల మార్పిడి రేఖ విరామము, ద్రవ్యఆదాయాల మధ్య ప్రతిస్థాపన రేటును సూచించు ఉదాశీన వక్రరేఖలను కలిపిగీశాము. X అక్షముపై కుడినుండి ఎడమకు శ్రామికుని పనిగంటలు, ఎడమనుంచి కుడికి విరామమును సూచించాము. Y అక్షముపై ద్రవ్య ఆదాయము, వస్తూత్పత్తిని చూపించాము. బిందువు E వద్ద AB మార్పిడి రేఖ, IC_2 ఉదాశీన వక్రరేఖ ఒకదానికి ఒకటి స్పర్శరేఖలుగా ఉన్నందున వాటి వాలు సమానమని అక్కడ MRT=MRS అని తెలుస్తున్నది. S బిందువు వద్ద IC_1 రేఖ మరియు AB రేఖలు ఖండించుకున్నవి. అంటే వాటి వాలు సమానం కాదు. అనగా S బిందువు అభిలషణీయ బిందువు కాదు. ఆబిందువు వద్ద ఉత్పత్తి కారకానికి విరామము తక్కువ. పనిగంటలు ఎక్కువ. ద్రవ్య ఆదాయము E బిందువు వద్ద కన్నా ఎక్కువగా ఉన్నా అతనికి పోగొట్టుకున్న విరామ సమయానికి తగినట్లుగా వస్తూత్పత్తి జరగటం లేదు. ఎందుకంటే AB అనునది క్షీణోపాంత మార్పిడి రేఖ. పైగా S బిందువు Ic_1, సంతృప్తి స్థాయిపై ఉన్నది. S నుండి Ic_2 మీద గల E బిందువుకు ఉత్పత్తి కారకం మారటం ద్వారా అతని విరామము పెరుగుట వల్ల ఆదాయము తగ్గినా కావలసిన విశ్రాంతి లభించుట వలన అతని సంతృప్తి స్థాయి IC_2 కు పెరిగింది. దానికోసంగాను అతను ఆదాయనికి బదులు విరామాన్ని ప్రతిస్థాపన చేసుకున్నాడు.

పైన వివరించిన ఉపాంత నిబంధనలు (Marginal conditions) అన్నీ అనుసరించినా అత్యధిక సంపుశ్రేయస్సురాదు. అవి అవసరనియమాలు (Necessary conditions) మాత్రమే. అత్యధిక సంపుశ్రేయస్సు కోసం రెండవ శ్రేణి నిబంధనలు కూడా తృప్తి పరచబడవలెను

1) ఉదాశీనతా వక్రరేఖలు మూలబిందువు నుండి కుంభాకారము (convex) గా ఉండవలెను.

2) ఉపాంత మార్పిడి రేఖలు మూలబిందువు నుండి (Concave) పుటాకారముగా ఉండవలెను.

ఇది వరకు ఉత్పత్తిచేయని వస్తూత్పత్తి వలన, లేదా ఇది వరకు ఉపయోగించని ఉత్పత్తి కారకం వాడుట వలన సమాజ సంక్షేమాన్ని పెంచుట సాధ్యపడరాదు. దీనిని మొత్తం స్థాయి నిబంధన అంటారు.

పైనున్న ఉపాంత, ద్వీతీయ శ్రేణి, మొత్తంస్థాయి నిబంధనలు అనుసరింప బడితేనే పారిటో అభిలషణీయతను (Pareto optimum) పొందగలుగుతాము.

ఈ అభిలషణీయ స్థితి ఆదాయపంపిణీ పరిస్థితి మీద ఆధారపడి ఉన్నది. ఆదాయస్థితి మారితే పారిటో అభిలషణీయత కూడా మారుతుంది.

13.5 సారాంశము :

పారిటో వివరించిన అభిలషణీయమైన సంక్షేమ స్థాయి సంప్రదాయ, నవ్యసంప్రదాయ అర్థశాస్త్రవేత్తల విశ్లేషణకు భిన్నమైనది. ఈయన విలువల తీర్పులకు సంఖ్యా రూపంలో ప్రయోజనాలు కొలవటం అనే ప్రమేయాలకు చోటు ఇవ్వలేదు.

ఏ ఒక్కరి శ్రేయస్సు అయిన తగ్గకుండా కనీసం ఒక్కవ్యక్తి శ్రేయస్సు నైనా సరే పెరగటానికి ఆస్కారమున్నంత వరకు వనరుల పునఃపంపిణీ జరపాలని పారిటో సూచించారు. ఎటువంటి వనరుల కేటాయింపు ద్వారా అయితే పైన చెప్పబడిన విధంగా జరగటానికి అవకాశం ఉంటే దానిని ఆర్థిక సమర్థత (economic efficiency) అని పారిటో చెప్పారు. ఆయన విశ్లేషించిన ఈ అభిలషణీయ స్థితి అత్యధిక సమాజ శ్రేయస్సును పొందాలంటే కొన్ని ఉపాంత లేక అవసర నియమాలు, కాని ద్వితీయ శ్రేణి నియమాలు, మొత్తం స్థాయి నిబంధనలను తృప్తి పరచాలి.

లోపాలు :

1) పారిటో సిద్ధాంతంలో విలువల తీర్మానాలకు చోటు లేదన్నారు కాని ఒకరి క్షేమం తగ్గకుండా, ఇంకొక్కరి క్షేమమైనా పెరిగితేనే అభిలషణీయత ఉన్నదనుటలో విలువలకు స్థానమున్నట్లే కదా!

2) ఏ వ్యక్తికి నష్టం కలగకుండా కొంత మందికైనా లాభం చేకూర్చాలని, వనరుల కేటాయింపు ఆ విధంగానే జరగాలని పారిటో చెప్పారు. కాని ఇది వాస్తవంలో సాధ్యపడకపోవచ్చు.

3) Contract రేఖ మీద, ఉత్పత్తి అవకాశరేఖమీద ఉన్న ఏ బిందువైనా అభిలషణీయ బిందువు, ఆర్థిక సమర్థత గల బిందువని చెప్పారు. బహుళ అభిలషణీయ బిందువుల వలన కొంత అనిశ్చితత్వము ఉన్నది.

4) పారిటో అప్పటికి ఉన్న ఆదాయ పంపిణీని అంగీకరిస్తారు. ఆ పంపిణీ న్యాయమైనదా? కాదా? అని చర్చించబడలేదు.

5) సంపూర్ణ పోటీ వ్యవస్థ పారిటో అభిలషణీయతకు ఒక పరిమితి. కాని వాస్తవంలో సంపూర్ణ స్పర్థ తక్కువ

6) ఏకస్వామ్యమువంటి అసంపూర్ణ పోటీ వ్యవస్థలో పారిటో అభిలషణీయత సాధ్యపడదు.

136 ముఖ్యపదాలు :

పారిటో అభిలషణీయత	-	Pareto optimum
ఆర్థిక సమర్థత	-	Economic efficiency
ఉత్పత్తి అవకాశాల రేఖ	-	Production possibility curve
ఉపాంత మార్పిడి రేఖ	-	Marginal transformations curve.
ఉదాశీనవక్రరేఖ	-	Indifference Curve.
స్పర్శరేఖ	-	Tangent.
వాలు	-	Slope
కుంభాకారము	-	Convexity
పుటాకారము	-	Concavity
సమోత్పత్తిరేఖలు	-	Isoquants.

భౌతిక ఉపాంత ఉత్పాదకత	-	Marginal Physical Productivity.
విశ్రాంతి, విరామము	-	Leisure.
సంపూర్ణస్పర్ధ	-	Perfect competition
ఏకస్వామ్యము	-	Monopoly
అవసరనియమాలు	-	Necessary conditions
ద్వితీయ శ్రేణినిబంధనలు	-	Sufficient conditions or Secondary conditions.
విలువలతీర్మానాలు	-	Value Judgements
మొత్తం స్థాయి నిబంధన	-	total condition

13.7 చదవతగిన పుస్తకాలు :

Ahuja. H.L - Advanced economic theory. S.chands Company Ltd.

James M.Handerson and Richard E.Quandt III edition - Micro economic theory, A mathe matical approach Mc Graw - Hill international editions.

Koutsoyiannis Modern Micro economics - ELBS with Macmillan II edition

Robert S. Pindyck & Daniel. L. Rubinfeld - Micro Economics fifth edition Pearson Education (Singapore) Pvt Ltd

Graff - Theoretical Welfare Economics Cambridge, Cambridge University press 1957

13.8 నమూనా ప్రశ్నలు :

1) పారిటో అభిలషణీయత అనగానేమి? ఆస్థితికి చేరుటకు కావలసిన అవసర, సంపూర్ణతా నియమాలను రేఖా చిత్రాల ద్వారా విశ్లేషించండి.

2) పారిటో శ్రేయస్సు సిద్ధాంతానికి ఉన్న ప్రమేయాలు, దోషాలు వివరించండి.

నష్టపరిహారలక్షణాలు

విషయక్రమము

విషయ పరిచయం

లక్ష్యాలు

కాల్డర్, హిక్స్ సంక్షేమ ప్రతిపాదన లేక నష్టపరిహార లక్షణాలు

స్కిటోస్కి ద్వంద్వ లక్షణం

విమర్శ

సారాంశము

నమూనా ప్రశ్నలు

ముఖ్యపదాలు

చదవదగిన పుస్తకాలు

విషయ పరిచయము :

పారిటో నూతన సంక్షేమ శాస్త్రానికి పునాది వేశారు. ఆయన ఆర్డినల్ ప్రయోజన విశ్లేషణ ఆధారంగా, వ్యక్తుల మధ్య ప్రయోజనాలను పరిపోల్చటం, విలువ తీర్పులను ఖండిస్తు సాంఘిక అభిలషణీయతను వివరించారు. పారిటో అభిలషణీయత సిద్ధించాలంటే, ఆర్థిక వ్యవస్థలోని ఏమార్పు అయినా, ఏ ఒక్కరికీ నష్టం కలగ చెయ్యకుండా కొందరికైనా లాభాన్ని చేకుర్చాలని అటువంటి మార్పుల ద్వారా సాంఘిక సంక్షేమం పెరుగుతుందని ఆయన వ్యక్తం చేశారు. కాని పారిటో అభిలషణీయత కొందరికి నష్టం, మరికొందరికి లాభం చేకూర్చే ఆర్థిక వ్యవస్థలోని మార్పులకు అనువర్తించదు. అట్టి మిశ్రమ ఫలితాల నిచ్చే మార్పుల ద్వారా వచ్చు ఫలితాలను తెలుసుకొనుటకు కాల్డర్, హిక్స్ తమ నష్టపరిహార ప్రాతిపదికలను ప్రస్తావించారు.

లక్ష్యాలు :

నూతన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో భాగమైన నష్టపరిహార లక్షణాలను తెలుసుకొనుట.

వాటికి ఉన్న విమర్శలను అవగాహన చేసుకొనుట.

కాల్డర్, హిక్స్ సంక్షేమ ప్రతిపాదన లేక నష్టపరిహార లక్షణాలు :

ఆర్థిక వ్యవస్థలోని వనరుల పునఃకేటాయింపు ద్వారా మిశ్రమ ఫలితాలు (కొందరికి లాభం మరికొందరికి నష్టం కలగటం) వచ్చినపుడు అట్టి మార్పు వలన ఏర్పడిన సాంఘిక సంక్షేమ స్థాయిని పరిశీలించుటకు కాల్డర్ హిక్స్ తమ నష్టపరిహార లక్షణాలను ప్రతిపాదించారు. అవి ఈ దిగువనీయబడిన ప్రమేయాలపై ఆధారపడి ఉన్నవి.

ప్రమేయాలు :

1) ప్రతివ్యక్తికి వచ్చుసంతృప్తి స్థాయి ఇతరుల సంతృప్తిస్థాయి మీద ఆధారపడదు. తన సంక్షేమాన్ని తాను మాత్రమే తెలుసుకొని తీర్పుచెప్పుకోగలడు. అవిషయంలో తనకు తానే శ్రేష్ఠమైన న్యాయనిర్ణేత.

2) ఉత్పత్తికి, వినియోగానికి సంబంధించిన బహిర్గతాలు (externalities) ఉండవు

3) వ్యక్తుల అభిరుచులు స్థిరంగా ఉంటాయి.

4) ఆర్డినల్ ప్రయోజన విశ్లేషణ ద్వారా ప్రయోజనాన్ని కొలవవచ్చు.

5) వ్యక్తుల మధ్య ప్రయోజనాలను (interpersonal comparisons) సరిపోల్చలేము.

6) ఉత్పత్తి, వినిమయ సమస్యలను, పంపిణీ సమస్యల నుండి వేరుపరచటమైనది. సాంఘిక సంక్షేమ స్థాయి ఉత్పత్తి దృక్పధము నుంచి మాత్రమే చర్చించారు. పంపిణీ ద్వారా సంక్షేమ స్థాయిలో వచ్చు ప్రభావాలను పట్టించుకొనలేదు.

నష్టపరిహార చెల్లింపు ప్రాతిపదిక పై ఆధారపడిన సంక్షేమ లక్షణాలను గరించి మొదటగా చెప్పిన అర్థశాస్త్రవేత్త నికొలస్‌కాల్డర్. (Nicholas Kaldor) తన పరిశోధనా పత్రం "ఆర్థిక శాస్త్రంలో సంక్షేమ ప్రతిపాదనలు. వ్యక్తుల మధ్య ప్రయోజనాలను సరిపోల్చటం" (Welfare Propositions of Economics and interpersonal Comparision of Utility) లో తన సంక్షేమ ప్రతిపాదనను క్రింది విధంగా వివరించారు.

ప్రభుత్వ విధానాల అమలు కారణంగా భౌతిక ఉత్పాదకత, తత్ఫలితంగా వాస్తవిక జాతీయాదాయము పెరిగితే, అటువంటి పరిస్థితులలో ఏ ఒక్కరికీ నష్టం రాకుండా అందరి పరిస్థితిని మెరుగు పరచటం జరుగుతుంది. ఏదైనా ఒక ఆర్థిక విధానంలోని మార్పు వలన ఒక వ్యక్తి లాభంపొంది వేరొక వ్యక్తి నష్టపడినపుడు, లబ్ది పొందిన వ్యక్తి నష్టపోయిన వ్యక్తికి నష్టపరిహారం చెల్లించిన తరవాత కూడా మార్పుకు ముందుకంటే మెరుగైన స్థితిలో ఉంటే సాంఘిక సంక్షేమం పెరిగినట్లే. హిక్స్, కాల్డర్ చెప్పిన ఈ ప్రతిపాదనను ఆమోదించారు. హిక్స్ ఇదే అంశాన్ని నష్టపోయిన వారి వైపు నుంచి వివరించారు. అందుచేతనే ఈ రెంటిని కలిపి కాల్డర్, హిక్స్ నష్టపరిహార ప్రాతిపదికగా చెప్పబడినది. పటము 1313 ప్రయోజన అవకాశాల రేఖ నష్టపరిహార ప్రాతిపదికను వివరిస్తుంది. U U' అనునది ప్రయోజన అవకాశరేఖ.

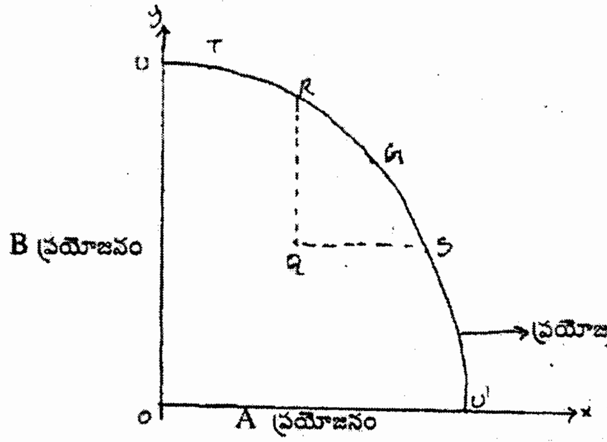

ఉన్న వనరులతో తయారైన వస్తుపరిమాణం స్థిరం కాబట్టి ఒక వ్యక్తికి ఎక్కువ వస్తువులు ఇస్తే అతని ప్రయోజనం పెరుగుతుంది. రెండవవ్యక్తి ప్రయోజనం తగ్గుతుంది కాబట్టి ఈ రేఖ ఎడమనుంచి, కుడికి క్రిందకు వాలుతూ ఉన్నది.

U U' లను ప్రయోజన అవకాశ రేఖ A,B అను ఇద్దరు వ్యక్తులు రెండు ఉత్పత్తి కారకాల ద్వారా తయారు చేయబడిన రెండు వస్తువుల వినియోగం ద్వారా పొందగలిగిన ప్రయోజన సముదాయాలను సూచించుచున్నది. ఈ ఇద్దరు వ్యక్తులు Q బిందువు వద్ద ఉన్నారనుకుందాం. ఆర్థిక విధానంలోని ఏదేని మార్పు వలన వీరిద్దరు T బిందువు చేరితే అట్టి స్థితిని గురించి పారిటో అభిలషణీయత ప్రస్తావించదు కాని కాల్డర్, హిక్స్ ప్రాతిపదిక దీనిని సమీక్షిస్తుంది వీరిప్రకారం Q నుంచి T కి మార్పు అభిలషణీమైనదే ఎందుకంటే మార్పుద్వారా లబ్దిపొందిన B, నష్టపోయిన A కి, నష్టపరిహారం చెల్లించిన తరవాత కూడా మార్పు ముందరి స్థితి కన్నా (Q కన్నా) మెరుగైన స్థితిలో ఉంటాడు R బిందువు ఆ విషయాన్ని స్పష్టం చేస్తున్నది. R బిందువు వద్ద A ప్రయోజనంలో మార్పులేదు. B ప్రయోజనం పెరిగింది. కాబట్టి Q నుంచి R కు కదలిక సంక్షేమస్థాయిని తప్పని సరిగా పెంచుతుంది. T,R బిందువుల వద్ద ఇద్దరు వ్యక్తుల మొత్తం ప్రయోజనం కలిపితే సమానం కాబట్టి, B,A కి నష్టపరిహారం చెల్లించిన తరవాత కూడా R వద్ద ఉండగలుగుతాడు. ఇదేపరిస్థితి Q నుంచి S కు మారితే ఉంటుంది. S బిందువు వద్ద B ప్రయోజనంలో మార్పులేదు కాని A ప్రయోజనం పెరిగింది కాబట్టి ఇట్టి మార్పు మెరుగైనదే. ఆదాయ పునఃపంపిణీ ద్వారా R నుంచి, S నుంచి G కు ఇద్దరు వ్యక్తులు మారగలిగితే Q బిందువు వద్ద కన్నా A,B ల సంక్షేమ స్థాయి పెరుగుతుంది. ఇక్కడ గమనించ వలసిన విషయం లబ్దిదారులు, నష్ట పోయిన వారికి వాస్తవంగా నష్టపరిహారం చెల్లించనవసరం లేదు. మార్పు వలన లబ్దిదారులు నష్టపరిహారం చెల్లించగలిగిన స్థితిలో ఉంటే చాలు. అర్థశాస్త్రవేత్త అటువంటి ఆర్థిక విధానపు మార్పు సంక్షేమ స్థాయిని పెంచగలుగు తుందని చెప్పవచ్చును. వాస్తవానికి నష్టపరిహారాన్ని ఆదాయ పునఃపంపిణీ ద్వారా చెల్లించవలసిన నిర్ణయాన్ని ప్రభుత్వం తీసుకుంటుంది. అందుచేతనే వీరు ఉత్పత్తి లోని మార్పులను, పంపిణీలోని మార్పులను వేరు చెయ్యగలిగారు. వీరి ప్రకారం ఆర్థిక విధానాల మార్పు వల్ల ముందరి కన్నా ఉత్పత్తిలో పెరుగుదల ఉంటే సంక్షేమ స్థాయి పెరిగినట్లే దీనిద్వారా మనం గ్రహించవలసినదేమంటే ప్రయోజన అవకాశ లోపలి భాగం నుంచి, వ్యక్తుల ప్రయోజన అవకాశరేఖ పైనున్న ఏ బిందువును చేరగలిగినా సమాజ సంక్షేమ స్థాయి పెరుగుతుంది.

ఏదైనా ఒక ఆర్థికవిధానం వల్ల, ప్రయోజన అవకాశ రేఖ కుడివైపుకు పైకి మారినపుడు, వ్యక్తులిద్దరూ దిగువ స్థాయి ప్రయోజన అవకాశ రేఖ నుంచి పైస్థాయిలో అవకాశరేఖపై నున్న ఏదేని బిందువును చేరినపుడు వారి సంక్షేమ స్థాయి ఏవిధంగా ఉంటుందో పరిశీలిద్దాం.

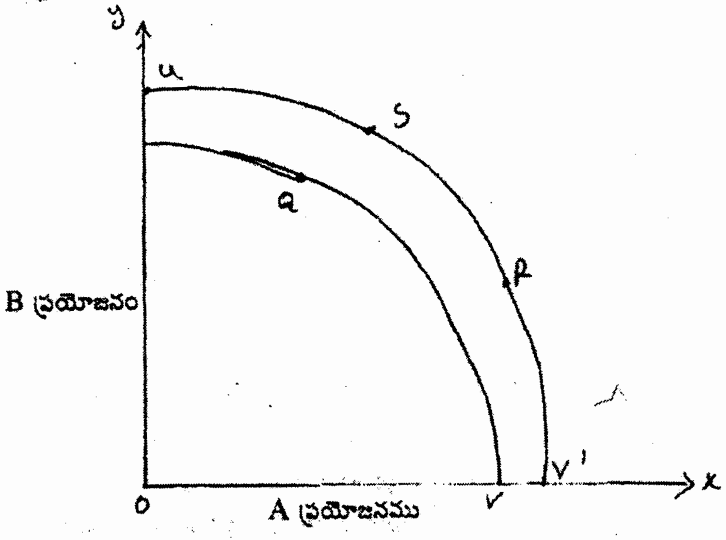

UV మొదటి ప్రయోజన అవకాశరేఖ. మొదటగా A,B అనబడు ఇద్దరు వ్యక్తులు Q బిందువుదగ్గర ఉన్నారనుకుందాం. ఆర్థిక విధానం లోని మార్పు వలన AB ల ప్రయోజన అవకాశ రేఖ U'V' గా మారి, R బిందువు వద్దకు వారిద్దరూ చేరినపుడు A ప్రయోజన స్థాయి పెరిగి, B ప్రయోజన స్థాయి తగ్గింది. కాని కాల్డర్, హిక్స్ ప్రకారం UV ప్రయోజన అవకాశ రేఖపైగల Q బిందువుతో పోల్చిచూస్తే U'V' పైగల R బిందువు వద్ద సాంఘిక సంక్షేమం పెరిగినట్లే. ఎందుకంటే U'V' ప్రయోజన అవకాశ రేఖగా ఉంటే కేవలం ఆదాయ

పునఃపంపిణీ ద్వారా వ్యక్తులిద్దరూ S బిందువును చేరగలుగుతారు. ఇక్కడ B కు పూర్తి నష్టపరిహారం చెల్లించిన తర్వాత కూడా Q వద్ద కంటే R వద్ద A పరిస్థితి మెరుగుగా ఉన్నది. కాబట్టి ఆర్థిక వ్యవస్థలోని ఏమార్పు అయినా వ్యక్తులను తక్కువ స్థాయిలోని ప్రయోజన అవకాశరేఖనుండి పై స్థాయిలోని ప్రయోజన అవకాశరేఖ మీదికి మార్చగలిగితే కాల్డర్, హిక్స్ ప్రకారం సాంఘిక సంక్షేమం పెరిగినట్లే. ఈ విధంగా కాల్డర్, హిక్స్ ప్రతిపాదన పరీటో నరిపోల్చతగని స్థితుల (Pareto incomparable) ను చర్చించి పరీటో అభిలషణీయతను విస్తరింపచేయుటలో ఉపయోగపడింది.

స్కిటోస్కీ ద్వంద్వ ప్రతిపాదన : Scitovsky's Paradox

కాల్డర్, హిక్స్ నష్టపరిహార ప్రాతిపదిక అసంబద్ధ ఫలితాలకు దారితీయ వచ్చని స్కిటోస్కి సూచించారు. కాల్డర్, హిక్స్ నష్ట పరిహార ప్రాతిపదిక ప్రకారం స్థితి B, స్థితి A కన్నా మెరుగైనదని చెప్పబడితే, అదే ప్రాతిపదికపై, స్థితి A స్థితి B కన్నా మంచిదని చెప్పటానికి ఎలా, ఆస్కారముంది అంటే ఈ పరిహార ప్రాతిపదికలో సకర్మకత (Consistency) లేదని చెప్పవచ్చు. ఈ వైపరీత్యాన్ని మొదటిగా చెప్పింది స్కిటోస్కి, కాబట్టి దీనిని స్కిటోస్కి వైపరిత్యమని చెప్పారు. కాల్డర్-హిక్స్ ప్రాతిపదికలోని వ్యతిరేక ఫలితాలను పటము 15.15 లో చూడవచ్చును.

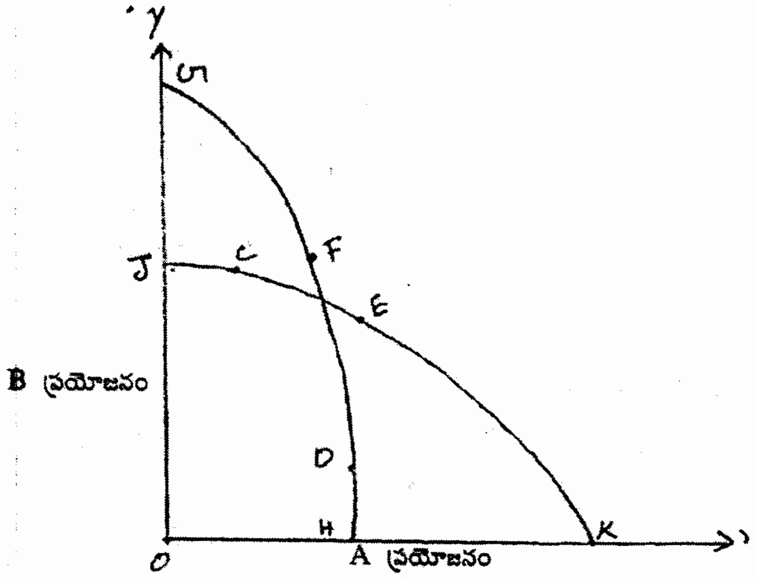

పటము 13.15

ఈ పటములో JK,GH అనురెండు ప్రయోజన అవకాశరేఖలు పరస్పరం ఖండించుకొనుచున్నవి. ఒకవేళ మొదటగా AB లు ఇద్దరూ C బిందువు వద్ద గల ప్రయోజన స్థితిలో ఉన్నారనుకుందాం. అపుడు ఆర్థిక విధానం లోని మార్పువలన ప్రయోజన అవకాశరేఖ JK నుంచి GH కు మారి ఇద్దరి ప్రయోజనస్థాయి D వద్ద ఉన్నదనుకుందాం. కాల్డర్ హిక్స్ ప్రకారం ఈ మార్పు అభిలషణీయమైనదే. వారి నష్టపరిహార ప్రాతిపదిక ప్రకారం, వ్యక్తులిద్దరూ ఆదాయ పునఃపంపిణీ ప్రకారం అదే ప్రయోజన అవకాశరేఖపైగల F బిందువును చేరుకొవచ్చును. అంటే A,B కి పూర్తి నష్ట పరిహారం చెల్లించిన తరువాత కూడా, C వద్ద కంటే F వద్ద మెరుగైన స్థితిలో ఉన్నాడు కాబట్టి కాల్డర్, హిక్స్ ప్రకారం C నుంచి వ్యక్తులను D కు తీసుకువచ్చు ఆర్థిక విధానాల లోని మార్పుసంక్షేమాన్ని పెంచుతుంది. కాని స్కిటోస్కి ప్రకారం వ్యక్తులు GH పైగల D బిందువునుంచి JK పైగల C కు తిరిగి తిరోగమన కదలికను కలిగిఉంటే కూడా కాల్డర్ హిక్స్ ప్రతిపాదనను సంతృప్తి పరచవచ్చు. C బిందువును చేరుట ద్వారా A నష్టపోయినాడు కాబట్టి, ఆదాయపునఃపంపిణీ ద్వారా, వ్యక్తులు JK పైగల E బిందువును చేరుకోగలరు. అపుడు B, A, అనువ్యక్తికి పూర్తినష్ట పరిహారాన్ని చెల్లించిన తరవాత కూడా D బిందువు వద్ద కన్నా E బిందువు వద్ద మెరుగైన స్థితిలో ఉండగలడు. అంటే D కన్నా C మెరుగైన ప్రయోజన స్థితి అని చెప్పటం జరుగుతుంది. C

కన్నా, ఆర్థిక విధానం లోని మార్పువలన వచ్చిన D సంక్షేమాన్ని పెంచుతున్నదని చెప్తున్న కాల్డర్ హిక్స్‌లు తమ ప్రతిపాదనను వ్యతిరేకిస్తూ D కన్నా C మెరుగైన స్థితి అని చెప్తున్నారన్న వైపరీత్యాన్ని స్కిటోస్కీ చెప్పారు. ఇ.జె మిషన్ (E.J Missior వైపరిత్యానికి గల కారణం మార్పుకు ముందు, మార్పు తర్వాత, వస్తువుల సాపేక్ష ధరలలో వచ్చే మార్పులు అని సూచించారు.

ఈఆర్థిక విధానం లోని మార్పు తరువాత ఇట్టివైపరిత్యం లేకుండా ఉండాలంటే స్కిటోస్కీ తన ద్వంద్వ లక్షణాలను ప్రతిపాదిం

1) కాల్డర్, హిక్స్ ప్రతిపాదన సంతృప్తి చెందాలి

2) తిరోగమన పద్ధతికి అవకాశం ఉండరాదు.

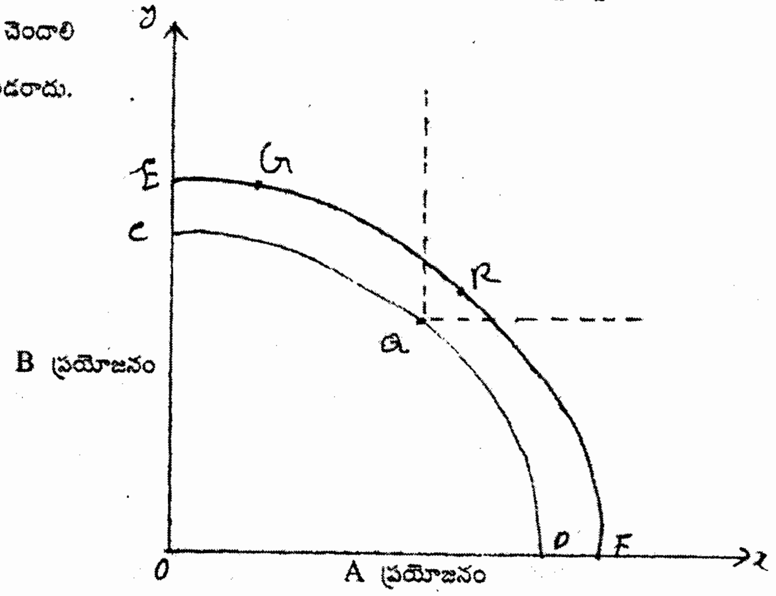

స్కిటోస్కీ ద్వంద్వలక్షణము - సాంఘిక సంక్షేమము

స్కిటోస్కీ ద్వంద్వ లక్షణం ప్రకారం ఆర్థిక విధానం లోని మార్పు వలన లబ్ధిపొందిన వారు, ప్రయోజనం పొందని వారికి నష్టపోయిన వారికి పూర్తిగా పరిహారం చెల్లించగలిగి ఉండాలి. అంటే కాల్డర్ - హిక్స్ ప్రతిపాదన సంతృప్తి చెందబడాలి. కాని నష్టపో వారు లబ్ధిపొందిన వారిని ఆ మార్పు సంభవించకుండా నిరోధించలేని స్థితిలో ఉండాలి. అనగా తిరోగమన పరీక్ష సంతృప్తి కాబడ పై పటంలో CD అనునది ఒక ప్రయోజన అవకాశరేఖ. దానిపై వ్యక్తులు Q స్థితిలో ఉన్నపుడు, ఆర్థిక వ్యవస్థలోని మార్పువలన ఇ EF గా మారి, వ్యక్తులిద్దరు G స్థితికి వచ్చారు. ఇక్కడ B ప్రయోజనస్థాయి ముందరికన్నా పెరిగి A ప్రయోజనస్థాయి తగ్గింది. కేవలం ఆదాయ పునఃపంపిణీ ద్వారా వ్యక్తులు R బిందువుకు చేరగలిగితే ఇద్దరి ప్రయోజన స్థాయి పెరుగుతుంది అంటే కాల్డర్-హి పరిహార ప్రాతిపదిక సంతృప్తి పరచబడినది. కాబట్టి Q నుంచి G కు మార్పు సాంఘిక సంక్షేమాన్ని పెంచింది. కాని G నుంచి ప్రభుత్వవిధానము తిరిగి మారితే తగ్గిన B యొక్క ప్రయోజనానికి పరిహారం చెల్లించటానికి ఆదాయపునఃపంపిణీ A కు అనుకూ అపపరమౌతుంది. కాని CD ప్రయోజన అవకాశరేఖపై Q తప్ప మరే బిందువులు లేవు కాబట్టి ఈస్థితి స్కిటోస్కీ ద్వంద్వ లక్ష సంతృప్తి పరచింది. కాబట్టి రెండు ప్రయోజన అవకాశరేఖలు పరస్పరం ఖండించుకోకుండా ఏ మార్పు అయిన దిగువ స్థాయి అవక నుండి పైస్థాయికి ప్రయోజన స్థాయిని పెంచగలిగినపుడే సాంఘిక శ్రేయస్సు పెరుగుతుంది.

నష్టపరిహారప్రాతిపదిక - విమర్శ

1) ఆర్థిక విధానం లోని ఒక మార్పు వలన ధనికులు ముందరికన్నా ఎక్కువ ధనవంతులు కాగలిగి వారు నష్టపోయిన పేద పరిహారం చెల్లించగలిగిన స్థితిలో ఉంటేచాలు సంఘశ్రేయస్సు అధికమైనట్లే అని నష్టపరిహార ప్రాతిపదిక చెప్తున్నవి. కాని వాస్త లబ్ధిపొందినవారు నష్టపోయిన వారికి పరిహారం చెల్లించకపోతే పేదవారు ఇంకా ఎక్కువ పేదరికంలో ఉంటారు.

2) కాల్డర్ - హిక్స్‌లు తమ పరిహార ప్రాతిపదికలో ఉత్పత్తిలోని పెరుగుదలకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు. పునఃపంపిణీ ద్వారా పెరగగల శ్రేయస్సును అంచనా వేశారు. ఆర్థిక వేత్త యూరో ప్రకారం ఉత్పత్తి ఎంతపెరిగినా, న్యాయబద్ధ మైన పంపిణీ లేకపోతే సమాజశ్రేయస్సు పెరగదు. పెరగగల సంభావ్య (Potential) శ్రేయస్సును ఆధారంగా తీసుకుని వాస్తవ పంపిణీని పరిగణనలోని తీసుకోకపోవటం అర్ధరహితం.

3) కాల్డర్ హిక్స్‌లు, వాస్తవ జీవితంలో ముఖ్యపాత్రను వహించు బహిర్గత ఆదాలు, బహిర్గత నష్టాలను (externalities) విస్మరించి, ఒక వ్యక్తి శ్రేయస్సు కేవలం అతని వినియోగంపైన మాత్రమే ఆధారపడుతుందని సూచించారు. ఇది అవాస్తవికం.

4) సంఘశ్రేయస్సును పెంచే ఆర్థిక విధానాలను తయారు చెయ్యాలంటే తప్పని సరిగా కొన్ని విలువల తీర్మానాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని తీరాలి. విలువలనిర్ణయాలు లేక ఆర్థిక విధానాల మదింపు సాధ్యం కాదు.

సారాంశము

ప్రభుత్వ విధానాలలో వచ్చు మార్పుల ఫలితంగా కొందరు లాభం పొంది మరికొంత మంది నష్టపోతే అట్టి మార్పు సంఘశ్రేయస్సును పెంచుతుందా? లేదా? అనే అంశంపై మొదటగా దృష్టి సారించినవారు కాల్డర్-హిక్స్‌లు. కాబట్టి వీరి నష్టపరిహార ప్రాతిపదికలు ఒక విధంగా పారిటో ఆర్థిక అభిలషణీయతకు విస్తరింపు అనవచ్చును. కాని కాల్డర్, హిక్స్‌ల నష్టపరిహార ప్రాతిపదికలో గల వైపరీత్యాన్ని స్కిటోస్కిగుర్తించి, దానికి తన ద్వంద్వ లక్షణాలను సూచించి, సంఘక్షేమం పెరగటానికి కావలసిన పరిస్థితులను వివరించారు.

నమూనా ప్రశ్నలు:-

1) కాల్డర్ - హిక్స్ నష్ట పరిహార ప్రాతిపదిక, పరిటో అభిలషణీయత కన్నా ఏ విధంగా మెరుగైనదో వివరించండి?

2) కాల్డర్ - హిక్స్ నష్టపరిహార ప్రాతిపదికలోని లోపాలను వైపరీత్యాన్ని వివరించి, దానికి స్కిటోస్కి సూచించిన మార్గమును విశ్లేషించండి.

ముఖ్యపదాలు.

బహిర్గతాలు	-	Externalities
సరిపోల్చతగనిస్థితులు	-	Incomparable
స్కిటోస్కి వైపరీత్యం	-	Scitovisky's Paradox.
ప్రయోజనఅవకాశ రేఖ	-	Utility Possibilty curve.
ద్వంద్వ ప్రతిపాదన	-	Double Criterian.

చదవ తగిన పుస్తకాలు :

Ahuja H.L - Advanced Economic theory. S.Chand and Company Ltd

Little I.M.D - A critique of Welfare Economics II edition oxford, Oxford university press 1957

Koutsoyiannis. A - Modern Micro Economics, II edition ELBS

పాఠం -14

సంక్షేమశాస్త్రము

సాంఘిక ఎంపిక సమస్య - బెర్గ్‌సన్, శామ్యూల్‌సన్ సాంఘిక సంక్షేమ ప్రమేయము

(Theory Social choice - Bergson - Samuelson Social Welfare Function)

విషయ క్రమము :

14.1 లక్ష్యాలు

14.2 విషయ పరిచయము

14.3 బెర్గ్‌సన్ సాంఘిక సంక్షేమ ప్రతిపాదన

14.4 సాంఘిక సంక్షేమ గరిష్టీకరణ నిబంధనలు

అధిక (Grand) ప్రయోజన అవకాశ పరిహద్దు రేఖను రాబట్టుట

సంక్షేమ గరిష్ఠీకరణ స్థితి - అత్యధిక సంక్షేమ బిందువు గుర్తింపు

(Determination of Welfare maximising State - The point of bliss)

14.5 సారాంశము

14.6 ముఖ్యపదాలు

14.7 నమూనా ప్రశ్నలు

14.8 చదవతగిన పుస్తకాలు

14.1 లక్ష్యాలు :

ఈ భాగాన్ని చదివిన తరువాత పాఠకులు తెలుసుకొను అంశాలు:

పారిటో అభిలషణీయతలో ఉండు అనిర్ధారకతను బెర్గ్‌సన్ - శామ్యూల్‌సన్‌లు పరిష్కరించిన విధము.

సామూహిక సంక్షేమ నిర్ణయంలో ప్రకటిత, స్పష్టమైన (explicit) విలువ నిర్ణయాల పాత్ర.

14.2 విషయ పరిచయము :

ప్రభుత్వ విధానంలోని ఒక మార్పు వలన కొందరికి లాభం, కొందరికి నష్టం వచ్చినపుడు అట్టి మార్పును అంచనా వేయటానికి పరీటో అభిలషణీయతను అనువర్తింప చేయలేము. అట్టి మిశ్రమ ఫలితాలు వచ్చినపుడు సాంఘిక సంక్షేమ స్థాయిని అంచనా వేసి, సమాజ శ్రేయస్సును పెంపుదల ఏ విధంగా చేయవచ్చునో కాల్డర్, హిక్స్ నష్టపరిహార ప్రతిపాదనలలో తెలుసుకున్నాము. కాని వీరి విశ్లేషణ సంభావ్య శ్రేయస్సునే కాని వాస్తవ శ్రేయస్సును చూపదు. ఇట్టి పరిమితులను పరిహరింప చేసి మిశ్రమ ఫలితాలు కలిగిన మార్పుల వలన సంక్షేమస్థాయి గరిష్ఠీకరణ చేయు పద్ధతిని బెర్గ్‌సన్ - శామ్యూల్ సన్ సాంఘిక సంక్షేమ ప్రతిపాదన తెలియ చేస్తుంది. మిశ్రమ ఫలితాల మదింపుకు నష్టపరిహార ప్రతిపాదన ఒక మార్గము కాగా ప్రత్యామ్నాయ మార్గమైన బెర్గ్‌సన్ సంక్షేమ ప్రతిపాదనను ఇపుడు చదవబోతున్నాము.

14.3 బెర్గ్‌సన్ సాంఘిక సంక్షేమ ప్రతిపాదన :

మిశ్రమ ఫలితాలున్న ఒక ఆర్థిక మార్పు ఎంపికను గూర్చి హేతుబద్ధమైన నిర్ణయానికి రావటానికి అవసరమైన సాంఘిక సంక్షేమ ప్రమేయాన్ని లేక ప్రతిపాదనను సూచించిన మొదటి అర్థశాస్త్రవేత్త ఆచార్య బెర్గ్‌సన్. ఈయన తన పరిశోధనా పత్రమైన A Reformulation of Certain Aspects of Welfare economic, Quarterly Journal of Economics - 1937-38 (PP) 310to34 లో ప్రకటితంగా (explicit) ఉండే కొన్ని విలువ నిర్ణయాలను నిక్షిప్తంగా ఉంచు ఒక సాంఘిక సంక్షేమ ప్రమేయాన్ని ప్రతిపాదించారు. అందలి ఫలితాలను విమర్శనాత్మకంగా, విశదంగా పరిశీలించిన అర్థశాస్త్రవేత్త ఆచార్య శామ్యూల్‌సన్. అందువల్లనే ఈ సాంఘిక సంక్షేమ ప్రతిపాదనను బెర్గ్‌సన్ - శామ్యూల్‌సన్ సాంఘిక సంక్షేమ ప్రమేయంగా చెప్పుకుంటున్నాము. వీరి ప్రతిపాదన సాంఘిక సంక్షేమానికి కొత్త పంథాను చూపినది. వీరి ప్రకారం ఈ సంక్షేమ ప్రమేయం వ్యక్తుల అభిరుచులను ఆర్డినల్ విశ్లేషణ పద్ధతిలో కనపరుచు ఒక సూచిక విలువల తీర్మానాలలో వ్యక్తుల ప్రయోజనాలను సరిపోల్చుట ఉంటుందనే రాబిన్స్ అభిప్రాయంతో వీరు ఏకీభవించినప్పటికీ విలువల పాత్ర లేకుండా ఆర్థిక విధానంలోని ఒక మార్పు యొక్క ప్రభావం సాంఘికశ్రేయస్సు మీద ఏ విధంగా ఉంటుందనేది నిర్ధారణ చెయ్యలేము కాబట్టి సాంఘిక సంక్షేమ ప్రతిపాదనలో విలువ నిర్ణయాలు, తీర్పులు (Value judgements) అనివార్యమైనవని వీరి అభిప్రాయము. ఇట్టి విలువ నిర్ణయాలను అర్థశాస్త్రవేత్త కాకపోతే, ప్రజాప్రతినిధులచే ఎన్నుకోబడిన ప్రభుత్వము కాని, న్యాయాధిపతి కాని నిర్దేశించవచ్చును. వీటిని సంఘములోని ప్రజలందరూ అంగీకరిస్తారు. విలువనిర్ణయాలపై ఆధారపడిన ఈ సంక్షేమ ప్రతిపాదన, నిర్ణయించు వ్యక్తులచే ప్రభావితం అవుతుంది కాబట్టి బెర్గ్‌సన్-శామ్యూల్‌సన్ సంక్షేమ ప్రతిపాదన ప్రత్యేకమైనది (Unique) కాదు. తమచే సూచింపబడిన విలువ తీర్పులపై ఆధారపడి సంక్షేమ పంపిణీ (distribution of welfare) ఉంటుంది కాబట్టి విలువ నిర్ణయాలను తీర్మానించటానికి నిర్దేశింపబడిన వ్యవస్థకాని, వ్యక్తిగాని తమవ్యక్తిగత పక్షపాతధోరణి చూపరాదు.(They should be unbiased)

బెర్గ్‌సన్ తన సంక్షేమ ప్రమేయాన్నిచాలా సరళమైన పద్ధతిలో చెప్పారు. సాంఘిక సంక్షేమం, శ్రేయస్సును నిర్ణయించే అన్ని ఆర్థిక, ఆర్థికేతర చలరాశులపై (Variables) ఆధారపడి ఉంటుందని ఆయన మూలభావన. విలువనిర్ణయాలను తెలిపే బాధ్యత ఆర్థికశాస్త్రవేత్తది కాదు. వివిధ వ్యక్తుల, సమూహాల అర్హతను (derservingness) బట్టి సాధ్యమైన అన్ని ప్రత్యామ్నాయ సాంఘిక స్థితులకు సంబంధించి(ranking of alternative situations and Configurations) సంక్షేమ ప్రమేయాన్ని, నిర్దేశింపబడిన వ్యవస్థ కాని, వ్యక్తిగాని తెలియజెప్పినపుడు ఆర్థికశాస్త్రవేత్త బాధ్యత ఆ సంక్షేమ ప్రమేయం అధారంగా సంక్షేమాన్ని గరిష్ఠపరిచే విధంగా విధానాలను రూపొందించుట మాత్రమే. సంక్షేమ స్థాయిని ఆర్థిక, ఆర్థికేతర అంశాలు రెండూ ప్రభావితం చేసినప్పటికి, ఆర్థికేతర అంశాలు తరచుగా మారవు కాబట్టి, విధానాలను రూపొందించుటలో ఆర్థిక అంశాలపై దృష్టిని నిలుపవచ్చుని బెర్గ్‌సన్ ప్రమేయాన్ని తీసుకున్నారు.

ప్రత్యామ్నాయ ఆర్థిక స్థితుల వరుసక్రమం (ranking) ఆయాస్థితులలో వివిధవ్యక్తులు తాము వినియోగించు వస్తుసేవల ద్వారా పొందు వివిధ ప్రయోజన స్థాయిలపై ఆధారపడి ఆకృతిని (contours) పొందుతాయి. బెర్గ్‌సన్ సంక్షేమ రేఖలు (welfare Contours) పటము 16.16 ద్వారా చూపబడినవి.

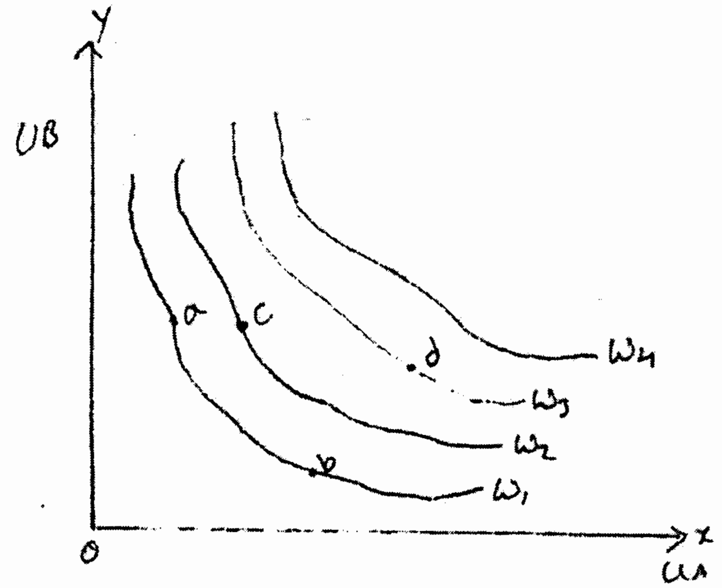

ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఇద్దరు వ్యక్తులు A,B ఉన్నారనుకొందాము. X అక్షముపై A ప్రయోజనాన్ని, Y అక్షముపై B ప్రయోజనాన్ని సూచించాము. సాంఘిక సంక్షేమ ప్రమేయాన్ని వివిధ సమాజ ఉదాశీన వక్రరేఖల ద్వారా(Social indifference Curves) ద్వారా సూచించాము. ఒకే సంక్షేమస్థాయిని ఇవ్వగల, ABల వివిధ ప్రయోజన సమూదాయలను సూచించు అనేక బిందువులను కలుపగా ఏర్పడిన రేఖ సమాజ ఉదాశీన వక్రరేఖ. ఒక మార్పు సమాజాన్ని b నుండి c కు లేక d కు మార్చగలిగితే అట్టిమార్పు సంక్షేమాన్ని పెంచుతున్నది. మార్పు a నుండి b కు అయితే సంక్షేమంలో ఎట్టి పెరుగుదల కాని, తగ్గుదల కాని ఉండదు.

14.4 సాంఘిక సంక్షేమ గరిష్ఠీకరణ - నిబంధనలు :

రెండు ఉత్పత్తికారకాలు, రెండు వస్తువులు, ఇద్దరు వినియోగదారులు ఉన్న నమూనా ప్రకారం సంక్షేమ గరిష్ఠీకరణకు పూర్తి కావలసిన నిబంధనలు ఈ క్రింద ఈయబడినవి.

1. శ్రామికులు (L) మూలధనము (K) అను రెండు ఉత్పత్తికారకాలు పరిపూర్ణ అవ్యాకోచత్వ సరఫరాను కలిగి ఉన్నాయి. అంటే ఈ రెండు ఉత్పత్తికారకాల సరఫరా నిర్ణీతమైనది. ఉత్పత్తికారకాలు విభాజ్యమైనవి. సజాతీయమైనవి.

2. X మరియు Y అనబడు రెండు వస్తువులను రెండు సంస్థలు తయారు చేయుచున్నవి. ఈ రెండు సంస్థలూ ఏదో ఒక వస్తువును మాత్రమే ఉత్పత్తి చేయును. ఉత్పత్తి ప్రక్రియలో అవిభాజ్యత (indivisibilities) లేక, స్థిరప్రతిఫలాలు మాత్రమే ఉన్నాయి.

3. ఇద్దరు వ్యక్తుల అభిరుచి తరహాపట్టికను ఉదాశీన వక్రరేఖలు సూచిస్తున్నయి. అవి పరస్పరం ఖండించుకొనక, మూలబిందువు నుండి కుంభాకారంగా (Convex) ఉండి అవిచ్ఛిన్నమై ఉన్నవి.

4. వ్యక్తుల లక్ష్యము సంతృప్తి గరిష్ఠీకరణ, సంస్థల లక్ష్యము లాభాల గరిష్ఠీకరణ.

5. బహిర్గత ఆదాలు, నష్టాలు ఉండరాదు. (production functions are independent)

6. వినియోగంలో కూడా బహిర్గత ఆదాలు, నష్టాలు లేవు.

7. నిర్ణీతమైన సరఫరాతో ఉన్న శ్రామిక, మూలధన పంపిణీ ఇద్దరు వినియోగదారుల మధ్య నిర్ణయింపబడి ఉన్నది. (exogenously determined)

8. $W=f(U_A,U_B)$ అంటే సాంఘిక సంక్షేమం అనేది వ్యక్తులందరి ప్రయోజన స్థాయిల మీద ఆధారపడి ఉంటుంది కాని ప్రత్యామ్నాయ స్థితులలో వ్యక్తుల అర్హతలను బట్టి వారికి వచ్చు ప్రయోజన స్థాయిని నిర్ధారణ చేసేది సంఘం అంతాకాదు. ఒక నిర్దేశింపబడిన వ్యవస్థకాని, వ్యక్తి గాని మాత్రమే. అంటే ఈ సంక్షేమ ప్రమేయంలో విలువ నిర్ణయాలు నిక్షిప్తమై ఉన్నవి. విలువ నిర్ణయాలను నిర్దేశించే వ్యక్తి మారినపుడల్లా $U_A U_B$ లు మారతాయి కాబట్టి W కూడా మారుతూ ఉంటుంది.

ఇక్కడి ప్రధాన సమస్య సాంఘిక ఎంపిక అంటే

a) సంక్షేమాన్ని గరిష్ఠం చేయు గల X,Y వస్తువుల ఉత్పత్తి పరిమాణ నిర్ణయం (Production Problem)

b) ఇద్దరు వినియోగదారుల మధ్య సంక్షేమ గరిష్ఠతకు కావలసిన వస్తుపంపిణీ అంటే X_A, X_B, Y_A, Y_B (distribution problem

c) రెండు వస్తువుల ఉత్పత్తికి సంక్షేమాన్ని పెంపొందించే వనరుల కేటాయింపు. L_x, L_y, K_x, K_y (allocation problem)

క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే 2x2x2 నమూనాలో 10 చలనరాశులకు (Unknown Variables) విలువలను కనుగొనుట ద్వారా సంక్షేమస్థాయి గరిష్ఠీకరణను తెలుసుకొనవచ్చు.

అధిక ప్రయోజన అవకాశ పరిహద్దు రేఖను రాబట్టుట (Derivation of Grand Utility Possibility frontier)

పటిలో ఆర్థిక అభిలషణీయత (economic - efficiency) లో ఒక ఉత్పత్తి మిశ్రమాన్ని (Product mix) ఇద్దరు వ్యక్తుల మధ్య వినిమయ కాంట్రాక్ట్ రేఖ ద్వారా అభిలషణీయ పద్ధతిలో ఏ రకంగా అనంత (infinite) పద్ధతులలో పంపిణీ చేయవచ్చునో తెలుసుకున్నాము.

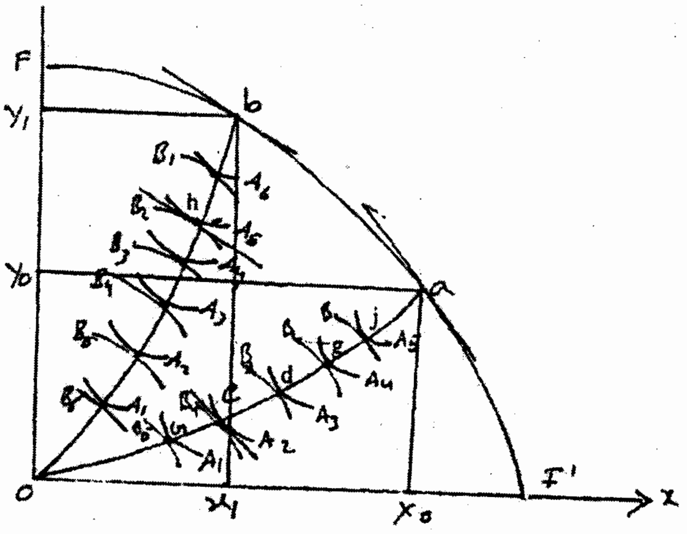

అభిలషణీయ ఉత్పత్తి మిశ్రమమైన Y_0X_0, ఉత్పత్తి అవకాశ రేఖ (production possibility curve) లేక ఉత్పత్తి మార్పిడి రేఖ (Transformation Curve) అయిన FF' పై 'a' బిందువు ద్వారా సూచింపబడినది. oa వినిమయ సమర్థతా వక్రరేఖ లేక కాంట్రాక్ట్ రేఖ పై గల బిందువులన్నీ x,y వస్తువుల సముదాయం A,B వ్యక్తుల మధ్య ఏ పరిమాణంలో పంపిణీ చేయబడినవో

తెలుపుచున్నవి. అనగా ప్రయోజనాల వివిధ సముదాయాలన్న మాట. ఉదాహరణకు బిందువు C . A ప్రయోజన స్థాయి A_2 అని B ప్రయోజన స్థాయి B_4 అని ఆర్డినల్ విశ్లేషణ ద్వారా తెలుపుచున్నది. A,B వ్యక్తుల ఈ ప్రయోజన సముదాయ స్థాయిని C^1 గా ప్రయోజన అవకాశ రేఖపై చూపవచ్చును.

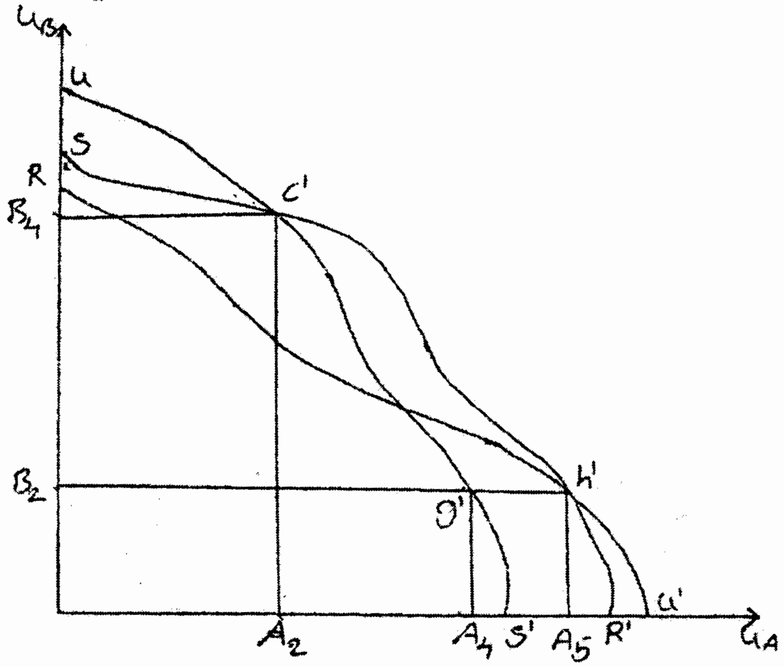

ప్రయోజన అవకాశ రేఖ uu^1 పైగల బిందువు C^1 $OX_6 OY_6$ ఉత్పత్తి మిశ్రమము ఉన్నప్పుడు, B పొందగల గరిష్ఠ ప్రయోజన స్థాయి B_4 అయినపుడు A పొందగల ప్రయోజన స్థాయి A_2 అని సూచించుచున్నది. అంటే output space లో గల C బిందువును, (యుటిలిటీ) utility space లో C^1 గుర్తించాము. ఇదే విధంగా oa కాంట్రాక్ట్ రేఖపై g అనబడు మరొక పరీటో అభిలషణీయ బిందువును g^1 గా ss^1 అను మరొక ప్రయోజన అవకాశరేఖపై సూచించాము. OX_6,OY_6 ఉత్పత్తి మిశ్రమానికి, పైన చెప్పిన విధంగా అనేక ప్రయోజన అవకాశరేఖలను utility space లో గీయవచ్చును. ఉత్పత్తి అవకాశ రేఖ పై గల అనేక బిందువులు పరీటో అభిలషణీయ ఉత్పత్తి మిశ్రమాలను తెలుపును. ఆ బిందువులన్నింటి x,y నిరూపకాలు (co-ordinates) , Edgeworth box పరిమాణాలుగా గీయబడుతాయి. పటము 1 లో ఉత్పత్తి అవకాశరేఖపై గల b బిందువు ఆధరంగా OX_1,OY_1 అభిలషణీయ ఉత్పత్తి మిశ్రమాన్ని సూచించు మరొక Edgeworth box పటము చూపించాము. అందలి వినిమయ సమర్ధతారేఖపై గల h బిందువును h^1 గా 2 పటములోని utility space లో చూపించాము. అందలి మిగిలిన బిందువులన్నీ కూడా R^1R^1 అను ప్రయోజన అవకాశరేఖలో యిమిడి ఉంటాయి. h^1 బిందువు వద్ద A ప్రయోజన స్థాయిA_5 గా ఉంటే B ప్రయోజన స్థాయి B_2 గా ఉంటుంది.

సంక్షిప్తంగా చెప్పాలంటే ఉత్పత్తి అవకాశరేఖపై ఎన్ని బిందువులుకలవో అన్ని ప్రయోజన అవకాశరేఖలు ఏర్పడతాయి. వీటినన్నింటినీ తనలో యిముడ్చుకున్న (envelope) అవకాశరేఖను, అధిక ప్రయోజన ఆవకాశ సరిహద్దురేఖ (Grand utility possibility frontier) అని చెప్పవచ్చును. ఈ రేఖను మరో విధంగా కూడా రాబట్టవచ్చు. వినిమయ సమర్ధతా రేఖపై గల ఏ బిందువు వద్దనున్న వాలు, ఉత్పత్తి మార్పిడిరేఖపై గల బిందువు వాలుతో సమానమౌతుందో అట్టి బిందువులు grand utility possibility frontier పై చోటు చేసుకుంటాయి. పై రెండు పటములను గమనింపుడు. మొదటి పటములో oa వినిమయ సమర్ధతా వక్రరేఖపైగల 'c' బిందువు వాలు, ఉత్పత్తిమార్పిడి రేఖపై గల 'a' బిందువు వాలు సమానం. అంటే $MRT_{XY} = MRS_{XY}{}^A = MRS_{XY}{}^B$ కాబట్టి ఆ బిందువును C^1 గా grand utility Possibility frontier పై గుర్తించాము. అదేవిధంగా ob contract రేఖపై గల h బిందువు వద్ద వాలు b బిందువు

యొక్క వాలుతో సమానము. కావున ఆ బిందువు కూడా h^1 గా రెండవ పటములోని సరిహద్దురేఖపై సూచించాము. సరిహద్దురేఖను Uu^1 గా సూచించాము. కాబట్టి Grand utility possibility frontier పై గల బిందువులన్నీ పరిటో అభిలషణీయత నిబంధనలను సంతృప్తిపరుచును.

అవి: అభిలషణీయ ఉత్పత్తి,

అభిలషణీయ పంపిణి

అభిలషణీయ ఉత్పత్తి మిశ్రమము.

సంక్షేమ గరిష్టీకరణస్థితి - అత్యధిక సంక్షేమ బిందువు గుర్తింపు :-

16.19 పటంలో అత్యధిక ప్రయోజన అవకాశ సరిహద్దు రేఖతో పాటుగా సాంఘిక ఉదాశీన వక్రరేఖల ద్వారా రాబట్టబడిన బెర్గ్‌సన్ సాంఘిక సంక్షేమ రేఖలను చూపించాము. పటము 16.19

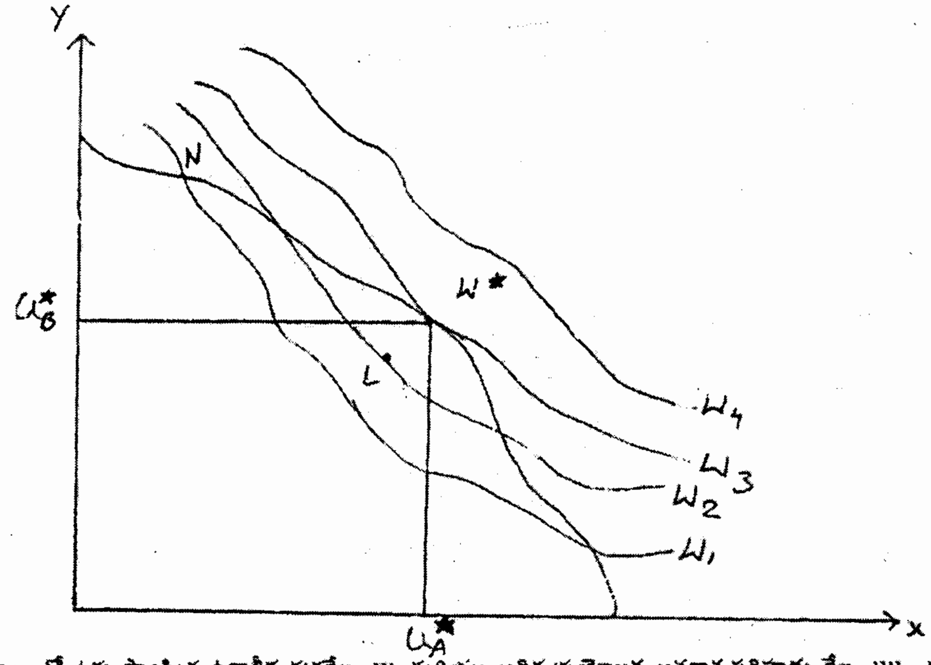

అత్యధిక స్థాయిలో ఉన్న సాంఘిక ఉదాశీన వక్రరేఖ w_3 మరియు అధిక ప్రయోజన అవకాశ సరిహద్దు రేఖ uu_1, W_* బిందువు వద్ద ఒక దానికి ఒకటి స్పర్శరేఖలుగా ఉన్నవి. ఆ బిందువే అత్యధిక సంక్షేమ బిందువు. (point of bliss)

ఉత్పత్తి కారకాలు, సాంకేతిక పరిజ్ఞానము పరిమితంగా ఉండటం వల్ల అత్యధిక సంక్షేమ స్థాయి w_4 అయినప్పటికి సమాజము అట్టి స్థాయిని చేరుకోలేదు. లభ్యమగుతున్న ఉత్పత్తి కారకాలు సాంకేతిక పరిజ్ఞాన పరిమితులకు లోబడి, ఒక సమాజము పొందగల అత్యధిక సంక్షేమ స్థాయి w_3 దానిపై గల W_* ప్రత్యేకమైన (unique) వస్తూత్పత్తిని, అసమానమైన వస్తుపంపిణీని, అసమానమైన వనరుల కేటాయింపును సూచిస్తున్నది. Grand utility possibility frontier అనేక పరిటో అభిలషణీయ బిందువులను సూచిస్తున్నప్పటికీ వాటిలో అత్యధిక అభిలషణీయ బిందువును మనము బెర్గ్‌సన్-శామ్యూల్ సన్ సాంఘిక సంక్షేమ ప్రమేయమును అనువర్తింప చెయ్యటం ద్వారానే కనుగొన గలిగాము. W_* బిందువు సమాజము పొందగలిగిన అత్యధిక సంక్షేమ స్థాయితో పాటు, సమానత్వము కల శ్రేయస్సు పంపిణీని కూడా చూపుతున్నది. ఆ బిందువు వద్ద A U_A^* ప్రయోజన స్థాయిని B,U_B^* ప్రయోజన స్థాయిని పొందుతున్నారు. పై

విశ్లేషణను బట్టి మనం గ్రహించిన దేమంటే పరీటో అభిలషణీయ బిందువులన్నీ ప్రయోజన అవకాశ సరిహద్దు రేఖపైనే ఉంటాయి. పరీటో అభిలషణీయత ప్రకారము బిందువు N ఆర్థిక సామర్థ్యాన్ని తెలుపుతుంది. కాని సంఘశ్రేయస్సు దృష్ట్యా విలువ తీర్మానాలను వెల్లడిచేయు వ్యవస్థగాని, వ్యక్తిగాని దాని బదులు బిందువు L ను సంక్షేమ బిందువుగా గుర్తిస్తాడు. కారణం N బిందువు అధిక ప్రయోజన అవకాశ సరిహద్దు రేఖపై ఉన్నప్పటికీ అది సంక్షేమ అసమానతలను చూపుతూ తక్కువ స్థాయి సాంఘికసంక్షేమ రేఖ అయిన W_1 పై గలదు. పరీటో ప్రకారం ఆర్థిక అసమర్థతను సూచించు బిందువు L సంఘశ్రేయస్సు దృష్ట్యా N కన్నా శ్రేష్ఠమైనది. ఇక్కడ సంక్షేమ స్థాయి W_2 ను పెరగటమే కాక సంక్షేమ పంపిణీలో ఇక్కడ అసమానత్వము లేదు. అత్యధిక సంక్షేమ స్థాయిని సూచించు W^* పరీటో ఆర్థిక సమర్థతను సూచించుటే గాక విలువ తీర్మానాలపై ఆధారపడి సంక్షేమ పంపిణీలో సమానత్వాన్ని కూడా సూచించు చున్నది.

విమర్శలు :

1) విలువ, తీర్మానాలను నిర్ణయించుటకు శాస్త్రీయమైన పద్ధతి ఏదీలేదు. తీర్మానాలు చేయు వ్యక్తులను బట్టి సంక్షేమ భావన మారుతూ ఉంటుంది.
2) ప్రభుత్వము గాని, ప్రజాప్రతినిధులు గాని, న్యాయ నిర్ణేతలుగాని పక్షపాత ధోరణి లేక విలువలను తీర్మానించలేరు. objectivity కి ఎంత ప్రాధాన్య మిచ్చినప్పటికి కొంత వ్యక్తిగత భావనలు, విలువ తీర్మానాలను ప్రభావితం చెయ్యవచ్చును.
3) శ్రేయస్సు ఆర్థిక అంశాలపై కాక ఆర్థికేతర అంశాలపై కూడా ఆధారపడి ఉంటుంది. ఆర్థికేతర అంశాలు తరచుగా మారవనుటలో శాస్త్రీయత లేదు. సంక్షేమము అనునది వ్యక్తిగత హక్కులు, రాజకీయ స్వేచ్ఛ, కాలుష్యము లేని వాతావరణము మొ॥గు వాటిపై కూడా ఆధారపడి ఉంటుంది.

14.5 సారాంశము :

ఇద్దరు వ్యక్తులు, రెండు ఉత్పత్తి కారకాలు, రెండు వస్తువులున్న వ్యవస్థలో సాంఘిక సంక్షేమ ప్రమేయంతో అభిలషణీయమైన సంక్షేమస్థాయిని ఎట్లు పొందవలెనో బెర్గ్‌సన్-శామ్యూల్‌సన్‌లు వివరించారు. ఈ సాంఘిక సంక్షేమ ప్రమేయం వ్యక్తి ప్రయోజన ప్రమేయము వంటిదే. బెర్గ్‌సన్ సంక్షేమ ప్రమేయం ద్వారా ప్రత్యామ్నాయ ఆర్థిక పరిస్థితులలో వ్యక్తుల ప్రయోజన స్థాయిల క్రోడీకరణ చేయవచ్చును.

14.6 ముఖ్య పదాలు :

ప్రకటిత, స్పష్టమైన	-	explicit
సాంఘిక సంక్షేమప్రమేయం	-	Social welfare function
విలువతీర్మానాలు	-	Value judgements
చలనరాశులు	-	Variables
సంక్షేమరేఖలు	-	welfare contours.
సాంఘిక ఉదాశీన వక్రరేఖలు	-	Social indifference Curves.
అధిక ప్రయోజన అవకాశ సరిహద్దు రేఖ	-	Grand utility possibility frontier
ఉపాంత మార్పిడి రేఖ లేక ఉత్పత్తి అవకాశరేఖ	-	production possibility Curve.
అత్యధిక సంక్షేమబిందువు	-	point of bliss.
పరిమితులు	-	constraints.

14.7 నమూనా ప్రశ్నలు :

1) సాంఘిక సంక్షేమ ప్రమేయము యొక్క ఆధిక్యతను వివరించండి.
2) బెర్గ్‌సన్ - శామ్యూల్‌సన్ సంక్షేమ ప్రతిపాదన ద్వారా అభిలషణీయమైన సంక్షేమ స్థాయిని గుర్తించండి.

14.8 చదవతగిన పుస్తకాలు :

Koutsayannis - Modern Micro Economics II edition.
ELBS with Macmillian.
Little I.M.D - A critique of welfare economics 2nd edition
Oxford, Oxford University press 1957
Graff - Theoritical welfare Economics, Cambridge, Cambridge University press 1957.

పాఠం - 15

రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం

THE THEORY OF SECOND BEST

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

15.0. ఉద్దేశ్యాలు

15.1. పరిచయం

15.2. సిద్ధాంత వివరణ

15.3. రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం-చిక్కులు

15.4. అప్లికేషన్

15.5. లీగల్ థియరీ లెక్సికాన్

15.6. అర్థశాస్త్రంలో సెకండ్ బెస్ట్ సిద్ధాంతం

15.7. రెండవ ఉత్తమ నాన్‌డియల్ సిద్ధాంతం

15.8. నిర్బంధ చలంకాలను గుర్తించడం

15.9. సాధ్యమయ్యే ఎంపిక సెట్

15.10. బాటమ్ లైన్ సెకండ్ బెస్ట్ భావన

15.11. వాణిజ్య విధానాలు-రెండవ ప్రపంచ ఉన్నత స్థితి

15.12. రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతంపై రిచర్డ్ లిప్సే అభిప్రాయం

15.13. ముగింపు

15.14. మాదిరి పరీక్షా పత్రాలు

15.15. ఆధార గ్రంథాలు

15.0. ఉద్దేశ్యాలు:

- ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం ఒక ప్రాంతంలో మార్కెట్ వైఫల్యం అధికంగా ఉన్నప్పుడు ఉన్న ఆర్థిక వ్యవస్థలో, ఆర్థిక సామర్థ్యాన్ని పెంచే ఉద్దేశ్యంతో సరిదిద్దే చర్యలను తెలియజేస్తుంది.
- ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం రెండు మార్కెట్లు ఉన్నప్పుడు లోపాలను సరిదిద్దే క్రమంలో ఇక మార్కెట్‌ను రద్దు చేయడం మంచిది.
- రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతంలో సిద్ధాంతపరమైన విశ్లేషణల ద్వారా వాణిజ్యపరమైన కారణాలను సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం ఏవిధంగా సహాయపడుతుందో తెలుసుకొనుటకు ఉపయోగపడుతుంది.

15.1. పరిచయం:

సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం, రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం (Second Best లేదా సెకండ్ బెస్ట్ థియరి యొక్క సాధారణ సిద్ధాంతం అని కూడా పిలుస్తారు). ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ అనుకూలత పరిస్థితులు సంతృప్తి చెందనప్పుడు ఉండే పరిస్థితికి సంబంధించినది. ఆర్థిక వేత్తలు రిచర్డ్ లిప్సే మరియు కెల్విన్ లాంకాస్టర్ 1956 వ సంవత్సరంలో దీనిని తెలియజేశారు.

వనరుల యొక్క సరియైన కేటాయింపు కోసం సైద్ధాంతిక పరిస్థితుల విషయానికి వచ్చినట్లయితే, ఉమ్మడిగా అవసరమైన షరతులు ఏవీ లేకపోవడాన్ని సూచించదు. తదుపరి అత్యుత్తమ కేటాయింపులు అన్ని ఇతర షరతలు ఉనికి ద్వారా సురక్షితం చేయబడుతుంది. ఫలితంగా, రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతంలో అనుకూలత కోసం అవసరమైన ఇతర షరతులు కూడా ఉండకపోవచ్చును.

ఏది ఏమైనప్పటికీ, రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం తీవ్రమైన ప్రభుత్వ జోక్యానికి సంబంధించిన విధానాన్ని సూచించదు లేదా ఆ విషయానికి సంబంధించి ఏదైనా చాలా ముఖ్యమైనదని ప్రభుత్వ వైఫల్యాన్ని నొక్కి చెప్పాల్సిన అవసరం లేదు.

ఆర్థిక వ్యవస్థకు సంక్షేమాన్ని పెంపొందించే విధంగా వాణిజ్య విధానం చూపగల అనేక కారణాలను వివరించడానికి సైద్ధాంతిక ఆధారాన్ని అందిస్తుంది. జాతీయ సంక్షేమాన్ని మెరుగు పరిచేందుకు వాణిజ్య విధానం చూపబడిన చాలా సందర్భాలలో, ఆర్థిక వ్యవస్థ సమతౌల్యంతో ప్రారంభమౌతుంది. దీనినే రెండవ ఉత్తమమైనదిగా వర్ణించవచ్చును. మార్కెట్‌లో వ్యక్తీకరణలు లేదా లోపాలు ఉన్నప్పుడు రెండవ ఉత్తమ సమతౌల్యత ఏర్పడుతుంది. ఈ సందర్భాలలో, విధానం యొక్క హానికరమైన ప్రభావాలను అధిగమించడానికి తగినంతగా వ్యక్తీకరణ లేదా అసంపూర్ణతను గురిచేసే వాణిజ్య విధానాన్ని రూపొందించడం సాపేక్షంగా సూచిటిగా ఉంటుంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే మార్కెట్ లోపాలు లేదా వక్రీకరణలు మొదలైన వాటి వలన ఉత్తమ సమతౌల్యత ఏర్పడుతుంది. అదేవిధంగా విధానం యొక్క హానికరమైన ప్రభావాలను అధిగమించడానికి తగినంత వక్రీకరణ లేదా అసంపూర్ణతను గురిచేసే వాణిజ్య విధానాన్ని రూపొందించడం సాపేక్షంగా సూచిగా ఉంటుంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, మార్కెట్ లోపాలు వక్రీకరణలు ఉన్నప్పుడల్లా, జాతీయ సంక్షేమాన్ని

మెరుగుపరచే వాణిజ్య విధానాన్ని రూపొందించడం ఎల్లప్పుడూ సిద్ధాంతపరంగా సాధ్యమౌతుంది. అదేవిధంగా రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం ఆర్థిక వ్యవస్థలో అనేక రకాల రక్షణలకు హేతుబద్దతను అందిస్తుంది.

15.2. సిద్ధాంత వివరణ:

ఒక ఆర్థిక నమూనాలో ఒక అనుకూల స్థితిని సంతృప్తి పరచలేకపోయినట్లయితే, తదుపరి ఉత్తమ పరిష్కారం ఇతర చలంకాలను సరియైన విలువలకు దూరంగా మార్చడం సాధ్యమవుతుంది. ముఖ్యంగా రాజకీయంగా, ఒక నిర్దిష్ట మార్కెట్ వక్రీకరణను తొలగించడం సాధ్యం కానట్లయితే, ఒక దానికి ఒకటి ఆధారపడిన మార్కెట్‌లో ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ అదనపు మార్కెట్ వక్రీకరణలను ప్రవేశపెట్టడం, మొదటి దానిని పాక్షికంగా ఎదుర్కొంటుంది మరియు మరింత సమర్థవంతమైన ఫలితానికి దారితీస్తుందని సిద్ధాంతం సూచిస్తుంది.

15.3. రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం-చిక్కులు:

ఒక సెక్టార్‌లో కొంత సరిదిద్దలేని మార్కెట్ వైఫల్యం ఉన్న ఆర్థిక వ్యవస్థలో, ఆర్థిక సామర్థ్యాన్ని తగ్గించవచ్చు. సిద్ధాంతపరంగా, కనీసం రెండు మార్కెట్ లోపాలను సరిదిద్దడానికి ప్రయత్నించే బదులు ఒకదానికొకటి రద్దు చేయనివ్వడం మంచిది. కాబట్టి సాధారణ విధానానికి విరుద్దంగా ప్రభుత్వం జోక్యం చేసుకోవడం ఉత్తమం. ఒక ప్రాంతంలో మార్కెట్ పరిపూర్ణత మెరుగుపరచడం అనునది సమర్థతలో ప్రపంచ మెరుగుదలను సూచిస్తుందనే సిద్ధాంత ఆధారిత నిర్ధారణకు వెళ్ళే ముందు ఆర్థిక వేత్తలు పరిస్థితి వివరాలను అధ్యయనం చేయాలని ఈ సిద్ధాంతం సూచిస్తుంది.

15.4. అప్లికేషన్:

వాల్రాస్ సాధారణ సమతౌల్య వ్యవస్థ కోసం రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం అభివృద్ధి చేయాల్సినప్పటికి, ఇది పాక్షిక సమతౌల్య కేసులను కూడా వర్తిస్తుంది.

15.5. లీగల్ థియరీ లెక్సకాన్:

సెకండ్ బెస్ట్ అనే పదం 1956వ సంవత్సరంలో లిప్సే మరియు లాంకాస్టర్ వ్రాసిన (జనరల్ థియరీ ఆఫ్ ది సెకండ్ బెస్ట్) లో ఉద్భవించింది. ఇది వాస్తవానికి సాంకేతిక ఆర్థిక భావనగా ఉపయోగించబడినది. సాంకేతిక మూలాలు ఉన్నప్పటికీ, రెండవ ఉత్తమమైన ఆలోచన చాలా సాధారణమైనది. కొన్నిసార్లు సమస్యకు సరియైన పరిష్కారం అసాధ్యమైనది. ఉత్తముడు మంచికి శత్రువు కాకూడదు. కాబట్టి మొదటి ఉత్తమ విధాన ఎంపిక అందుబాటులో లేనప్పుడు, సూత్రపాయ న్యాయ సిద్ధాంతకర్తలు రెండవ ఉత్తమ పరిష్కారాలను పరిగణించాలి. ఇందులో సహజమైన ఆలోచన యొక్క ప్రకటనతో ప్రారంభించి, దాని అసలు ఆర్థిక సంబంధంలో సెకండ్ బెస్ట్ యొక్క అధికారిక ఆలోచనను చూడటం ద్వారా రెండవ ఉత్తమ ఆలోచనను కఠినంగా పరిశీలించడం జరిగింది.

15.6. అర్థశాస్త్రంలో సెకండ్ బెస్ట్ సిద్ధాంతం:

అర్థశాస్త్రంలో సెకండ్ బెస్ట్ అనే సహజమైన ఆలోచన నుండి ఆర్థిక సిద్ధాంతంలో ఆ ఆలోచన యొక్క మూలాలకు పరిశీలించడం జరిగింది. రెండవ అత్యుత్తమ ఆర్థిక సిద్ధాంతం యొక్క సాధారణ ఆలోచన ఈ క్రింది విధంగా వివరించవచ్చును.

బహుళ చలంకాలతో కూడిన సిస్టమ్స్ ఊహించండి. మొత్తం సిస్టమ్ ఊహించగల అత్యంత కావాల్సిన స్థితిని మరియు ఈ స్థితిని ఉత్పత్తి చేయడానికి అన్ని చలంకాలు తప్పనిసరిగా ఊహించ వలసిన అనుబంధ విలువలను తీసుకోండి. ఈ స్థితిని కాల్ చేయండి. సిస్టమ్ యొక్క మొదటి ఉత్తమ స్థితి మరియు చలాంకాల యొక్క అనుబంధ విలువలను కాల్ చేయండి.

మొదటిది ఉత్తమ విలువలు, ఇప్పుడు ఒక చలంక మొత్తం సిస్టమ్ యొక్క మొదటి ఉత్తమ స్థితికి అవసరమైన విలువను ఊహించదు అని ఊహించండి. దీనిని నిర్భంధ చలరాశి అని అంటారు. నిర్భంద చలరాశిని స్థిరంగా ఉంచడం ద్వారా మొత్తం సిస్టమ్ ఊహించగల అత్యంత కావాల్సిన స్థితిని పరిగణించండి. ఈ స్థితిని ఉత్పత్తి చేయడానికి అన్ని నిర్భందించబడని చలంకాలు తప్పనిసరిగా భావించాల్సిన అనుబంధ విలువలను పరిగణించబడినది. దీననే సిస్టమ్ యొక్క రెండవ ఉత్తమ స్థితి అని అంటారు.

సాంకేతికంగా, సెకండ్ బెస్ట్ యొక్క నిర్వచనం ఆ ప్రత్యేక పరిస్థితికి పరిమితం కానవసరం లేదు. అది ఆసక్తికరమైన ఫలితం మరియు అర్థశాస్త్రంలో రెండవ అత్యుత్తమ సిద్ధాంతాన్ని ఉపయోగించడం ప్రత్యేక సందర్భానికి పరిమితం కావచ్చు. అర్థశాస్త్రం వెలుపల, అయితే సెకండ్ బెస్ట్ అనే పదం చలా వదులుగా ఉండే అర్థంలో ఉపయోగించబడుతుంది.

15.7. రెండవ ఉత్తమ నాన్‌డియల్ సిద్ధాంతం:

ఆర్థిక వేత్తలు ఉపయోగించే సెకండ్ బెస్ట్ థియరీ ఆలోచన రాజకీయ తత్వవేత్త జాన్ రాల్స్ ద్వారా ప్రసిద్ధి చెందిన వ్యత్యాసానికి సమానంగా ఉంటుంది. రాల్స్ రాజకీయ తత్వ శాస్త్రం, ఆదర్శాన్ని చేరుకునే రెండు మార్గాల మధ్య తేడాను గుర్తించారు. ఆదర్శ సిద్ధాంతంలో పొందే పరిస్థితిని సూచించడానికి రాల్స్ బాగా ఆర్డర్ చేయబడిన సమాజం అనే పదాన్ని ఉపయోగించాడు. రాల్స్ యొక్క న్యాయ సూత్రాల ద్వారా చక్కగా క్రమబద్దీకరించబడిన సమాజంలో, పౌరులకు వాస్తవానికి ప్రాథమిక నిర్మాణం వాస్తవానికి సమాజంలో అత్యంత తక్కువ స్థాయి ఉన్న సమూహానికి ప్రయోజనం చేకూరుస్తుంది. నాన్ డియల్ సిద్ధాంతంలో, సమాజం న్యాయ సూత్రాల ద్వారా చక్కగా క్రమబద్దీకరించబడినదనే ఊహను మేము సడలిస్తాం. మీరు ఆ నైరూప్య వివరణను మరింత స్థిరంగా చేయగలరా ? అవును. ఇక్కడ నిజంగా మంచి ఉదాహరణ ఉన్నది. రాల్స్ యొక్క న్యాయ సూత్రాల ద్వారా బాగా క్రమబద్దీకరించబడిన సమాజంలో, స్థానిక ప్రభుత్వ విభాగాలు ఉంటే, అవి వాక్ స్వాతంత్ర్యం ద్వారా వివరించబడిన పరిమితులకు లోబడి ఉంటాయన్నారు. కాని వాస్తవ ప్రపంచంలో, స్థానిక ప్రభుత్వాలు, కేంద్ర ప్రభుత్వం కంటే జనాదరణ లేని ప్రసంగాన్ని అణచివేసేందుకు రాజకీయ ఒత్తిడికి ఎక్కువ అవకాశం ఉన్నది. కాబట్టి, నాన్‌డియల్ సిద్ధాంతం యొక్క వాస్తవ ప్రపంచంలో, స్థానిక ప్రభుత్వాల అధికారం పరిధి మరియు అధికారాలను పరిమితం చేయడంతో మనం చేసే ద్వారా పరిగణించబడవచ్చును.

15.8. నిర్భంద చలంకాలను గుర్తించడం:

రెండవ ఉత్తమ భావన మరియు నాన్‌డియల్ సిద్ధాంతం యొక్క సంబంధిత ఆలోచన చట్టపరమైన సిద్ధాంతంలో చాలా ఎక్కువగా ఉపయోగించబడతాయి. అదేవిధంగా కొన్నిసార్లు ఈ పదాలు నిర్లక్ష్యంగా లేదా ఖచ్చితత్వం లేకుండా ఉపయోగించబడతాయి. ముఖ్యంగా మీరు సెకండ్ బెస్ట్ అనే పదాన్ని విన్నప్పుడు లేదా చదివినప్పుడు, ఏ చలంకం నిర్భందించబడినది. ఎందుకు నిర్భందించబడినది ? అనే ప్రశ్నను మీరే ప్రశ్నించుకోండి. నిర్భంధ చలరాశికి సంబంధించి సెకండ్ బెస్ట్, సెకండ్ బెస్ట్ అయినందున, సెకండ్ బెస్ట్ అనే భావనను ఉపయోగించడం అనునది, నిర్భంద చలరాశిని పేర్కొనే వరకు ఏమీ అర్థం కాదు.

ఉదాహరణ: ఆదాయం మరియు వనరుల పంపిణీకి సంబంధించి మన సమస్య జాతి న్యాయం అని అనుకుందాం. నష్ట పరిహారం రెండవ ఉత్తమ పరిష్కారం అనే కారణాలతో ఎవరైనా నష్ట పరిహారం కోసం కేసు పెట్టవచ్చును. మొదటి ఉత్తమ పరిష్కారం కేవలం ప్రమాణాల ప్రకారం ఆదాయం మరియు సంపదను కేటాయించడానికి మార్కెట్ మెకానిజమ్‌లు విచక్షణా రహిత పద్ధతిలో పనిచేసే న్యాయమైన ఆర్థిక క్రమం. కాని మొదటి ఉత్తమ పరిష్కారం అందుబాటులో లేదు. ఎందుకంటే న్యాయమైన ఆర్థిక వ్యవస్థ రాజకీయంగా సాధ్యం కాదు. కాబట్టి, నష్ట పరిహారాలను మద్దతు ఇవ్వాలని, ఇది రెండవ ఉత్తమ విధానం.

ఇంతవరకు అంతాబాగానే ఉన్నది. కానీ వాదనలో దాగి ఉన్న ఊహను గమనించండి. రాజకీయంగా నష్ట పరిహారం సాధ్యమేనని వాదన ఊహిస్తుంది. ఈ ఊహ తప్పు అయినట్లయితే, అప్పుడు నష్ట పరిహారాలను ప్రాధాన్యమైన రెండవ అత్యుత్తమ పరిష్కారంగా పరిగణించడం తప్పు అని ఇది అనుసరిస్తుంది. వాస్తవానికి డబుల్ స్టాండర్ట్ స్పష్టంగా ఉన్నంత వరకు ఏ చలంకాలు పరిమితం చేయబడతాయో సంబంధించి డబుల్ స్టాండర్ట్‌లను అమలు చేయవచ్చును.

15.9. సాధ్యమయ్యే ఎంపిక సెట్:

రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం ద్వారా వెల్లడైన సాధారణ సమస్యను చేరుకోవడానికి మరొక మార్గం సాధ్యమయ్యే ఎంపిక సెట్ యొక్క భావన. నిర్దిష్ట చట్టపరమైన సమస్యకు సంబంధించి సాధ్యమయ్యే అన్ని చట్టపరమైన విధాన ఎంపికలను తీసుకోండి. అప్పుడు సాధ్యత కోసం బాగా నిర్వచించబడిన ప్రమాణాల సమితిని వేయండి. సెట్‌కు ప్రమాణాలను వర్తింపచేయండి, ఎంపికలను సాధ్యమయ్యే ఎంపిక సెట్ మరియు అసంభవమైన ఎంపిక సెట్‌గా క్రమబద్ధీకరించబడింది. ఆచారణాత్మక విధాన చర్చ సాధారణంగా సాధ్యమయ్యే ఎంపిక సెట్‌లోని ఎంపికలకు పరిమితం చేయబడుతుంది. అయితే చట్టపరమైన సిద్ధాంతం ఆచరణాత్మకంగా పరిమితం కాదు. సాధ్యమయ్యే ఎంపిక సెట్ వెలుపల ఉన్న ఎంపికలను పరిగణనలోకి తీసుకోవడం ద్వారా తరుచుగా మనం ముఖ్యమైనది నేర్చుకోవచ్చును.

ఉదాహరణకు, కఠినమైన బాధ్యత యొక్క నియమం టార్ట్ చట్టం యొక్క సరైన నియమంగా మార్చవచ్చును. కఠినమైన బాధ్యత పాలనలు రాజకీయంగా అసాధ్యమని కూడా తేలింది.

15.10. బాటమ్ లైన్ సెకండ్ బెస్ట్ భావన:

బాటమ్ లైన్ సెకండ్ బెస్ట్ అనే భావన, ఆదర్శ మరియు సాధ్యమయ్యే ఎంపిక సెట్ ఆలోచన, ఇవన్నీ చట్టపరమైన సిద్ధాంతకర్తకు అవసరమైన సాధనాలు.

బాటమ్‌లైన్ రెండవ ఉత్తమ భావన, ఆదర్శ మరియు నాన్ఐడియల్ సిద్ధాంతాల మధ్య వ్యత్యాసం మరియు సాధ్యమయ్యే ఎంపిక సమితి ఆలోచన, ఇవన్నీ చట్టపరమైన సిద్ధాంతకర్తకు అవసరమైన సాధనలు. ఉదాహరణకు, మొదటి సంవత్సరం విద్యార్థిగా, మీరు తరగతి గది చర్చలో ఈ ఆలోచనలను ఎదుర్కొనే అవకాశం ఉన్నది. ఈ భావనను ఉపయోగించి సరిచేయడానికి మరియు వాటిని ప్రభావవంతంగా ఉపయోగించుకునే ఉపాయం ఏమిటి అనగా నిర్బంధిత ప్రతిచయనాలను గుర్తించడం. మీరు దానిని పూర్తి చేసిన తరువాత, మీరు ఆ తదుపరి దశకు చేరుకోవచ్చును. ఈ ప్రశ్నతో నిబంధిత ప్రతిచయనాలను గుర్తించడానికి ఏ ప్రమాణాలు ఉపయోగపడతాయి? మీరు ఆ ప్రశ్నకు సమాధానం ఇవ్వగలిగితే, మీరు అప్పుడు రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం యొక్క అనువర్తనాలకు తెలివైన మరియు అధునాతన మార్గంలో ప్రతిస్పందించే స్థితిలో ఉన్నారని అర్థం.

15.11. వాణిజ్య విధానాలు-రెండవ ప్రపంచ ఉన్నత స్థితి:

J.N. భగవతి 1971వ సంవత్సరంలో ప్రచురించిన పరిశోధన పేపర్ మూసయిదా ప్రకారం సంక్షేమంలోని చిక్కులను మార్కెట్ విధ్వంసం ఏవిధంగా మార్పు చేస్తుందో వివరించును. “ది జనరల్ థియారి ఆఫ్ కన్స్ట్రక్షన్ అండ్ వెల్ఫేర్” లో వివరించారు. ముఖ్యంగా వాణిజ్యం, వర్తక చెల్లింపు శేషం మరియు వృద్ధి మొదలగున్నవి. రెండవ బెస్ట్ సిద్ధాంతంలోని ప్రధాన చిక్కులు సంక్షేమ శాస్త్ర విశ్లేషణలో అంతర్జాతీయ వాణజ్యంలో చివరి వరకు దోహదపడుతాయి.

15.12. రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతంపై రిచర్డ్ లిప్సే అభిప్రాయం:

ఆచరణాత్మక పరిస్థితులలో, సైద్ధాంతిక నమూనాలకు విరుద్ధంగా, ఆర్థిక వ్యవస్థ మొదటి అత్యుత్తమ వనరుల కేటాయింపును సాధించడానికి అనువైన మరియు తగిన పరిస్థితులు తెలియవు. ఆర్థికవ్యవస్థలో రెండవ ఉత్తమ భావనను సాధించడం మొదటి ఉత్తమమైన వాటిని సాధించడం కంటే చాలా కష్టంగా ఉంటుంది. ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క సాధారణ సమతౌల్యత నమూనా లేకుండా, పైన పేర్కొన్న అన్ని మూలాధారాలను కలిగి ఉంటుంది.

రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం యొక్క హృదయం వద్ద ఉన్న పద్ధతి సంబంధమైన అంతరదృష్టి ఏమిటి అనగా, సంక్లిష్టమైన ప్రపంచంలో మనం విధాన రూపకల్పన మరియు మూల్యాంకనం చేసేటప్పుడు, ఆర్థిక సిద్ధాంతంపై కాకుండా, బాగా ధృవీకరించబడిన సాధారణీకరణలు, ఆర్థిక భావన యొక్క కళాత్మక అనువర్తనంపై ఆధారపడాలి.

మనం రెండవ అత్యుత్తమ ప్రపంచంలో జీవిస్తున్నామని చెప్పడం అంటే మనం వాస్తవ ప్రపంచంలో జీవిస్తున్నామని చెప్పడమే. బ్లాక్ బోర్డు మోడల్ కాదు. వాస్తవ ప్రపంచంలో మంచి విధాన సలహాలు కనీసం అప్లైడ్ ఎకనామిక్స్ వలెనే నైతిక తత్వశాస్త్రం, మనస్తత్వ శాస్త్రం మరియు మానవ శాస్త్రానికి సంబంధించినది.

15.13. ముగింపు:

రెండవ ఉత్తమ సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం. దీనినే సాధారణ సిద్ధాంతం లేదా రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం అని కూడా అంటారు. ఈ సిద్ధాంతాన్ని 1956వ సంవత్సరంలో రిచర్డ్ లిప్సే మరియు కెల్విన్ లాంకాస్టర్ అనే ఆర్థిక వేత్తలు అభివృద్ధి చేశారు. ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం ఒకదానికొకటి ఆధారపడిన మార్కెట్‌లో ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ అదనపు మార్కెట్ లో ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ అదనపు మార్కెట్‌లో వక్రీకరణలను ప్రవేశపెట్టడం మొదటి దానిని పాక్షికంగా ఎదుర్కొంటుంది మరియు మరింత సమర్థవంతమైన ఫలితానికి దారితీస్తుందని తెలియజేస్తుంది.

15.14. మాదిరి పరీక్షా పత్రాలు:

వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం అనగానేమి ?

2) రెండవ ఉత్తమ సిద్ధాంతం భావనను వివరించండి ?

15.15. ఆధార గ్రంథాలు:

1. హిత్, జోసెఫ్ (2009). మురికి లాభం: పెట్టుబడిదారి విధానాన్ని ద్వేషించే వ్యక్తుల కోసం ఆర్థిక శాస్త్రం. టోరంటో. హార్పర్ కాలిన్స్.

2. లిప్సే, ఆర్.జి.; లాంకాస్టర్, కెల్విన్ (1956). "ది జనరల్ థియరీ ఆఫ్ సెకండ్ బెస్ట్". ఆర్థిక అధ్యయనాల సమీక్ష, 24 (1): 11-32.

3. క్రుగ్మాన్, పాల్ (2014). "ది బిగ్ గ్రీన్ టెస్ట్". కన్జర్వేటివ్స్ అండ్ క్లైమేట్ ఛేంజ్". ది న్యూయార్క్ టైమ్స్. 27-06-2014.

ജ ജ ൽ ൽ

పాఠం - 16

విలువ తీర్పులు మరియు సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం

VALUE JUDGEMENTS AND WELFARE ECONOMICS

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

16.0. ఉద్దేశ్యాలు

16.1. పరిచయం

16.2. విలువ కేటాయింపు అర్థ వివరణ

16.3. పారిటో అభిలషణీయత

16.4. ఆర్థిక వ్యవస్థలో మార్పులను స్వీకరించదు

16.5. సంక్షేమ రాజ్య స్థాపన అనునది ఆధునిక ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాల ప్రాథమిక లక్ష్యం

16.6. సమాజ సంక్షేమం భావన

16.6.1. ప్రథమ భావన

16.6.2. ద్వితీయ భావన

16.6.3. తృతీయ భావన

16.7. ప్రయోజన ఫలం

16.8. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో విలువ తీర్పుల పాత్ర

16.9. గరిష్ట సామాజిక సంక్షేమ స్థితి

16.10. నికోలస్ కాల్డర్ మరియు జే.ఆర్. హిక్స్ పరిహార సూత్రం

16.11. ఆచార్య బెర్గ్‌సన్ విధానం

16.12. ముగింపు

16.13. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

16.14. ఆధారిత గ్రంథాలు

16.0. ఉద్దేశ్యాలు:

- విలువ తీర్పుల మరియు సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం వలన వనరుల కేటాయింపు సమర్ధవంతంగా ఉన్నదా లేదా అనే అంశాన్ని పరిశీలించుటకు ఉపయోగపడుతుంది.
- ఆర్థిక వ్యవస్థలోని వివిధ భాగాల మధ్య అంతర సంబంధం వలన ఆర్థిక వ్యవస్థలోని మిగిలిన ఇతర భాగాలలో వనరుల కేటాయింపును ప్రభావితం చేయుటకు ఉపయోగపడుతుంది.
- ఆధునిక ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాల ప్రాధమిక లక్ష్యం, సంక్షేమ రాజ్యా స్థాపన దీనిని సాధించుటకు కృషి చేస్తుంది.
- ఈ పాఠం ద్వారా సమాజంలోని వివిధ వ్యక్తుల యొక్క వినియోగ విధులను వివరించుటకు సహాయపడుతుంది.

16.1. పరిచయం:

వనరుల కేటాయింపు సమర్ధవంతంగా ఉన్నదా లేదా అనే అంశాన్ని పరిశీలించుటకు ఉపయోగపడుతుంది. ఆర్థిక శాస్త్రంలో సమర్ధత అనగా వనరుల కేటాయింపుకు సంబంధించి ఏదైనా రాష్ట్రం లేదా పరిస్థితి సామాజిక సంక్షేమాన్ని పెంచుతుందా అని అర్థం. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో సమర్ధత లేదా సామాజిక సంక్షేమం యొక్క దృక్కోణం నుండి ప్రత్నామ్నాయ ఆర్థిక స్థితులు మరియు విధానాలను నిర్ధారించడానికి లేదా మూల్యాంకనం చేయడానికి ప్రమాణాలు లేదా నిబంధనలు ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తారు.

ఈ ప్రమాణాలు లేదా నిబంధనలు సామాజిక సంక్షేమాన్ని పెంచే ఆర్థిక విధానాలను సిఫార్సు చేయడానికి ఒక ఆధారం. అందువలన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం ద్వారా స్థాపించబడిన నిబంధనలు సమాజం యొక్క ఆర్థిక వనరుల కేటాయింపునకు హామీ ఇవ్వాలి.

16.2. విలువ కేటాయింపు అర్థ వివరణ:

ఆచార్య బౌమాల్ ప్రకారం సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం చాలా వరకు వనరుల కేటాయింపు నుండి ఉత్పన్నమయ్యే విధానపరమైన సమస్యలకు సంబంధించినది. ఇది వివిధ వస్తువుల మధ్య ఉత్పాదకత పంపిణి మరియు వివిధ వినియోగదారుల మధ్య ఉత్పాదకత పంపిణి మరియు వివిధ వినియోగదారుల మధ్య వస్తువుల పంపిణి. సామాజిక సంక్షేమం గరిష్టంగా ఉన్నప్పుడు వనరుల కేటాయింపు సమర్ధవంతంగా లేదా సరైనదని వివరించాడు.

ఆర్థిక వ్యవస్థలోని వివిధ భాగాల మధ్య అంతర సంబంధం అనగా ఆర్థిక వ్యవస్థలోని ఒక భాగంలో నిర్దిష్ట మార్పు దానిలోని అన్ని ఇతర భాగాలలో వనరుల కేటాయింపును ప్రభావితం చేస్తుంది. అందువలన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో

ఒక ప్రధాన సమస్య వనరుల కేటాయింపులో నిర్దిష్ట మార్పు సామాజిక సంక్షేమాన్ని పెంచుతుందా లేదా తగ్గిస్తుందా అనే దానికి సంబంధించినది.

ఏది ఏమైనప్పటికి, సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో ఎదుర్కొనే దాదాపు అధిగమించలేని సమస్య ఏమిటంటే, సామాజిక సంక్షేమాన్ని నిష్పాక్షికంగా కొలవడం సాధ్యం కాదు, ఎందుకంటే ఇందులో సమాజంలోని వివిధ వ్యక్తుల ప్రయోజనాలు లేదా సంక్షేమాలను వ్యక్తిగతంగా పోల్చడం జరుగుతుంది.

లియోనాల్ రాబిన్స్‌చే శాస్త్రీయ స్వభావాన్ని సవాలు చేసిన ప్రయోజనం యొక్క వ్యక్తుల మధ్య పోలిక చేయకుండా ఉండటానికి, ఆర్థిక వేత్తలు ఎక్కువగా సామాజిక సంక్షేమం పెరుగుతుందా లేదా తగ్గుతుందా అని అంచనా వేయడానికి పారిటో అభిలషణీయత ప్రమాణం అని పిలుస్తారు.

16.3. పారిటో అభిలషణీయత:

అభిలషణీయత లేదా సామర్థ్యం యొక్క పారిటో ప్రమాణం ప్రకారం, కనీసం ఒక వ్యక్తిని మరింత అధ్వాన్నంగా మార్చకుండా మెరుగుపరిచే ఏదైనా మార్పు సామాజిక సంక్షేమంలో మెరుగుదల. వాస్తవానికి, ఒక నిర్దిష్ట మార్పు సమాజంలోని ప్రతి ఒక్కరినీ మంచిగా మార్చినప్పుడు, సామాజిక సంక్షేమం నిస్సందేహంగా పెరుగుతుంది.

మరోవైపు, ఒక నిర్దిష్టమైన మార్పు ఏ వ్యక్తికి మేలు చేయకపోయినా కనీసం ఒక వ్యక్తిని అధ్వాన్నంగా చేసే సామాజిక సంక్షేమం తగ్గుతుంది. ఈ ప్రమాణం సహాయంతో గరిష్ట సాంఘిక సంక్షేమ స్థితిని లేదా పారిటో అభిలషణీయత లేదా ఆర్థిక సామర్థ్యం అని పిలవబడే స్థితిని నిర్వచించవచ్చును. ఆర్థిక స్థితి లేదా పారిటో అభిలషణీయత లేదా సమర్థవంతమైనదిగా చెప్పబడుతుంది. దీనిలో వనరుల కేటాయింపు ఏదైనా పునర్వ్యవస్థీకరణ ద్వారా మరే ఇతర అధ్వాన్నంగా లేకుండా ఏ వ్యక్తిని మెరుగుపరచడం అసాధ్యం. పారిటో అభిలషణీయత లేదా ఆర్థిక సామర్థ్యం యొక్క ఈ భావన సంక్షేమ ఆర్థిక శాస్త్రం యొక్క ఆధారం మరియు అనువర్తిత ఆర్థిక శాస్త్రంలో పెద్ద సంఖ్యలో అనువర్తనాలను కలిగి ఉంటుంది.

16.4. ఆర్థిక వ్యవస్థలో మార్పులను స్వీకరించదు:

పారిటో ప్రమాణం మరియు పారిటో అభిలషణీయత అనే భావన ఆర్థిక స్థితిలో మార్పులను స్వీకరించలేదు, ఇది కొన్నింటిని మెరుగుపరుస్తుంది, మరికొన్నింటిని అధ్వాన్నంగా చేస్తుంది. ఇది పారిటో మరియు అతని అనుచరులచే తిరస్కరించబడిన ప్రయోజనం యొక్క వ్యక్తిగత పోలికలను కలిగి ఉన్నది. కల్డర్ మరియు జే.ఆర్. హిక్స్ ఒక సంక్షేమ ప్రమాణాన్ని ప్రతిపాదించారు. దీనిని నష్ట పరిహార సూత్రం అని పిలవవచ్చును, పరిస్థితులలో ఆ మార్పులను అంచనా వేయడానికి కొన్ని మంచివి మరియు మరికొన్ని అధ్వాన్నంగా ఉంటాయి. ఇది వారి సంక్షేమ ప్రమాణాలలో ప్రయోజనం మరియు విలువ తీర్పుల వ్యక్తిగత పోలిక ఉండదని వారు పేర్కొన్నారు.

లియోనాల్ రాబిన్స్ యొక్క నష్టపరిచే విమర్శల నుండి నికోలస్ కల్డర్ మరియు జే.ఆర్. హిక్స్ సంక్షేమ అర్థశాస్త్రానికి పునరావాసం కల్పించారని మరియు విలువ తీర్పులు లేదా సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం స్థాపించారని నొక్కి చెప్పబడినది. నూతన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం అభివృద్ధిలో ఆర్థికవేత్తలైన స్కిటోవ్స్కీ మరియు లీటిల్ కూడా గణనీయమైన కృషి చేశారు. అదేవిధంగా నూతన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రాన్ని చర్చించిన తరువాత, బెర్గసన్ మరియు శామ్యూల్‌సన్ ప్రతిపాదించిన సాంఘిక సంక్షేమ విధి యొక్క భావనను అభివృద్ధి చేశారు.

16.5. సంక్షేమ రాజ్య స్థాపన అనునది ఆధునిక ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాల ప్రాథమిక లక్ష్యం:

ప్రస్తుత రోజులలో సంక్షేమ రాజ్య స్థాపన అనునది ఆధునిక ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాల ప్రాథమిక లక్ష్యం. ఈ లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి రాష్ట్రం, సమాజంలోని ప్రతి వ్యక్తి యొక్క కోరికలను తీర్చడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. కోరికలు సంతృప్తి చెందకపోవడం వలన మనిషికి బాధను మరియు అసంతృప్తిని కలిగిస్తుంది.

ఆనందం అనే పదం మానవుని మానసిక స్థితితో ముడిపడి ఉంటుంది. కొన్ని మానవ కోరికలు ఎల్లప్పుడూ సంతృప్తి చెందకుండా ఉంటాయి మరియు వ్యక్తులకు బాధను ఇస్తుంటాయి. అదేవిధంగా కొన్ని మానవ కోరికలు ఎల్లప్పుడూ సంతృప్తిని ఇస్తాయి లేదా సంతృప్తి చెందే ప్రక్రియలో ఉంటాయి. ఆ విధంగా సంక్షేమానికి దారితీస్తాయి. కోరికల సంతృప్తి ఫలితమే సంక్షేమం అన్నది వాస్తవం. ఒక వ్యక్తి యొక్క సంక్షేమాన్ని పెంచడానికి అతని కోరికలు తప్పనిసరిగా సంతృప్తి చెందాలని ఈ వాస్తవం నుండి నిర్ధారించవచ్చును. ఆచార్య జే.జే. మెహతా ప్రకారం రెండు కాలాలను పోల్చినట్లయితే, ఇచ్చిన వ్యక్తికి ఎక్కువ సంక్షేమం ఉంటుంది. దానిలో అతని కోరికలు అధిక సంఖ్యలో సంతృప్తి చెందుతాయి. దీనికి విరుద్ధంగా సంతృప్తి చెందని కోరికల సంఖ్య స్వల్ప సంక్షేమం అని అంటారు.

16.6. సమాజ సంక్షేమం భావన:

ఆచార్య గ్రాఫ్ సాంఘిక సంక్షేమానికి సంబంధించిన మూడు అంశాలను వేరుచేశాడు. సాంఘిక లేదా సమూహ సంక్షేమం యొక్క భావనలను ఈక్రింది విధంగా వివరించవచ్చును. అవి:

16.6.1. ప్రథమ భావన:

సమాజ సంక్షేమం యొక్క మొదటి భావన పితృస్వామ్య అధికారం లేదా రాజ్యం యొక్క అభిప్రాయాలను వివరిస్తుంది. కానీ సమాజంలోని వ్యక్తుల గురించి వివరించదు.

16.6.2. ద్వితీయ భావన:

సాంఘిక సంక్షేమం యొక్క పారేటియన్ భావన ప్రయోజనం లేదా సంక్షేమం యొక్క వ్యక్తిగత పోలికను మినహాయిస్తుంది మరియు సాధారణంగా ఆమోదించబడిన నైతిక దృక్పథంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఎవరినీ మరింత

దిగజార్చకుండా మంచిగా చేయడం మంచిది. కానీ ఆర్థిక సంస్థ మరియు విధానంలో మార్పులు చాలా సందర్భాలలో కనీసం కొంతమంది వ్యక్తులు మరింత దిగజారారు. కాబట్టి, వాస్తవ ప్రపంచ ఆర్థిక సమస్యలకు సామాజిక సంక్షేమం యొక్క పరేషియన్ భావన పరిమితి విలువను కలిగి ఉంటుంది.

16.6.3. తృతీయ భావన:

సాంఘిక సంక్షేమం యొక్క తృతీయ భావన, స్పష్టమైన విలువ తీర్పులను పరిచయం చేయడం ద్వారా చేయవలసిన ప్రయోజనం యొక్క వ్యక్తిగత పోలికను కలిగి ఉంటుంది. సాంఘిక సంక్షేమం యొక్క ఈ భావనను బెర్గ్‌సన్ మరియు శామ్యూల్ సన్ సాంఘిక సంక్షేమ పనితీరు సిద్ధాంతంలో ప్రతిపాదించారు.

16.7. ప్రయోజన ఫలం:

సాంఘిక సంక్షేమ ఫలం సహాయంతో సమాజంలోని వివిధ వ్యక్తుల వినియోగ విధులను వివరించవచ్చును. సాంఘిక సంక్షేమంలో మార్పులను ప్రయోజనం వ్యక్తుల మధ్య పోలికలు లేకుండా చేస్తుంది. అందువలన విలువ తీర్పులు చేయకుండా అంచనా వేయలేరు. ఈ కారణంగానే ఈ సామాజిక సంక్షేమ భావన ఆర్థిక సంస్థ మరియు విధానాలలో వచ్చిన మార్పుల యొక్క సంక్షేమ భావాలను కూడా అంచనా వేయగలుగుతుంది. సామాజిక సంక్షేమానికి సంబంధించిన వివిధ అంశాలు పైన వివరించబడినాయి. ఆర్థిక వేత్తలు సాధారణంగా సామాజిక సంక్షేమం యొక్క పితృవాద లేదా నియంతృత్వ భావనను అంగీకరించరు. లియోనాల్ రాబిన్స్ మరియు అతని అనుచరులు, కొంతమంది ఆర్థికవేత్తలు అర్థశాస్త్రాన్ని నైతికత నుండి వేరుచేయడానికి ప్రయత్నించారు. అయితే ఈ రోజులలో సంక్షేమ అర్థశాస్త్రాన్ని నైతికత నుండి వేరుచేయలేమని ఆర్థికవేత్తల మధ్య ఏకాభిప్రాయం ఉన్నది.

బెర్గ్‌సన్, శామ్యూల్‌సన్, లిటిల్ మరియు కెన్నెత్ ఆరో మొదలైన వారు సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో విలువ తీర్పులు చాలా ముఖ్యమైనవని అభిప్రాయపడ్డారు. కానీ సమాజంలోని వివిధ వ్యక్తుల ప్రయోజనాల వైవిధ్యత కారణంగా సామాజిక సంక్షేమం మరియు దానిలోని మార్పులను ఖచ్చితంగా కొలవలేమనేది వాస్తవం.

16.8. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో విలువ తీర్పుల పాత్ర:

సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో విలువ తీర్పుల పాత్రను వివరించడం చాలా ముఖ్యం. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం ఆర్థిక విధానాల యొక్క వాంఛనీయత లేదా ఇతర విషయాలకు సంబంధించినది కాబట్టి, విలువ తీర్పులు కీలకపాత్ర పోషిస్తాయి. పైన వివరించబడిన విధంగా విలువ తీర్పులు లేదా విలువల ద్వారా మంచి లేదా చెడు గురించి ప్రజల భావనలు లేదా నైతిక విశ్వాసాలను సూచిస్తాయి.

ప్రజల విలువలకు సంబంధించిన ఈ భావనలు ప్రజల నైతిక, రాజకీయ, తాత్వాక మరియు మతవిశ్వాసాలపై ఆధారపడి ఉంటాయి మరియు ఏ శాస్త్రీయ తర్కం లేదా శాస్త్రీయ చట్టంపై ఆధారపడి ఉండవు. సంక్షేమ ఆర్థిక వ్యవస్థలలో విలువ తీర్పులు ఏదైనా పాత్ర పోషించాలా లేదా అనే దానిపై గొప్ప వివాదం ఉన్నది.

లియోనాల్ రాబిన్స్ మరియు అతని అనుచరులు విలువ తీర్పులను చేర్చడం వలన శాస్త్రీయంగా మారుతుందని, అందువలన వారి ప్రకారం, ఆర్థిక వేత్తలు విలువ తీర్పులను ఇవ్వడం మానుకోవాలని వాదిస్తున్నారు.

మరోవైపు, సమాజంలో వాటి గురించి విస్తృత ఏకాభిప్రాయం ఉంటే, విలువ తీర్పులను ఇవ్వడానికి ఆర్థిక వేత్తలు సిగ్గుపడకూడదని ఆధునిక ఆర్థిక వేత్తలలో ఎక్కువమంది అభిప్రాయపడ్డారు. ఈవిధంగా విలువ తీర్పులతో పాటు ఆర్థిక శాస్త్రానికి సంబంధించిన పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించి, ఆర్థిక విధానాలు మరియు సమస్యల యొక్క అభిలషణీయత మొదలగునవి ముఖ్యమైనవి.

ఆచార్య పాల్ స్ట్రీటెన్ ప్రకారం, ఆర్థిక వేత్తలు తమ అధ్యయనాలు పూర్తిగా లాంఛనప్రాయమైన తార్కిక సాంకేతికత, ఎంపిక చేసుకునే బీజగణితం కంటే అధికంగా ఉండాలంటే, విలువ తీర్పులు ఇవ్వకుండా ఉండకూడదు మరియు ఉండరాదు, వీలైనంత వరకు శాస్త్రీయంగా ఉండాలి. అయితే ఇది సంపద మరియు సంక్షేమం మరియు వాటిని మెరుగుపరిచే మార్గాన్ని అధ్యయనం చేసే సాధనంగా మాత్రమే ముఖ్యమైనది.

వ్యక్తి యొక్క సంక్షేమానికి సంబంధించినంత వరకు, కార్డినల్ సంఖ్యాపరంగా కొలవడం కష్టమైనప్పటికి, ఆర్థిక వేత్తలు దానిని సాధారణ పరంగా వ్యక్తి యొక్క ఎంపికచర్యను గమనించడం ద్వారా కొలవగలరని గమనించాలి. ఉదాహరణకు ఒక వ్యక్తి “బి” కంటే “ఏ” ని ఎంచుకుంటే అధిక ప్రయోజనం ఉన్నదని చూపిస్తుంది. అందువలన, ఒక వ్యక్తి యొక్క ఎంపిక అనునది వివిధ ఆర్థిక వ్యవస్థలలో అతని సంక్షేమాన్ని తెలుసుకోవడం మరియు పోల్చడం కోసం ఒక లక్ష్యం.

అందువలన, వ్యక్తిగత సంక్షేమాన్ని ప్రోత్సహిస్తున్నదా, లేదా అనునవి పరీక్షించబడతాయి. ఏది ఏమైనప్పటికి, సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం సాంఘిక సంక్షేమం లేదా సమూహ సంక్షేమాన్ని అంచనా వేయవలసి వచ్చినప్పుడు, అది ఇబ్బందులను ఎదుర్కొంటుంది. ఎందుకంటే సామాజిక సంక్షేమాన్ని కొలవడం అంత తేలికైన పనికాదు మరియు విలువ తీర్పులు, ప్రయోజనం యొక్క వ్యక్తుల మధ్య పోలికలను కలిగి ఉంటుంది.

సమాజం లేదా సమూహం ఎవరి సంక్షేమాన్ని మనం నిర్ధారించాలి, దాని సొంత మనస్సును కలిగి ఉన్న కేంద్రీయ మొత్తంగా పరిగణించకూడదు. అందువలన, సామాజిక సంక్షేమం, వ్యక్తిగత సంక్షేమంవలే కాకుండా, సమాజం యొక్క మనస్సులో నివసించేది కాదు. సమాజంతో కూడిన వ్యక్తుల ఎంపిక నుండి సామాజిక సంక్షేమ ప్రతిపాదనలను పొందలేరు. ఎందుకంటే వ్యక్తులు భిన్నంగా ఎంచుకుంటారు. అందువలన ఏకగ్రీవ సామాజిక ఎంపిక ఉండదు.

వివిధ వ్యక్తులు విభిన్న అభిరుచులు, ప్రాధాన్యతలు మరియు నైతిక విశ్వాసాలను కలిగి ఉండటం వలన వ్యక్తిగత ఎంపికలు విభిన్నంగా ఉంటాయి. అందువలన విభిన్న విలువ తీర్పులు ఉంటాయి. సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో ముఖ్యమైన అంశాలు సామాజిక సంక్షేమానికి సంబంధించినవి మరియు సామాజిక సంక్షేమాన్ని నిర్ధారించడానికి కొన్ని ప్రమాణాలను రూపొందించాయి. అందువలన, సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం పూర్తిగా లక్ష్యం లేదా విలువ తీర్పుల నుండి విముక్తి కాదు.

పారిటో సాంఘిక సంక్షేమ భావనను రూపొందించేటప్పుడు ఎటువంటి విలువ తీర్పుల నుండి తీసుకోలేదని చెప్పబడినది, ఎందుకంటే ఇది ప్రయోజనం యొక్క వ్యక్తిగత పోలికపై ఆధారపడి ఉండదు. పారిటో ప్రకారం, సాంఘిక సంక్షేమం అనునది సమాజంతో కూడిన వ్యక్తుల సంక్షేమంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. పారిటో ప్రకారం నిర్దిష్ట ఆర్థిక పునర్వ్యవస్థీకరణ ద్వారా కనీసం ఒక వ్యక్తి మెరుగైన స్థితిలో ఉంటే, అదేవిధంగా ఎవరూ అధ్వాన్నంగా మారకపోయినట్లయితే సామాజిక సంక్షేమం పెరుగుతుంది. అనగా ఏదైనా ఆర్థిక వ్యవస్థీకరణ ఒకరి సంక్షేమాన్ని మరొకరి సంక్షేమాన్ని తగ్గించకుండా పెంచితే, సామాజిక సంక్షేమం పెరుగుతుంది.

16.9. గరిష్ట సామాజిక సంక్షేమ స్థితి:

ఏదైనా వ్యవస్థ ఆర్థిక స్థితికి చేరుకున్నప్పుడు ఏదైనా పునర్వ్యవస్థీకరణ ద్వారా కనీసం ఒక వ్యక్తిని మెరుగుపర్చుకోవడం సాధ్యం కాదు. అదేవిధంగా మరొకరు అధ్వాన్నంగా ఉండకూడదు. దీనిని గరిష్ట సామాజిక సంక్షేమ స్థితి లేదా పారిటో అభిలషణీయత అంటారు. ఏది ఏమైనప్పటికి సాంఘిక సంక్షేమం యొక్క పరేషియన్ భావన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క పరిమితి సమస్యకు మాత్రమే పరిమితమైనది.

సాధారణంగా, ఏదైనా ఆర్థిక పునర్వవస్థీకరణ కొందరి సంక్షేమాన్ని పెంచినప్పుడు, మరికొందరి సంక్షేమాన్ని తగ్గిస్తుంది. ఈ సందర్భంలో పారిటో ప్రమాణాలు వర్తించవు. లియోనాల్ రాబిన్స్‌ను అనుసరించి కొంతమంది ఆర్థికవేత్తలు సంక్షేమ ప్రతిపాదనలను పొందేందుకు ప్రయోజనాన్ని వ్యక్తిగతంగా పోల్చడాన్ని వ్యతిరేకించారు. ఎందుకంటే వారి ప్రకారం, ప్రయోజనం యొక్క వ్యక్తిగత పోలిక విలువ తీర్పులపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

16.10. నికోలస్ కాల్డర్ మరియు జే.ఆర్. హిక్స్ పరిహార సూత్రం:

నికోలస్ కాల్డర్ మరియు జే.ఆర్. హిక్స్ పరిహార సూత్రాన్ని ప్రతిపాదించడం ద్వారా నూతన సంక్షేమ అర్థశాస్త్రానికి పునాదులు వేశారు. ఇది విలువ తీర్పుల నుండి విముక్తమైనది. ఈ పరిహార సూత్రం ప్రకారం, ఆర్థిక వ్యవస్థలో మార్పు కొందరికి సంక్షేమాన్ని పెంచుతుంది మరియు ఇతరుల సంక్షేమాన్ని తగ్గిస్తుంది, కానీ సంక్షేమాన్ని పొందిన వారు నష్టపోయిన వారికి పరిహారం ఇవ్వగలుగుతారు. అప్పుడు ఆర్థిక వ్యవస్థలో మార్పు సామాజిక సంక్షేమాన్ని పెంచుతుంది.

అయినప్పటికీ నికోలస్ కాల్డర్-హిక్స్ సంక్షేమ ప్రమాణం తీవ్ర విమర్శలకు గురిఅయినది. వారి ప్రమాణం

విలువ తీర్పులు లేదా నైతిక అంచనాల నుండి విముక్తమని కాల్డర్ మరియు హిక్స్ యొక్క వాదన వివాదాస్పదమైనది. ఆచార్య బౌమాల్ ప్రకారం కాల్డర్ మరియు స్కిటోవ్స్కీ పరీక్షలు రెండూ అవ్యక్తమైన మరియు ఆమోదయోగ్యం కాని విలువ తీర్పు ఆధారంగా పనిచేస్తాయి. అదేవిధంగా ఈ ప్రమాణాలు కేవలం ఉత్పత్తిని కొలవడానికి రూపొందించబడినాయి. అందువలన సంభావ్య సంక్షేమం, విధాన మార్పు ద్వారా పెంచబడినదా అని చెప్పడం ఈ విమర్శకు సమాధానం కాదు, ఈ ప్రమాణాలు ఉత్పత్తి మార్పు యొక్క మూల్యాంకనాన్ని విడదీస్తాయి. దానితో పాటు పంపిణీలో మార్పు తీసుకువస్తాయి.

16.11. ఆచార్య బెర్గ్‌సన్ విధానం:

ఆచార్య బెర్గ్‌సన్ సంక్షేమ అర్థశాస్త్రానికి భిన్నమైన విధానాన్ని అనుసరించాడు. ఇందులో సాంఘిక సంక్షేమ ఫలం యొక్క భావనను ప్రతిపాదించాడు. దీనిలో విలువ తీర్పుల సమితి స్పష్టంగా ప్రవేశపెట్టబడినది. ఈ సాంఘిక సంక్షేమ ఫలంతో, ఆర్థికవేత్తలు కొన్ని ఆర్థిక పునర్వ్యస్థీకరణలు లేదా విధాన మార్పుల యొక్క వాంఛనీయతను నిర్ధారించగలరు. ఈ విలువ తీర్పులు, బెర్గ్‌సన్ ప్రకారం, సంఘంలో ప్రబలంగా ఉన్న విలువలతో దాని అనుకూలత ద్వారా నిర్ణయించబడాలి.

సంక్షేమ అర్థశాస్త్రాన్ని విలువ తీర్పుల నుండి వేరుచేయలేమని చాలా మంది అభిప్రాయపడ్డారు. ఎందుకంటే సామాజిక సంక్షేమం పెరుగుదల లేదా తగ్గుదల గురించి ఏదైనా ప్రకటన తప్పనిసరిగా విలువ తీర్పులను కలిగి ఉంటుంది. బెర్గ్‌సన్ యొక్క సాంఘిక సంక్షేమ పనితీరు యొక్క ధృఢత్వాన్ని మరియు దానిలో అతని స్పష్టమైన విలువ తీర్పులను పరిచయం చేయడంపై, ఆచార్య బౌమాల్ ఈ విధంగా స్పందించాడు ముఖ్యంగా బెర్గ్‌సన్ ప్రమాణం చాలా సహాయకారిగా ఉండకపోయినా సరైనదిగా నిర్ణయించబడాలి.

“ఏ” కంటే “బి” మంచిదా, కాదా అని నిర్ణయించుకోవడానికి, మనం ఖచ్చితంగా కొన్ని విలువల తీర్పులను ఉపయోగించాలి. ఆచార్య కె. ఈ. బౌల్డింగ్ ప్రకారం విలువ తీర్పులను స్పష్టంగా చెప్పే పని చాలా ముఖ్యమైనదని అంగీకరించాలి. నైతిక నిబంధనల నుండి ఏదో ఒక విధంగా స్వతంత్రంగా ఉండే తీర్పు కోసం ఎవరైనా ప్రమాణాలను ఏర్పాటు చేయవచ్చని అనుకోవడం స్పష్టంగా అపోహగా ఉంటుంది.

16.12. ముగింపు:

వనరుల కేటాయింపు సమర్ధవంతంగా ఉన్నదా లేదా అనే అంశాన్ని పరిశీలించుటకు ఉపయోగపడుతుంది. అర్థశాస్త్రంలో సమర్ధత అనగా వనరుల కేటాయింపుకు సంబంధించిన పరిస్థితి. ఆచార్య బౌమాల్ ప్రకారం సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం చాలా వరకు వనరుల కేటాయింపు నుండి ఉత్పన్నమయ్యే విధానపరమైన సమస్యలకు సంబంధించినది. ప్రస్తుత రోజులలో సంక్షేమ రాజ్యస్థాపన అనునది ఆధునిక ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాల ప్రాథమిక లక్ష్యం. ఆచార్య గ్రాఫ్ సాంఘిక సంక్షేమాన్ని ముఖ్యంగా మూడు రకాలుగా విభజించాడు.

వాస్తవానికి సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం యొక్క అధ్యయనం సామాజిక సంక్షేమాన్ని ప్రోత్సహించడానికి విధాన సిఫార్సులు చేయడానికి అభివృద్ధి చేయబడినది. ముఖ్యంగా ఆర్థిక వేత్తలు నైతిక ప్రమాణాలు లేదా విలువ తీర్పులను ప్రవేశ పెట్టకుండా తప్పించుకోలేరు ఎందుకంటే మనమందరం సమాజం యొక్క ఆనందం మరియు సంక్షేమానికి సంబంధించిన ప్రశ్నపై ఆసక్తిని కలిగి ఉంటాము. అదేవిధంగా, సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం మరియు నీతి శాస్త్రం వేరుచేయలేవు. ఇవి విడదీయరానివి, ఎందువలన అనగా సంక్షేమ పరిభాష ఒక విలువ పదజాలం విలువ తీర్పు వదిలించుకోవడం అంటే స్నానం చేసే నీటిలో బురద నీరు కలవడమే.

16.13. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు:

వ్యాసరూప ప్రశ్నలు:

1) విలువ తీర్పు అనగానేమి? సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో దాని పాత్రను వివరించండి ?

2) విలువ తీర్పులు సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంలో ఏ విధమైన సంబంధాన్ని కలిగి ఉన్నదో విశదీకరించండి ?

3) విలువ తీర్పు యొక్క అర్ధ వివరణ మరియు సాంఘిక సంక్షేమంలో దాని పాత్రను వివరించండి ?

16.14. ఆధారిత గ్రంథాలు:

1. ఏమిడి. S.D. (2003). హేతుబద్దీకరణ పెట్టుబడిదారీ ప్రజాస్వామ్యం: హేతుబద్ధమైన ఎంపిక ఉదారవాదం యొక్క ప్రచ్ఛన్న యుద్ధం మూలాలు. యూనివర్శిటి ఆఫ్ చికాగో ప్రెస్.

2. అట్కిన్సన్, A.B. (2001). సంక్షేమ ఆర్థిక శాస్త్రం యొక్క వింత అదృశ్యం.

3. బుజార్డ్; A. (2013). విలువ తీర్పులు మరియు ఆర్థిక శాస్త్ర నైపుణ్యం. వర్కింగ్ పేపర్ గేట్.

4. హిక్. J.R.. (1939). సంక్షేమ ఆర్థిక శాస్త్రం యొక్క పునాదులు. ఎకనామిక్ జర్నల్ 49. PP. 696-712.

5. కాల్డర్ N. (1939). ఆర్థిక శాస్త్రం యొక్క సంక్షేమం ప్రతిపాదనలు మరియు ప్రయోజనం యొక్క వ్యక్తుల మధ్య పోలికలు.

6. లిటిల్, I. (1950). సంక్షేమ అర్థశాస్త్రంపై విమర్శ. ఆక్స్‌ఫర్డ్ యూనివర్శిటి ప్రెస్, ఆక్స్‌ఫర్డ్, 2 వ ఎడిషన్.

పాఠం - 17

కెన్నెత్ ఆరో సంభావ్యత సిద్ధాంతం

KENNTH ARROW'S POSSIBILITY THEOREM

పాఠ్య నిర్మాణ క్రమం:

17.0. ఉద్దేశ్యాలు

17.1. పరిచయం

17.2. కెన్నెత్ ఆరో-ప్రారంభ జీవితం

17.3. కెన్నెత్ ఆరో విద్యా వృత్తి

17.4. కెన్నెత్ ఆరో సాధ్యత సిద్ధాంతం వివరణ

17.5. కెన్నెత్ ఆరో సిద్ధాంతం ప్రత్యామ్నాయాల ప్రాధాన్యత

17.5.1. పరిస్థితి-U (యూనివర్సాలిటి)

17.5.2. కండీషన్-I (స్వాతంత్ర్యం)

17.5.3. కండీషన్-P (పారిటో ప్రిన్సిపల్)

17.5.4. కండీషన్-D (నియంతృత్వం)

17.6. కెన్నెత్ ఆరో సమతౌల్య సిద్ధాంతం

17.7. సంక్షేమ ఆర్థిక శాస్త్రం యొక్క ప్రాథమిక సిద్ధాంతాలు

17.8. అంతర్జాతీయ పెరుగుదల (Endogenous Growth Theory) సిద్ధాంతం

17.9. సమాచార ఆర్థిక శాస్త్రం

17.10. కెన్నెత్ ఆరో సమాచార పారడాక్స్

17.11. ముగింపు

17.12. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు

17.13. ఆచూకి గంధ్రాలు

17.0. ఉద్దేశ్యాలు:

- కెన్నెత్ ఆరో అమెరికన్ ఆర్థిక శాస్త్రవేత్త, గణిత శాస్త్రవేత్త, రచయిత మరియు రాజకీయ సిద్ధాంత కర్త.
- ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం ఒకరి కన్నా ఎక్కువ మంది అభిప్రాయాలలో బేధాలున్నప్పుడు ఎవరి అభిప్రాయం మెరుగ్గా ఉన్నదో నిరూపించుటకు కెన్నెత్ ఆరో సంభావ్యత సిద్ధాంతం ఉపయోగపడుతుంది.
- అదేవిధంగా ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం ప్రత్యామ్నాయాలకు అధిక ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం జరుగుతుంది.
- ఈ పాఠం ద్వారా వివిధ ప్రత్యామ్నాయాలున్నప్పుడు వాటిలో దేనికి ఏవిధమైన ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలో ర్యాంక్‌లను కేటాయించడం జరుగుతుంది.

17.1. పరిచయం:

కెన్నెత్ జోసెఫ్ ఆరో 23-08-1921వ సంవత్సరంలో న్యూయార్క్ నగరంలో జన్మించాడు. 21-02-2017 న 95 సంవత్సరాల వయస్సులో మరణించడం జరిగింది. కెన్నెత్ ఆరో అమెరికన్ ఆర్థికవేత్త, గణిత శాస్త్రజ్ఞుడు, రచయిత మరియు రాజకీయ సిద్ధాంతకర్త. కెన్నెత్ ఆరో 1972 వ సంవత్సరంలో సర్. జాన్ హిక్స్‌తో కలిసి ఆర్థిక శాస్త్రంలో నోబెల్ బహుమతిని సంయుక్తంగా గెలుచుకున్నాడు. ఆర్థిక శాస్త్రంలో, కెన్నెత్ ఆరో రెండవ ప్రపంచ యుద్ధానంతర నియోక్లాసికల్ ఎకనామిక్ థియరీలో ప్రధాన వ్యక్తి. కెన్నెత్ ఆరో యొక్క అత్యంత ముఖ్యమైన రచనలు సామాజిక ఎంపిక సిద్ధాంతం, ముఖ్యంగా కెన్నెత్ ఆరోయొక్క ఆసాధ్యమైన సిద్ధాంతం మరియు సాధారణ సమతౌల్య విశ్లేషణపై ఆరో కృషి చేశారు.

17.2. కెన్నెత్ ఆరో-ప్రారంభ జీవితం:

కెన్నెత్ ఆరో తల్లి, లిలియన్ (గ్రీన్ బర్గ్) రోమేనియాలోని ఇయాసికి చెందినది. తండ్రి హ్యారీ ఆరో సమీపంలోని పోడు ఇలోయికి చెందినవారు. ఆరో కుటుంబం రోమేనియన్ యూదులు. గొప్ప ఆర్థిక మాంధ్యం సమయంలో పెరిగిన తన యవ్వనంలో సోషలిజాన్ని స్వీకరించారు. తరువాత సోషలిజం నుండి వైదొలిగాడు. కెన్నెత్ ఆరో అభిప్రాయాలు వామపక్ష భావజాలాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. ఆరో టౌన్‌సెండ్ హరిస్ హైస్కూల్ నుండి పట్టభద్రుడుయ్యాడు. 1940లో సిటి కాలేజ్ ఆఫ్ న్యూయార్క్ నుండి గణిత శాస్త్రంలో బ్యాచిలర్ డిగ్రీని పొందాడు. ఆ తరువాత గ్రాడ్యుయేట్ అధ్యయనం కోసం కొలంబియా విశ్వవిద్యాలయంలో చేరాడు. 1942-46 వరకు U.S.A. ఆర్మీ ఎయిర్‌ఫోర్సెస్‌లో వాతావరణ అధికారిగా పనిచేశాడు.

17.3. కెన్నెత్ ఆరో విద్యా వృత్తి:

1946-49వ సంవత్సర మధ్య కాలంలో కెన్నెత్ ఆరో తన సమయాన్ని కొలంబియాలో గ్రాడ్యుయేట్ విద్యార్థిగా మరియు పాక్షికంగా చికాగో విశ్వవిద్యాలయంలోని కౌల్స్ కమీషన్ ఫర్ రీసెర్చ్ ఇన్ ఎకనామిక్స్‌లో రీసెర్చ్ అసోసియేట్‌గా

గడిపాడు. 1951లో కొలంబియా విశ్వవిద్యాలయం నుండి డాక్టరేట్ డిగ్రీని పొందాడు. 1960వ సంవత్సరంలో కెన్నెత్ ఆరో, రాబర్ట్ సోలోతో కలిసి కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఎకనామిక్స్ అడ్వైజర్స్ సిబ్బందితో ప్రభుత్వంలో పనిచేశాడు. 1968వ సంవత్సరంలో ఆరో స్టాన్‌ఫోర్డ్ విడిచిపెట్టి హార్వార్డ్ విశ్వవిద్యాలయంలోఅర్థశాస్త్ర ఆచార్యునిగా నియమించబడ్డాడు. ఇక్కడ ఉన్న కాలంలోనే ఆర్థిక శాస్త్రంలో నోబెల్ బహుమతిని అందుకున్నాడు.

17.4. కెన్నెత్ ఆరో సాధ్యత సిద్ధాంతం వివరణ:

కెన్నెత్ ఆరో యొక్క సాధ్యత సిద్ధాంతాన్ని కాండోర్సెట్ పారడాక్స్ యొక్క సాధారణీకరణగా చూపవచ్చును. ఉదాహరణకు, ముగ్గురు అమ్మాయిలు, A, B మరియు C లు కలిసి ఒక రెస్టారెంట్‌లో డిన్నర్ చేయాలనుకుంటున్నారు. వారికి మూడు రెస్టారెంట్‌ల ఎంపిక ఉన్నది. ఇండియన్ (I), అమెరికన్ (A) మరియు ఫ్రెంచ్ (F). ఈ ముగ్గురు అమ్మాయిలు వేర్వేరు ప్రాధాన్యతలను కలిగి ఉన్నారు. మెజారిటీ నియమం ఆధారంగా రెస్టారెంట్‌ను ఎంచుకుంటారని ఏకగ్రీవంగా నిర్ణయించారు.

రెస్టారెంట్ ‘X’, రెస్టారెంట్ ‘Y’ కంటే ముందు ర్యాంక్ చేయబడతుంది. వారిలో కనీసం ఇద్దరు ‘X’ నుండి ‘Y’ కి ప్రాధాన్యత ఇస్తారు. కానీ ‘A’ అమ్మాయి ఇండియన్, అమెరికన్ మరియు ఫ్రెంచ్ (మరియు వాస్తవానికి, ఫ్రెంచ్ కంటే ఇండియన్) కు ఇష్టపడతారు. ‘A’ అమ్మాయి, ‘S’ ర్యాంకింగ్‌లో ఇండియన్ రెస్టారెంట్ మొదటి స్థానంలో ఉన్నది. అమెరికన్ రెండవ స్థానంలో ఉన్నది (C అమ్మాయి) నేను మూడవ స్థానంలో ఉన్నాను.

‘B’ అమ్మాయి ఫ్రెంచ్‌కు ఇండియన్ మరియు ఫ్రెంచ్, ఇండియన్‌కు (అమెరికన్ ఇండియన్‌కి) ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది. ‘B’ అమ్మాయి యొక్క ర్యాంకింగ్ కల్పితం ఇండియన్ కంటే అమెరికన్ మరియు ఇండియన్ ఫ్రెంచ్ నుండి ఇష్టపడతారు.

‘C’ అమ్మాయి యొక్క ర్యాంకింగ్ మెజారిటి నియమాన్ని ఉపయోగించి, ఇండియన్, అమెరికన్ కంటే ముందు స్థానంలో ఉన్నది. ఫ్రెంచ్, అమెరికన్ కంటే ముందు స్థానంలో ఉన్నది కాబట్టి ఎంపిక అసాధ్యం.

17.5. కెన్నెత్ ఆరో సిద్ధాంతం ప్రత్యామ్నాయాల ప్రాధాన్యత:

కెన్నెత్ ఆరో యొక్క సిద్ధాంతం కోసం ప్రత్యామ్నాయాల యొక్క ‘X’ సెట్ (సామాజిక రాష్ట్రాలు ఎన్నికల అభ్యర్థులు మొదలైనవి) మరియు వ్యక్తుల సమితి (ఎన్నికల విషయంలో ఓటర్లు), వ్యక్తుల సంఖ్య సానుకూల పూర్ణాంకంగా పరిగణించబడుతుంది. వ్యక్తులకు ప్రత్యామ్నాయాల కంటే ప్రాధాన్యతలు ఉంటాయి. ప్రత్యామ్నాయాల సంఖ్య ధనాత్మక పూర్ణాంకం అయితే (అనగా ‘X’ అయితే పరిమితమైనది), వారు ఈ ప్రత్యామ్నాయాలను సాధ్యమైన సంబంధాలతో అత్యంత ప్రాధాన్యత నుండి తక్కువ ప్రాధాన్యత గల వాటి వరకు ర్యాంక్ చేస్తారు.

ఉదాహరణకు, మూడు ప్రత్యామ్నాయాలతో, ఒకరు మొదటి ర్యాంక్, రెండవ ర్యాంక్ మరియు మూడవ ర్యాంక్ (ఆరు అవకాశాలు) లేదా రెండు ప్రత్యామ్నాయాలు మొదటి ర్యాంక్ మరియు మూడవ ప్రత్యామ్నాయం చివరి ర్యాంక్ (మూడు అవకాశాలు) లేదా ప్రత్యామ్నాయం మొదటి ర్యాంక్‌ను కలిగి ఉండవచ్చును మరియు ఇతర రెండు రెండవ ర్యాంక్ (మూడు అవకాశాలు) లేదా మూడు ప్రత్యామ్నాయాలు టైడ్. ఇది పదమూడు అవకాశాలను చేస్తుంది. సామాజిక ఎంపిక యొక్క ప్రధాన ప్రశ్న ఏమిటంటే, ఒక సామాజిక ప్రాధాన్యత లేదా ఎంపికను అనుబంధించడం. 'X' లో ప్రత్యామ్నాయం లేదా 'X' యొక్క ఉపసమితి, వ్యక్తిగత ర్యాంక్‌లకు వ్యక్తిగతంగా ఒక ర్యాంకింగ్. ఆరోవియన్ సాంఘిక సంక్షేమ ఫలం అనునది వ్యక్తిగత బలహీనమైన ఆర్డర్‌లకు (అనగా 'X' పరిమితమైతే వ్యక్తిగత ర్యాంకింగ్‌లు) బలహీనమైన క్రమాన్ని (అనగా 'X' పరిమితమైతే సామాజిక ర్యాంకింగ్) సామాజిక ప్రాధాన్యత అనుబంధించే నియమం. ఈ నియమాలలో సామాజిక బలహీనమైన క్రమం అనునది నిర్దిష్ట వ్యక్తి యొక్క బలహీనమైన క్రమం అని చెప్పే నియమాన్ని పరిగణించవచ్చు లేదా వ్యక్తిగత బలహీనమైన ఆర్డర్‌లు ఏమైనా సామాజిక బలహీనమైన క్రమం స్థిరంగా ఉంటుంది అనే నియమాన్ని పరిగణించవచ్చును. ఈ రకమైన నియమాలను నివారించడానికి, కెన్నెత్ ఆరో నాలుగు షరతులను విధించాడు. వాటిని ఈక్రింది విధంగా వివరించవచ్చును. అవి:

17.5.1. పరిస్థితి-U (యూనివర్సాలిటి):

వ్యక్తులు ఏదైనా బలహీనమైన క్రమాన్ని కలిగి ఉండవచ్చుని ఈ షరతు పేర్కొన్నది. ఉదాహరణకు, వ్యక్తుల ప్రాధాన్యతలలో కొంత సజాతీయత కారణంగా కొన్ని బలహీనమైన ఆర్డర్‌లను మినహాయించ గల అదనపు హేతుబద్ధత పరిస్థితి లేదు. పర్యవసానంగా, మూడు ప్రత్యామ్యాయాలు మరియు ముగ్గురు వ్యక్తుల కోసం, వ్యక్తిగత బలహీనమైన ఆర్డర్‌ల యొక్క 13^3 డేటా మరియు 13^{2197} సామాజిక ఫలం విధులు ఉన్నాయి.

17.5.2. కండీషన్-I (స్వాతంత్ర్యం):

రెండు ప్రత్యామ్నాయాల మధ్య సామాజిక ప్రాధాన్యత 'a' మరియు 'b' చెప్పండి 'a' మరియు 'b' ల మధ్య వ్యక్తిగత ప్రాధాన్యతలపై మాత్రమే ఆధారపడి ఉంటుంది. ఉదాహరణకు 'a' మరియు 'b' ల మధ్య సామాజిక ప్రాధాన్యత, ఐదు ప్రత్యామ్నాయాలు a, b, c, d మరియు e ఇతర అంశాలు సమానంగా ఉంటాయి. కొంతమంది వ్యక్తులు ప్రత్యామ్నాయాలను a, b, c, d, e లేదా a, c, d, e, b ర్యాంక్ చేసినా ఒకే విధంగా ఉంటుంది. మెజారిటీ నియమం ఈ ఆస్తిని సంతృప్తి పరుస్తుంది. అయితే వ్యక్తిగత ర్యాంకింగ్‌లలో వారి ర్యాంక్‌ల ప్రకారం ప్రత్యామ్నాయాలకు పాయింట్లు ఆపాదించబడిన స్కోరింగ్ నియమాలు మరియు పొందిన మొత్తాలపై ఆధారపడిన సామాజిక ప్రాధాన్యత లేదు. ఇది ప్రత్యేకించి, ప్రామాణిక అమెరికన్ మరియు బ్రిటీష్ ఓటింగ్ నియమాలు మరియు ప్రసిద్ధ బోర్డా యొక్క నియమాన్ని మినహాయించింది. బోర్డా యొక్క నియమం కోసం వ్యక్తులు సంబంధాలు లేకుండా 'k' ప్రత్యామ్నాయాలను ర్యాంక్ చేస్తే వ్యక్తిగత ర్యాంకింగ్‌లో మొదటి స్థానంలో ఉన్న ప్రత్యామ్నాయం k-1 పాయింట్లను పొందుతుంది. రెండవ స్థానంలో ఉన్న

ప్రత్యామ్నాయం k ని పొందుతుంది. 2 పాయింట్లు చివరి స్థానంలో ఉన్న ప్రత్యామ్నాయానికి ఎటువంటి పాయింట్ లభించదు. సామాజిక ర్యాకింగ్ అనునది ప్రత్యామ్నాయాల ద్వారా పొందిన పాయింట్ల మొత్తం ద్వారా నిర్ణయించబడుతుంది. సామాజికంగా మొదటి స్థానంలో ఉన్న ప్రత్యామ్నాయంగా ఉంటుంది. సామాజిక సంబంధాలు సాధ్యమే. సంబంధాలను నివారించడానికి ఎవరైనా టై బ్రేకింగ్ పరికరాన్ని ఉపయోగించవచ్చును.

17.5.3. కండీషన్-P (పారిటో ప్రిన్సిపల్):

వ్యక్తులు ఏకగ్రీవంగా ఏదైనా ప్రత్యామ్నాయాన్ని ఇష్టపడితే 'a' అని అనుకుందాం. ఏదైనా ఇతర ప్రత్యామ్నాయానికి 'b' అని అనుకుందాం. అప్పుడు ప్రాధాన్యతలో 'a' అనునది 'b' కి ప్రాధాన్యతనిస్తుంది. కండీషన్ 'U' ఇచ్చిన ఈ పరిస్థితి స్థిరమైన నియమాలను మినహాయిస్తుంది. ప్రత్యేకించి, నైతిక లేదా మతపరమైన కోడ్ ద్వారా విధించబడే నియమాలు మినహాయించబడతాయి.

17.5.4. కండీషన్-D (నియంతృత్వం):

ఇద్దరు వ్యక్తులు మరియు కనీసం మూడు ప్రత్యామ్నాయాలు ఉంటే U, I, P మరియు D షరతులను సంతృప్తి పరచే సామాజిక సంక్షేమ విధి లేదు. అపారమైన సామాజిక సంక్షేమ విధి లేదు. అపారమైన సామాజిక సంక్షేమ విధులు తగ్గించబడినాయి.

రెండు పార్టీల వ్యవస్థలో మాత్రమే ప్రజాస్వామ్యం అసాధ్యం లేదా సాధ్యమౌతుందనేది ఒక సాధారణం కానీ కొంత నిజాయితీ లేని వివరణ. అధికారిక ధృక్కోణం నుండి కండీషన్ 'U' ని సవాలు చేయవచ్చునని స్పష్టంగా ఉన్నది. ఇది వ్యక్తిగత బలహీనమైన ఆర్డర్‌ను పరిమితం చేయడం ద్వారా చేయబడుతుంది. ఉదాహరణకు డంకన్ బ్లాక్ (1958) ప్రవేశపెట్టిన సింగల్-పిక్డ్ ప్రాధాన్యతల భావన దీనిని వివరిస్తుంది. కండీషన్ 'I' ని కూడా సవాలు చేయవచ్చును.

ఈ అంశంపై కెన్నెత్ ఆరో పుస్తకం మరియు పత్రాలు గత శతాబ్దపు అత్యంత అద్భుతమైన శాస్త్రీయ రచనలలో ఒకటి. ఆర్థిక శాస్త్రం మరియు ఇతర సాంఘిక శాస్త్రాలలో ఆధునిక తార్కిక మరియు గణిత భావనలను ఉపయోగించడంలో అవి కీలకమైనవి. ఆర్థిక శాస్త్రం, రాజకీయ శాస్త్రం యొక్క సరిహద్దులలో అభివృద్ధి చెందుతున్న ఒక నూతన శాస్త్రీయ డోమైన్, సామాజిక ఎంపిక సిద్ధాంతం యొక్క మూలం. గణితం, తత్వశాస్త్రం, మనస్తత్వ శాస్త్రం మరియు సామాజిక శాస్త్రం మొదలగువాటిని పరిశీలిస్తుంది.

17.6. కెన్నెత్ ఆరో సమతౌల్య సిద్ధాంతం:

ఆరో మరియు గెరాల్డ్ డెబ్రూ చేసిన పని మరియు లియోనెల్ మెకెంజీ యొక్క ఏక కాల పని మార్కెట్ క్లియరింగ్ సమతౌల్యం ఉనికికి మొదటి కఠినమైన రుజువులను అందించింది. ఈ పని మరియు అతని ఇతర రచనల కోసం,

డెబ్రూ 1983లో సంవత్సరంలో ఆర్థిక శాస్త్రంలో నోబుల్ బహుమతిని గెలుచుకున్నారు. కెన్నెత్ ఆరో మోడల్‌ను మరియు దాని విశ్లేషణను అనిశ్చితి, స్థిరత్వాన్ని చేర్చడానికి విస్తరించింది. సాధారణ సమతౌల్య సిద్ధాంతానికి అతని రచనలు ఆడం స్మిత్ యొక్క వెల్త్ ఆఫ్ నేషన్స్ ద్వారా బలంగా ప్రభావితమయ్యాయి. 1974వ సంవత్సరంలో, అమెరికన్ ఎకనామిక్ అసోషియేషన్ కెన్నెత్ ఆరో వ్రాసిన పేపర్‌ను ప్రచురించింది. జనరల్ ఎకనామిక్ ఈక్విలిబ్రియం వర్సస్ ఎనలిటిక్ టెక్నిక్స్, కలెక్టివ్ ఛాయిస్ గ్రంధంలో అతను ఈ విధంగా పేర్కొన్నాడు.

ఆడం స్మిత్ వెల్త్ ఆఫ్ నేషన్స్ కాలం 1776 నుండి 1944వ సంవత్సరం వరకు, ఆర్థిక విశ్లేషణ యొక్క ఒక పునరావృత ఇతివృత్తం. వస్తువుల కొనుగోలు మరియు అమ్మకం గురించి అనేక వ్యక్తిగత మరియు అకారణంగా వేర్వేరు నిర్ణయాల మధ్య పొందిన గొప్పస్థాయి. రోజువారి సాధారణ అనుభవంలో కొంతమంది వ్యక్తులు సరఫరా చేయాలనుకుంటున్న వస్తువులు మరియు సేవల మొత్తాలకు మరియు ఇతర వ్యక్తులు విక్రయించాలనుకునే మొత్తాలకు మధ్య కొంత సమతుల్యత ఉంటుంది. కొనుగోలు చేసే వారు సాధారణంగా తమ ఉద్దేశాలను అమలు చేయగలరని సరిగ్గా లెక్కిస్తారు. అమ్మకం దారులు తాము విక్రయించలేని పెద్ద మొత్తంలో వస్తువులను ఉత్పత్తి చేస్తున్నట్లు సాధారణంగా గుర్తించరు. సమతౌల్యత యొక్క ఈ అనుభవం నిజానికి చాలా విస్తృతంగా ఉన్నది. ఇది సామాన్యులలో మేధోపరమైన ఆందోళనను పెంచడం, వారు దానిని చాలా తేలికగా తీసుకుంటారు.

17.7. సంక్షేమ ఆర్థిక శాస్త్రం యొక్క ప్రాథమిక సిద్ధాంతాలు:

1951వ సంవత్సరంలో కెన్నెత్ ఆరో సంక్షేమ ఆర్థిక శాస్త్రం యొక్క మొదటి మరియు రెండవ ప్రాథమిక సిద్ధాంతాలను మరియు వాటి రుజువులను ప్రయోజనం, వినియోగం లేదా సాంకేతికత యొక్క భేదం అవసరం లేకుండా మరియు మూల పరిష్కారాలతో సహా సమర్పించింది.

17.8. అంతర్జాతీయ పెరుగుదల (అభివృద్ధి) (Endogenous Growth Theory) సిద్ధాంతం:

అంతర్జాతీయ వృద్ధి సిద్ధాంతం యొక్క సహచరులలో కెన్నెత్ ఆరో ఒకరు. ఇది సాంకేతిక మార్పు యొక్క మూలాన్ని వివరించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. ఇది ఆర్థిక వృద్ధికి కీలకమైన అంశం. ఈ సిద్ధాంతం ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకునే వరకు, సాంకేతిక మార్పు బాహ్యంగా సంభవిస్తుందని భావించబడినది. అనగా ఇది ఆర్థిక కార్యకలాపాల వెలుపల జరుగుతుందని భావించబడినది. సాధారణ ఆర్థిక నమూనాల వెలుపల (బహిర్గత) ఉంటుంది. అదే సమయంలో ఇది ఎందుకు సంభవించినది అనే దానికి ఆర్థిక వివరణ లేదు. ఎండోజెనస్ గ్రోత్ సిద్ధాంతం, సంస్థలు ఎందుకు ఆవిష్కరిస్తాయి అనే దానికి ప్రామాణిక ఆర్థిక కారణాలను అందించింది. ఆర్థిక వేత్తలు ఆర్థిక నటులచే నిర్ణయించబడిన ఆవిష్కరణ మరియు సాంకేతిక మార్పుల గురించి ఆలోచించడానికి ప్రముఖ ఆర్థికవేత్తలు, అది ఆర్థిక కార్యకలాపాలకు అంతర్లీనంగా వృద్ధి సిద్ధాంతం ప్రారంభమైనది.

అంతర్జాతీయ వృద్ధి సిద్ధాంతం ప్రారంభమైనది. పాల్ రోమర్ యొక్క 1986వ సంవత్సరం పత్రం, ఆరో యొక్క 1962. "లెర్నింగ్-బై-డూయింగ్" మోడల్ నుండి తీసుకోబడినది. ఇది మొత్తం ఉత్పత్తిలో తగ్గుతున్న రాబడిని తొలగించడానికి ఒక యంత్రాంగాన్ని పరిచయం చేసింది.

17.9. సమాచార ఆర్థిక శాస్త్రం:

మార్కెట్‌లలో అసమాన సమాచారం వలన కలిగే సమస్యలను కెన్నెత్ ఆరో పరిశీలించారు. అనేక లావాదేవీలలో, ఒక పక్షం (సాధారణంగా విక్రేత) ఇతర పార్టీ కంటే విక్రయించబడుతున్న ఉత్పత్తి గురించి మరింత సమాచారాన్ని కలిగి ఉంటుంది. తక్కువ సమాచారంతో పార్టీని మోసం చేయడానికి అసమాన సమాచారం మరింత సమాచారంతో పార్టీకి ప్రోత్సాహకాలను సృష్టిస్తుంది. ఫలితంగా అనేక మార్కెట్ నిర్మాణాలు అభివృద్ధి చెందుతాయి. వీటిలో వారెంటీలు మరియు మూడవ పక్షం ప్రమాణీకరణ, ఇది అసమాన సమాచారంతో మార్కెట్‌లను పనిచేయడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. వైద్య సంరక్షణ కోసం కెన్నెత్ ఆరో ఈ సమస్యను విశ్లేషించారు.

17.10. కెన్నెత్ ఆరో సమాచార పారడాక్స్:

మేధో సంపత్తిని నిర్వహించేటప్పుడు కంపెనీలు ఎదుర్కొంటున్న సమస్య వారి సరిహద్దులు దాటి, వారు తమ వ్యాపారం కోసం బాహ్య సాంకేతికతలను లేదా వారి స్వంత సాంకేతికతల కోసం బాహ్య మార్కెట్లను కోరినప్పుడు ఇది సంభవిస్తుంది. ఇది సాంకేతికత మరియు ఆవిష్కరణల విలువకు అలాగే ఒకటి కంటే ఎక్కువ సంస్థల ద్వారా వాటి అభివృద్ధికి మరియు పేటెంట్ రక్షణ అవసరం మరియు పరిమితులకు సంబంధించిన ప్రభావాలను కలిగి ఉన్నది.

కెన్నెత్ ఆరో యొక్క సమాచార పారడాక్స్ సిద్ధాంతం 1962లో కెన్నెత్ ఆరో వ్రాసిన వ్యాసంలో రూపొందించబడినది. కార్నెల్ లా స్కూల్ ప్రొఫెసర్ ఆస్కార్ లైవాక్ స్టాన్‌ఫోర్డ్ విశ్వవిద్యాలయంలో జరిగిన ఒక కాన్ఫరెన్స్ కోసం ఒక పత్రంలో వ్రాశారు. ఆరో యొక్క వ్యాసం పేటెంట్ల ప్రోత్సాహక ఆధారిత సిద్ధాంతం యొక్క పునాది సైద్ధాంతిక సంబంధాలలో ఒకటి ఉన్నది. ఎందుకంటే కెన్నెత్ ఆరో యొక్క పని ఖచ్చితంగా మార్కెట్ తోసిపుచ్చుతుందని భావిస్తున్నారు.

పారడాక్స్ యొక్క ప్రాథమిక సిద్ధాంతం ఏమనగా, వినియోగదారుడు అనగా సాంకేతికతను వివరించే సమాచారం యొక్క సంభావ్య కొనుగోలుదారుడు. సాంకేతికతను మరియు దానిని అర్థం చేసుకోవడానికి తగినంత వివరంగా ఏమి చేస్తుందో తెలుసుకోవాలనుకుంటాడు. సామర్థ్యాలు లేదా దానిని కొనుగోలు చేయాలా వద్దా అని నిర్ణయించడానికి వాస్తవాలు లేదా దానిని ఉత్పత్తులను గురించి సమాచారాన్ని కలిగి ఉంటాయి. వినియోగదారుడు ఈ వివరణాత్మక జ్ఞానాన్ని పొందిన తరువాత అమ్మకందారుడు ఎటువంటి పరిహారం లేకుండా సాంకేతికతను వినియోగదారునకు బదిలీ చేస్తారు.

కొనుగోలుదారుడు అమ్మకందారుడిని విశ్వసిస్తే లేదా ఒప్పందం ద్వారా రక్షించబడినట్లయితే, వారు సాంకేతికత అందించే ఫలితాలను మాత్రమే తెలుసుకోవాలి. నిర్దిష్ట సందర్భంలో దాని ఉపయోగం కోసం ఏదైనా హెచ్చరికలతో పాటు,

ఒక సమస్య ఏమిటంటే, అమ్మకందారులు అబద్దాలు చెప్పడం, వారు తప్పుగా భావించడం వలన కలిగే దుష్ఫలితాలను పట్టించుకోవడం లేదా తెలియని కొందరు వాస్తవ ఫలితాన్ని ప్రభావితం చేయడం.

17.11. ముగింపు:

కెన్నెత్ జోసెఫ్ ఆరో అమెరికన్ ఆర్థిక వేత్త , గణిత శాస్త్రజ్ఞుడు, రచయిత మరియు రాజకీయ సిద్ధాంతకర్త. కెన్నెత్ ఆరో 1972వ సంవత్సరంలో జాన్‌హిక్స్‌తో కలిసి ఆర్థిక శాస్త్రంలో నోబెల్ బహుమతిని సంయుక్తంగా గెలుచుకున్నారు. ఆర్థిక శాస్త్రంలో కెన్నెత్ ఆరో రెండవ ప్రపంచ యుద్ధానంతర నియో క్లాసికల్ ఎకనామిక్ థియరీలో ప్రధాన వ్యక్తి. కెన్నెత్ ఆరో యొక్క అత్యంత ముఖ్యమైన రచనలు సామాజిక ఎంపిక సిద్ధాంతం, ముఖ్యంగా ఆరో యొక్క అసాధ్యమైన సిద్ధాంతం మరియు సాధారణ సమతౌల్య విశ్లేషణపై ఆరో కృషి. అంతేకాకుండా అంతర్జాతీయ వృద్ధి సిద్ధాంతం మరియు సమాచార ఆర్థిక శాస్త్రంతో సహా ఆర్థిక శాస్త్రంలోని అనేక ఇతర రంగాలలో కూడా ఆరో కృషి చేశారు.

17.12. మాదిరి పరీక్షా ప్రశ్నలు:

1) కెన్నెత్ ఆరో యొక్క సాధ్యమైన సిద్ధాంతాన్ని వివరించండి ?

2) కెన్నెత్ ఆరో సిద్ధాంతం గురించి క్లుప్తంగా వ్రాయండి ?

3) కెన్నెత్ ఆరో యొక్క సంభావ్యత సిద్ధాంతం అనగానేమి ?

17.13. ఆధార గ్రంథాలు:

1. కెన్నెత్ జోసెఫ్ ఆరో (2017). ఎథిక్స్ అండ్ ఎకనామిక్స్: కెన్నెత్ J. ఆరోతో సంభాషణలు. రూట్లెడ్జ్ P.P. 12-13.

2. మాస్కిన్, ఏరిక్ S. (2019). "ది ఎకనామిక్స్ ఆఫ్ కెన్నెత్ J. ఆరో ఎ సెలక్టివ్ రివ్యూ" ఆర్థిక శాస్త్రం యొక్క వార్షిక నివేదిక. 11(1): P.P. 1-26.

3. జాన్ బి. షోవెన్ (2014). "కెన్నెత్ ఆరో కంట్రిబ్యూషన్స్ టు ఎకనామిక్స్".

4. మోరే, మైఖేల్ (2016). "కెన్నెత్ ఆరో యొక్క సిద్ధాంతం" ది స్టాన్‌ఫోర్డ్ ఎన్‌సైక్లోపీడియా ఆఫ్ ఫిలాసఫి. మెటా ఫిజిక్స్ రీసెర్చ్ ల్యాబ్స్, స్టాన్‌ఫోర్డ్ విశ్వవిద్యాలయం.

5. ఆరో, కెన్నెత్ (1974). "జనరల్ ఎకనామిక్ ఈక్విలిబ్రియం పర్పస్, ఎనలిటికల్ టెక్నిక్స్, కలెక్టివ్ ఛాయిస్". అమెరికన్ ఎకనామిక్ రివ్యూ. 64(3): 253-72.

6. బారో, రాబర్ట్ J. ; సలా-ఇ-మార్టిన్, జేవియర్ (2004), ఎకనామిక్ గ్రోత్ (2వ ఎడిషన్). కేంబ్రిడ్జ్, MIT ప్రెస్, P.P. 212-20.

7. వైష్పేన్, మైఖేల్ M. (2017). "కెన్నెత్ ఆరో, నోబెల్ విజేత ఆర్థికవేత్త, దీని ప్రభావం దశాబ్దాలుగా విస్తరించినది. 95 వద్ద మరణించాడు." ది న్యూయార్క్ టైమ్స్. 21-02-2017.

8. హెల్లెర్, వాల్టర్ పి., స్టార్, రాస్ M.; స్టారెట్, డేవిడ్ A. (1986). కెన్నెత్ J. ఆరో. సోషల్ ఛాయిస్ అండ్ పబ్లిక్ డెసిషన్ మేకింగ్: ఎస్సేస్ ఇన్ హానర్ ఆఫ్ కెన్నెత్ J. ఆరో కేంబ్రిడ్జి యూనివర్శిటీ ప్రెస్. P. 5.

M.A DEGREE EXAMIANTIONS, OCTOBER 2021

Second Semester

Economics

Paper-I – MICRO ECONOMIC THEORY - II

(w.e.f 2010- 2011)

Time : Three hours Maximum : 70 marks

Answer ALL questions.

All questions carry equal marks.

1. (a) Critically analyse the marginal productivity theory of distribution.

Or

(b) State the modern theory of wages. How far is it true to say that the theory of wages is an application of the general theory of value?

2. (a) What do you understand by Welfare Economics? Distinguish it from Positive Economics.

Or

(b) Explain the role of optimum resource allocation and welfare maximization.

3. (a) Examine the problem of stability and uniqueness of general equilibrium.

Or

(b) What are the differences between partial equilibrium and general equilibrium?

4. (a) State and explain Pigovian Welfare Economics

Or

(b) Explain briefly the neo-classical theory of Welfare Economics.

5. (a) What is Pareto optimality? Explain the conditions for attaining Pareto Optimality.

Or

(b) Describe the Arrow's impossibility theorem.